

Aangetekend
Rechtbank Noord-Holland
T.a.v. Sector bestuursrecht
Postbus 1621
2003 BR HAARLEM

Tevens via Zivver

mr. J.C. van Oosten
Advocaat

Advocaten en notarissen
Beethovenplein 10
Postbus 75640
1070 AP Amsterdam
Nederland
T +31 20 546 06 62
F +31 20 546 07 10
jan.vanoosten@stibbe.com
www.stibbe.com

Onze ref.
JvO/DvdK 1046034-33887210
Uw ref.
Ntb.
Datum
6 januari 2026

BEROEP tegen de beslissing op bezwaar van de gemeenteraad Zaanstad ten aanzien van het inleidend referendumverzoek inzake het principebesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans'

Griffierechten ten laste van rekening courant met debiteurennummer 88168628

Edelachtbaar college,

Namens de initiatiefnemers van het Actiecomité 'Hou de Zaanse Schans open!'¹ (de **Initiatiefnemers**), waarvoor ik in dezen als advocaat en gemachtigde optreedt, stel ik tijdig beroep in. In **bijlage 1** staat een lijst met alle namen van de Initiatiefnemers met specifieke adresgegevens.

Dit beroepschrift is gericht tegen de beslissing op bezwaar van de gemeenteraad van de gemeente Zaanstad (de **Raad**) d.d. 27 november 2025 met kenmerk 9582520 waarbij de Raad het bezwaar van de Initiatiefnemers, gericht tegen het besluit van de Raad van 22 mei 2025 om het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerp raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen, in afwijking van het advies van de externe hoor- en adviescommissie ongegrond verklaarde conform het 'Amendement Beslissing op bezwaar' (**bijlage 2** en **bijlage 3**).

De Initiatiefnemers kunnen zich met de beslissing op bezwaar niet verenigen. Hieronder lichten de Initiatiefnemers hun beroep nader toe. De Initiatiefnemers gaan eerst kort in op de kern van het beroep (**paragraaf 1**). Vervolgens lichten de Initiatiefnemers de achtergrond van de procedure toe (**paragraaf 2**). Daarna gaan de Initiatiefnemers in op de beroepsgronden (**paragraaf 3**) gevolgd door een conclusie (**paragraaf 4**).

¹ De namen van de initiatiefnemers zijn Ko Kraakman, Ingrid Kraakman, Ruud Keinemans, Rob Bakker, Ina Bakker, Frank Bosman en Jing Engels.

De opzet van dit beroep is als volgt:

1.	KERN VAN HET BEROEP	3
2.	ACHTERGROND	5
2.1	Het inleidend verzoek	5
2.2	Positief advies referendumcommissie	6
2.3	Afwijzing verzoek	7
2.4	Bezwaarprocedure en de beslissing op bezwaar	9
2.4.1	Raadsbesluit over bezwaarprocedure en informele gesprekken	9
2.4.2	De nadere toelichting van de Raad	9
2.4.3	Positief advies van de externe hoor- en adviescommissie	10
2.4.4	Adviezen van de stadsadvocaat	12
2.4.5	Brief aan de Raad betreffende voorwaarden intrekking bezwaar	13
2.4.6	De beslissing op bezwaar	14
3.	BEZWAREN INITIATIEFNEMERS TEGEN AFWIJZING INLEIDEND REFERENDUMVERZOEK	14
3.2	Het voorbijgaan aan het positieve advies van de referendumcommissie, de externe hoor- en adviescommissie én de stadsadvocaat, is in strijd met de Referendumverordening en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur	15
3.3	Het argument van vertraging gaat niet op en is bovendien geen zwaarwegende reden voor het niet houden van het referendum	17
3.4	Het Principebesluit is concreet genoeg om een referendum over te houden	22
3.5	Een referendum over de toekomst van de Zaanse Schans is een wezenlijk democratisch belang voor alle inwoners en een goede besluitvorming	24
3.6	Er bestaan zwaarwegende bezwaren en verschillende zienswijzen ten overstaan van het politieke voornemen om de Zaanse Schans van de openbaarheid af te sluiten	25
3.7	Het referenduminstrument is voor de juiste doelen door de Initiatiefnemers ingezet	28
3.8	Het onttrekkingsbesluit staat niet in de weg aan het houden van een referendum	31
4.	CONCLUSIE	32

1. KERN VAN HET BEROEP

- (1) De Raad heeft op 27 november 2025 het bezwaar van de Initiatiefnemers tegen de afwijzing van het inleidend referendumverzoek over het besluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' (het **Principebesluit**) ongegrond verklaard, in afwijking van het advies van de externe hoor- en adviescommissie. De Raad nam deze beslissing op bezwaar ondanks het positieve advies van de referendumcommissie, de externe hoor- en adviescommissie en uitlatingen van de stadsadvocaat, terwijl de Initiatiefnemers aan alle formele vereisten voldeden. De Raad heeft de beslissing op bezwaar bovendien niet van een nadere motivering voorzien maar *zonder* enige motivering het bezwaar afgewezen. Dit lijkt de Raad gedaan te hebben in een vlaag van emotie zonder acht te slaan op de daarvoor geldende beginselen van behoorlijk bestuur. De Initiatiefnemers voelen zich niet serieus genomen omdat de Raad niet de moeite heeft genomen om het bezwaar en de adviezen door te nemen en daar gemotiveerd op te reageren. Dit is in strijd met de Verordening op het Referendum Zaanstad 2022 en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur zoals het zorgvuldigheidsbeginsel en het motiveringsbeginsel. De beslissing op bezwaar moet daarom worden vernietigd en de Raad moet worden opgedragen het inleidend referendumverzoek alsnog in te willigen.
- (2) 2413 inwoners van Zaanstad steunden het inleidend referendumverzoek en het betreft een kwestie van fundamenteel democratisch belang: de toekomst van de Zaanse Schans als openbaar cultureel erfgoed. Het besluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' bevat substantiële beleidskeuzes, zoals invoering van entreegeld, beperking van toegankelijkheid en herinrichting van het gebied, en raakt aan fundamentele publieke belangen zoals vrije toegang tot cultureel erfgoed, ruimtelijke ordening en toeristisch beleid. Een besluit met dergelijke verstrekkende gevolgen vereist een transparant democratisch proces.
- (3) Hieronder geven de Initiatiefnemers een beknopte samenvatting van de voornaamste beroepsgronden tegen de beslissing op bezwaar:
 - **Voorbijgaan aan positieve adviezen is in strijd met de Verordening op het Referendum Zaanstad 2022 en beginselen van behoorlijk bestuur.** Volgens de Initiatiefnemers heeft de Raad ten onrechte de algemene uitzonderingsgrond (k-grond) uit de Verordening op het Referendum Zaanstad 2022 ingezet, ondanks positieve adviezen van zowel de referendumcommissie als de externe hoor- en adviescommissie. De externe hoor- en adviescommissie heeft geadviseerd het bezwaar gegrond te verklaren en het primaire besluit te herroepen. Ook de referendumcommissie adviseerde positief over het inleidend referendumverzoek. De stadsadvocaat heeft aan-gegeven de conclusies van de externe hoor- en adviescommissie navolgbaar te vinden. De Initiatiefnemers wijzen erop dat de gemeente zelf heeft gekozen voor een Verordening op het Referendum Zaanstad 2022 waarmee ook de juridische en bestuurlijke verwachting is geschept dat, als aan alle voorwaarden wordt voldaan, het instrument daadwerkelijk door de Raad wordt benut. De Initiatiefnemers merken op dat de Raad het bezwaar zonder enige motivering heeft afgewezen, in strijd met de Algemene wet bestuursrecht en algemene beginselen van behoorlijk bestuur zoals het motiverings- en zorgvuldigheidsbeginsel. De Initiatiefnemers onderbouwen dit

standpunt met meerdere rechterlijke uitspraken waarin gemeenteraden werden gecorrigeerd voor het te lichtvaardig afwijzen van referendumverzoeken, waarbij telkens onvoldoende motivering van 'dringende redenen' centraal stond.

- **Vertraging is geen zwaarwegende reden om het referendum af te wijzen.** De Initiatiefnemers kunnen (net als de externe hoor- en adviescommissie) uit het primaire besluit niet opmaken dat daarin objectieve risicoanalyses, harde deadlines of een tijdspad zijn opgenomen die de door de Raad gestelde urgentie rechtvaardigen. Bovendien heeft de Raad een amendement aangenomen dat ruimte biedt om de maatregelen later dan 2026 door te voeren. Daar komt bij dat het niet realistisch is dat de plannen voor het toeristenseizoen 2026 door de Raad doorgezet kunnen worden. Volgens jurisprudentie over het Cultuurcluster is het argument van vertraging door een referendum onvoldoende onderbouwd als zwaarwegende reden. In verschillende rechterlijke uitspraken hebben rechters geoordeeld dat urgentie en snelle besluitvorming onvoldoende concreet zijn gemotiveerd om een referendum af te wijzen. De Raad had vertraging dan ook niet als zwaarwegende reden mogen noemen. In het Principebesluit staat zelfs dat het besluit niet spoedeisend is en dat hiervoor een referendumverzoek kan worden ingediend.
- **Het Principebesluit is concreet genoeg voor een referendum.** De Initiatiefnemers zijn (samen met de externe hoor- en adviescommissie) van mening dat er voldoende aanknopingspunten - over entreegeld en onttrekking - zijn om een concrete vraag dan wel vragen voor te leggen aan de inwoners van Zaanstad. Het argument van de Raad dat het besluit nog niet uitgekristalliseerd zou zijn, gaat niet dan ook niet op. Daar komt bij dat de Initiatiefnemers in een brief hebben voorgesteld het referendumverzoek in te trekken met onder meer als voorwaarde dat later na het in kaart brengen van alle belangen – bij een nieuw uitgekristalliseerd besluit maar na intrekking of wijziging van het Principebesluit – alsnog een referendumverzoek kan worden ingediend. De Raad is hier niet in meegegaan en heeft het Principebesluit in stand gelaten.
- **Er is wel degelijk sprake van fundamentele beleidsverschillen.** De Initiatiefnemers merken op dat uit het feit dat amendementen zijn aangenomen niet blijkt dat er geen sprake meer zou zijn van een verschil van mening, en dat het bovendien niet aan de indieners van het amendement is om te bepalen of er al dan niet sprake is van fundamentele beleidsverschillen. De zorgen van de Initiatiefnemers gaan verder dan alleen vertrouwen in de uitvoerbaarheid - het gaat om principiële keuzes over de toegankelijkheid van cultureel erfgoed en de inzet van gemeentelijke middelen. De Initiatiefnemers benadrukken dat het onderwerp sterk leeft onder de bevolking, gezien de 2413 handtekeningen die in slechts één week werden verzameld, en dat een referendum juist de betrokkenheid van burgers kan vergroten, transparantie kan bevorderen en een steviger draagvlak kan ontwikkelen voor de uiteindelijke plannen.
- **De verwijten over oneigenlijk gebruik van het referenduminstrument zijn ongegrond en onbehoorlijk.** Volgens de Initiatiefnemers (en de externe advies- en hoorcommissie) is niet gebleken dat het referendumverzoek gestuurd wordt door

commerciële belangen en dat er signalen zijn dat de steunverklaringen onder verkeerde voorwendselen zijn verzameld. Het plaatsen van betrokken inwoners in een negatief daglicht terwijl zij hun democratische rechten uitoefenen, tast het vertrouwen in het openbaar bestuur aan en is in strijd met de beginselen van behoorlijk bestuur. Daar komt bij dat de motivatie voor het aanvragen van een referendumverzoek niet relevant is voor de vraag of het verzoek moet worden toegewezen.

- **Het toekomstige onttrekkingsbesluit staat niet in de weg aan het referendum.** De externe hoor- en adviescommissie volgt de Initiatiefnemers in de redenering dat de mogelijkheid dat er rechtsmiddelen kunnen worden aangewend tegen het onttrekkingsbesluit en dat een toekomstig onttrekkingsbesluit niet referendabel is, geen legitieme redenen zijn om geen referendum te organiseren. De Initiatiefnemers vinden de motivering hierover in het primaire besluit niet toereikend. Dat hier rechtsbescherming tegen openstaat is bovendien geen weigeringsgrond in de Verordening op het Referendum Zaanstad 2022.

- (4) De Initiatiefnemers vinden dat de Raad niet voldoende overtuigend heeft aangetoond en onderbouwd dat er zwaarwegende redenen zijn om geen referendum te houden over het Principebesluit. Er is dus geen sprake van zwaarwegende redenen zoals bedoeld in artikel 3 lid 1 onder k Referendumverordening (waardoor er geen rechtsgrond is om dit besluit te nemen) en de beslissing op bezwaar (en het primaire besluit) is ondemocratisch, onzorgvuldig voorbereid en onvoldoende gemotiveerd. Het bestreden besluit moet volgens de Initiatiefnemers worden vernietigd en de Raad moet het inleidend referendumverzoek alsnog inwilligen. In de volgende paragrafen lichten de Initiatiefnemers bovenstaande nader toe.

2. ACHTERGROND

2.1 Het inleidend verzoek

- (5) Op 9 mei 2025 heeft de gemeente op verzoek van de burgers uit de gemeente Zaanstad een formulier verstrekt voor een inleidend verzoek voor het indienen van ondersteuningsverklaringen voor een adviserend referendum over het ontwerptraadsvoorstel 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' (d.w.z. het Principebesluit). De gemeente deed dit op grond van artikel 7 lid 5 van de Verordening op het Referendum Zaanstad 2022 (de **Referendumverordening**). De Raad agendeerde het Principebesluit voor de raadsvergadering van 22 mei 2025 (zie **bijlage 4** voor het Principebesluit).
- (6) Op 16 mei 2025 hebben de Initiatiefnemers van het Actiecomité 'Hou de Zaanse Schans Open!' een inleidend verzoek tot het houden van een referendum over het Principebesluit gedaan (**bijlage 5**). Op 19 mei 2025 hebben de Initiatiefnemers 2413 ondersteunende handtekeningen overhandigd. De afdeling Burgerzaken heeft op dinsdag 21 mei 2025 vastgesteld dat daarmee de benodigde 500 ondersteuningsverklaringen van kiesgerechtigden (op grond van artikel 7 lid 3 Referendumverordening) zijn behaald (**bijlage 6**). De Initiatiefnemers voldeden daarmee aan de formele vereisten voor het indienen van het inleidende verzoek.

2.2 Positief advies referendumcommissie

- (7) Op 20 mei 2025 heeft de referendumcommissie een advies uitgebracht over het inleidend verzoek (**bijlage 7**). De referendumcommissie heeft als taak toezicht te houden op het referendumproces en daarover te adviseren. Dit doet zij aan de hand van de Referendumverordening. De referendumcommissie gaat in het advies van 20 mei 2025 in op artikel 3 lid 1 van de Referendumverordening. Hierin staan verschillende onderwerpen waarover geen referendum kan worden gehouden. De referendumcommissie bespreekt twee van deze onderwerpen, namelijk het onderwerp onder **i** *'die naar het oordeel van de raad hun grondslag vinden in een eerder dan 3 weken genomen besluit waarover een referendum is gehouden of kon worden gehouden'*² en onder **k** *'waarvan de raad van mening is dat er andere zwaarwegende redenen zijn om er geen referendum over te houden'*³.

Bespreking van de 'i-grond': eerder referendabel besluit

- (8) De vraag die de referendumcommissie behandelt in haar advies is of de Raad op enig moment een besluit heeft genomen waaruit duidelijk blijkt dat de Raad wat het Principebesluit beschreef (over de toekomst van de Zaanse Schans) al had behandeld en besloten.⁴ De referendumcommissie constateert dat de Raad geregeld is geïnformeerd en dat hij mogelijk zienswijzen gegeven heeft, maar hij geen integrale besluiten heeft genomen over de toekomst van de Zaanse Schans.
- (9) Het advies van de referendumcommissie luidt dan ook dat er ten aanzien van de 'i-grond' geen belemmering is om een referendum te kunnen houden over het voorliggend voorstel.

Bespreking van de 'k-grond': zwaarwegende redenen

- (10) Vervolgens bespreekt de referendumcommissie de tweede uitzonderingsgrond.⁵ Allereerst merkt de referendumcommissie op dat de Raad beoordelingsruimte heeft om te besluiten dat er andere zwaarwegende redenen bestaan om geen referendum te houden. Daarbij dient de Raad echter wel het volgende in acht te nemen volgens de commissie:

"Wij willen in dit verband echter wel opmerken dat deze 'zwaarwegende redenen' niet alleen daadwerkelijk en aantoonbaar zwaarwegend dienen te zijn, maar tevens bijzonder goed gemotiveerd dienen te worden. Een dergelijke uitzonderingsgrond is in eerdere gevallen door gemeenteraden elders gebruikt om een inleidend referendumverzoek af te wijzen. Tegen dit raadsbesluit bestaat bezwaar en beroep open, en de rechter heeft bij herhaling een gemeenteraad op dit punt in het ongelijk gesteld, in essentie vanwege het te lichtvaardig en/of onvoldoende gemotiveerd invoeren van deze uitsluitingsgrond."⁶

² Bijlage 7, p. 3.

³ Ibid, p 3.

⁴ Ibid, p. 3.

⁵ Ibid, p. 3.

⁶ Ibid, p. 3.

- (11) De referendumcommissie verwijst in dit kader naar verschillende uitspraken waarbij gemeenteraden in het ongelijk zijn gesteld door de rechter vanwege een magere ontoreikende motivering.⁷

Positief advies

- (12) De referendumcommissie concludeert dat artikel 3 van de Referendumverordening geen belemmering vormt. Op dit punt adviseert de referendumcommissie positief over het inleidend referendumverzoek.⁸

2.3 Afwijzing verzoek

- (13) Op 22 mei 2025 heeft de Raad, ondanks het positieve advies van de referendumcommissie en de afdeling Burgerzaken, op basis van het amendement 25A52 'afwijzing referendumverzoek Zaanse Schans' (het **Amendement**), het inleidend verzoek van de Initiatiefnemers afgewezen (het primaire besluit) (**bijlage 8**). Volgens de Raad zou er sprake zijn van het grond inzetten van de k-grond uit artikel 3 Referendumverordening. Deze grond behelst zoals gezegd dat er 'zwaarwegende redenen zijn om er geen referendum over te houden'.
- (14) De motivering van het primaire besluit is met het Amendement aangepast. De Raad heeft toen de volgende motivering ten grondslag gelegd aan de afwijzing van het inleidende verzoek van de Initiatiefnemers:

- **Het ontbreken van beleidsmatige tegenstellingen**

Volgens de Raad zou er geen sprake zijn van tegenstrijdige of conflicterende belangen tussen het gemeentebestuur en de Initiatiefnemers omdat beide het belang van de toegankelijke publieke ruimte onderschrijven met het uitgangspunt dat inwoners van de gemeente Zaanstad kosteloos toegang moeten houden tot de Zaanse Schans. De zorgen van de Initiatiefnemers (over met name het daadwerkelijk borgen van vrije toegang voor inwoners) zouden daarmee geen kwestie zijn van een inhoudelijk beleidsverschil, maar volgens de Raad een kwestie van vertrouwen in de uitvoerbaarheid. Volgens de Raad zou daarmee een referendum een weinig passend en disproportioneel middel zijn.

- **De noodzaak tot uitvoering vóór 2026**

Volgens de Raad zou het houden van een referendum aanzienlijke vertraging met zich meebrengen. Dit zou ertoe leiden dat de noodzakelijke invoering van het en-

⁷ Rb. Zutphen 22 juni 2011, ECLI:NL:RBZUT:2011:BQ8972; Rb. Leeuwarden 13 juli 2000, ECLI:NL:RBLLE:2000:AA6492; Rb. Noord-Holland 21 december 2017, ECLI:NL:RBNHO:2017:11154; Rb. Noord-Holland 22 juni 2023, ECLI:NL:RBNHO:2023:5641.

⁸ Bijlage 7, p. 5.

treegebied vóór het toeristenseizoen van 2026 niet meer mogelijk is omdat de businesscase onder druk zou komen te staan, samenwerkingspartners kunnen afhaken en noodzakelijke investeringen mogelijk uitgesteld moeten worden of zelfs geannuleerd. Dit terwijl er een financieel 'ravijnjaar' in het vooruitzicht ligt.

De Raad verwijst voor het standpunt dat de geschetste risico's kunnen worden aangemerkt als 'zwaarwegende gronden' naar verschillende rechterlijke uitspraken. Allereerst verwijst de Raad naar een uitspraak van de rechtbank Oost-Brabant waaruit volgens de Raad zou volgen dat een gemeenteraad in redelijkheid een referendumverzoek kon afwijzen wegens projectvertraging en de daarmee gepaard gaande risico's voor voortgang en uitvoering.⁹ Aan de andere kant wijst de Raad er ook op dat het ontbreken van een deugdelijke motivering een risico is dat door een rechter kan worden afgestraft, bijvoorbeeld bij een gebrekkige motivering van de spoedeisendheid.¹⁰ Volgens de Raad zou de spoedeisendheid met het primaire besluit voldoende zijn onderbouwd. Daarnaast zouden volgens de Raad in bijlage 3 bij het Principebesluit de urgentie en noodzaak van tijdige besluitvorming en uitvoering helder zijn beschreven.¹¹

- **De risico's voor erfgoed, veiligheid en financiën**

Volgens de Raad kampt de Zaanse Schans met serieuze leefbaarheids- en veiligheidsproblemen. Dit vraagt volgens de Raad onmiddellijke actie. Uitstel van de besluitvorming vergroot de risico's op letselschade en aansprakelijkheid voor de gemeente.

- **De twijfel over het zuivere gebruik van het referenduminstrument**

De Raad geeft ook aan dat het verzoek mogelijk mede is geïnitieerd en ondersteund door commerciële partijen met direct financieel belang bij het behouden van gratis toegang. In publieke communicatie zouden bovendien onjuiste of misleidende beweringen zijn gedaan, zoals dat bewoners zouden moeten betalen om hun woning te bereiken of dat het gehele gebied wordt afgesloten voor iedereen zonder kaartje. Hoewel dit op zichzelf geen formele uitsluitingsgrond is, draagt dit volgens de Raad bij aan de overweging dat het referendumverzoek niet zuiver voortkomt uit algemeen maatschappelijk belang.

- **Samenhang principebesluit en onttrekkingsbesluit**

De Raad merkt in de motivering van het primaire besluit tot slot op dat de uitvoering van het raadsvoorstel mede afhankelijk is van een toekomstig verkeersbesluit tot onttrekking van een deel van het gebied aan de openbaarheid, een besluit dat openstaat voor rechtsbescherming. Dit zou volgens de Raad de daadwerkelijke invloed

⁹ Rb. Oost-Brabant 30 juni 2016, ECLI:NL:RBOBR:2016:3494.

¹⁰ Rb. Noord-Holland 21 december 2017, ECLI:NL:RBNHO:2017:11154.

¹¹ Zie randnummer 55.

op het referendum beperken en de bestuurlijke onzekerheid vergroten. Daarnaast merkt de Raad nog op dat het Principebesluit zou voortkomen uit een intensief participatietraject.

- (15) De conclusie van de Raad is, gelet op het bovenstaande, dat er voldoende redenen zouden bestaan om het inleidende verzoek af te wijzen op grond van artikel 3 lid 1 onder k van de Referendumverordening.

2.4 **Bezwaarprocedure en de beslissing op bezwaar**

2.4.1 **Raadsbesluit over bezwaarprocedure en informele gesprekken**

- (16) Naar aanleiding van het bezwaar van de Initiatiefnemers heeft de Raad op 10 juli 2025 onder meer besloten om i) akkoord te gaan om het bezwaarschrift in behandeling te geven aan de externe bezwarencommissie van Zaanstad ii) akkoord te gaan met het toepassen van de informele aanpak en iii) akkoord te gaan met inschakelen van de stadsadvocaat, SWDV Advocaten, om de Raad te vertegenwoordigen in de bezwaarprocedure (**bijlage 9**).
- (17) De informele aanpak hield in dat eerst naar een minnelijke oplossing werd gezocht. De gemeente heeft met de Initiatiefnemers verschillende gesprekken gevoerd over de bezwaarprocedure met een mediator erbij. Deze gesprekken gingen voornamelijk over de inhoud van het Principebesluit. Nu de gemeente bleef vasthouden aan de inhoud daarvan, is er uiteindelijk geen oplossing bereikt tussen de gemeente en de Initiatiefnemers tijdens de gesprekken. Vandaar dat de Initiatiefnemers de bezwaarprocedure hebben doorgezet. Wel lopen er op dit moment nog andere gesprekken tussen verschillende partijen over het Principebesluit.

2.4.2 **De nadere toelichting van de Raad**

- (18) Op 10 september 2025 heeft de Raad een nadere toelichting gegeven in het licht van de bezwaarprocedure op de context waarin is besloten tot het afwijzen van het inleidend verzoek tot het houden van een referendum over het Principebesluit (**bijlage 10**). Volgens de Raad is het Principebesluit slechts bedoeld om het onderzoek naar de haalbaarheid te onderzoeken en uiteindelijk tot besluitvorming te komen. Daarbij is er volgens de Raad een 'stip op de horizon' in de vorm van het toeristenseizoen 2026 gezet om concreet te komen tot een exploitatiemodel waarbij de leefbaarheid, veiligheid en het behoud van het cultureel erfgoed betaald kan worden en daarbij de belangen van alle belanghebbenden zijn betrokken. Volgens de Raad moeten de zaken nader worden uitgewerkt en is daarom nu nog niet het moment om tot het houden van een referendum over te gaan.
- (19) Daarnaast benadrukt de Raad nogmaals dat het hebben van een sluitend exploitatiemodel in 2026 nodig is om de investeringen te kunnen doen die dringend zijn voor het borgen van de veiligheid, drukteregulering, leefbaarheid, behoud van het erfgoed, bereikbaarheid, renovatie en infrastructuur. Dit maakt volgens de Raad dat elke vertraging in het proces ertoe leidt dat een al onhoudbare situatie nog nijpender wordt.

- (20) Volgens de Raad is het voorliggende besluit en de situatie niet te vergelijken met het Cultuurelcluster.¹² Daarin was volgens de Raad geen sprake van een nijpende situatie op het gebied van veiligheid, leefbaarheid en het behoud van cultureel erfgoed van een bestaand gebied. Ook was er geen sprake volgens de Raad van een besluit dat ertoe moest leiden om de haalbaarheid ervan in kaart te brengen.
- (21) Tot slot wijst de Raad erop dat de Initiatiefnemers de mogelijkheid hadden om de uitwerking van het besluit af te wachten. Dit omdat het volgens de Raad ook mogelijk is om een referendum te vragen bij een (uitgekristalliseerd) besluit (de Raad verwijst in dit kader naar artikel 8 jo. artikel 3 lid 2 van de Referendumverordening).

2.4.3 Positief advies van de externe hoor- en adviescommissie

- (22) Op 6 oktober 2025 heeft de externe hoor- en adviescommissie de Raad geadviseerd om het bezwaar van de Initiatiefnemers gegrond te verklaren en het primaire besluit te herroepen (**bijlage 11**). In het advies van de externe hoor- en adviescommissie staat het volgende:

"De commissie adviseert uw raad:

1. bezwaarmakers ontvankelijk te verklaren in hun bezwaar;
 2. het bestreden besluit te herroepen en het inleidend verzoek tot het houden van een referendum over het ontwerp raadsbesluit "Toekomstbestendige Zaanse Schans" in te willigen;
 3. het verzoek om een vergoeding van proceskosten toe te wijzen."¹³
- (23) De externe hoor- en adviescommissie gaat op verschillende aspecten van de motivering van de Raad in. Hieronder sommen de Initiatiefnemers een aantal van de conclusies van de commissie op:
- **Formele eisen Referendumverordening.** De commissie komt tot de conclusie dat aan de formele vereisten van de Referendumverordening is voldaan.
 - **Verantwoordelijkheid Raad op grond van de Referendumverordening.** De commissie geeft aan dat een gemeente die ervoor kiest om een referendumverordening vast te stellen, daarmee ook de juridische en bestuurlijke verwachting schept dat, als aan alle voorwaarden uit de Referendumverordening wordt voldaan, dit instrument daadwerkelijk door een gemeenteraad wordt benut.

¹² Zie in dit verband Rb. Noord-Holland 21 december 2017, ECLI:NL:RBNHO:2017:11154.

¹³ Bijlage 11, p. 1.

- **Motivering k-grond vereist.** De commissie is van mening dat de Raad een duidelijke en concrete motivering moet geven, rekening moet houden met het democratisch belang van inspraak en tot slot de proportionaliteit van de afwijzing dient te toetsen. Het is niet de bedoeling om de k-grond toe te passen als een mogelijkheid om (ongewenste) referenda te blokkeren.
- **Onvoldoende gemotiveerd dat er sprake is van zwaarwegende belangen in het kader van de k-grond.** De commissie kan uit het primaire besluit niet opmaken dat daarin objectieve risicoanalyses, harde deadlines of een tijdspad zijn opgenomen die de door de Raad gestelde urgentie rechtvaardigen. Hoe de planning er exact uit ziet, hoe lang het duurt om een referendum te houden en een duiding van daadwerkelijke, concrete en onaanvaardbare schade wanneer het project vertraging oploopt, leest de commissie niet terug in het primaire besluit. Bovendien, heeft de Raad het amendement 25A46 aangenomen met de titel 'Neem de tijd voor onttrekking openbaarheid Zaanse Schans' (**bijlage 12**), waarmee de invoering van de plannen eventueel ook later dan in 2026 kan plaatsvinden:

"...verplichte kaartverkoop mogelijk te maken door voorbereiden onttrekkingsbesluit om de openbare paden en wegen per start toeristenseizoen 2026, of zoveel later als noodzakelijk is, te onttrekken aan de openbaarheid."

Volgens de commissie biedt deze formulering ruimte om de maatregelen later door te voeren. De commissie kan daarnaast niet opmaken uit het bestreden besluit hoe het erfgoed of de veiligheid (ter plaatse) direct in het geding zijn. De Raad heeft naar het oordeel van de commissie onvoldoende onderbouwd wat de directe gevolgen zijn voor het erfgoed en de veiligheid wanneer het project vertraagd wordt door het houden van het referendum.

- **Fundamentele beleidsverschillen.** De commissie gaat in op de redenering van de Raad dat met het amendement dat is aangenomen in het licht van het Principebesluit (namelijk dat er géén hek komt om de Zaanse Schans en dat gratis toegang voor Zaanse Schans een randvoorwaarde is) er geen fundamentele beleidsverschillen meer zijn. Volgens de commissie blijkt hieruit niet dat hiermee geen sprake meer zou zijn van een verschil van mening. Bovendien is het volgens de commissie niet aan de indieners van het amendement of er al dan niet sprake is van fundamentele beleidsverschillen. De commissie merkt aanvullend nog op dat het Principebesluit substantiële beleidskeuzes bevat, zoals invoering van entreegeld, beperking van toegankelijkheid en herinrichting van het gebied. Het Principebesluit raakt naar het oordeel van de commissie aan fundamentele publieke belangen zoals vrije toegang tot cultureel erfgoed, ruimtelijke ordening en toeristisch beleid.
- **Onjuiste informatie.** Volgens de commissie is niet gebleken dat het referendumverzoek gestuurd wordt door commerciële belangen en dat er signalen zijn dat de steunverklaringen onder verkeerde voorwendselen zijn verzameld.

- **Toekomstig onttrekkingsbesluit.** De commissie volgt de Initiatiefnemers in de redenering dat er rechtsmiddelen aangewend kunnen worden tegen het onttrekkingsbesluit en dat een toekomstig onttrekkingsbesluit niet referendabel is, geen legitieme redenen zijn om geen referendum te organiseren. De commissie vindt de motivering hierover in het bestreden besluit niet toereikend. De commissie concludeert dat er geen sprake is van een weigeringsgrond op grond van de Referendumverordening.
 - **Timing van het referendum.** De Raad had betoogd dat het houden van een referendum prematuur is omdat zaken nog niet uitgekristalliseerd zijn. De commissie is van mening dat er voldoende aanknopingspunten – over entreegeld en onttrekking – zijn om een concrete vraag dan wel vragen voor te leggen aan de inwoners van Zaanstad.
- (24) Gelet op het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de Raad niet voldoende overtuigend heeft aangetoond en onderbouwd dat er zwaarwegende redenen zijn om geen referendum te houden over het Principebesluit.
- (25) De Initiatiefnemers betrekken bovenstaand advies in paragraaf 3 in het licht van de beroepsgronden.

2.4.4 Adviezen van de stadsadvocaat

Advies stadsadvocaat van 20 november 2025 in het kader van het scenario van schorsing van het Principebesluit

- (26) Op 20 november 2025 heeft de stadsadvocaat - SWDV advocaten - een advies uitgebracht in het kader van de bezwaarprocedure (**bijlage 13**). Dit advies gaat in op het ontwerpadviesvoorstel in het licht van de beslissing op bezwaar (**bijlage 14**) waarbij in het dictum vermeld was dat het Principebesluit moest worden geschorst tot de Raad hierover nader zou besluiten.
- (27) De stadsadvocaat geeft in het advies aan dat het inleidend verzoek op grond van de bepalingen opgenomen in de Referendumverordening plaats dient te vinden. Volgens de stadsadvocaat is het lastig te betogen dat er reeds eerder besluitvorming heeft plaatsgevonden over bepaalde onderwerpen van het Principebesluit, zodat gevolg aan die onderdelen gegeven kan worden op grond van eerdere besluitvorming en daarover dan eerder een referendum had kunnen worden gehouden. Daarnaast merkt de stadsadvocaat op – mede gelet op de uitspraak over het Cultuurcluster¹⁴ – dat over een kredietbesluit een referendum kan worden gehouden.
- (28) Tot slot geeft de stadsadvocaat aan dat zij er risico's in zien dat de Initiatiefnemers met succes rechtsmiddelen richten tegen de beslissing op bezwaar als het Principebesluit slechts op onderdelen geschorst zou worden.

¹⁴ Zie in dit verband Rb. Noord-Holland 21 december 2017, ECLI:NL:RBNHO:2017:11154.

Advies van de stadsadvocaat in het licht van het advies van de externe hoor- en adviescommissie

- (29) In het ontwerpraadsvoorstel in het kader van de beslissing op bezwaar staat dat de stadsadvocaat heeft aangegeven de conclusies van de externe hoor- en adviescommissie navolgbaar te vinden.¹⁵ Wel merkt de stadsadvocaat twee punten op:
- 1) In het advies van de externe hoor- en adviescommissie staat niets concreets over de nadere toelichting van de Raad (zie voor deze nadere toelichting paragraaf 2.4.2).
 - 2) De uiteenzetting in het advies van de externe hoor- en adviescommissie onder 'beoordeling bezwaargronden' heeft volgens de Raad nuanceringsvrijheid toekomt bij het beoordelen van een verzoek tot het houden van een referendum.¹⁶ In het kader daarvan toetst de rechter marginaal. Of een besluit referendabel is, is politiek en bestuurlijk van aard.¹⁷ Voorgaande laat wel onverlet dat artikel 3 lid 1 onder k van de Referendumverordening ziet op de mogelijkheid om een inleidend verzoek tot het houden van een referendum af te wijzen op grond van 'zwaarwegende belangen' en die afweging ook stand dient te houden.¹⁸
- (30) Tot slot wijzen de Initiatiefnemers nog op een krantenartikel die is geschreven over het advies van de stadsadvocaat (**bijlage 15**). Hierin staat dat uit juridisch advies van de stadsadvocaat volgt dat het inleidend verzoek voldoet aan de eisen uit de Referendumverordening en dat het verzoek niet op die grond kan worden geweigerd. De stadsadvocaat trekt dezelfde conclusie als de bezwaarschriftencommissie.

2.4.5 Brief aan de Raad betreffende voorwaarden intrekking bezwaar

- (31) Op 25 november 2025 hebben de Initiatiefnemers een brief gestuurd over de te nemen beslissing op bezwaar (**bijlage 16**).
- (32) Concreet stelden de Initiatiefnemers voor het bezwaar in te trekken als i) de Raad zou besluiten het Principebesluit te wijzigen of in te trekken, zodat hierin niet nu al wordt besloten uitvoering te geven aan een scenario waarmee op korte termijn overgegaan wordt tot onttrekking van de Zaanse Schans aan de openbaarheid en invoering van een verplicht ticket ii) in

¹⁵ Bijlage 14, pagina 2.

¹⁶ Zie bijvoorbeeld ABRvS 23 april 2014, ECLI:NL:RVS:2014:1402; Rb. Noord-Holland 21 december 2017, ECLI:NL:RBNHO:2017:11154.

¹⁷ Rb. Noord-Nederland 16 december 2014, ECLI:NL:RBNNE:2014:6442; Rb. Amsterdam 11 juli 2002, ECLI:NL:RBAMS:2002:AE5181.

¹⁸ Rb. Noord-Holland 21 december 2017, ECLI:NL:RBNHO:2017:11154.

het besluit tot wijziging of onttrekking van het Principebesluit duidelijk naar voren komt dat het scenario van onttrekking en verplichte ticketing nog niet vaststaat en dat er verschillende scenario's worden onderzocht en iii) in het besluit tot wijziging of intrekking van het Principebesluit staat dat dit besluit en het Principebesluit niet in de weg staan aan het honoreren van een eventueel referendumverzoek over een toekomstig besluit over de komst van de Zaanse Schans als bedoeld in artikel 3 lid 1 onder i Referendumverordening.

- (33) De Raad is in dit voorstel van de Initiatiefnemers niet meegegaan.

2.4.6 De beslissing op bezwaar

- (34) Op 27 november 2025 weigerde de Raad het bezwaar van de Initiatiefnemers in te willigen en verklaarde de Raad in afwijking van het advies van de externe hoor- en adviescommissie het bezwaar ongegrond en besloot daarmee het primaire besluit in stand te laten.
- (35) De Raad voorzag de beslissing op bezwaar niet van een nadere motivering maar heeft zonder motivering het bezwaar van de Initiatiefnemers afgewezen. Het raadsbesluit waarmee de Raad de beslissing op bezwaar nam gaat enkel in op de situatie dat de Raad het inleidend referendumverzoek wél toewijst.¹⁹
- (36) In de volgende paragraaf voeren de Initiatiefnemers beroepsgronden aan tegen de beslissing op bezwaar.

3. BEZWAREN INITIATIEFNEMERS TEGEN AFWIJZING INLEIDEND REFERENDUMVERZOEK

3.1 Inleiding

- (37) De Initiatiefnemers kunnen zich met de afwijzing en de daar bijbehorende onderbouwing van de Raad niet verenigen. Zij lichten dit hieronder nader toe.
- (38) De Initiatiefnemers gaan allereerst in op het gegeven dat de Raad in strijd handelt met de Referendumverordening en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en ten onrechte voorbij is gegaan aan het gegeven dat voldaan is aan alle vereisten en er sprake is van een positief advies van de referendumcommissie en de externe hoor- en adviescommissie waarvan ook de stadsadvocaat de conclusies navolgbaar vindt (**paragraaf 3.2**). Daarna gaan de Initiatiefnemers in op het argument dat vertraging geen zwaarwegende reden is om het referendum niet te houden (**paragraaf 3.3**). Ook willen de Initiatiefnemers vooropstellen dat het Principebesluit concreet genoeg is om een referendum over te houden (**paragraaf 3.4**).

¹⁹ Zie bijlage 2.

- (39) Bovendien willen de Initiatiefnemers benadrukken dat het referendum over de toekomst van de Zaanse Schans van wezenlijk democratisch belang is voor alle inwoners van Zaanstad en voor een goede besluitvorming (**paragraaf 3.5**).
- (40) Bovendien bespreken de Initiatiefnemers dat er wel sprake is van verschillende inzichten ten overstaan van het politieke voornemen om de Zaanse Schans van de openbaarheid af te sluiten en het exploitatieproject op te zetten (**paragraaf 3.6**).
- (41) Vervolgens bespreken de Initiatiefnemers dat het referenduminstrument door de Initiatiefnemers voor de juiste doelen is ingezet (**paragraaf 3.7**). Tot slot gaan de Initiatiefnemers in op het gegeven dat de procedure van het onttrekkingsbesluit niet aan het houden van een referendum in de weg staat (**paragraaf 3.8**).
- (42) Kortom, er is dus geen sprake van zwaarwegende redenen zoals bedoeld in artikel 3 lid 1 onder k Referendumverordening (waardoor er dus geen rechtsgrond is om dit besluit te nemen) en de beslissing op bezwaar (en het primaire besluit) is ondemocratisch, onzorgvuldig voorbereid en onvoldoende gemotiveerd. De Initiatiefnemers lichten dit hieronder toe.
- 3.2 Het voorbijgaan aan het positieve advies van de referendumcommissie, de externe hoor- en adviescommissie én de stadsadvocaat, is in strijd met de Referendumverordening en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur**
- (43) De Initiatiefnemers willen vooropstellen dat zij erg verbaasd zijn over het inzetten van de k-grond van de Referendumverordening en het voorbijgaan aan het positieve advies van de referendumcommissie en het advies van de externe hoor- en adviescommissie, waarvan de stadsadvocaat de conclusies navolgbaar vindt, terwijl de kwestie 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' van zeer groot belang is voor alle inwoners en aan alle formele vereisten werd voldaan. De Raad heeft het bezwaar van de Initiatiefnemers zonder enige motivering afgewezen. Dit lijkt de Raad gedaan te hebben in een vlaag van emotie zonder acht te slaan op de daarvoor geldende eisen uit de Algemene wet bestuursrecht. De Initiatiefnemers voelen zich niet serieus genomen omdat de Raad niet eens de moeite heeft genomen om het bezwaar en de adviezen door te nemen en daar gemotiveerd op te reageren.
- (44) Hoewel, zoals de stadsadvocaat ook aangeeft, de Raad in beginsel zelf dient te beoordelen of sprake is van 'gewichtige redenen' en de Raad daarbij beoordelingsruimte heeft,²⁰ wijzen de Initiatiefnemers erop dat deze grond niet lichtvaardig mag worden ingezet. Dit is in strijd met de Referendumverordening – die de Raad zelf heeft ingesteld – en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur zoals het motiverings- en zorgvuldigheidsbeginsel. Zoals ook de externe hoor- en adviescommissie aangeeft (zie paragraaf 2.4.3) heeft de gemeente zelf gekozen voor een Referendumverordening waarmee de gemeente ook de juridische en bestuurlijke

²⁰ ABRvS 23 april 2014, ECLI:NL:RVS:2014:1402, r.o. 6.1; Rb. Noord-Holland 21 december 2017, ECLI:NL:RBNHO:2017:11154, r.o. 6.4.

verwachting schiep dat, als aan alle voorwaarden uit de Referendumverordening wordt voldaan, het instrument daadwerkelijk door de Raad wordt benut.

- (45) Nota bene schrijft de Raad zelf dat zeer zorgvuldig met de k-grond moet worden omgegaan en dat op de Raad een aanzienlijke bewijslast rust. In de hiernavolgende paragrafen bespreken de Initiatiefnemers waarom daaraan niet is voldaan. De toelichting bij de Referendumverordening bij de uitzonderingsgrond van artikel 3 aanhef onder k van de Referendumverordening is als volgt:

"Bij gebruikmaking van de algemene uitzonderingsgrond is de motivering van de kant van de raad bijzonder belangrijk en heeft die gemeenteraad een aanzienlijke argumentatie- of 'bewijslast'. De referendumcommissie heeft overigens een belangrijke rol bij de advisering over de toepassing van met name deze uitzonderingsgrond. Omdat de raad beoordelingsvrijheid heeft, toetst de rechter terughoudend (zie ABRvS 23-04-2014, ECLI:NL:RVS:2014:1402). Zie verder voor de toepassing van een vergelijkbare maar ruimere uitzonderingsgrond Rb Oost-Brabant, ECLI:NL:RBOBR:2016:3494 (asielzoekerscentrum Den Bosch): de raad kon in redelijkheid tot het oordeel komen dat het inleidend verzoek moest worden afgewezen. In Rb Noord-Holland ECLI:NL:RBNHO:2017:11154 oordeelde de rechter dat de raad niet afdoende had gemotiveerd dat er dringende redenen waren als bedoeld in artikel 3, aanhef en onder k, van de Referendumverordening Zaanstad (dezelfde uitzonderingsgrond als in artikel 2, tweede lid, onder j). Ook in Rb Zutphen 22-06-2011, ECLI:NL:RBZUT:2011:BQ8972, had de raad niet afdoende gemotiveerd waarom er zwaarwegende redenen waren om geen referendum te houden. De rechter overwoog bovendien dat het simpele ontbreken van politieke bereidheid om een referendum te houden zich niet verhoudt met de aard van het referendum."

- (46) Zoals ook blijkt uit de voornoemde toelichting, hebben rechters ten aanzien van zowel Zaanstad als andere gemeenten herhaaldelijk gemeenteraden op de vingers moeten tikken vanwege het te lichtvaardig afwijzen van referendumverzoeken op de algemene grond. Hieronder gaat een overzicht van relevante uitspraken.

- Rb. Noord-Holland 21 december 2017, ECLI:NL:RBNHO:2017:11154, r.o. 6.6-6.7:

"De redenen die de raad aan zijn besluitvorming ten grondslag heeft gelegd zien immers op de gevolgen van het definitief niet doorgaan van het Cultuurcluster. Maar die fase bereikt de besluitvorming over het houden van een referendum nog niet (...) Voor zover de raad heeft willen betogen dat het houden van een referendum onaanvaardbare vertraging oplevert voor het nemen van het kredietbesluit, is dit onvoldoende onderbouwd."

- Rb. Zutphen 22 juni 2011, ECLI:NL:2011:BQ8971, r.o. 2.5:

"Voor zover verweerder heeft betoogd dat snelle besluitvorming voor de bij het initiatief betrokken partijen van belang is, overweegt de rechtbank dat dit belang verder niet is onderbouwd en dat ook niet inzichtelijk is gemaakt op grond waarvan dit een zwaarwegend argument oplevert tegen het houden van een referendum (...) Het nog naar voren gebrachte

argument dat, zo begrijpt de rechtbank, bij verweerder geen politieke bereidheid bestaat om een referendum te houden, kan evenmin doorslaggevend zijn (...)."

- Rb. Leeuwarden 13 juli 2000, ECLI:NL:RBLEE:2000:AA6492, r.o. 2:

"Ook de door verweerder gehanteerde grond dat de problematiek van de opvang van asielzoekers urgent is, is naar het oordeel van de rechtbank onvoldoende concreet om reeds op grond daarvan aan te nemen dat sprake is van een dringende reden als bedoeld in art. 3 lid f van de referendumverordening."

- Rb. Noord-Holland 22 juni 2023, ECLI:NL:RBNHO:2023:5641, r.o. 10.2.

"De voorzieningenrechter is met verzoekers van oordeel dat verweerder onvoldoende heeft onderbouwd dat er dringende redenen zijn die het afzien van het houden van een referendum rechtvaardigen. De redenen om het houden van een referendum niet af te kunnen wachten, moeten een dringend karakter hebben. Hoewel de voorzieningenrechter er begrip voor heeft dat verweerder de parkeerproblematiek snel wil aanpakken, rechtvaardigt dat op zichzelf nog niet het afzien van een referendum over de Nota."

(47) Tot slot merken de Initiatiefnemers op dat de Raad onvoldoende heeft gemotiveerd waarom het positieve advies van de referendumcommissie niet is gevolgd. Sterker nog; de Raad wijdt daaraan geen enkel woord in het primaire besluit en ook niet in de beslissing op bezwaar. Dit terwijl aan het oordeel van de referendumcommissie een groot gewicht toekomt (zie opnieuw randnummer (45)). De Initiatiefnemers wijzen er daarnaast op dat ook de stadsadvocaat heeft aangegeven dat er risico's zijn dat de Initiatiefnemers met succes rechtsmiddelen richten tegen de beslissing op bezwaar als het Principebesluit slechts op onderdelen geschorst zou worden. Daarnaast heeft de stadsadvocaat aangegeven de conclusies van de externe hoor- en adviescommissie navolgbaar te vinden (zie paragraaf 2.4.4).

(48) Het handelen van de Raad kan niet anders dan onbehoorlijk en onzorgvuldig zijn.

3.3 **Het argument van vertraging gaat niet op en is bovendien geen zwaarwegende reden voor het niet houden van het referendum**

(49) Het argument van vertraging kan geen zwaarwegende reden zijn voor het niet houden van het referendum, zo volgt uit jurisprudentie en de omstandigheden die verderop in deze paragraaf aan de orde komen. Zoals ook de externe hoor- en adviescommissie aangeeft (zie paragraaf 2.4.3), is het niet bedoeling om de k-grond toe te passen als een mogelijkheid om (ongewenste) referenda te blokkeren.

(50) Volgens de Raad is een belangrijke reden om het referendum niet te houden dat er aanzienlijke vertraging kan ontstaan door het houden van het referendum. Dit leidt er volgens de Raad toe dat de noodzakelijke invoering van het entreegebied vóór het toeristenseizoen van 2026 niet meer mogelijk is omdat de businesscase onder druk komt te staan, samenwerkingspartners kunnen afhaken en noodzakelijke investeringen mogelijk moeten worden uitgesteld

of zelfs geannuleerd. Volgens de Raad is een sluitend exploitatiemodel nodig om investeringen te doen die dringend zijn voor het borgen van veiligheid, drukteregulering, leefbaarheid, behoud van erfgoed, bereikbaarheid, renovatie en infrastructuur.

- (51) Voor dit standpunt wijst de Raad op een uitspraak van de rechtbank Oost-Brabant.²¹ Volgens de Raad kon de gemeenteraad in die zaak in redelijkheid een referendumverzoek afwijzen wegens projectvertraging en de daarmee gepaard gaande risico's voor voortgang en uitvoering.

- (52) De Initiatiefnemers wijzen erop dat de juridische duiding en uitleg ten aanzien van de vertraging en de genoemde uitspraak onjuist is. De voorliggende situatie vertoont belangrijke verschillen met de uitspraak waarnaar wordt verwezen door de Raad. Bij de uitspraak van de rechtbank Oost-Brabant ging het om een afwijzing van een inleidend verzoek dat werd ingediend tegen een initiatiefvoorstel dat strekte tot het terugdraaien van een eerder genomen raadsbesluit. Het inleidend voorstel zag daarmee op een referendum over een eerder genomen besluit waarover al een referendum gehouden kon worden. Alleen in die situatie overwoog de rechtbank dat de gemeenteraad bij de afwijzing mocht betrekken dat het de slagvaardigheid niet ten goede zou komen als wordt aanvaard dat, wanneer bij totstandkoming van een raadsbesluit niet om een referendum is gevraagd, op een later moment, als de uitvoering al in gang is gezet, alsnog via een 'omweg' een referendum plaatsvindt.²² Die situatie is hier niet aan de orde, het gaat hier om een besluit waarover niet eerder een referendum kon worden gehouden (zie ook advies stadsadvocaat, paragraaf 2.4.4). Het gaat hier zelfs om een verzoek naar aanleiding van een ontwerpraadsbesluit (met toepassing van artikel 7 Referendumverordening, en dus niet artikel 8 Referendumverordening). Juist het Principebesluit is een bij uitstek geschikt moment voor een referendum.

- (53) Bovendien merken Initiatiefnemers op dat in wél vergelijkbare gevallen in de rechtspraak, waaronder nota bene over het referendum over het Cultuurcluster Zaanstad, het argument dat bij het houden van het referendum vertraging optreedt bij de rechter juist níét standhoudt (zie ook randnummer (45) e.v.).²³ De Initiatiefnemers zien niet in hoe de onderhavige situatie verschilt van de situatie tijdens het Cultuurcluster. De Raad heeft dit ook niet onderbouwd. Ook de stadsadvocaat wijst op deze jurisprudentie en geeft daarbij aan dat de afweging stand dient te houden bij de rechter (zie paragraaf 2.4.4). Eventuele vertraging zou dan ook geen rol mogen spelen in de besluitvorming op het verzoek tot het houden van een referendum. Daar komt bij dat de Raad niet verder heeft onderbouwd waarom het referendum, mede gelet op de duur daarvan, specifiek tot vertragingen zou leiden. Volgens de Initiatiefnemers kan op korte termijn een referendum worden georganiseerd. De hoor- en adviescommissie geeft

²¹ Rb. Oost-Brabant 30 juni 2016, ECLI:NL:RBOBR:2016:3494.

²² Ibid, r.o. 3.5.

²³ Rb. Leeuwarden 13 juli 2000, ECLI:NL:RBLEE:2000:AA6492, r.o. 2; Rb. Zutphen 22 juni 2011, ECLI:NL:2011:BQ8971, r.o. 2.5; Rb. Noord-Holland 21 december 2017, ECLI:NL:RBNHO:2017:11154, r.o. 6.6-6.7; Rb. Noord-Holland 22 juni 2023, ECLI:NL:RBNHO:2023:5641, r.o. 10.2.

ook aan dat de commissie uit het primaire besluit niet kan opmaken dat daarin objectieve risicoanalyses, harde deadlines of een tijdspad zijn opgenomen die de door de Raad gestelde urgentie rechtvaardigen (zie paragraaf 2.4.3). Hoe de planning er exact uit ziet, hoe lang het duurt om een referendum te houden en een duiding van daadwerkelijke, concrete en onaanvaardbare schade wanneer het project vertraging oploopt, leest de commissie niet terug in het primaire besluit. De commissie kan niet opmaken uit het primaire besluit hoe het erfgoed of de veiligheid (ter plaatse) direct in het geding zijn. De Raad heeft naar het oordeel van de commissie onvoldoende onderbouwd wat de directe gevolgen zijn voor het erfgoed en de veiligheid wanneer het project vertraagd wordt door het houden van het referendum.

- (54) De Raad motiveert de afwijzing bovendien met het argument dat vertraging ertoe kan leiden dat de afsluiting van de Zaanse Schans, onder meer vanwege financiële redenen mogelijk niet door kan gaan. In de zaak over het Cultuurcluster, heeft de rechter al geoordeeld dat de eventuele uitkomst geen dringende reden kan opleveren om een referendum niet te houden omdat het referendum een democratisch instrument is:

"Uit het amendement blijkt dat de dringende redenen er volgens de raad in zijn gelegen dat het definitief niet doorgaan van het Cultuurcluster financiële risico's en tegenvallers voor de gemeente meebrengt. Het niet doorgaan kan daarbij worden opgevat als het in gebreke blijven bij een vaststellingsovereenkomst waar de gemeente bij is betrokken (...) De redenen die de raad aan zijn besluitvorming ten grondslag heeft gelegd zien immers op de gevolgen van het definitief niet doorgaan van het Cultuurcluster. Maar dat is in deze fase van de besluitvorming over het houden van een referendum nog niet aan de orde. Omdat het referendum een democratisch instrument is, kan de eventuele uitkomst ("een mogelijk nee als uitkomst") geen dringende reden opleveren om een referendum niet te houden."²⁴

- (55) Daarnaast menen de Initiatiefnemers, anders dan de Raad, dat de urgentie en noodzaak van tijdige besluitvorming en uitvoering, geenszins helder zijn beschreven in bijlage 3 bij het Principebesluit (**bijlage 17**).
- Vooropgesteld; de deadline van 2026 wordt in bijlage 3 niet genoemd, alleen daarom al kan dit document geen goede onderbouwing vormen voor het weigeren van het referendum omdat het plan met ingang van 2026 moet zijn uitgevoerd.
 - In bijlage 3 staat wel dat zonder onderhoud het erfgoed op termijn (d.w.z. binnen 5 tot 7 jaar) verloren gaat en dat de stichting en de gemeente voor dit onderhoud over onvoldoende middelen beschikken. Dit is verder niet onderbouwd. Daarnaast is onduidelijk waarom dit eraan in de weg zou staan om nu binnen korte termijn een referendum over dit onderwerp te houden; dat hoeft geen 5 tot 7 jaar te duren. De Initiatiefnemers merken hierbij nog op dat ook zij belang hebben bij het behoud van het erfgoed en juist willen dat dit op een goede en prudente manier wordt gewaarborgd. Het houden van een referendum is daarbij geen bedreiging, maar vormt juist een kans voor betere besluitvorming.

²⁴

Rb. Noord-Holland 21 december 2017, ECLI:NL:RBNHO:2017:11154, r.o. 6.2, 6.6.

- Bijlage 3 wijst verder naar verkeersonveilige situaties. Maar waarom het dan gaat en waarom hier direct actie voor moet worden genomen wordt niet onderbouwd. Zo is er bijvoorbeeld geen onderbouwing via een deskundigenrapport over de verkeersonveiligheid in het gebied.
- Tot slot wijst de Raad erop dat de Zaanse Schans kampt met serieuze leefbaarheids- en veiligheidsproblemen wat volgens de Raad onmiddellijke actie vergt. Uitstel zou leiden tot risico's op letselschade en aansprakelijkheid en verdere overlast. De Raad heeft deze stelling echter opnieuw onvoldoende onderbouwd. Onduidelijk is in hoeverre er sprake is van deze risico's als wordt gekeken naar alternatieven voor de Zaanse Schans en bovendien waarom het houden van het referendum deze risico's vergroot. Ook dit is niet onderbouwd via een (deskundigen)rapport.

- (56) Ook in het Principebesluit zelf was expliciet opgenomen dat het besluit niet spoedeisend is, onder het kopje '(Correctief) referendum bij raadsbesluiten':

"Het raadsbesluit is niet spoedeisend en daarmee wordt dit raadsbesluit niet eerder uitgevoerd/verder behandeld dan drie weken nadat de Raad het besluit heeft genomen. In artikel 8 van de Referendumverordening is namelijk een 'correctief referendum' mogelijk gemaakt."²⁵

- (57) Bovendien, heeft de Raad het amendement 25A46 aangenomen met de titel 'Neem de tijd voor onttrekking openbaarheid Zaanse Schans', waarmee de invoering van de plannen eventueel ook later dan in 2026 kan plaatsvinden:

"...verplichte kaartverkoop mogelijk te maken door voorbereiden onttrekkingsbesluit om de openbare paden en wegen per start toeristenseizoen 2026, of zoveel later als noodzakelijk is, te onttrekken aan de openbaarheid."

- (58) Ook hieruit blijkt dat het aangevoerde spoedeisend belang betrekkelijk en geen steekhoudend argument is. Ook volgens de hoor- en adviescommissie biedt deze formulering ruimte om de maatregelen later door te voeren (zie paragraaf 2.4.3). Daar komt bij het, gelet op de huidige stand van zaken, niet voor de hand ligt dat de plannen van de gemeente vóór het toeristenseizoen van 2026 zijn afgerond (**bijlage 18**). Zo is er op dit moment nog geen definitieve invoeringsdatum vastgesteld. In het licht van amendement 25A46 staat in de voortgangsrapportage "Rapportage 1 toekomstbestendige Zaanse Schans" van 22 september 2025 (**bijlage 19**) het volgende:

"De in het voorgestelde besluit genoemde start van het toeristenseizoen 2026 is geen harde grens. Belangrijker is dat het proces goed en zorgvuldig wordt voorbereid en uitgevoerd."²⁶

²⁵ Zie bijlage 4.

²⁶ Bijlage 18, p. 3.

- (59) Het is dan ook de vraag of de voorgenomen planning die de Raad voor ogen heeft realistisch is. Ook om die reden gaat de onderbouwing niet op. Bij een realistische planning kan zoals gezegd makkelijk een referendum worden georganiseerd (waarbij herhaalt zij dat een 'planning' geen valide argument is om een referendumverzoek af te wijzen). De Raad stelde immers eerst dat hij van plan was de Zaanse Schans te onttrekken aan de openbaarheid vanaf het toeristenseizoen van 2026. Dat zou betekenen dat vóór die tijd een onttrekkingsbesluit moet zijn genomen (waar vervolgens bezwaar en (hoger) beroep tegen openstaat), dat het fietspad moet zijn omgelegd (dit is een noodzakelijke voorwaarde²⁷ voor het nemen van het onttrekkingsbesluit) en dat financieel alles rond moet zijn (hetgeen ook de nodige tijd kost). Het is de vraag of dit een haalbaar scenario is. Daarbij komt dat veel touroperators voor het toeristenseizoen van 2026 hun reisproducten al verkocht hebben met het idee dat de Zaanse Schans tegen die tijd nog gratis toegankelijk zou zijn – het sluiten van de schans op deze termijn is ook voor hen disproportioneel en leidt tot aansprakelijkheidsrisico's voor de gemeente.

- (60) De Raad erkent de risico's op vertraging in de planning bij de uitvoering van het Principebesluit ook in de eigen toelichting daarvan:²⁸

Risico's

- Vertraging van de uitvoering van de plannen door:
 - Statutenwijzigingen bij de erfgoedpartijen die nodig zijn voor het vormen van een werkorganisatie kunnen door bezwaren vertraging oplopen;
 - Vergunningen voor o.a. realisatie van het ruimtelijk plan en de nieuwe doorfietsroute zijn voor bezwaar en beroep vatbaar;
 - Onttrekking openbare wegen en paden op de Zaanse Schans is een raadsbesluit waar bezwaar en beroep tegen openstaat.
- Vertraging tijdens de grondverwerving voor de fietsroute met als gevolg dat er langer op een veilige oplossing moet worden gewacht, waardoor het verleggen en onttrekken van de doorfietsroute enkele jaren kan duren en niet snel wordt gerealiseerd.
- Bij het verleggen van de doorfietsroute Kalverringdijk moet rekening worden gehouden met de regelgeving (natuurdoelstellingen in relatie tot de ligging van de Zaanse Schans, het Natuurnetwerk Nederland (NNN-gebied) en het Natura2000 gebied) geldend voor de omliggende natuurgebieden met mogelijke natuurcompensatiemaatregelen.

- (61) Kortom, de Initiatiefnemers vinden dat het argument van vertraging en de daaraan verwante redenen om geen referendum te houden, mede gelet op de jurisprudentie en omstandigheden, geen rol kunnen spelen in het oordeel om geen referendum te houden. Dit temeer nu de datum van toeristenseizoen 2026 niet meer gehaald kan worden en de planning waar de Raad naar verwees niet realistisch en ook niet strikt noodzakelijk is. De Raad had het inleidend verzoek daarom ook niet op grond van de Referendumverordening mogen weigeren.

²⁷ **Bijlage 20**, p. 3.

²⁸ Het Principebesluit, p. 13.

3.4 Het Principebesluit is concreet genoeg om een referendum over te houden

- (62) De Raad heeft in de bezwaarprocedure aangegeven dat zaken rondom het Principebesluit nog nader moeten worden uitgewerkt en dat daarom nu nog niet het moment is om tot het houden van een referendum over te gaan (zie paragraaf 2.4.2 voor de nadere toelichting van de Raad gedurende de bezwaarprocedure). De Initiatiefnemers merken op dat de Raad deze redenering niet koppelt aan één van de uitzonderingsgronden uit de Referendumverordening die het rechtvaardigen om geen referendum te organiseren (artikel 3 Referendumverordening). Bovendien zien de Initiatiefnemers de ruimte om zaken nader uit te werken niet terug in het Principebesluit. Daar staan immers concrete beslispunten in over onttrekking, exploitatie en tickets.²⁹

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Zaanstad.

Besluit:

1. Kennis te nemen van het wenkend perspectief, inhoudende de uitgangspunten van de Ontwikkelstrategie en een levendige beschrijving van de toekomst van de Zaanse Schans over 10 jaar - waarin de ontwikkeling van het gebied in de komende jaren is opgenomen in de lijn met de Ontwikkelstrategie.
2. Akkoord te gaan met het principebesluit om uitvoering te geven aan het scenario "Duurzaam exploitatiemodel Ontwikkelstrategie" inhoudende:
 1. verplichte kaartverkoop mogelijk te maken door voorbereiden onttrekkingsbesluit om de openbare paden en wegen per start toeristenseizoen 2026 te onttrekken aan de openbaarheid;
 2. rekening houdend met de wens om inwoners van gemeente Zaanstad en andere categorieën van personen zonder kosten toegang te verlenen;
 3. voorbereiden van het traject voor het verleggen van de regionale doorfietsroute Kalverringdijk.
3. Akkoord te gaan met het duurzaam exploitatiemodel inhoudende het genereren van inkomsten uitgaande van 1,8 miljoen bezoekers per jaar en een ticket met een consumentenprijs van € 17,50. Dit duurzaam exploitatiemodel geldt als vertrekpunt voor de uitwerking van een meerjarige financieringsstrategie en langdurige exploitatie waarbij uitgaven en inkomsten in het gebied in evenwicht zijn en de investeringen die nodig zijn om de Ontwikkelstrategie te realiseren worden gedekt.
4. Akkoord te gaan met het Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving, een mobiliteitsuitwerkingsplan bestaande uit maatregelen om de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en andere mobiliteitsvraagstukken in dit gebied te verbeteren.
5. Akkoord te gaan met het voornemen om de aanloop- en transitiekosten ter hoogte van € 1,9 miljoen voor te financieren inhoudende het uitwerken van het duurzaam exploitatiemodel inclusief een meerjarenbegroting en een marketing- en salesstrategie, het uitwerken van een ruimtelijk plan, participatie, aanloop van gezamenlijke programmering erfgoedpartijen (exploitatie museum) inclusief het opzetten van een werkorganisatie, planvorming en voorbereiden vergunningen, de aanstelling van de programmadirecteur en overige voorbereidingskosten van het onttrekkingsbesluit.

- (63) Zie in dit verband ook de volgende passage uit het Principebesluit (arceringen aangebracht):³⁰

²⁹ Bijlage 4, p. 15.

³⁰ Ibid, pagina 6.

Waarom is onttrekken nodig?

We willen de door de gemeente vastgestelde Ontwikkelstrategie uitvoeren. Daarvoor zijn inkomsten nodig. Vrijwillige kaartverkoop schept onduidelijkheid, geeft niet voldoende zekerheid over de inkomsten en biedt geen toekomstbestendige financiële oplossing. Verplichte kaartverkoop biedt dit wel. Onttrekking is nodig om te zorgen dat het toeristische gebied afgesloten wordt zodat hiervoor tickets kunnen worden verkocht.

- (64) Volgens de Raad hadden de Initiatiefnemers ook kunnen wachten op de uitwerking van het besluit. Het is volgens de Raad op grond van de Referendumverordening mogelijk om een referendum te vragen bij een (uitgekristalliseerd) besluit (artikel 8 juncto artikel 3 lid 2 Referendumverordening).
- (65) Het is de Initiatiefnemers niet duidelijk waarop de Raad doelt. In artikel 3 lid 2 van de Referendumverordening staat dat als er een referenduminitiatief als bedoeld in artikel 7 is ingediend (d.w.z. voor een ontwerpbesluit) er geen initiatief als bedoeld in artikel 8 kan worden ingediend (d.w.z. voor een genomen raadsbesluit) als de Raad het initiatief over een ontwerpbesluit heeft afgewezen. Artikel 7 gaat over een raadgevend referendum (voordat de besluitvorming over het raadsbesluit plaatsvindt), artikel 8 gaat over een correctief referendum (nadat de Raad het raadsbesluit heeft genomen). De Initiatiefnemers schatten in dat de Raad hiermee bedoelt dat later nog een referendum had kunnen worden gehouden. Hiermee gaat de Raad voorbij aan artikel 3 lid 1 onder i Referendumverordening.
- (66) De Raad motiveert dus niet waarom deze reden valt onder één van de uitzonderingsgronden onder artikel 3 Referendumverordening. De Raad heeft zelf erkend dat geen referendum meer mogelijk is over vervolgbesluiten zoals het onttrekkingsbesluit. Ook daarom kunnen de Initiatiefnemers niet wachten op een verdere uitwerking van het Principebesluit.
- (67) De stadsadvocaat heeft aangegeven dat de externe hoor- en adviescommissie niet op bovengenoemde argumentatie van de Raad is ingegaan (zie paragraaf 2.4.2). Dit is echter onjuist. De externe hoor- en adviescommissie heeft immers overwogen dat er voldoende concrete aanknopingspunten (over entreegeld en onttrekking) zijn om een concrete vraag dan wel vragen voor te leggen aan de inwoners van Zaanstad.³¹
- (68) Daar komt bij dat de Initiatiefnemers in de brief van 25 november 2025 hebben voorgesteld het referendumverzoek in te trekken met onder meer als voorwaarde dat later na het in kaart brengen van alle belangen – bij een nieuw uitgekristalliseerd besluit maar na intrekking of wijziging van het Principebesluit – alsnog een referendumverzoek kan worden ingediend (zie randnummer (31)). De Raad is hier niet in meegegaan en heeft het Principebesluit in stand gelaten.
- (69) Kortom, ook dit argument heeft de Raad onvoldoende onderbouwd. Het Principebesluit geeft juist op dit moment alle aanleiding om een referendum te organiseren, ook om te voorkomen dat er onomkeerbare stappen worden gezet door de gemeente zonder dat de Zaanse bevolking zich hierover heeft uitgesproken.

³¹ Zie bijlage 11, p. 7.

3.5 Een referendum over de toekomst van de Zaanse Schans is een wezenlijk democratisch belang voor alle inwoners en een goede besluitvorming

- (70) De Initiatiefnemers merken op dat het afwijzen van het inleidende verzoek om een referendum een dieptepunt is voor de democratie in Zaanstad. Het Actiecomité stelt dat alle burgers van Zaanstad, waaronder inwoners, ondernemers, werknemers en vrijwilligers in de Zaanstreek, een stem moeten hebben in dit belangrijke en historische besluit. De Zaanse Schans is van alle Zaankanters.
- (71) Door het Principebesluit om de Zaanse Schans aan de openbaarheid te onttrekken en een exploitatieplan te introduceren, committeert de gemeente zich aan een grootschalig project dat grote gevolgen heeft voor vele inwoners én bezoekers van Zaanstad. De aard en toegankelijkheid van dit dierbare, openbare erfgoed van de Zaanse Schans zal daarmee voorgoed worden veranderd. Het heffen van een toegangsprijs tast het levendige en vrije karakter van de Zaanse Schans aan en maakt het tot een betaalde attractie in plaats van een openbare woon- en werkbuilt. Hierbij is het ook de vraag hoe zal worden omgegaan met de visite van inwoners. Daarnaast is het niet zeker of het beoogde doel van het Principebesluit om alleen inwoners van de gemeente Zaanstad en Wormerland vrije toegang te verlenen, wel kan worden bereikt nu dit in strijd is met Europees recht.³² Daarmee komt de toegankelijkheid van de inwoners onder druk; nu de vraag is of de gemeente dan niet toch entreekosten bij eenieder zal gaan heffen als de rechter oordeelt dat het huidige systeem niet is toegestaan. Daarnaast zou erfgoed als de Zaanse Schans juist laagdrempelig en voor iedereen toegankelijk moeten blijven, in lijn met de doelen van het Rijk.³³ Cultureel erfgoed geeft immers betekenis aan onze leefomgeving, beïnvloedt de manier waarop we onze levens inrichten en is verweven met de Zaanse én Nederlandse identiteit. De Initiatiefnemers zijn trots op de Zaanse Schans en willen in dat kader dus juist ook dat de Zaanse Schans voor eenieder openbaar toegankelijk blijft (waaronder dus ook voor toeristen). Wie wel of niet welkom is op de Zaanse Schans is al met al een Zaanse aangelegenheid en er zijn ook nog andere aspecten van het Principebesluit waarover inwoners zouden moeten meebeslissen (zie in dat kader ook de volgende paragraaf).
- (72) Het is bovendien duidelijk dat dit specifieke onderwerp sterk leeft onder de Zaanse bevolking: in slechts één week werden 2413 handtekeningen van inwoners van Zaanstad verzameld. Vele burgers van Zaanstad vinden dus dat precies voor zulke ingrijpende besluiten als nu voorligt bij de Zaanse Schans, de mogelijkheid tot het organiseren van een referendum in Zaanstad in het leven is geroepen. Initiatiefnemers valt daarbij op dat in het afwijzende primaire besluit en de beslissing op bezwaar vooral wordt gefocust op de negatieve aspecten van het organiseren van een referendum, terwijl een eerlijke volksraadpleging rond het Prin-

³² Vrije toegang van alleen de inwoners uit een bepaalde gemeente is problematisch in het licht van het discriminatiebeginsel en het vrije verkeer van diensten zoals neergelegd in het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie. Zie HvJ EU 16 januari 2003, ECLI:EU:C:2003:30.

³³ *Kamerstukken II 2017/18, 32 820, nr. 248, brief 'Erfgoed telt; de betekenis van erfgoed voor de samenleving'.*

cipebesluit over de Toekomstbestendige Zaanse Schans juist ook goed kan zijn om de betrokkenheid van burgers te vergroten, de transparantie in de besluitvorming te bevorderen én een steviger draagvlak te ontwikkelen voor de uiteindelijke plannen – vooral als tegemoet wordt gekomen aan de zorgen van inwoners.

- (73) Kortom, het goedkeuren van het verzoek is van wezenlijk belang voor het goed functioneren van de democratie in Zaanstad en het waarborgen van daadwerkelijke inspraak op Principebesluit.

3.6 **Er bestaan zwaarwegende bezwaren en verschillende zienswijzen ten overstaan van het politieke voornemen om de Zaanse Schans van de openbaarheid af te sluiten**

- (74) Er bestaan tegen het politieke voornemen om de Zaanse Schans van de openbaarheid af te sluiten verschillende bezwaren en verschillende zienswijzen. Volgens de Raad willen zowel de Raad als de Initiatiefnemers kosteloze toegang voor de inwoners van de gemeente Zaanstad. Daarmee zou het voornaamste bezwaarpunt tegen het Principebesluit zijn afgedekt en zouden er geen beleidstegenstellingen meer bestaan (zie randnummer (14)). De Initiatiefnemers kunnen zich met dit standpunt van de Raad niet verenigen.
- (75) Met het afwijzen van het referendumverzoek vanwege het ontbreken van beleidsmatige tegenstellingen eigent de Raad zich onterecht de bevoegdheid toe om te beoordelen of er wel of niet sprake is van een legitiem verschil van mening met zijn inwoners. In een vrije democratische samenleving bepalen burgers echter zelf of zij het – al dan niet op juiste gronden – met de overheid en hun gekozen vertegenwoordigers eens zijn. Dat is geen oordeel dat de overheid c.q. de gemeenteraad toekomt. Het is dan ook geen reden op grond waarvan een referendumverzoek kan worden afgewezen.
- (76) Los van dat het niet bestaan van beleidsmatige tegenstellingen géén criterium is op basis waarvan een inleidend verzoek mag worden afgewezen, zijn er bovendien wel degelijk verschillende inhoudelijke bezwaren tegen het Principebesluit volgens de Initiatiefnemers. Die zien op verschillende punten:
- De Initiatiefnemers hebben principieel bezwaar tegen het onttrekken van de Zaanse Schans aan de openbaarheid. Initiatiefnemers vinden het van belang dat eenieder op de Zaanse Schans welkom is. De Zaanse Schans is bewust opgezet als een actieve woon- en werkbuilt met een openbaar karakter. De oprichters kozen nadrukkelijk niet voor een museale setting of een themapark, maar creëerden een open gebied dat deel uitmaakt van de stad en in een open relatie staat met zijn omgeving. Het feit dat er op de Zaanse Schans nog echt gewoond en gewerkt wordt is een unicum. Door het onttrekken van de Zaanse Schans aan de openbaarheid en het invoeren van een entreeticket gaat dit unieke karakter verloren. De Initiatiefnemers zijn het dus oneens met het principe dat in het Principebesluit is vastgelegd en zijn bang dat de Zaanse Schans niet meer vrij toegankelijk blijft voor bewoners, ondernemers en bezoekers uit binnen- en buitenland.³⁴

³⁴

Wij verwijzen ter illustratie ook naar **bijlage 21** en **bijlage 22**.

- Daarnaast zijn er serieuze twijfels over de vormgeving, financiële haalbaarheid en uitvoerbaarheid van de plannen zoals neergelegd in het Principebesluit 'toekomstbestendige Zaanse Schans'. Deze twijfels vormen een terechte aanleiding voor een referendumverzoek en kunnen een reden zijn om het besluit te herroepen. Inwoners hebben belang bij een rechtmatige en efficiënte overheid die goed met de publieke middelen omgaat en waarbij projecten daadwerkelijk (kunnen) worden gerealiseerd. Dit gaat zeker op wanneer het grootschalige initiatieven betreft die van grote invloed zijn op de Zaanse gemeenschap, identiteit en leefomgeving en waarbij de uiteindelijke kosten bij de Zaanse burgers en bedrijven kunnen worden gelegd. In dit kader noemen Initiatiefnemers onder meer:
 - Vrije toegang van alleen de inwoners uit een bepaalde gemeente is strijdig met het non-discriminatiebeginsel en het vrije verkeer van diensten zoals neergelegd in het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie.³⁵ Het is daarom onaannemelijk dat het beoogde doel van het Principebesluit om alle inwoners van de gemeente Zaanstad vrije toegang te verlenen, wel kan worden bereikt. In dat geval hebben inwoners alsnog geen gratis toegang tot de Zaanse Schans. De Raad heeft niet onderbouwd in hoeverre deze vrije toegang juridisch houdbaar is. Zelfs als toegang voor alleen inwoners juridisch houdbaar zou zijn, is een referendum eens te meer aangewezen gelet op het principe (zie ook hiervoor). Wie wel en niet welkom is op het unieke erfgoed in de eigen achtertuin, gaat immers iedere Zaankanter aan.
 - Op dit moment is volstrekt onduidelijk hoe de Raad de gratis toegang tot de Zaanse Schans voor bepaalde categorieën praktisch vorm wil geven. Inwoners hebben de vraag of hun vrienden, kennissen en familie dan wel nog welkom zijn, of dat voor hen ook een kaartje moet worden gekocht. Ook is onduidelijk hoe de toegang tot het gebied precies geregeld gaat worden.
 - Het Principebesluit bevat onder meer het politieke voornemen om het fietspad dat door de Zaanse Schans loopt (de Kalverringdijk) aan de openbaarheid te onttrekken. Voor veel bewoners van de gemeente Zaanstad is dit fietspad essentieel om bijvoorbeeld van en naar werk en/of school te komen. Er bestaat veel onzekerheid of het fietspad omgelegd kan worden, dit houdt onder meer verband met verschillende juridische drempels zoals eigendomsrechten en de stikstofproblematiek.
 - De Initiatiefnemers en andere inwoners vrezen dat de plannen van de Raad het erfgoed juist onder druk zetten omdat bij een generiek toegangsticket de kans is dat veel meer toeristen de molens gaan bezoeken. Dit kan leiden tot overvolle molens.
 - Het afsluiten van de Zaanse Schans en het introduceren van het exploitatiemodel met de juiste *governance* zal met aanzienlijke investeringen gepaard

³⁵

HvJ EU 16 januari 2003, ECLI:EU:C:2003:30.

gaan. Het is aannemelijk dat deze kosten groter zijn dan voorgespiegeld. De implementatiekosten worden op grond van het principebesluit door de gemeente voorgefinancierd, terwijl onzeker is of die kosten later kunnen worden verhaald. Het is niet onaannemelijk dat die kosten alsnog bij de Zaanse burgers en bedrijven zullen worden neergelegd.

- Er is nog steeds veel onduidelijkheid over de heffing van de entreekosten en de gevolgen daarvan. Wat gebeurt er als er toch een tekort aan inkomsten is omdat de bezoekersaantallen te veel terugzakken (moet de gemeente dan alsnog bijbetalen?) en wat gebeurt er als er een overschot is (komt dit dan alleen ten goede aan de erfgoedpartijen³⁶, of alle Zaankanters?). Hierover zouden alle inwoners moeten meebeslissen.
- Ook komt daarbij dat de Raad voornemens is de regulering van het gebied over te laten aan een private partij en daarvoor behoorlijke kosten worden gemaakt die aan hen ten goede komen. De gemeente geeft hiermee de controle over het gebied uit handen, maar onduidelijk is aan wie, hoe de controle over deze private partij wordt vormgegeven en hoe publieke belangen worden gewaarborgd. Daar zouden inwoners over moeten meebeslissen.
- Tot slot komt anders dan de Raad lijkt te veronderstellen wel degelijk politiek gewicht toe aan hoe met ondernemers wordt omgegaan. Ondernemerschap is een belangrijk onderdeel van de lokale economie. Zaanstad is een gebied met een rijke ondernemende historie, dat wordt zelfs door de erfgoedpartijen erkend en uitgedragen.³⁷ De Initiatiefnemers merken in dit verband ook alvast op dat ook ondernemers die wonen in de gemeente Zaanstad het recht hebben om democratische invloed uit te oefenen. In die zin zien de Initiatiefnemers geen bezwaren in de stelling van de Raad dat mogelijk ook ondernemersbelangen een rol spelen bij het houden van een referendum. Ook ondernemers die wonen in de gemeente Zaanstad mogen hun stem uitbrengen en democratische invloed uitoefenen op het politieke voornemen uit het Principebesluit. De gemeente Zaanstad is niet alleen gebaat bij een goed woon- en leefklimaat, maar ook bij een goed ondernemersklimaat dat bijdraagt aan bijvoorbeeld welvaart binnen de gemeente. Daarmee gaat het ook inwoners van Zaanstad aan hoe met ondernemers wordt omgegaan.

- (77) Gelet op het voorgaande hebben de Initiatiefnemers (en de inwoners van de gemeente Zaanstad) er juist groot belang bij dat er een referendum wordt gehouden. Het democratisch belang is groot. Hierbij is relevant te noemen dat het eerdere participatietraject zoals aangevoerd in het primaire besluit eveneens geen reden vormt om het referendum niet te houden. Allereerst is het de Initiatiefnemers niet duidelijk om welk participatietraject het precies gaat. Mocht de

³⁶ Het Zaaans Museum, het Museum de Zaanse Tijd, Stichting De Wind Molen Compagnie en Stichting de Zaanse Schans.

³⁷ Bijvoorbeeld in de radio-uitzending 'BNR Zakendoen' van 4 juni 2025, waar Marieke Verweij van het Zaaans Museum namens de erfgoedpartijen te gast was.

Raad hier het participatietraject rond de ontwikkelstrategie bedoelen, dan wijzen de Initiatiefnemers erop dat de strategie rond 2020 nog gericht was op een openbaar gebied waarbij er geen sprake was van het invoeren van een verplicht ticket. Dit voorstel lag niet voor ten tijde van het participatietraject. Bovendien zijn de Initiatiefnemer (anders dan de erfgoedpartijen) niet meegenomen in het participatietraject gedurende de periode vóór het Principebesluit. Daar komt bij dat een referendum inwoners een veel concretere kans geeft om hun stem te laten horen over het concrete voorstel zoals dat nu voorligt (voor of tegen) dan een participatietraject waarin niet iedereen wordt meegenomen.

- (78) De externe hoor- en adviescommissie heeft ook aangegeven dat niet is gebleken dat er geen fundamentele beleidsverschillen meer zijn (paragraaf 2.4.3). Bovendien is het volgens de commissie niet aan de indieners van het amendement of er al dan niet sprake is van fundamentele beleidsverschillen. De commissie merkt aanvullend nog op dat het Principebesluit substantiële beleidskeuzes bevat, zoals invoering van entreegeld, beperking van toegankelijkheid en herinrichting van het gebied en dat het besluit fundamentele belangen raakt zoals vrije toegang tot cultureel erfgoed, ruimtelijke ordening en toeristisch beleid.
- (79) Kortom, dat het voornaamste bezwaar via het Principebesluit zou zijn afgedekt en er geen beleidstegenstellingen meer zouden zijn, is onjuist en dit is bovendien niet aan de Raad om te beoordelen. Het politieke voornemen om de Zaanse Schans af te sluiten voor het publiek is een ingrijpend besluit en is bovendien onvoldoende uitgedacht. De Initiatiefnemers willen dat zichzelf en andere inwoners van de stad hierop invloed kunnen uitoefenen via het referenduminstrument.

3.7 Het referenduminstrument is voor de juiste doelen door de Initiatiefnemers ingezet

- (80) De Initiatiefnemers merken op dat het referenduminstrument voor de juiste doelen is ingezet en zij het onbehoorlijk vinden dat hun anders wordt verweten. De Raad geeft in het primaire besluit aan dat het verzoek mogelijk mede geïnitieerd is vanuit commerciële belangen en dat de publieke communicatie onjuiste of misleidende beweringen zou bevatten. Los van dat de Raad in de motivering zelf al onderkend heeft dat dit niet valt onder een formele uitsluitingsgrond en het verzoek daarom niet op deze grond geweigerd zou mogen worden, zetten Initiatiefnemers hierna bovenal uiteen waarom het feit dat zij opkomen voor zowel de belangen van de inwoners als ondernemers, niet aan hen mag worden tegengeworpen en de verwijten van de Raad onjuist zijn.
- (81) Allereerst willen de Initiatiefnemers benadrukken dat zij bestaan uit een groep betrokken inwoners, waaronder ook ondernemers en dat deze ondernemers, net als andere inwoners, het democratische recht hebben om invloed uit te oefenen op lokale besluiten. De Initiatiefnemers zien daarom geen bezwaar tegen de stelling van de Raad dat mogelijk mede ondernemersbelangen een rol spelen bij het verzoek tot een referendum. De Initiatiefnemers verwijzen in dit verband naar de vorige paragraaf van dit beroep, waarin diverse bezwaren en opvattingen zijn genoemd die hen aangaan - zowel in hun hoedanigheid als inwoner als (in sommige gevallen) ondernemer. Het referendumverzoek van de Initiatiefnemers heeft slechts tot doel om dit veelbesproken onderwerp met alle verschillende belangen aan de inwoners

van Zaanstad voor te leggen. Juist is gebleken dat vele inwoners dit verzoek steunen. Nogmaals; binnen één week zijn al 2413 handtekeningen verzameld. Zowel het inleidende als het definitieve referendumverzoek kan alleen slagen wanneer de Initiatiefnemers voldoende ondersteuningsverklaringen verzamelen en vervolgens een meerderheid van de kiesgerechtigde inwoners ervan overtuigd is dat sprake is van een maatschappelijke aangelegenheid waarover zij willen stemmen. Als het referendum doorgang vindt, is het vervolgens ook aan de kiesgerechtigde inwoners om bij het referendum 'voor' of 'tegen' te stemmen.

- (82) Ten tweede willen de Initiatiefnemers benadrukken dat de publieke communicatie over het referendum geen onjuiste of misleidende beweringen bevat of geenszins aan de Initiatiefnemers kunnen worden toegerekend. De Initiatiefnemers hebben nooit gecommuniceerd dat bewoners van de Zaanse Schans zouden moeten gaan betalen om te komen bij hun eigen huis. Ook hebben de Initiatiefnemers nooit de wens miskend van de gemeente om het gebied open te houden voor inwoners, maar hebben zij wél terecht de vraag opgeworpen of dit juridisch houdbaar is.³⁸ Ook de andere geuite zorgen zijn volgens de Initiatiefnemers zeer valide – en hebben zij altijd openlijk over gecommuniceerd.³⁹ Kennelijk zou volgens de Raad ook het gebruik van de slogan 'Hou de Zaanse Schans Open!' misleidend zijn, omdat deze slogan de intentie van de gemeente zou miskennen om de Zaanse Schans gratis toegankelijk te houden voor inwoners, en de suggestie zou wekken dat de Zaanse Schans fysiek volledig wordt afgesloten. De Initiatiefnemers betwisten echter dat deze slogan misleidend zou zijn. Het gebruik van korte slogans is heel normaal in het publieke debat. Bovendien is de slogan waarheidsgetrouw. Het hanteren van uitsluitend vrije toegang voor inwoners van Zaanstad en Wormerland betekent wel degelijk dat de Zaanse Schans niet langer voor eenieder 'open' is, maar in feite 'besloten' wordt. De slogan 'Hou de Zaanse Schans Open!' blijft daarmee dus onverminderd van kracht. Als de slogan een rol heeft gespeeld bij het afwijzen van het referendumverzoek, betreuren de Initiatiefnemers dit ten eerste en beschouwen zij dit zelfs als strijdig met het recht op vrijheid van meningsuiting. Uitingen in het publieke debat – zeker met als doel een publiek debat te organiseren – komen juist een ruime bescherming toe.⁴⁰
- (83) Ook de externe hoor- en adviescommissie geeft aan dat niet is gebleken dat het referendumverzoek gestuurd wordt door commerciële belangen en dat er geen signalen zijn dat de steunverklaringen onder verkeerde voorwendselen zijn verzameld (zie paragraaf 2.4.3).
- (84) Voor zover de Raad zich op het standpunt stelt dat direct belanghebbenden bij het raadsbesluit geen referendumverzoek zouden mogen indienen, wijzen Initiatiefnemers erop dat dit standpunt geen grondslag vindt in de Referendumverordening. Bovendien kan de Raad een dergelijk standpunt niet pas bij een besluit op een referendumverzoek naar voren brengen. Het rechtszekerheidsbeginsel vereist dat voor Initiatiefnemers vooraf kenbaar moet zijn aan

³⁸ Zie www.houdezaanseschansopen.nl.

³⁹ Zie ook <https://zaanstad.nieuws.nl/gemeente/initiatief-inwoners-voor-referendum-over-openbare-zaanse-schans>.

⁴⁰ EHRM 8 juli 1986, no. 9815/82 (Lingens v. Austria), r.o. 41.

welke eisen een referendumverzoek dient te voldoen. Dit zou via de Referendumverordening geregeld moeten zijn.

- (85) Dat de Referendumverordening geen enkele bepaling bevat die uitsluit dat de Initiatiefnemers een persoonlijk of commercieel belang hebben bij een referendumverzoek is niet onlogisch. De ratio achter lokale referenda is immers dat burgers direct kunnen meepraten over hun eigen buurt of stad. Uiteraard gaat het dan om zaken waar zij persoonlijk bij betrokken zijn en ook een belang bij hebben. Het referendum is daarbij expliciet bedoeld als middel voor burgers om tegendruk te kunnen uitoefenen als zij vinden dat hun wensen en belangen onvoldoende worden meegenomen. Hiermee kan extra stevigheid worden gegeven aan de bestaande democratie en kan de in de Nederlandse democratie zo wezenlijke werking van (politieke) *checks and balances* worden versterkt. Het representatieve stelsel schiet soms tekort bij het integreren van belangen en zienswijzen, met het risico dat de belangen van bepaalde groepen burgers structureel te weinig aandacht of gewicht krijgen. Door hiervoor bepaalde direct-democratische instrumenten in te zetten zoals een referendum, gaat het stelsel als geheel beter functioneren.⁴¹
- (86) De wijze waarop de Raad, tegen alle adviezen in, het inleidend referendumverzoek en in het bezwaar tegen de afwijzing hiervan heeft afgewezen, illustreert dat de inhoudelijke vertegenwoordiging van Initiatiefnemers door de Raad tekortschiet. Uit diverse uitlatingen van raadsleden tijdens het raadsdebat over het referendumverzoek op 22 mei 2025 blijkt bovendien dat het primaire besluit niet op inhoudelijke gronden is genomen, maar vooral wegens vijandigheid tegen de Initiatiefnemers zelf, omdat zij ondernemer zouden zijn of daar banden mee onderhouden. Zo vat het raadslid Kuyper (één van de Initiatiefnemers van het amendement waarmee het referendumverzoek is afgewezen) zijn standpunt als volgt samen:
- "Gelukkig hebben we Artikel 3K. Die kent de raad het recht toe om een aanvraag om andere zwaarwegende redenen af te wijzen. Wij denken dat dit zo'n zwaarwegende reden is of zou moeten zijn. Een democratisch middel mag niet voor een ondemocratische coup worden ingezet. Of een overname van ons collectief bezit door een kleine, maar rijke en dus machtige groep. Wij zullen ons daartegen verzetten. Dat principe moet nu het zwaarst wegen. Democratie is niet te koop. We zullen het onszelf nooit vergeven als we nu zouden buigen. ROSA zal tegen de aanvraag voor dit referendum stemmen."⁴²
- (87) Door deze en andere negatieve uitingen jegens de Initiatiefnemers, heeft de Raad voor Initiatiefnemers het vertrouwen in zijn onpartijdigheid geschonden. De Raad lijkt Initiatiefnemers te beschouwen als tegenstanders van de democratie, waartegen weerstand moet worden geboden en waarvoor de Raad niet mag wijken. Deze houding wordt gehandhaafd zelfs wanneer rechtmatige redenen om een verzoek van Initiatiefnemers te weigeren ontbreken.

⁴¹ Zie ook Staatscommissie parlementair stelsel, *Lage Drempeles, Hoge Dijken, Democratie en rechtsstaat in balans, Eindrapport van de staatscommissie parlementair stelsel*, Amsterdam: Boom 2018.

⁴² Zie voor de raadsvergadering van 22 mei 2025 ook **bijlage 23**. Het citaat staat op pagina 12.

- (88) Kortom, de motivering die de Raad in het primaire besluit aandraagt over het zuivere gebruik van het referenduminstrument kunnen niet de conclusie dragen dat er zwaarwegende redenen zijn zodat geen referendum hoeft te worden gehouden. Eerder lijkt het dat de Raad (of in ieder geval bepaalde raadsleden) al van tevoren een standpunt heeft ingenomen zonder goed naar het bezwaar te kijken. Er is daardoor nooit een open blik geweest naar de argumenten van de Initiatiefnemers. Hiermee stond de uitkomst in feite al vast, ongeacht de bezwaren van de Initiatiefnemers. Dit is in strijd met verschillende rechtsbeginselen, waaronder artikel 2:4 lid 1 Algemene wet bestuursrecht.

3.8 Het onttrekkingsbesluit staat niet in de weg aan het houden van een referendum

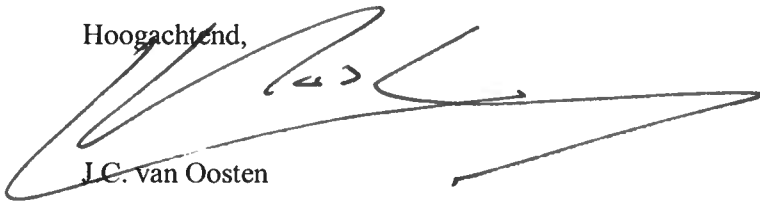
- (89) Tot slot is de procedure voor het onttrekkingsbesluit geen reden om van het houden van een referendum af te zien. De Initiatiefnemers merken op dat het onttrekkingsbesluit een apart traject is. Dat hier rechtsbescherming tegen openstaat is geen weigeringsgrond in de Referendumverordening en betekent niet dat de Initiatiefnemers geen redenen meer hebben om een referendum te houden ten aanzien van de besluitvorming van het politieke voornemen tot afsluiting van de Zaanse Schans en het invoeren van een exploitatiemodel. Met dit politieke voornemen wordt immers de beslissing genomen door de Raad om het project in gang te zetten met alles wat daarbij komt kijken.
- (90) Daarnaast overweegt de Raad dat een toekomstig onttrekkingsbesluit niet referendabel is, wat verwarring kan veroorzaken over de inhoud van het referendum. Het is onduidelijk waar dit oordeel van de Raad op is gebaseerd. De Raad heeft dit verder niet gemotiveerd. Mogelijk wijst de Raad hiermee op de uitzonderingsgrond uit de Referendumverordening waarin staat dat er geen referendum mogelijk is als er al eerder een mogelijkheid voor een referendum is geweest (artikel 3 lid 1 onder i van de Referendumverordening). Of de Raad hierop doelt, is de Initiatiefnemers niet duidelijk. Mocht de Raad hierop doelen, dan is dit juist temeer reden om nu een referendum te organiseren, omdat dat in de toekomst bij een onttrekkingsbesluit mogelijk niet meer kan.
- (91) Ook de externe hoor- en adviescommissie geeft aan dat de mogelijkheid dat er rechtsmiddelen kunnen worden aangewend tegen het onttrekkingsbesluit en dat een toekomstig onttrekkingsbesluit niet referendabel is, geen legitieme redenen zijn om geen referendum te organiseren (zie paragraaf 2.4.3). De externe hoor- en adviescommissie vindt de motivering hierover in het primaire besluit niet toereikend.
- (92) Kortom, de Raad heeft onvoldoende gemotiveerd waarom de procedure voor het onttrekkingsbesluit eraan in de weg staat dat een referendum wordt gehouden. Er is geen sprake van een weigeringsgrond op grond van de Referendumverordening.

4. CONCLUSIE

Gelet op het voorgaande verzoek ik u het beroep gegrond te verklaren, de Raad op te dragen het inleidend referendumverzoek van de Initiatiefnemers alsnog in te willigen en de Raad te veroordelen in de kosten die zijn gemaakt in verband met de behandeling van dit beroep en het bezwaar en te gelasten het griffierecht te vergoeden.

Voor het plannen van een mondelinge behandeling, verzoek ik u vriendelijk om contact met mij op te nemen zodat ik de verhinderdata van de Initiatiefnemers aan u kan doorgeven.

Hoogachtend,

A large, stylized handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke.

J.C. van Oosten

Bijlagen

1. Lijst met de namen en adresgegevens van de Initiatiefnemers.
2. Beslissing op bezwaar van de Raad van 27 november 2025 met kenmerk 9582520.
3. Amendement Beslissing op bezwaar.
4. Het Principebesluit van 22 mei 2025.
5. Het inleidend verzoek tot het houden van een referendum over het Principebesluit van 16 mei 2025.
6. Advies afdeling Burgerzaken van 21 mei 2025 over benodigde ondersteuningsverklaringen.
7. Advies referendumcommissie van 20 mei 2025.
8. Afwijzing inleidend referendumverzoek inclusief amendement van 22 mei 2025 (primaire besluit).
9. Besluit van de Raad van 10 juli 2025 inzake het verdere verloop van de bezwaarprocedure.
10. Brief van de Raad nadere toelichting verweer van 10 september 2025.
11. Advies van de externe hoor- en adviescommissie van 6 oktober 2025.
12. Amendement 25A46 met titel 'Neem de tijd voor onttrekking openbaarheid Zaanse Schans'.
13. Advies stadsadvocaat SWDV advocaten 20 november 2025.
14. Ontwerpvoorstel raadsbesluit met beslissing op bezwaar.
15. Artikel van De Orkaan van 21 november 2025 en van het Noordhollands Dagblad van 22 november 2025 over advies stadsadvocaat rechtmatigheid referendum.
16. Brief van de Initiatiefnemers betreffende voorwaarden voor intrekken bezwaarschrift van 25 november 2025.
17. Bijlage 3 bij Principebesluit Toelichting op urgentie ontwikkelstrategie.
18. Artikel De Orkaan van 27 oktober 2025 over uitstel afsluiting en ticketsysteem.
19. Rapportage 1 toekomstbestendige Zaanse Schans van 22 september 2025.

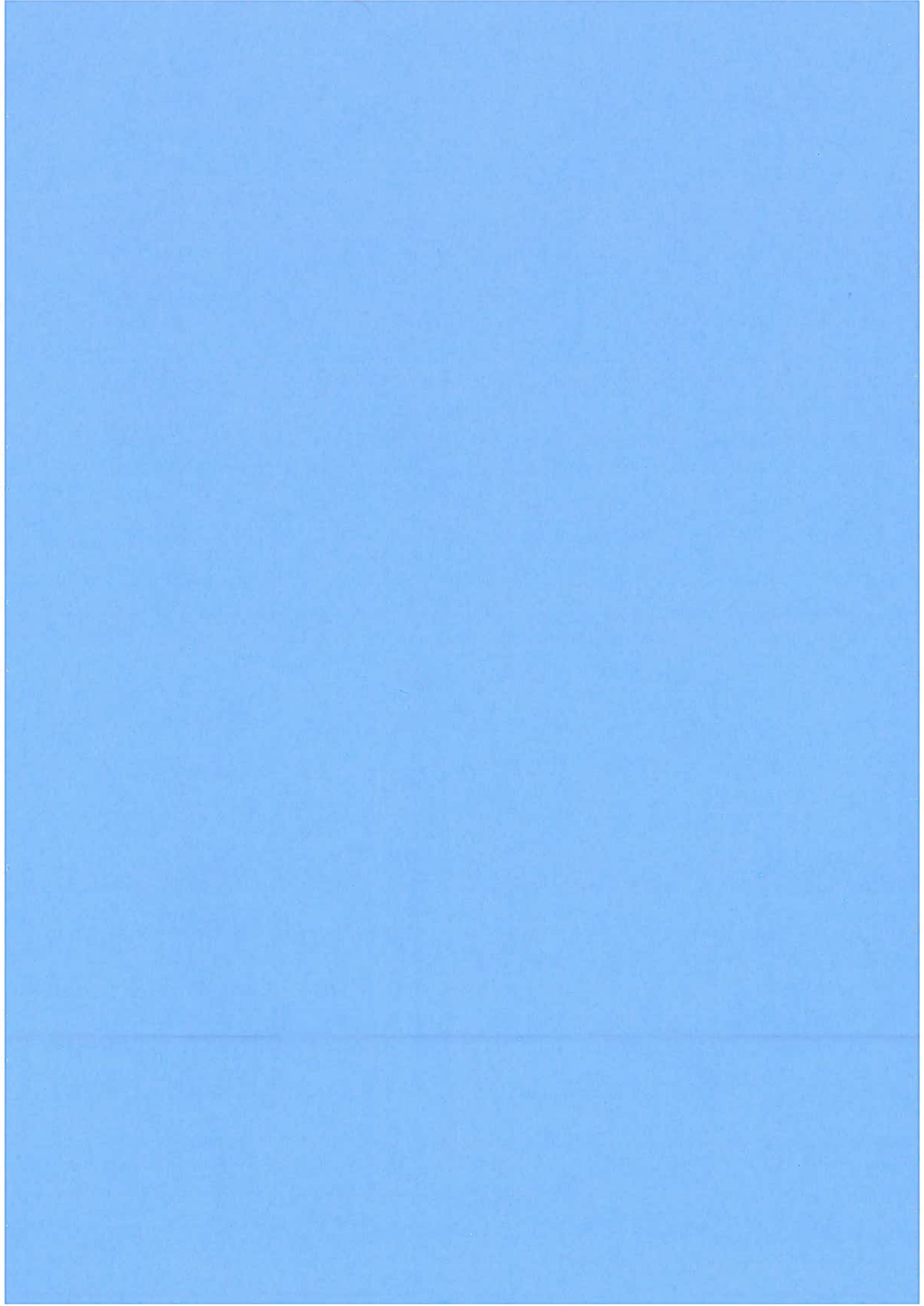
20. Bijlage 5 bij het Principebesluit Uitwerking scenario's Zaanse Schans.
21. Artikel De Orkaan van 9 mei 2025 over referendum en demonstratie tegen afsluiting Zaanse Schans.
22. Artikel van Zaanstad.nieuws.nl van 9 mei 2025 over initiatief inwoners voor referendum over openbare Zaanse Schans.
23. Verslag raadsvergadering 22 mei 2025.

Bijlage 1

Bijlage 1 - namen en adresgegevens van de Initiatiefnemers

- Ko Kraakman, woonachtig op Zeilenmakerspad 5, 1509BZ Zaandam.
- Ingrid Kraakman, woonachtig op Zeilenmakerspad 5, 1509BZ Zaandam.
- Ruud Keinemans, woonachtig op Kalverringdijk 10, 1509 BT Zaandam.
- Rob Bakker, woonachtig op Kalverringdijk 8, 1509 BT Zaandam.
- Ina Bakker, woonachtig op Kalverringdijk 8, 1509 BT Zaandam.
- Frank Bosman, woonachtig op Zonnewijzerspad 8, 1509 BW Zaandam.
- Jing Engels woonachtig op Middel 127, 1551ST Westzaan.

Bijlage 2

Raadsvoorstel en besluitnota

Onderwerp

Beslissing op bezwaar Inleidend verzoek tot het houden van een referendum over raadsvoorstel Toekomstbestendige Zaanse Schans

Gevraagd besluit

1. a. Het bezwaarschrift van advocatenkantoor Stibbe namens de initiatiefnemers van het Actiecomité 'Hou de Zaanse Schans Open!' gericht tegen het besluit van de raad van 22 mei 2025 (2025/9421897) om het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerp raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen overeenkomstig het advies van de externe hoorcommissie gegrond te verklaren
b. het bestreden besluit te herroepen en
c. het inleidend verzoek tot het houden van een referendum in te willigen.
2. Het raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans te schorsen (niet verder uit te voeren) tot de raad hierover nader besluit.
3. In te stemmen met het verzoek van de bezwaarmakers tot het vergoeden van gemaakte proceskosten aan bezwaarmakers.

Geheimhouding op grond van de Gemeentewet

Openbaar

(Correctief) referendum bij raadsbesluiten

Besluiten inzake bezwaar- en beroepsprocedures worden op grond van artikel 3 lid 1 onder a van de referendumverordening uitgezonderd voor een referendum.

Kernverhaal

Op 16 juni 2025 heeft advocatenkantoor Stibbe namens de initiatiefnemers van het Actiecomité 'Hou de Zaanse Schans Open!' een bezwaarschrift ingediend gericht tegen het besluit van de gemeenteraad van 22 mei 2025 (2025/9421897) om het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerp-raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen. Hiermee is besloten om de procedure tot het houden van een referendum niet verder voort te zetten.

Op 10 juli 2025 heeft de gemeenteraad besloten over de behandeling van het bezwaarschrift (2025/9514063). Hierbij is onder andere besloten dat de externe bezwarencommissie van Zaanstad het bezwaar zou behandelen, de informele aanpak wordt toegepast, de raadsgriffier wordt gemandateerd voor proceshandelingen en de stadadvocaat wordt ingeschakeld om de gemeenteraad te vertegenwoordigen in deze bezwaarprocedure bij de externe bezwarencommissie.

De externe bezwarencommissie heeft op 11 september jl. zitting gehouden. Op 6 oktober is het daaruit voortvloeiende advies aangeboden aan de afdeling Juridische Zaken. De externe commissie adviseert het bestreden besluit te herroepen en het inleidend verzoek tot het houden van een referendum in te willigen.

Als de gemeenteraad dit advies opvolgt zal het besluit om het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerpbesluit raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen worden herroepen en het inleidend verzoek worden ingewilligd. Hiermee wordt overgegaan naar de volgende fase van het aanvragen van een referendum, het zogenoemde definitief verzoek (artikel 9 Referendumverordening Zaanstad 2022).

Tevens wordt er besloten hoe om te gaan met het raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans. De uitvoering van dit raadsbesluit wordt geschorst tot de raad hierover nader besluit. Dit kan plaatsvinden wanneer een definitief verzoek tot het referendum wordt afgewezen of na plaatsvinden van het referendum.

Aanleiding

De externe bezwarencommissie die het bezwaarschrift tegen het besluit van de gemeenteraad van 22 mei 2025 (2025/9421897) om het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerpbesluit raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen heeft behandeld heeft advies uitgebracht. De gemeenteraad, als bevoegd orgaan, moet nu een besluit nemen op het bezwaarschrift, gelezen het advies van de externe bezwarencommissie.

Beoogd resultaat

Het besluiten op het bezwaarschrift gericht tegen het besluit van de gemeenteraad van 22 mei 2025 (2025/9421897) om het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerpbesluit raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen. De werking van het raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans gedurende het verdere verloop van het referendumproces te schorsen.

Kader

- Hoofdstuk 6 van de Algemene wet bestuursrecht "Algemene bepalingen over bezwaar en beroep";
- Verordening organisatie griffie en ondersteuning raad 2014;
- Verordening op de behandeling van bezwaarschriften Zaanstad;
- Referendumverordening Zaanstad 2022.

Argumenten en afwegingen

Op 16 juni 2025 heeft advocatenkantoor Stibbe namens de initiatiefnemers van het Actiecomité 'Hou de Zaanse Schans Open!' een bezwaarschrift ingediend gericht tegen het besluit van de gemeenteraad van 22 mei 2025 (2025/9421897) om het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerpbesluit raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen. Hiermee is besloten om de procedure tot het houden van een referendum niet verder voort te zetten.

De externe bezwarencommissie heeft op 11 september jl. zitting gehouden. Op 6 oktober is het daaruit voortvloeiende advies aangeboden aan de afdeling Juridische Zaken.

De externe commissie adviseert:

- 1) Bezwaarmakers ontvankelijk te verklaren in hun bezwaar;
- 2) Het bestreden besluit te herroepen en het inleidend verzoek tot het houden van een referendum over het ontwerp raadsbesluit "Toekomstbestendige Zaanse Schans" in te willigen;
- 3) Het verzoek om een vergoeding van proceskosten toe te wijzen.

De stadsadvocaat heeft de gemeenteraad vertegenwoordigd in de procedure en is daarom ook gevraagd om een reactie op het advies. De stadsadvocaat heeft aangegeven de conclusies van het advies van de externe commissie navolgbaar te vinden. Wel merkt zij ten aanzien van de onderbouwing van het advies twee zaken op, namelijk:

- 1) De nadere reactie die per brief d.d. 10 september 2025 is gegeven wordt niet genoemd in het feitenoverzicht en daarmee samenhangend ook niet de argumentatie die daarin en tijdens de hoorzitting door de stadsadvocaat naar voren is gebracht.
- 2) De uiteenzetting die wordt gegeven in het advies onder "beoordeling bezwaargronden" behoeft nuancering. Uit de jurisprudentie volgt namelijk dat de gemeenteraad bij de toepassing van artikel 3 van de referendumverordening beoordelingsvrijheid toekomt bij het beoordelen van een verzoek tot het houden van een referendum (zie ABRvS 23 april 2014, ECLI:NL:RVS:2014:1402 en Rb. Noord-Holland 21 december 2017, ECLI:NL:RBNHO:2017:11154). In het kader van die beoordelingsvrijheid geldt dat een rechter marginaal toetst en daarmee alleen beoordeeld of de gemeenteraad in redelijkheid tot de beslissing heeft kunnen komen. De achtergrond van deze terughoudende

toets door een rechter is met name de democratische legitimatie van de gemeenteraad. Of een besluit referendabel is of niet, is namelijk ook altijd politiek en bestuurlijk van aard (zie Rb. Noord-Nederland, 16 december 2014, ECLI:NL:RBNNE:2014:6442 en Rb. Amsterdam 11 juli 2002, ECLI:NL:RBAMS:2002:AE5181). Voorgaande laat onverlet dat artikel 3 onder K van de referendumverordening ziet op de mogelijkheid om een inleidend verzoek tot het houden van een referendum af te wijzen op grond van 'zwaarwegende belangen' en die afweging stand dient te houden (zie Rb. Noord-Holland 21 december 2017, ECLI:NL:RBNHO:2017:11154)."

Indien de gemeenteraad het advies van de hoorcommissie opvolgt zal het besluit om het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerpbesluit raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen worden herroepen. Dit betekent dat de gemeenteraad een nieuw besluit op het inleidend verzoek moet nemen. De commissie adviseert de gemeenteraad om het inleidend verzoek wel in te willigen. Als de raad daartoe besluit wordt er overgegaan naar de volgende fase van het aanvragen van een referendum, het zogenoemde definitief verzoek (artikel 9 Referendumverordening Zaanstad 2022). Het definitief verzoek richt zich op het raadsvoorstel Toekomstbestendige Zaanse Schans met inachtneming de aangenomen amendementen. (Kiesgerechtigde) inwoners van Zaanstad worden zes weken in de gelegenheid gesteld om een ondersteuning te geven voor het referendum. Deze gelegenheid zal zowel digitaal als op papier beschikbaar zijn op door de gemeente voorziene ondersteuningsformulieren. Indien binnen zes weken na 28 november (dag na besluitvorming beslissing op bezwaar) door ten minste 4% van de kiesgerechtigden een (geldige) ondersteuningsverklaring wordt ingediend is aan de voorwaarden voldaan. In de eerste raadsvergadering na afloop van de termijn, te weten 29 januari 2026 neemt de gemeenteraad een besluit over het houden van een referendum.

Gevolgen Raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans

De referendumverordening schrijft voor dat indien een inleidend verzoek tot referendum bij een concept-raadsbesluit wordt ingewilligd de amendementen en moties in stemming worden gebracht en het raadsvoorstel niet. Doordat het inleidend verzoek niet was ingewilligd is er destijds besloten over het raadsvoorstel. Het raadsvoorstel is met inachtneming van amendementen aangenomen. Hiermee heeft het college de opdracht gekregen het raadsbesluit uit te voeren.

Met voorliggend besluit wordt voorgesteld de uitvoering van het raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans te schorsen. Dit is dezelfde werkwijze als wanneer een, spoedeisend raadsbesluit voor een referendum wordt geagendeerd, dan schorst ook de uitwerking van het raadsbesluit.

Met voorliggend besluit wordt voorgesteld de uitvoering van het raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans te schorsen. Dit is dezelfde werkwijze als wanneer een, spoedeisend raadsbesluit voor een referendum wordt geagendeerd, dan schorst ook de uitwerking van het raadsbesluit.

Draagvlak

Een beslissing op bezwaar is onderdeel van een juridische procedure. Het ordentelijk afhandelen van een dergelijk verzoek heeft draagvlak. Daarnaast is deze afhandeling conform de door de gemeenteraad vastgestelde verordening.

Aansluiting externe ontwikkelingen

Als de gemeenteraad instemt met het raadsvoorstel zal overgegaan worden tot de volgende fase van het aanvragen van een referendum. Inwoners worden dan in de gelegenheid gesteld om een ondersteuning te geven voor het referendum. In januari zal de gemeenteraad dan een besluit nemen over het houden van een referendum. Deze zal niet samen kunnen vallen met de gemeenteraadsverkiezingen vanwege de organisatorische procedures die moeten worden gevolgd.

De uitvoering van raadsvoorstel Toekomstbestendige Zaanse Schans zal gedurende deze periode moeten worden geschorst.

Financiële consequenties

Niet van toepassing.

Juridische consequenties

Beslissing op bezwaartermijn is onderdeel van een juridische procedure, met dit besluit wordt het bezwaarschrift afgehandeld.

Indien de gemeenteraad het advies van de bezwarencommissie volgt wordt het inleidend verzoek ingewilligd en wordt er overgegaan naar de volgende fase van het aanvragen van een referendum, het zogenoemde definitief verzoek (artikel 9 Referendumverordening Zaanstad 2022).

Als de gemeenteraad besluit het bezwaarschrift ongegrond te verklaren blijft het eerdere besluit in stand. De bezwaarmakers kunnen tegen dat besluit in beroep gaan bij de rechtbank door het indienen van een bezwaarschrift binnen zes weken.

Communicatie/vervolgtraject

De bezwaarmakers zullen worden geïnformeerd over het besluit zoals genomen door de gemeenteraad.

Indien het raadsvoorstel wordt aangenomen dan zal de referendumverordening worden opgevolgd en de fase starten om tot een definitief verzoek te komen. De initiatiefnemers zullen daarover worden geïnformeerd en tevens zal op de website van Zaanstad hierover worden gecommuniceerd.

Raadsbesluit

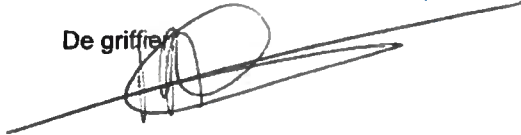
De gemeenteraad van Zaanstad,

Besluit:

1. a. Het bezwaarschrift van advocatenkantoor Stibbe namens de initiatiefnemers van het Actiecomité 'Hou de Zaanse Schans Open!' gericht tegen het besluit van de raad van 22 mei 2025 (2025/9421897) om het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerp raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen overeenkomstig het advies van de externe hoorcommissie gegrond te verklaren
b. het bestreden besluit te herroepen en
c. het inleidend verzoek tot het houden van een referendum in te willigen.
2. Het raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans te schorsen (niet verder uit te voeren) tot de raad hierover nader besluit.
3. In te stemmen met het verzoek van de bezwaarmakers tot het vergoeden van gemaakte proceskosten aan bezwaarmakers.

In de vergadering van 27 - november - 2025

De griffier

Met inachtneming van het
aangenomen amendement.

Conform de [machtiging tekenbevoegdheid raadstukken](#) is dit besluit alleen ondertekend door griffier.

25A98 Amendement Beslissing op bezwaar

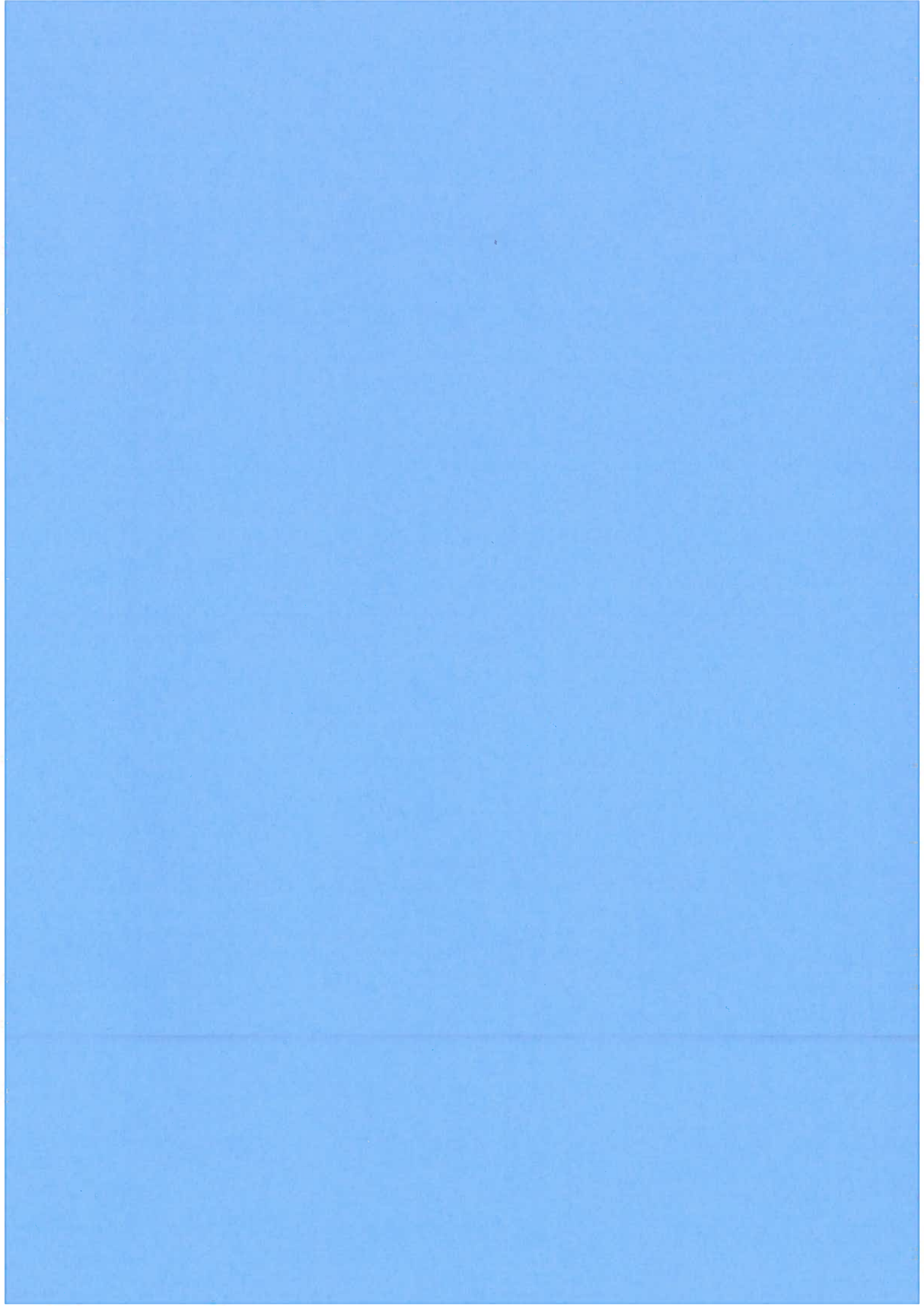
De gemeenteraad van Zaanstad, in vergadering bijeen op 27 november 2025, over het Raadsvoorstel
Beslissing op bezwaar Inleidend verzoek tot het houden van een referendum over raadsvoorstel
Toekomstbestendige Zaanse Schans

Besluit het gevraagd besluit aan te passen naar het volgende beslispunt:

Het bezwaarschrift van advocatenkantoor Stibbe namens de initiatiefnemers van het Actiecomité 'Hou de Zaanse Schans Open!' gericht tegen het besluit van de raad van 22 mei 2025 (2025/9421897) om het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerp raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen in afwijking van het advies van de externe hoorcommissie ongegrond te verklaren en daarmee het bestreden besluit in stand te laten.

Hans Kuijper, ROSA

Bijlage 3

25A98 Amendement Beslissing op bezwaar

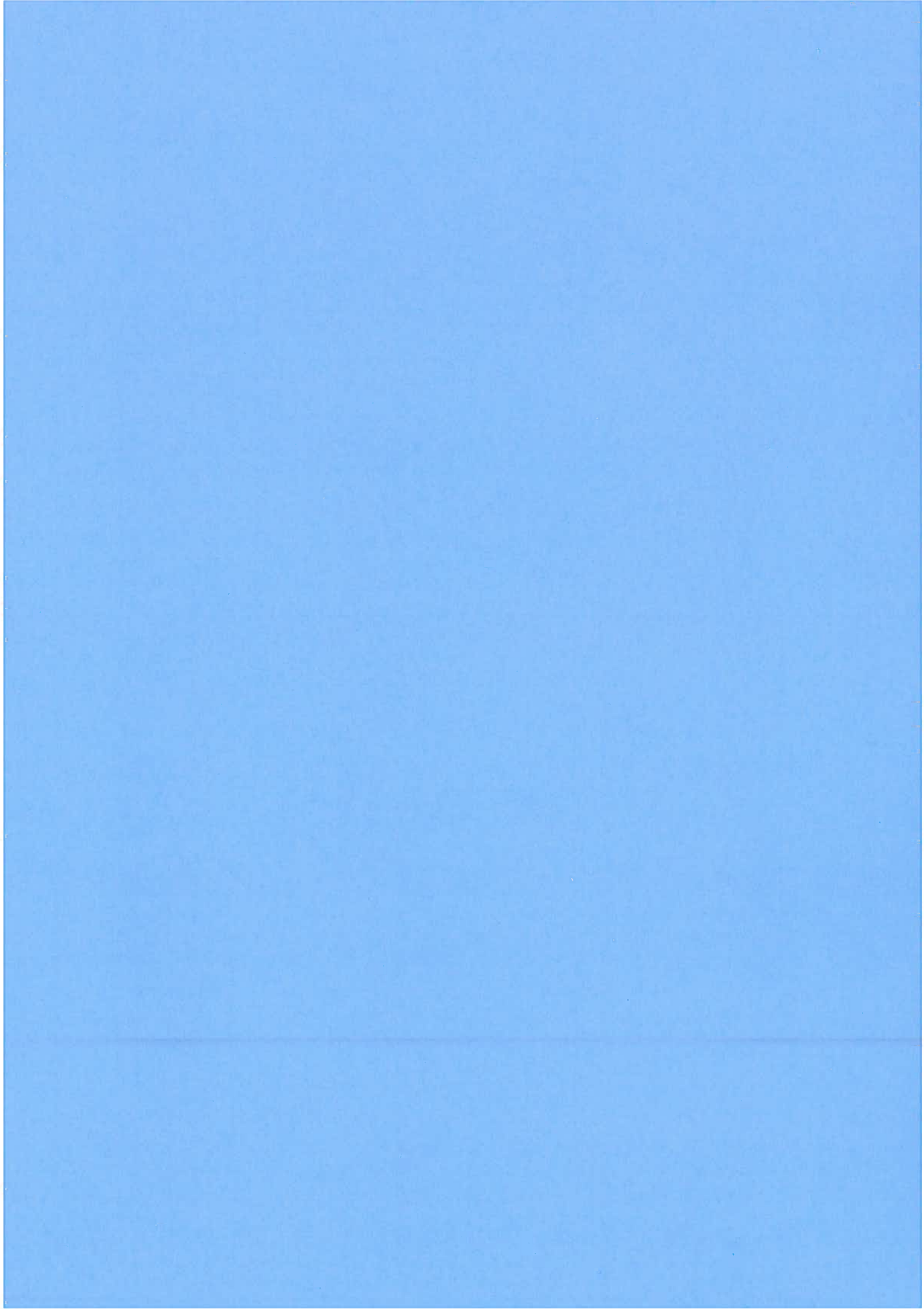
De gemeenteraad van Zaanstad, in vergadering bijeen op 27 november 2025, over het Raadsvoorstel Beslissing op bezwaar Inleidend verzoek tot het houden van een referendum over raadsvoorstel Toekomstbestendige Zaanse Schans

Besluit het gevraagd besluit aan te passen naar het volgende beslispunt:

Het bezwaarschrift van advocatenkantoor Stibbe namens de initiatiefnemers van het Actiecomité 'Hou de Zaanse Schans Open!' gericht tegen het besluit van de raad van 22 mei 2025 (2025/9421897) om het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerp raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen in afwijking van het advies van de externe hoorcommissie ongegrond te verklaren en daarmee het bestreden besluit in stand te laten.

Hans Kuijper, ROSA

Bijlage 4

Raadsvoorstel en besluitnota

Onderwerp

Toekomstbestendige Zaanse Schans

Gevraagd besluit

1. Kennis te nemen van het wenkend perspectief, inhoudende de uitgangspunten van de Ontwikkelstrategie en een levendige beschrijving van de toekomst van de Zaanse Schans over 10 jaar - waarin de ontwikkeling van het gebied in de komende jaren is opgenomen in de lijn met de Ontwikkelstrategie.
2. Akkoord te gaan met het principebesluit om uitvoering te geven aan het scenario "Duurzaam exploitatiemodel Ontwikkelstrategie" inhoudende:
 1. verplichte kaartverkoop mogelijk te maken door voorbereiden onttrekkingsbesluit om de openbare paden en wegen per start toeristenseizoen 2026 te onttrekken aan de openbaarheid;
 2. rekening houdend met de wens om inwoners van gemeente Zaanstad en andere categorieën van personen zonder kosten toegang te verlenen;
 3. voorbereiden van het traject voor het verleggen van de regionale doorfietsroute Kalverringdijk.
3. Akkoord te gaan met het duurzaam exploitatiemodel inhoudende het genereren van inkomsten uitgaande van 1,8 miljoen bezoekers per jaar en een ticket met een consumentenprijs van € 17,50. Dit duurzaam exploitatiemodel geldt als vertrekpunt voor de uitwerking van een meerjarige financieringsstrategie en langdurige exploitatie waarbij uitgaven en inkomsten in het gebied in evenwicht zijn en de investeringen die nodig zijn om de Ontwikkelstrategie te realiseren worden gedekt.
4. Akkoord te gaan met het Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving, een mobiliteitsuitwerkingsplan bestaande uit maatregelen om de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en andere mobiliteitsvraagstukken in dit gebied te verbeteren.
5. Akkoord te gaan met het voornemen om de aanloop- en transitiekosten ter hoogte van € 1,9 miljoen voor te financieren inhoudende het uitwerken van het duurzaam exploitatiemodel inclusief een meerjarenbegroting en een marketing- en salesstrategie, het uitwerken van een ruimtelijk plan, participatie, aanloop van gezamenlijke programmering erfgoedpartijen (exploitatie museum) inclusief het opzetten van een werkorganisatie, planvorming en voorbereiden vergunningen, de aanstelling van de programmadirecteur en overige voorbereidingskosten van het onttrekkingsbesluit.

Geheimhouding op grond van de Gemeentewet

Openbaar

(Correctief) referendum bij raadsbesluiten

Het raadsbesluit is niet spoedeisend

en daarmee wordt dit raadsbesluit niet eerder uitgevoerd/verder behandeld dan drie weken nadat de Raad het besluit heeft genomen. In artikel 8 van de referendumverordening is namelijk een 'correctief referendum' mogelijk gemaakt.

Kernverhaal

De Zaanse Schans is levend erfgoed waar Zaanstad trots op is. De Zaanse Schans vertegenwoordigt de Zaanse identiteit. De Zaanse Schans dreigt te worden overlopen door de 2,6 miljoen jaarlijkse bezoekers uit binnen- en buitenland die naar de molens en het andere typische erfgoed komen kijken. Al sinds ver voor de coronacrisis is gediscussieerd over de beste aanpak van het gebied waar wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd. Ook toen al was duidelijk dat de Zaanse Schans niet is opgewassen tegen de grote bezoekersstroom.

Aanzienlijke investeringen zijn nodig in veiligheid, drukteregulering, leefbaarheid, behoud erfgoed, bereikbaarheid, renovatie en verduurzaming van de molens/(monumentale) panden

en infrastructuur. De gemeente Zaanstad en de erfgoedpartijen¹ op de Zaanse Schans hebben niet zelf voldoende middelen om onderhoud te bekostigen en investeringen te doen. De grote interesse vanuit internationale bezoekers voor het gebied geeft een unieke kans om inkomsten te genereren van en voor de Zaanse Schans. Dit is ook een logische keuze (inkomsten uit toerisme genereren).

In 2020 is de Ontwikkelstrategie voor de Zaanse Schans vastgesteld door het college na een positieve zienswijze door de Zaanse gemeenteraad. Door de opvolgende coronacrisis viel de grote bezoekersstroom ineens weg en verdween tijdelijk de noodzaak voor ingrijpen. Sinds 2022 is de problematiek in zijn volledigheid weer terug.

Het college stelt daarom voor om inkomsten te genereren uit entreeheffing. Daarvoor is het nodig om openbare wegen en paden te onttrekken aan de openbaarheid. Er moet worden onttrokken om te zorgen dat het een afgesloten gebied wordt zodat er tickets kunnen worden verkocht waarbij rekening wordt gehouden met de wens om specifieke categorieën (zoals inwoners gemeente Zaanstad en gemeente Wormerland, bewoners Zaanse Schans en hun gasten, leden van de Vereniging De Zaaansche Molen, personen werkzaam op de Zaanse Schans, leveranciers en particuliere horecagasten met een reservering) zonder kosten toegang te verlenen. Daarmee zorgen we voor:

- balans op de Zaanse Schans tussen wonen, werken en bezoeken door het beter spreiden van bezoekers in het gebied en het reguleren van het aantal bezoeken (ongeremde groei tegengaan);
- het veilig en goed bereikbare Zaanse Schans door uitvoering Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving;
- een kwalitatief aantrekkelijk en goed verzorgd gebied, met betere voorzieningen voor een goede bezoekersbeleving, duurzame woningen en een betere kwaliteit van de openbare ruimte;
- een authentieke Zaanse Schans waarbij het erfgoed onderhouden wordt en er intensieve samenwerking plaatsvindt tussen de erfgoedpartijen (1 werkorganisatie) ten behoeve van gezamenlijke programmering en de kwaliteit (het verhaal) van de Zaanse Schans (waardevol toerisme);
- het verbeteren van het woongenot en de privacy van bewoners van de Zaanse Schans en het hiertoe instellen van een bewonersfonds;
- het inrichten van een gezamenlijke marketing- en salesstrategie om de gezamenlijke kennis en expertise te benutten en daarmee het ondernemerschap te ondersteunen. Hiertoe wordt een ondernemersfonds ingericht;
- lastenvermindering voor gemeente Zaanstad doordat uitgaven en (ambtelijke) inzet ten behoeve van de Zaanse Schans uit het duurzaam exploitatiemodel worden gefinancierd.

Het voorliggend voorstel aan de raad is in een oogopslag geschetst in bijlage 1 *Raadsvoorstel in een oogopslag*.

Aanleiding

In 2020 is de Ontwikkelstrategie Zaanse Schans met doelstellingen en maatregelen na een positieve zienswijze van de raad door het college vastgesteld². In de Toeristische visie

¹ Erfgoedpartijen bestaande uit Stichting de Zaanse Schans, Stichting Zaanse Museum, Stichting Wind Molen Compagnie en Stichting Museum van het Nederlands Uurwerk

² In de Ontwikkelstrategie staan vier hoofduitgangspunten, te weten:

1. **Er is balans op de Zaanse Schans tussen wonen, werken en bezoeken**, door het beter spreiden van bezoekers in het gebied en het reguleren van het aantal bezoekers.
2. **De Zaanse Schans is een veilige buurt in Zaanstad**, met een goede brand- en verkeersveiligheid ook op drukke dagen.
3. **De Zaanse Schans is een kwalitatief aantrekkelijk en goed verzorgd gebied**, met betere voorzieningen voor een goede bezoekersbeleving, duurzamere woningen en een betere kwaliteit van de openbare ruimte.
4. **De Zaanse Schans is authentiek**, een typische Zaanse woon- en werkbuilt.

Zaanstad 2021-2025 *Van ongeremde groei naar waardevol toerisme*³ is Zaanse Schans één van de vijf focusgebieden met inzet op kwaliteit en gepaste balans tussen economie, leefbaarheid en duurzaamheid. Bijlage 2 *Tijddlijn* geeft inzicht in de ontwikkelingen rondom de Zaanse Schans sinds het ontstaan tot nu. De Ontwikkelstrategie is opgesteld om de continuïteit van de Zaanse Schans te waarborgen. Zonder maatregelen is het niet mogelijk om het erfgoed goed te beheren en te onderhouden. Zonder onderhoud gaat het erfgoed op termijn (5 tot 7 jaar) verloren. En zonder erfgoed is er geen Zaanse Schans. De omvang van de toeristenstroom is van invloed op het erfgoed: hoe meer het wordt gebruikt, hoe meer onderhoud en beheer nodig is. Alle partijen die zijn betrokken bij de Zaanse Schans hebben baat bij uitvoering van de Ontwikkelstrategie en daarmee het behoud en continuïteit van de Zaanse Schans. Bij het vaststellen van deze Ontwikkelstrategie is geen budget toegevoegd, waardoor de strategie nog niet tot uitvoering is gebracht. De noodzaak voor het opzetten van een duurzaam exploitatiemodel is in de Ontwikkelstrategie al benoemd. De coronacrisis heeft de urgentie tijdelijk doen afnemen, maar de noodzaak is nu weer volop aanwezig.

Op initiatief van de erfgoedpartijen is de gemeente in 2023 gestart met intensieve gesprekken over de uitvoering van de Ontwikkelstrategie. Vervolgens hebben alle stakeholders de gemeente verzocht om regie te nemen. Tijdens het toeristenseizoen 2024 is een pilot met vrijwillige ticketverkoop georganiseerd. De positieve en negatieve leerpunten van de pilot in 2024 zijn meegewogen voor verdere besluitvorming en uitvoering.

Bezoekersaantallen

Door de coronacrisis nam de toeristenstroom tijdelijk af, waardoor de urgentie voor de Ontwikkelstrategie verminderde. Vanaf 2022 neemt het aantal bezoekers aan de Zaanse Schans weer sterk toe⁴. Op de drukste dag van 2024 waren er 21.116 bezoekers, terwijl het optimum aantal eerder op 7.740 per dag is onderzocht en berekend⁵. De gevolgen van de toenemende toeristenstroom worden in bijlage 3 *Toelichting op urgentie Ontwikkelstrategie* toegelicht. De verkeersveiligheid op en rondom de Zaanse Schans en de privacy van de bewoners komen in het geding. De grote stroom toeristen vraagt om meer onderhoud en beheer van het terrein en het erfgoed. Ook neemt de financiële druk bij de erfgoedpartijen toe waardoor het behoud van het erfgoed onder druk komt te staan. Prognoses laten een verwachte toename van 37% zien in 2035 (Forecast 2035, NBTC) en daarmee dus ook een verwachte toename van de problematiek.

Dit alles maakt van belang om nu een volgende stap te zetten door een duurzaam exploitatiemodel te ontwikkelen. In dit voorstel wordt deze stap nader onderbouwd en toegelicht.

Verkeersveiligheid

In 2020 is naast de Ontwikkelstrategie Zaanse Schans ook het Zaans Mobiliteitsplan 2040 vastgesteld. Naast het traject om de Ontwikkelstrategie uit te voeren heeft de gemeente gewerkt aan een mobiliteitsuitwerking van het vastgestelde Zaans Mobiliteitsplan. Dit Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving sluit aan bij de kaders en uitgangspunten van de Ontwikkelstrategie Zaanse Schans.

Beoogd resultaat

Het realiseren van de doelen uit de Ontwikkelstrategie door het uitwerken van een duurzaam exploitatiemodel door:

- het voorbereiden van een onttrekkingsbesluit om de openbare paden en wegen per start toeristenseizoen 2026 te onttrekken aan de openbaarheid om te zorgen dat het een
-

³ In de Toeristische visie staan vier strategielijnen, te weten:

1. Door uit te gaan van eigen kracht en DNA en haar eigen bijdrage te leveren aan de toeristische mogelijkheden die de MRA te bieden heeft;
2. Door focus aan te brengen op bepaalde doelgroepen en aanbod;
3. Door te streven naar een goede balans tussen economie, leefbaarheid en duurzaamheid;
4. Door de samenwerking met andere sectoren en beleidsvelden te versterken.

⁴ De Zaanse Schans staat al hoog in de top van landelijke dagattracties.

⁵ Onderzoek door KU Leuven (zie Raadsinformatiebrief 2022/21469).

afgesloten gebied wordt zodat er tickets kunnen worden verkocht waarbij rekening wordt gehouden met de wens om specifieke categorieën (zoals inwoners gemeente Zaanstad en gemeente Wormerland, bewoners Zaanse Schans en hun gasten, leden van de Vereniging De Zaanse Molen, personen werkzaam op de Zaanse Schans, leveranciers en particuliere horecagasten met een reservering) zonder kosten toegang te verlenen. Hierbij wordt tevens invulling gegeven aan de term 'openbaar karakter' zoals genoemd in de Ontwikkelstrategie;

- het vaststellen van het Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving, een maatregelenpakket om de verkeersveiligheid, leefbaarheid en de bereikbaarheid in het gebied en de omgeving te verbeteren;
- het opstarten van alle werkzaamheden om verdere uitvoering te geven aan de voorgenomen eindsituatie verbonden aan het duurzaam exploitatiemodel.

Kader

- Bestemmingsplan (vastgesteld in februari 2012), artikel 29 Aanduidingsomschrijving beschermd dorpsgezicht;
- Ontwikkelstrategie Zaanse Schans (vastgesteld in juni 2020);
- Toeristische visie 2021 – 2025. Van ongeremde groei naar Waardevol Toerisme (vastgesteld in maart 2022);
- Zaanse Mobiliteitsplan 2040;
- Actieplan Fiets;
- PNH - Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG);
- VRA - Het Beleidskader Mobiliteit.

Argumenten en afwegingen

Toekomst Zaanse Schans over 10 jaar

De Zaanse Schans is een levend erfgoed en een iconisch beeld van het Hollandse landschap. Het is een plek waar bezoekers kunnen genieten van historische molens, bewoonde monumentale huizen, ambachtelijke technieken worden gedemonstreerd en tentoongesteld en een passend aanbod van producten en souvenirs de bezoekers een blijvende herinnering bieden. Dit erfgoed willen we behouden voor toekomstige generaties. De missie en uitgangspunten van de Ontwikkelstrategie krijgen betekenis en worden concreet in een uitgewerkte beschrijving van deze toekomst van de Zaanse Schans over 10 jaar (zie bijlage 4 *De toekomst van de Zaanse Schans*). Dit dient als gezamenlijk wenkend perspectief voor alle partijen. Het biedt zowel een gedeelde ambitie als concrete instrumenten voor de uitvoering van de ambities uit de Ontwikkelstrategie. De erfgoedpartijen, bewoners en ondernemersverenigingen hebben bijgedragen aan het verder verrijken van dit perspectief.

Twee scenario's voor de toekomst van de Ontwikkelstrategie

We hebben twee scenario's hoe kan worden omgegaan met de uitvoering van de Ontwikkelstrategie. Per scenario is een afweging gemaakt van de diverse belangen van de stakeholders: erfgoedpartijen, bewoners, ondernemers en gemeente (bijlage 5 *Uitwerking scenario's Zaanse Schans*):

- **Scenario 1 – Geen financiering voor uitvoering Ontwikkelstrategie**
In dit scenario wordt de Ontwikkelstrategie niet uitgevoerd omdat er geen geld is. En het is voor de gemeente niet realistisch om de Zaanse belastingbetaler de kosten te laten dragen. De gemeente houdt zich alleen bezig met haar reguliere taken en zal met name zorgen voor handhaving (zoals brand- en verkeers)veiligheid en toezicht op monumentale erfgoed tijdens excessen op hetzelfde minimale niveau zoals op dit moment. De gemeente reageert ad hoc en reactief. In tijden van grote drukte wordt de noodverordening toegepast en het gebied afgesloten. In dit scenario spant de gemeente zich niet in om het erfgoed te behouden. Daardoor zullen mogelijk erfgoedpartijen het zwaar krijgen om de organisaties én het erfgoed overeind te houden en komt het leefgebied voor de bewoners nog meer onder druk te staan. Het behoud van het erfgoed wordt onzeker en daarmee ook de continuïteit van de Zaanse Schans.

- **Scenario 2 – Duurzaam exploitatiemodel Ontwikkelstrategie**

In de Ontwikkelstrategie is voorzien dat een duurzaam exploitatiemodel nodig is om de doelstellingen en maatregelen te realiseren. De in 2024 uitgevoerde pilot toonde aan dat vrijwillige ticketverkoop bij toegang tot de Zaanse Schans niet voldoende inkomsten oplevert om de kosten terug te verdienen. Daarmee is vrijwillige ticketverkoop geen realistisch scenario. Verplichte kaartverkoop is het enige realistische scenario voor duurzame exploitatie. Daarvoor is nodig dat de paden en wegen aan de openbaarheid worden onttrokken om te zorgen dat het een afgesloten gebied wordt en de eigenaren van de grond in staat worden gesteld om toegangstijden te bepalen, entreegeld te heffen voor het verkrijgen van toegang tot de Zaanse Schans en bezoekersaantallen te reguleren (drukbeheersing). In dit scenario werken zoveel mogelijk stakeholders op de Zaanse Schans samen aan de veiligheid en het behoud van de Zaanse Schans. Het duurzaam exploitatiemodel biedt de beste mogelijkheid om de ambities en doelstellingen uit zowel de Ontwikkelstrategie als het Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving uit te voeren. Knelpunten zoals veiligheid van voetgangers en fietsers op de Kalverringdijk, inbreuk op het woongenot en de privacy van de bewoners en parkeerproblematiek op het terrein van de Zaanse Schans zo veel mogelijk op te lossen. En voldoende inkomsten te genereren voor het behoud van de Zaanse Schans.

Voorgesteld wordt om de uitvoering van scenario "Duurzaam exploitatiemodel Ontwikkelstrategie" komend jaar voor te bereiden zodat wordt ingezet om per start toeristenseizoen 2026 te starten met verplicht kaartverkoop. Het onttrekken van de paden en wegen aan de openbaarheid is hiervoor noodzakelijk. Het daadwerkelijke onttrekkingsbesluit is een raadsbesluit en zal op een later moment aan de raad worden voorgelegd.

Zaanse Schans is en blijft van de bewoners van Zaanstad

Zorg voor het erfgoed

Met het duurzaam exploitatiemodel wordt financiële zekerheid gecreëerd waarmee het erfgoed en de Zaanse Schans in de toekomst kunnen worden behouden voor de bewoners van Zaanstad. Door inzet van de middelen uit het duurzaam exploitatiemodel wordt voorkomen dat het een terrein van de commercie of een attractiepark wordt. Het is niet de bedoeling dat het terrein voltijds is afgesloten. Op de momenten dat de faciliteiten (erfgoedpartijen & ondernemers m.u.v. horeca) op de Zaanse Schans gesloten zijn, is het terrein vrij toegankelijk. We zorgen er voor dat het terrein ook tijdens openingstijden vrij toegankelijk is voor specifieke categorieën (zoals inwoners gemeente Zaanstad en gemeente Wormerland, bewoners Zaanse Schans en hun gasten, leden van de Vereniging De Zaausche Molen, personen werkzaam op de Zaanse Schans, leveranciers en particuliere horecagasten met een reservering). De vorm hiervoor wordt komend jaar uitgewerkt maar gedacht wordt aan éénmalige aanmelding waarna de aanmelder in de gelegenheid wordt gesteld gratis de Zaanse Schans te betreden (bijvoorbeeld met een pasje of een toegangscode).

Waarom is dit model goed voor de bewoners van de Zaanse Schans?

Voor bewoners is het belangrijk dat overlast zoals geluid, vervuiling en hinderlijk gedrag worden geminimaliseerd. Dit kan onder andere door regulering en spreiding van de bezoekers en door de bezoekers beter te informeren over het feit dat mensen wonen op de Zaanse Schans. Ook door ingrepen in het ruimtelijk plan van de Zaanse Schans dragen bij aan het woongenot van de bewoners. Bijvoorbeeld door het verbeteren van de erfafscheidingen om onverwachte bezoeken door toeristen aan de tuinen te voorkomen. Vanuit het duurzaam exploitatiemodel kan een bewonersfonds worden ingesteld ten behoeve van vergroting van het woongenot om bewoners door hun bijvoorbeeld financieel te compenseren voor energielasten, onderhoud en verbetering van het onroerend goed.

Waarom is dit model goed voor de ondernemers op de Zaanse Schans?

Het duurzaam exploitatiemodel biedt nog steeds ruimte aan een grote toestroom van toeristen. Door daarnaast in te zetten op verbreding van de doelgroepen en een stevigere,

kwalitatieve programmering door de erfgoedpartijen wordt een langer verblijf gestimuleerd en creëren we meer aanleiding voor de bezoekers om gebruik te maken van de souvenirwinkels en de horeca gelegenheden met bijbehorende bestedingen. Ticketverkoop helpt ook in regulering in de vorm van een maximum aantal bezoekers per dag of het instellen van tijdsloten. Dit kan een positieve invloed hebben op de spreiding van de bezoekers gedurende de dag en over het jaar waardoor het verdienvermogen van de ondernemers buiten de huidige piekmomenten en buiten het toeristenseizoen wordt vergroot. Voordelen zijn bijvoorbeeld: minder lange wachtrijen voor de kassa's, meer kans op een tafeltje bij een horecagelegenheid en meer overzicht in souvenirwinkels om souvenirs uit te zoeken. Afspraken met touroperators om tot aantrekkelijke arrangementen te komen, blijven mogelijk. Vanuit het duurzaam exploitatiemodel kan een ondernemersfonds worden ingesteld om ondernemerschap op de Zaanse Schans te stimuleren.

Waarom is onttrekken nodig?

We willen de door de gemeente vastgestelde Ontwikkelstrategie uitvoeren. Daarvoor zijn inkomsten nodig. Vrijwillige kaartverkoop schept onduidelijkheid, geeft niet voldoende zekerheid over de inkomsten en biedt geen toekomstbestendige financiële oplossing. Verplichte kaartverkoop biedt dit wel. Onttrekking is nodig om te zorgen dat het toeristische gebied afgesloten wordt zodat hiervoor tickets kunnen worden verkocht. Al in de 5 jaar geleden vastgestelde Ontwikkelstrategie krijgt het behoud van het openbare karakter van de Zaanse Schans aandacht. Dit blijft in de uitwerking van dit model een belangrijk uitgangspunt. Want enerzijds blijft het gebied vrij toegankelijk voor specifieke categorieën. En anderzijds volgt een ruimtelijk plan met aandacht voor de ruimtelijke en landschappelijke inpassing.

De volgende randvoorwaarden zijn nodig om tot een zorgvuldig onttrekkingsbesluit over te gaan:

- Voorbereiden van het traject voor het verleggen van de doorfietsroute Kalverringdijk zodat deze geen openbare toegang meer geeft tot de Zaanse Schans.
- De gevolgen voor stakeholders goed in kaart brengen en het nemen van de juiste maatregelen om hun belangen te borgen.
- Opstellen van een ruimtelijk plan onder andere over regulering van de bezoekersstromen, het inrichten van de entreegebieden en waarborgen van het openbaar karakter van het gebied op en rond de Zaanse Schans (open zichtlijnen en verbinding met het omliggende polderlandschap).
- Voorbereiden van ticketverkoop.
- Voorbereiding om specifieke categorieën (zoals inwoners gemeente Zaanstad en gemeente Wormerland, bewoners Zaanse Schans en hun gasten, leden van de Vereniging De Zaanse Molen, personen werkzaam op de Zaanse Schans, leveranciers en particuliere horecagasten met een reservering) zonder kosten toegang te verlenen.
- Voorbereiden inrichting en organisatie van een nieuw governance-model.

Duurzaam exploitatiemodel van en voor de Zaanse Schans

Het model toont potentie om voldoende inkomsten te genereren voor het reguleren van bezoekersstromen en veiligheid in en rond de Zaanse Schans. Daarnaast biedt het model een aantrekkelijk financieel perspectief voor alle stakeholders op de Zaanse Schans, waarbij de opbrengsten de volgende kosten op korte en lange termijn dekken:

- investeringen (kapitaallasten) die nodig zijn om de Ontwikkelstrategie en het Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving uit te voeren. Hiermee ontstaat balans tussen wonen, werken en bezoeken. Werken we aan een veilig en goed bereikbare Zaanse Schans. En zorgen we voor een kwalitatief aantrekkelijk en goed verzorgd gebied;
- dekking van exploitatielasten van erfgoedpartijen: onderhoud van het erfgoed, efficiënte en effectieve samenwerking tussen de erfgoedpartijen ten behoeve van gezamenlijke programmering en de kwaliteit (het verhaal) van de Zaanse Schans;

- verbeteren van het woongenot en de privacy van bewoners van de Zaanse Schans en het hiertoe instellen van een bewonersfonds;
- inrichten van een gezamenlijke marketing- en salesstrategie (zoals meer inzicht in bezoekersdata zodat kan worden gepland op voorraad, assortiment en personeel en door het aanbod bijdragen aan de verlenging van het verblijf door toeristen) om de gezamenlijke kennis en expertise te benutten en daarmee het ondernemerschap te ondersteunen. Hiertoe wordt een ondernemersfonds ingericht;
- lastenvermindering voor gemeente Zaanstad doordat uitgaven en (ambtelijke) inzet ten behoeve van de Zaanse Schans uit het duurzaam exploitatiemodel worden gefinancierd. Dit zal leiden tot het afschaffen van de vermakelijkhedenretributie (VMR).

Met de inhoudelijke en financiële input van erfgoedpartijen, bewoners en ondernemers, heeft de gemeente een duurzaam exploitatiemodel Zaanse Schans ontwikkeld. Bij de totstandkoming van dit model wordt uitgegaan van:

- **aantal bezoekers:** in de berekening is rekening gehouden met een voorlopige schatting van het aantal bezoekers, te weten 1,8 miljoen⁶. Deze inschatting is tot stand gekomen door rekening te houden met vrije toegang voor specifieke categorieën (zoals inwoners gemeente Zaanstad en gemeente Wormerland, bewoners Zaanse Schans en hun gasten, leden van de Vereniging De Zaaansche Molen, personen werkzaam op de Zaanse Schans, leveranciers en particuliere horecagasten met een reservering) en met drukteregulering op piekmomenten. In deze aanloopfase wordt uitgegaan uit van conservatieve berekening om voorzichtig te begroten. De berekeningen zijn dan ook exclusief de verwachte toename van 37% (Forecast 2035, NBTC) in de komende jaren.
- **verkoop prijs:** het uitgangspunt voor de verkoop prijs is gebaseerd op onderzoek van Motivaction (zie bijlage 6 Prijsonderzoek all-in card Zaanse Schans Motivaction). Uit dit onderzoek is een consumentenprijs van € 20 naar voren gekomen⁷. Aangezien het komend jaar voorbereidingen worden getroffen en met het oog op een gehouden benchmark⁸, is bewust ervoor gekozen bij de invoering van het kaartverkoop hier 10% onder te gaan zitten. En te kiezen voor een (bruto) consumentenprijs van € 17,50. De netto opbrengst ligt rond € 10,50 door een prijsstrategie voor verschillende doelgroepen, zoals (groeps)arrangementen, kortingen voor kinderen en Museumjaarkaart of andere kaarten en/of geldende afspraken. Bij de besluitvorming over het onttrekkingsbesluit voor de start toeristenseizoen 2026 wordt gezien of deze prijs daadwerkelijk wordt doorgevoerd. Na 2 jaar vindt een evaluatie plaats.
- **voorlopige investeringsagenda:** in aanloop naar het onttrekkingsbesluit voor de start toeristenseizoen 2026 wordt voorliggende duurzaam exploitatie model verder uitgewerkt in een meerjarige financieringsstrategie om te bezien welke investeringen gedaan moeten worden. Hierdoor worden de prioriteiten en fasering helder in beeld gebracht.

In de onderstaande tabel zijn de inkomsten voor de komende jaren op een rij gezet. Op basis van de informatie waar de gemeente nu over beschikt is de eerste aanzet van het Duurzaam Exploitatiemodel opgesteld. Naast de ticketverkoop worden ook overige baten gerealiseerd, zoals opbrengsten huur, parkeren en culturele- en erfgoed gerelateerde subsidies van derden. Daarnaast zijn de exploitatielasten en voorlopige investeringsagenda onderverdeeld naar de vier doelstellingen van de Ontwikkelstrategie. Onderstaande tabel laat zien hoeveel financiële ruimte er is om de door de gemeente vooruitbetaalde aanloopkosten te verrekenen, de kapitaalslasten van de voorlopige investeringsagenda en eventuele (onvoorziene) risico's te dragen. Een uitgebreidere toelichting vindt u in bijlage 7 Toelichting exploitatielasten en investeringen. Bij de overkoepelende randvoorwaarden zijn algemene kosten opgenomen die niet onder te verdelen zijn naar de vier losse doelstellingen.

⁶ In 2024 bezochten 2,6 miljoen bezoekers de Zaanse Schans

⁷ Een van de conclusies is dat de bereidheid tussen Nederlandse en internationale potentiële bezoekers van de Zaanse Schans sterk verschilt. Nederlandse bezoekers vinden een prijs tussen € 10 en € 15 acceptabel. Bezoekers uit Verenigde Staten zijn bereid een prijs tussen € 22 en € 45 te betalen. Voor bezoekers uit India ligt dit tussen € 18 en € 27.

⁸ Vergelijkbare entreprijzen zijn: Kinderdijk € 19,50, Keukenhof € 20,50 en het Zuiderzeemuseum € 19,50 (na 29 maart).

Tabel duurzaam exploitatiemodel

Inkomsten (€ x 1.000)	* 2026	2027	2028
Opbrengsten tickets, parkeren en subsidies	23.700	24.500	25.500
	23.700	24.500	25.500

Exploitatielasten (€ x 1.000)	2025	2026	2027	2028
Er is balans op de Zaanse Schans tussen wonen, werken en bezoeken	-	8.200	9.500	9.900
De Zaanse Schans is een veilige buurt in Zaanstad	-	825	850	850
De Zaanse Schans is een kwalitatief aantrekkelijke en goed verzorgd gebied	-	3.300	3.100	3.300
De Zaanse Schans is authentiek	500	4.200	2.400	2.400
Overkoepelende randvoorwaarden	700	4.300	1.300	1.300
	1.200	20.825	17.150	17.750

Subtotaal voordelig exploitatiesaldo duurzaam exploitatiemodel	2.875	7.350	7.750
Verrekening voorgefinancierde aanloop- en transitiekosten	-700	-1.200	0
Te dekken kapitaalslasten investeringsagenda en (onvoorziene) risico's	-2.175	-6.150	-7.750

Saldo duurzaam exploitatiemodel	0	0	0
---------------------------------	---	---	---

Voorlopige investeringsagenda 2026 - 2035 (€ x 1.000)

Er is balans op de Zaanse Schans tussen wonen, werken en bezoeken	3.000
De Zaanse Schans is een veilige buurt in Zaanstad	15.000
De Zaanse Schans is een kwalitatief aantrekkelijke en goed verzorgd gebied	30.000
De Zaanse Schans is authentiek	27.000
	75.000

Benodigd liquide middelen (€ x 1.000)

Korte termijn

Aanloop- en transitiekosten toekomstbestendige Zaanse Schans tot 1 april 2026	1.900
---	-------

Middellange termijn

Er is balans op de Zaanse Schans tussen wonen, werken en bezoeken	3.000
De Zaanse Schans is een veilige buurt in Zaanstad	15.000
De Zaanse Schans is een kwalitatief aantrekkelijke en goed verzorgd gebied	30.000

Lange termijn

De Zaanse Schans is authentiek	27.000
--------------------------------	--------

* Aangezien de ticketverkoop pas mogelijk is na de onttrekking per start toeristenseizoen 2026, zijn in 2026 het aantal bezoekers rekening houdend met seizoensinvloeden naar rato aangepast. Mocht er om welke reden dan ook niet lukken om vanaf start toeristenseizoen 2026 tickets te verkopen, verschuiven de inkomsten en uitgaven. Er worden geen inkomsten gegeneerd. De consequentie is dat de gemaklijkenretributie (VMR) niet komt te vervallen. Daarnaast schuiven ook de investeringen op. Dit wordt (in samenspraak met een aan te stellen programmamanager) uitgewerkt in een meerjarige financieringsstrategie.

Aanloopkosten

Kosten gaan voor de baten uit. Daarom zijn er aanloop- en transitiekosten die voorgefinancierd moeten worden. Voor de periode tweede kwartaal 2025 tot start toeristenseizoen 2026 bedragen deze kosten € 1,9 miljoen. Deze aanloop- en transitiekosten bestaan uit het uitwerken van het duurzaam exploitatiemodel inclusief een meerjarenbegroting en een marketing- en salesstrategie, het uitwerken van een ruimtelijk plan, participatie, aanloop van gezamenlijke programmering erfgoedpartijen (exploitatie museum) inclusief het opzetten van een werkorganisatie, planvorming en voorbereiden vergunningen, de aanstelling van de programmamanager en overige voorbereidingskosten van het onttrekkingsbesluit. Verwacht wordt dat deze voorfinanciering vanaf 2026 gecompenseerd worden vanuit het duurzaam exploitatiemodel (zie bovenstaande tabel).

Aanstelling programmadirecteur & governance

De gemeente heeft publiek belang om het erfgoed te behouden en te zorgen voor veiligheid en leefbaarheid op, in en rond een toeristisch gebied. De Zaanse Schans is niet te vergelijken met andere gebieden in de gemeente en kent ook landelijk nauwelijks een gelijke situatie. Het college wil uitvoering geven aan de ambities en maatregelen uit de Ontwikkelstrategie. Daarom neemt het college mede op verzoek van de stakeholders uit het gebied de regie in handen door het rechtstreeks benoemen van een programmadirecteur. Deze aanstelling van een programmadirecteur heeft als doel om in de eerste periode stevig te (blijven) sturen op de uitvoering van de principebesluiten in het voorliggende raadsvoorstel en gesprekken te voeren met alle stakeholders om de belangen en behoeften te borgen. De taken van de programmadirecteur zijn onder meer:

- voeren van regie op de uitvoering van de principe besluiten in het voorliggende voorstel;
- daartoe voeren gesprekken met alle stakeholders zodat de verschillende belangen en behoeften geborgd worden in de besluitvorming;
- voorbereiden een nieuwe governance op de Zaanse Schans in afstemming met alle stakeholders;
- opstellen van een meerjarig investeringsprogramma.

De gevraagde regierol betekent dat de gemeente het komend jaar stevig regie gaat voeren op de inrichting van governance van het duurzaam exploitatiemodel. Het College van B&W wil deze rechtstreekse rol ook in de nieuwe governance blijven vervullen om het publiek belang te borgen en de (nog te maken)afspraken over de verdeling van de middelen te bewaken. Bijvoorbeeld kan gedacht worden aan een open model waarbij de gemeente samen met de andere partijen deel uitmaakt van een coöperatie.

De erfgoedpartijen hebben een belangrijke stap gezet door het initiatief te nemen om toe te werken naar een gezamenlijke werkorganisatie en stevige programmering ten behoeve van de Zaanse Schans (zie bijlage 8 *Toekomstplan Erfgoeddorp Zaanse Schans - plan van aanpak*). Hiermee nemen de erfgoedpartijen een zwaardere inhoudelijke rol en geven invulling aan de belangrijke pijler Kwaliteit op de Zaanse Schans. Het college juicht deze intensieve samenwerking toe omdat dit bijdraagt aan een efficiënte en effectieve organisatie en diepgang in de programmering.

Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving

Naast de druktebeheersing in het toeristisch gebied zelf, ervaren bewoners, ondernemers en bezoekers op en rond de Zaanse Schans verkeersveiligheid- en bereikbaarheidsproblemen. Deze problematiek speelt met name tijdens piekmomenten (weekend- en feestdagen) in het hoogseizoen (april t/m september) en tegenwoordig ook buiten het seizoen. De urgentie om maatregelen op gebied van verkeer en mobiliteit te treffen neemt ook toe.

Om deze reden is er in het Zaans Mobiliteitsplan 2040 gekozen om voor het gebied de Zaanse Schans, een specifiek mobiliteitsplan te maken (bijlage 9 *Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving*).

Op basis van de input van verschillende stakeholders (zie bijlage 9 onderdeel A1 *Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving*) zijn vier doelstellingen vastgesteld om de huidige verkeersveiligheid- en bereikbaarheidsproblematiek bij de Zaanse Schans te verminderen:

- Doelstelling 1: Verkeersveiligheid van voetgangers en fietsers verbeteren op en rond de Zaanse Schans
- Doelstelling 2: Verminderen van parkeeroverlast in de omgeving van de Zaanse Schans
- Doelstelling 3: Verbeteren van de bewegwijzering, routing en wayfinding op en naar de Zaanse Schans (toerisme)
- Doelstelling 4: Stimuleren van duurzaam vervoer naar de Zaanse Schans

Elke doelstelling heeft zijn eigen maatregelenpakket gekregen. Deze maatregelen zijn in bijlage 9 onderdeel A2 in het *Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving* verder uitgewerkt/toegelicht.

Doorfietsroute Kalverringdijk

Een belangrijke stap voor de verder uitwerking van het Ontwikkelstrategie is het verleggen van de bestaande doorfietsroute over de Kalverringdijk. Door het fietspad om te leggen zodat deze geen toegang meer geeft tot de Zaanse Schans scheiden we de verkeersstromen en creëren we een veilige situatie. Het dagelijkse fietsverkeer (van inwoners en leerlingen van de middelbare school) wordt losgekoppeld uit het toeristengebied en krijgt een betere aansluiting op het bestaande fietsnetwerk. Dit komt ook overeen met onze eerste doelstelling van het Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving: het verbeteren van de verkeersveiligheid voor voetgangers en fietsers op en rond de Zaanse Schans.

Daarom wordt er in aanloop naar de realisatie en onttrekking in samenwerking met zo veel mogelijk stakeholders afspraken gemaakt waarbij rekening wordt gehouden met de (specifieke) belangen per partij waaronder ook dit belang.

Na vaststelling van het Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving gaat het college aan de slag met de uitvoering. Het college gaat haast maken met het realiseren van het verleggen van de doorfietsroute. Het is een omvangrijk traject daarom wordt gekeken of het gefaseerd uitgevoerd kan worden.

In het geval de raad besluit het duurzaam exploitatiemodel niet vast te stellen, maar wel het Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving is er geen dekking om het Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving uit te voeren.

Draagvlak

Voor het succesvol uitvoeren van de Ontwikkelstrategie in combinatie met een duurzaam exploitatiemodel is samenwerking tussen bewoners, ondernemers en erfgoedpartijen cruciaal. De gemeente heeft intensieve gesprekken gevoerd met deze partijen, zoals toegelicht in bijlage 10 *Memo participatietraject Zaanse Schans*.

Bewoners, erfgoedpartijen, historische commissie Stichting de Zaanse Schans, Provincie Noord-Holland, Stichting Zaanstreek Marketing (SMZ) en het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen (NBTC), onderschrijven de ontwikkeling naar een duurzaam exploitatiemodel. Dit heeft geresulteerd in het afsluiten van twee overeenkomsten (zie bijlage 11 *Samenwerkingsconvenant gemeente Zaanstad en bewoners Zaanse Schans* en bijlage 12 *Convenant gemeente Zaanstad en erfgoedpartijen Zaanse Schans*). Het komende jaar zal de programmadirecteur deze convenanten verder uitwerken en zorgen voor uitvoering. De gemeente heeft ook gesprekken gevoerd met de ondernemers. De input uit deze gesprekken is verwerkt in voorliggend raadsbesluit. Zij zijn kritisch over het duurzaam exploitatiemodel en hebben meermaals brieven gestuurd. De gemeente heeft steeds hierop gereageerd en blijft hen – ook in de toekomst – uitnodigen voor vervolgesprekken. De programmadirecteur heeft de opdracht om in gesprek met de ondernemers hun commercieel belang te borgen in het model.

Parallel aan het opstellen van het raadsvoorstel Toekomstbestendige Zaanse Schans is het Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving afgerond. Reeds voorafgaand aan de start van dit traject richting een toekomstbestendige Zaanse Schans, is in 2022 en 2023 een separaat participatietraject doorlopen. In het Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving (zie bijlage 9) is de vorm van participatie uitgewerkt en nader toegelicht. Bij het opstellen van het Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving zijn er vier participatiebijekomsten georganiseerd. De klankbordgroep bestond uit bewoners, ondernemers, molenaars en vertegenwoordigers van de Fietzersbond, de NS, Stichting de Zaanse Schans, ZVV Zaandijk en het St. Michaël College. Tijdens deze avonden hebben alle belanghebbenden tientallen knelpunten, oplossingsrichtingen en aandachtspunten aangedragen. Deze input is verdeeld in een aantal thema's, namelijk Voetganger, Fietser, Auto en Camper en tot slot Openbaar

Vervoer, Touringcars en Vervoer over water (zie onderdeel A1 van bijlage 9). Het merendeel van de ingebrachte punten is verwerkt in het Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving en alle aandachtspunten uit de reacties zijn omschreven. De beantwoording van de aandachtspunten is terug te vinden in de nota van antwoorden die als onderdeel A4 in bijlage 9 is toegevoegd.

Aansluiting externe ontwikkelingen

Onderzoek van o.a. het Nederlands bureau voor toerisme (zie bijlage 13 *Forecast 2035 Noord-Holland NBTC*) en Metropool Regio Amsterdam (MRA) laat zien dat het verblijfsbezoek aan Nederland (en de MRA) de komende jaren blijft toenemen. Voor de komende 10 jaar (tot 2035) wordt een autonome groei van 37% in Noord-Holland voorzien met directe gevolgen voor de bezoekersstromen naar de Zaanse Schans. Dit toekomstbeeld draagt bij aan de urgentie voor het uitvoeren van de Ontwikkelstrategie en het opzetten van een duurzaam exploitatiemodel om de bezoekersstromen te kunnen reguleren.

Financiële consequenties

Aanloopkosten

Omdat naar verwachting de inkomsten na de start toeristenseizoen 2026 beschikbaar zijn en de financiële positie van de erfgoedpartners en de gemeente ontoereikend is, is er voor de periode tweede kwartaal 2025 tot start toeristenseizoen 2026 een bedrag nodig voor de aanloop- en transitiekosten van € 1,9 miljoen. In de onderstaande tabel zijn deze kosten uitgewerkt.

Tabel aanloopkosten tweede kwartaal 2025 tot start toeristenseizoen 2026

	2025	2026
	€	€
Lasten		
Opbouw randvoorwaarden organisatie en governance	335.000	115.000
Uitwerking duurzaam exploitatiemodel en investeringsplan	765.000	85.000
Ruimtelijk plan Zaanse Schans	50.000	150.000
Opzetten en implementeren sales- en marketingstrategie	50.000	350.000
	1.200.000	700.000
Baten		
Eerste verrekking voorgefinancierde aanloop- en transitiekosten	0	700.000
	0	700.000

Voor 2025 is € 1,2 miljoen nodig voor voorbereidingen op het uitwerken van het duurzaam exploitatiemodel inclusief een meerjarenbegroting, participatie, aanloop van gezamenlijke programmering erfgoedpartijen (exploitatie museum) inclusief het opzetten van een werkorganisatie, planvorming en voorbereiden vergunningen, de aanstelling van de programmamanager en overige voorbereidingskosten van het onttrekkingsbesluit. Op het moment dat voldoende randvoorwaarden met positief resultaat (kunnen) worden ingevuld, wordt in het vierde kwartaal van 2025 met een collegebesluit € 0,7 miljoen aanvullend toegewezen voor verdere opbouw van de organisatie en om verder vorm te geven aan het ruimtelijk plan en marketing- en salesstrategie voor 2026.

Voor de dekking van de totale kosten van € 1,9 miljoen komt het college met een voorstel die wordt meegenomen in de afwegingen bij de VJN 2025 en aan de raad gepresenteerd. Verwacht wordt dat de kosten vanaf 2026 gecompenseerd worden vanuit het duurzaam exploitatiemodel.

Toekomstige relatie tussen exploitatiemodel en gemeentelijke begroting

De introductie van duurzaam exploitatiemodel heeft een positief effect op de gemeentelijke begroting doordat uitgaven en (ambtelijke) inzet ten behoeve van de Zaanse Schans uit het duurzaam exploitatiemodel worden gefinancierd vanaf 2027 (zie onderstaande tabel). Alle kosten voor de Zaanse Schans worden gedekt uit het duurzaam exploitatiemodel en drukken daarmee niet meer op de Zaanse belastingbetaler. De subsidie aan het Zaans Museum wordt met ingang van 2027 afgebouwd op basis van de behaalde inkomsten conform het duurzaam exploitatiemodel. Stichting het Zaans Museum heeft meerdere verantwoordelijkheden die niet allemaal in relatie staan tot de Zaanse Schans. Ongeveer 80% van de werkzaamheden van het Zaans Museum betreft de hoofdlocatie op de Zaanse Schans en vallen binnen het duurzaam exploitatiemodel. De overige 20% betreffen de werkzaamheden voor museale functies buiten de Zaanse Schans (o.a. collectiebeheer, Czaar Peterhuisje, Honig Breethuis en Hembrug Museum), waarvoor de subsidie wordt voortgezet.

De vergoeding voor onderhoud aan het gebied aan de Stichting de Zaanse Schans zal met ingang van de dag dat de ticketverkoop start komen te vervallen, waarna deze kosten uit het duurzaam exploitatiemodel worden betaald.

Tabel inzicht in lastenvermindering voor de gemeente Zaanstad vanaf 2027

	2027	2028	2029
	€	€	€
Lastenvermindering (€ x 1.000) vanaf 2027			
Lagere subsidiebijdrage Zaans Museum	1.400	1.400	1.400
Huidige programma- en vaste kosten Zaanse Schans verwerkt in de vermakelijkheidsretributie	621	621	€ 621
	2.021	2.021	2.021

Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving

De maatregelen in het Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving zijn globaal geraamd op een totaalbedrag van 14 miljoen euro. Een deel van de totale kosten van alle maatregelen worden financieel uit het duurzame exploitatiemodel gedekt en het ander deel komt door cofinanciering van de regiopartners zoals het Vervoersregio Amsterdam (VRA) en de provincie Noord-Holland.

Risico's

- **Zeggenschap**
Na onttrekking aan de openbaarheid zijn de grondeigenaren verantwoordelijk voor de Zaanse Schans en daarmee voor de kaartverkoop. Op basis van de afspraken met de erfgoedpartijen is afgesproken dat de gemeente de wens heeft om grondpositie te verwerven. Dit is belangrijk om de publieke belangen te kunnen borgen.
- **Lagere inkomsten dan verwacht / langere terugverdientermijn**
Dit kan verschillende redenen en gevolgen hebben:
 - Bezwaar- en beroepzaken met betrekking tot diverse publiekrechtelijke besluiten die genomen moeten worden in het kader van het duurzaam exploitatiemodel vertragen het traject waardoor er langer financiële middelen nodig zijn om het Zaans Museum en andere erfgoedpartijen overeind te houden. Door in te zetten op het gesprek met de stakeholders (erfgoedpartijen, bewoners en ondernemers) om te komen tot vergaande samenwerking proberen we dit risico zo klein mogelijk te houden.
 - De stakeholders krijgen geen consensus over de verdeling van de binnenkomende opbrengsten. Of het financieel perspectief opgenomen voor ondernemers en bewoners blijkt niet voldoende.
Dit risico is zo klein mogelijk gehouden door convenanten af te sluiten met de bewoners en erfgoedpartijen waarin het borgen van publieke belang is afgesproken. Daarnaast wordt dit risico verder beheerst door het aanstellen van de programmadirecteur die onder andere belast wordt met het verder voeren van de gesprekken met alle stakeholders over o.a. een bewoners- en ondernemersfonds, het faciliteren van het gesprek over een gezamenlijke marketing- en salesstrategie en het

maken van overige (financiële) afspraken die worden vastgelegd in convenanten en worden verwerkt in het duurzaam exploitatiemodel.

- Gevolg kan zijn dat de investeringsagenda in een lager tempo gerealiseerd wordt omdat het exploitatiemodel niet meer ruimte biedt. Dit heeft eventueel gevolgen voor de terugbetaling van de aanloopkosten. Ook bij een scenario met minder inkomsten is er nog steeds sprake van een positief exploitatiesaldo als de grotere investeringen later in de tijd worden gezet. Hiermee wordt voorkomen dat De Zaanse Schans failliet gaat en dat het geld dat de gemeente erin stopt dan niet meer terugkomt.
- De juridische risico's brengen mogelijk hoge juridische kosten met zich mee.
- Het duurzaam exploitatiemodel biedt de mogelijkheid voor cofinanciering voor het Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving maar dat kan pas als het model ook slaagt. Als het model niet slaagt, zal de dekking elders gezocht moeten worden.
- Niet tijdig aanleggen van fietspad en/of kunnen voldoen aan de eisen voor een regionale doorfietsroute Kalverringdijk vanuit de VRA en de provincie Noord-Holland. Dit kan consequenties hebben voor de samenwerking en financiële dekking vanuit deze partijen.

Juridische consequenties

Risico's

- Vertraging van de uitvoering van de plannen door:
 - Statutenwijzigingen bij de erfgoedpartijen die nodig zijn voor het vormen van een werkorganisatie kunnen door bezwaren vertraging oplopen;
 - Vergunningen voor o.a. realisatie van het ruimtelijk plan en de nieuwe doorfietsroute zijn voor bezwaar en beroep vatbaar;
 - Onttrekking openbare wegen en paden op de Zaanse Schans is een raadsbesluit waar bezwaar en beroep tegen openstaat.
- Vertraging tijdens de grondverwerving voor de fietsroute met als gevolg dat er langer op een veilige oplossing moet worden gewacht, waardoor het verleggen en onttrekken van de doorfietsroute enkele jaren kan duren en niet snel wordt gerealiseerd.
- Bij het verleggen van de doorfietsroute Kalverringdijk moet rekening worden gehouden met de regelgeving (natuurdoelstellingen in relatie tot de ligging van de Zaanse Schans, het Natuurnetwerk Nederland (NNN-gebied) en het Natura2000 gebied) geldend voor de omliggende natuurgebieden met mogelijke natuurcompensatiemaatregelen.
- Op basis van de afspraken met de erfgoedpartijen is afgesproken dat de gemeente de wens heeft om grondpositie te verwerven. Dit is belangrijk om de publieke belangen te kunnen borgen.
- De nakoming van de afspraken uit het samenwerkingsconvenant met de bewoners (bijlage 11) is mede afhankelijk van de verdere uitwerking van de het duurzaam exploitatiemodel en de governance.
- Afnemen van draagvlak voor uitvoering van scenario "Duurzaam exploitatiemodel" als na uitwerking van de entreeheffing blijkt dat er juridisch onvoldoende basis bestaat om de inwoners van gemeente Zaanstad en andere categorieën van personen gratis toegang te geven tot de Zaanse Schans.
- Voor het invoeren van een parkeerregime (betaald of vergunning parkeren) in de omgeving van de Zaanse Schans is draagvlak van de omgeving nodig voor de uiteindelijke invoering. Om dit risico beheersbaar te houden, zou overwogen kunnen worden om een compensatie voor bewoners en omwonenden op te nemen in het duurzaam exploitatiemodel.

Communicatie/vervolgtraject

Het vervolgtraject ziet er als volgt uit:

- Voorbereiden van een ontwerpbesluit voor het onttrekken van openbare wegen en paden op de Zaanse Schans aan de openbaarheid per start toeristenseizoen 2026 dat ter inzage kan worden gelegd waartegen zienswijzen kunnen worden ingediend.
- Uitvoering geven van het Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving; waaronder het verleggen van de doorfietsroute Kalverringdijk.

- Door middel van raadsinformatiebrieven wordt de raad op de hoogte gehouden van de voortgang bij de realisatie van de randvoorwaarden.

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Zaanstad,

Besluit:

1. Kennis te nemen van het wenkend perspectief, inhoudende de uitgangspunten van de Ontwikkelstrategie en een levendige beschrijving van de toekomst van de Zaanse Schans over 10 jaar - waarin de ontwikkeling van het gebied in de komende jaren is opgenomen in de lijn met de Ontwikkelstrategie.
2. Akkoord te gaan met het principebesluit om uitvoering te geven aan het scenario "Duurzaam exploitatiemodel Ontwikkelstrategie" inhoudende:
 1. verplichte kaartverkoop mogelijk te maken door voorbereiden onttrekkingsbesluit om de openbare paden en wegen per start toeristenseizoen 2026 te onttrekken aan de openbaarheid;
 2. rekening houdend met de wens om inwoners van gemeente Zaanstad en andere categorieën van personen zonder kosten toegang te verlenen;
 3. voorbereiden van het traject voor het verleggen van de regionale doorfietsroute Kalverringdijk.
3. Akkoord te gaan met het duurzaam exploitatiemodel inhoudende het genereren van inkomsten uitgaande van 1,8 miljoen bezoekers per jaar en een ticket met een consumentenprijs van € 17,50. Dit duurzaam exploitatiemodel geldt als vertrekpunt voor de uitwerking van een meerjarige financieringsstrategie en langdurige exploitatie waarbij uitgaven en inkomsten in het gebied in evenwicht zijn en de investeringen die nodig zijn om de Ontwikkelstrategie te realiseren worden gedekt.
4. Akkoord te gaan met het Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving, een mobiliteitsuitwerkingsplan bestaande uit maatregelen om de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en andere mobiliteitsvraagstukken in dit gebied te verbeteren.
5. Akkoord te gaan met het voornemen om de aanloop- en transitiekosten ter hoogte van € 1,9 miljoen voor te financieren inhoudende het uitwerken van het duurzaam exploitatiemodel inclusief een meerjarenbegroting en een marketing- en salesstrategie, het uitwerken van een ruimtelijk plan, participatie, aanloop van gezamenlijke programmering erfgoedpartijen (exploitatie museum) inclusief het opzetten van een werkorganisatie, planvorming en voorbereiden vergunningen, de aanstelling van de programmadirecteur en overige voorbereidingskosten van het onttrekkingsbesluit.

In de vergadering van22..... -mei..... - 2025

Met inachtneming van ~~het~~ de
aangenomen amendementen.

Conform de [machtiging tekenbevoegdheid raadstukken](#) is dit besluit alleen ondertekend door griffier.

Raadsgriffier,

25A46 AMENDEMENT Neem de tijd voor onttrekking openbaarheid Zaanse Schans

De gemeenteraad, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, behandelende het raadsvoorstel
Toekomstbestendige Zaanse Schans,

Constaterende:

- Dat het College voorstelt om de onttrekking aan de openbare ruimte van de Zaanse Schans voor 1 april 2026, de start van het komende toeristenseizoen, af te ronden;
- Dat ondernemers in de toeristenindustrie veelal werken met een termijn van anderhalf tot twee jaar voor het aanbieden van producten;
- Dat er nog veel onduidelijkheden zijn over de precieze juridische route richting een toekomstbestendige Zaanse Schans, de omlegging van het fietspad, en de regulering van de toegang voor bewoners en overige Zaanse Schansers;
- Dat niet alle partijen op de Zaanse Schans hun medewerking hebben toegezegd aan het voorliggende plan;

Overwegende:

- Dat goede juridische onderbouwing randvoorwaardelijk is voor het slagen van het voorliggende plan;
- Dat de vrije doorgang voor fietsers op of langs de Zaanse Schans randvoorwaardelijk is voor het slagen van het voorliggende plan;
- Dat het halen van de beoogde aantallen betalende bezoekers randvoorwaardelijk is voor het slagen van het voorliggende plan;
- Dat het goed regelen van vrije toegang voor inwoners van Zaanstad en Wormerland randvoorwaardelijk is voor het slagen van het voorliggende plan;
- Dat het goed regelen van vrije toegang voor de inwoners van de Zaanse Schans randvoorwaardelijk is voor het slagen van het voorliggende plan;

Besluit:

Beslispunt 2.1 als volgt te wijzigen:

Oude tekst: “verplichte kaartverkoop mogelijk te maken door voorbereiden onttrekkingsbesluit om de openbare paden en wegen per start toeristenseizoen 2026 te onttrekken aan de openbaarheid”

Nieuwe tekst: “verplichte kaartverkoop mogelijk te maken door voorbereiden onttrekkingsbesluit om de openbare paden en wegen per start toeristenseizoen 2026, of zoveel later als noodzakelijk is, te onttrekken aan de openbaarheid.”

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens D66 Zaanstad
Namens CU Zaanstad
Namens CDA Zaanstad
Namens VVD Zaanstad

- Flip Hoedemaeker
- Hanneke Veurink
- Julie van 't Veer
- Fidel Lopes

PvdA
Zaanstad

**GROEN
LINKS**
ZAA NSTAD

ROSA
ZAA NSTAD
JAANS - GEDEN - SOE LAAS

25A49 Amendement Geen fysiek hek om de Zaanse Schans

De gemeenteraad van Zaanstad, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, besprekende het raadsvoorstel Toekomstbestendige Zaanse Schans 8955808,

Constaterende dat:

- het raadsvoorstel voorziet in een verplichte kaartverkoop vanaf het toeristenseizoen 2026, waarvoor openbare paden en wegen aan de openbaarheid moeten worden onttrokken;
- een fysiek hek afbreuk kan doen aan de landschappelijke en historische waarde van het gebied;
- alternatieve vormen van toegangscontrole mogelijk zijn, zoals digitale toegangscontrole, pasjes, toezicht of tijdelijke inrichtingselementen.
- de inwoners aangegeven hebben dat zij het wonen in een gebied dat afgebakend is door hekken niet willen.

Overwegende dat:

- de Zaanse Schans een nationaal en internationaal gewaardeerd erfgoedgebied is met een grote landschappelijke en historische waarde;
- fysieke afsluiting met een hek afbreuk kan doen aan de ruimtelijke kwaliteit van het gebied;
- het doel van toegangsregulering (bezoekersstroom in goede banen leiden en inkomsten genereren) ook op andere manieren kan worden bereikt;
- het wenselijk is om bij de uitwerking van toegangsmaatregelen oog te houden voor de balans tussen erfgoedbescherming, leefbaarheid voor bewoners, en toeristisch beheer.

Besluit: beslispunt 2.1 als volgt te wijzigen:

Oude tekst: "verplichte kaartverkoop mogelijk te maken door voorbereiding onttrekkingsbesluit om de openbare paden en wegen per start toeristenseizoen 2026 te onttrekken aan de openbaarheid"

Te wijzigen in:

Nieuwe tekst: "verplichte kaartverkoop mogelijk te maken door voorbereiding onttrekkingsbesluit om de openbare paden en wegen per start toeristenseizoen 2026 te onttrekken aan de openbaarheid, met dien verstande dat dit niet gebeurt door de plaatsing van een fysiek hek maar te kijken naar alternatieve mogelijkheden die passen bij het karakter van het erfgoedgebied"

en zo nodig andere punten in het raadsvoorstel en bijlage(n) hierop aan te passen.

PvdA Zaanstad - Hans Stokebrand

GroenLinks Zaanstad - Natascha Stroo

VVD Zaanstad

- Fidel Lopes

CDA Zaanstad

- Julie van 't Veer

ROSA

- Hans Kuyper

25A51 Amendement: Gratis toegang voor inwoners moet randvoorwaardelijk zijn

De gemeenteraad van Zaanstad, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, besprekende het raadsvoorstel Toekomstbestendige Zaanse Schans 8955808,

Constaterende dat:

- De Zaanse Schans niet alleen een toeristische trekpleister is maar ook een belangrijk onderdeel van het Zaanse erfgoed. Voor inwoners van Zaanstad is het een plek die hun geschiedenis, identiteit en trots weerspiegelt.
- Zaankanters en vooral ook jongere de connectie moeten blijven voelen met de Zaanse schans en het erfgoed.

Overwegende dat:

- Inwoners van Zaanstad recht hebben op vrije toegang tot hun eigen culturele erfgoed
- Behoud van lokale betrokkenheid bij de Zaanse Schans essentieel is voor draagvlak en voor behoud van het erfgoed

Besluit om besluitpunt 2.2:

Rekening houdend met de wens om inwoners van gemeente Zaanstad en andere categorieën van personen zonder kosten toegang te verlenen;

Te wijzigen naar:

2. Gratis toegang mogelijk te maken voor inwoners van gemeente Zaanstad, Wormerland en andere categorieën van personen, en dit als randvoorwaarde te beschouwen;

Namens de fracties van,

Hanneke Veurink-Malda
Fidel Lopes
Julie van 't Veer
Hans Stokebrand
Natascha Stroo
Hans Kuyper

ChristenUnie
VVD
CDA
Partij voor de Arbeid
GroenLinks
ROSA

Bijlage 5

Gemeente Zaanstad
t.a.v. Voorzitter Gemeenteraad
Postbus 2000
1500 GA ZAANDAM

Zaandam, 16 mei 2025

Betreft: Inleidend verzoek tot een referendum

Geachte voorzitter,

Hierbij doen wij een inleidend verzoek tot het houden van een referendum over het ontwerp raadsbesluit "Toekomstbestendige Zaanse Schans", zoals bedoeld in artikel 7 van de Verordening op het referendum Zaanstad 2022.

Dit verzoek gaat vergezeld van ondersteuningsverklaringen die geplaatst zijn op het door u verstrekte (digitale) formulier en die tot en met 19 mei 2025 kunnen worden ingediend. Deze ondersteuningsverklaringen zijn reeds in uw bezit.

Wij verzoeken u om dit inleidend verzoek voor te leggen aan de Gemeenteraad.

Namens het Actiecomité "Hou de Zaanse Schans Open!",

[Redacted signature block containing seven lines of blacked-out text]

Bijlage 6

Erratum

AAN	Gemeenteraad van Zaanstad
KOPIE AAN	
VAN	Drs. J. Hamming
DOORKIESNUMMER	
DATUM	21 mei 2025
AANTAL PAGINA'S	1
ONDERWERP	Erratum Proces verbaal van controle ondersteuningsverklaringen voor het verzoek tot het houden van een referendum

Geachte leden van de raad,

Op het proces verbaal dat u op 20 mei 2025 is aangeboden is het totaal aantal ingediende stemmen niet opgenomen.

Conform het advies van de referendumcommissie had dit wel moeten.

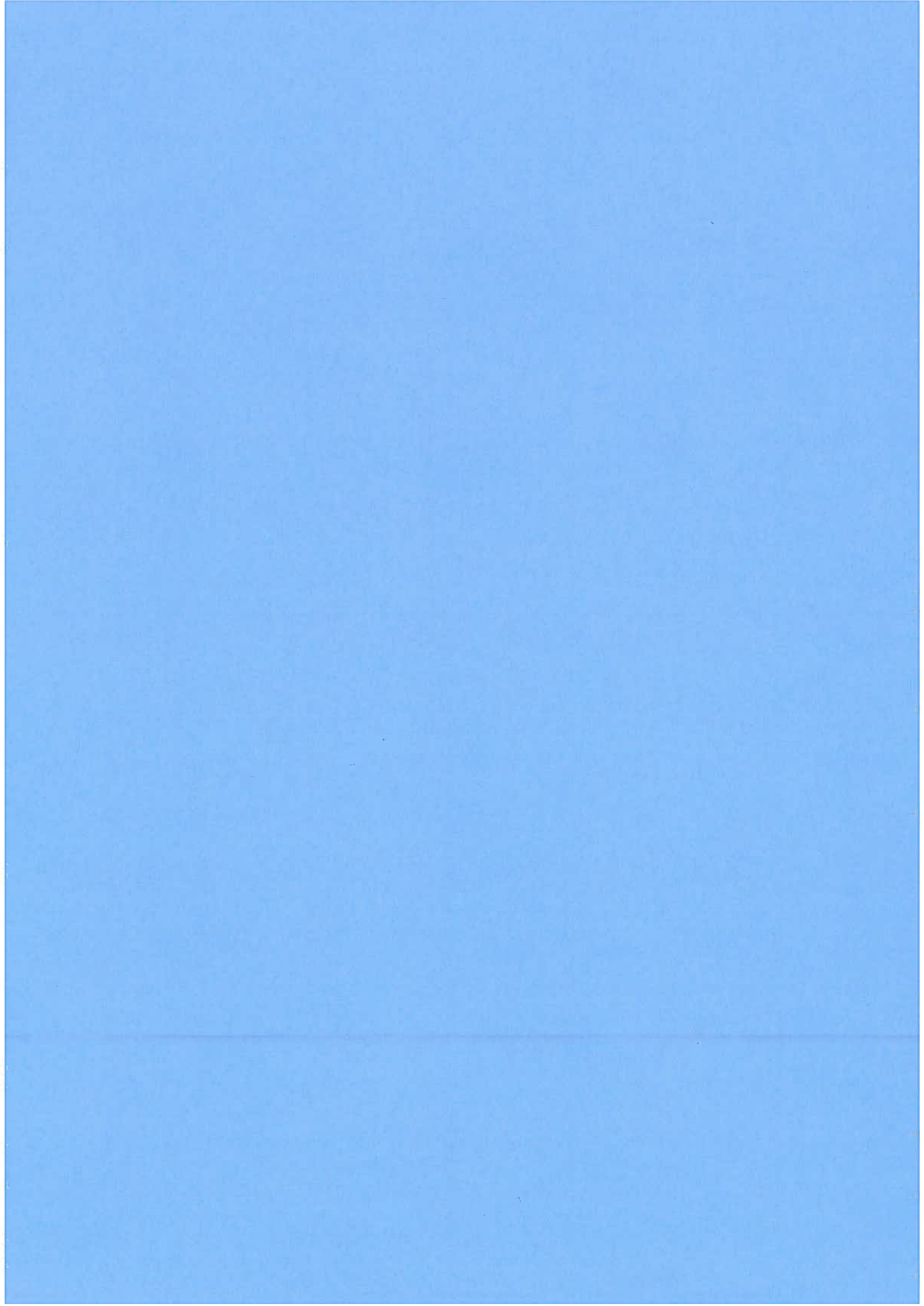
Het proces-verbaal is hierop aangepast.

De controle van de geldigheid van de handtekeningen is conform advies van de referendumcommissie gestaakt na 500 geldige ondersteuningsverklaringen.

Met excuses en vriendelijke groet,

Drs. J. Hamming
Voorzitter van de raad

Bijlage 7

Memo

AAN	Gemeenteraad van Zaanstad
KOPIE AAN	
VAN	Referendumcommissie
DOORKIESNUMMER	
DATUM	20 mei 2025
AANTAL PAGINA'S	5
ONDERWERP	Advies Referendumcommissie t.b.v. inleidend referendumverzoek <i>Toekomstbestendige Zaanse Schans</i>

Geachte leden van de raad,

Op verzoek van burgers uit Zaanstad is op 9 mei 2025 een formulier (op papier en digitaal via zaanstad.nl) verstrekt voor een inleidend verzoek en de bijbehorende formulieren voor het afleggen van ondersteuningsverklaringen voor een adviserend referendum over het raadsvoorstel *Toekomstbestendige Zaanse Schans*. Dit is conform de Referendumverordening Zaanstad 2022 (hierna Referendumverordening), artikel 8 lid 5.

Het raadsvoorstel *Toekomstbestendige Zaanse Schans* is geagendeerd voor de raadsvergadering van 22 mei 2025. Voorafgaand aan de inhoudelijke bespreking van dit raadsvoorstel dient de raad naar aanleiding van het inleidend referendumverzoek een besluit te nemen over de aanvraag om een referendum te kunnen houden.

De referendumcommissie is een neutrale, onafhankelijke adviescommissie ingesteld door u als raad (Referendumverordening, hoofdstuk 3). De referendumcommissie heeft als taak toezicht te houden op en te adviseren over het referendumproces. Dit doen wij aan de hand van de Referendumverordening; hierin zijn de 'spelregels' met betrekking tot het referendumproces door uw raad vastgelegd.

In dit advies geven we een korte toelichting op het referendumproces en op een aantal taken van de referendumcommissie. Tevens geven we ons advies op de vraag of over het raadsvoorstel *Toekomstbestendige Zaanse Schans* in beginsel een referendum kan worden gehouden, in het licht van de in de verordening opgenomen uitzonderingsgronden. Overigens is een vertegenwoordiging van de referendumcommissie aanwezig bij de behandeling van het inleidend verzoek om desgewenst

nadere informatie te verschaffen. Ook is een vertegenwoordiging van de referendumcommissie aanwezig voorafgaand aan de raadsvergadering bij het diner, voor het geval er nog technische vragen mochten zijn.

De referendumcommissie merkt op dat bij de beoordeling van het inleidend verzoek de Referendumverordening Zaanstad 2022 geldt. Recent is de referendumverordening gewijzigd, maar deze verordening is nog niet gepubliceerd en daardoor nog niet in werking getreden.

Proces

Het inleidend verzoek wordt schriftelijk ingediend bij de voorzitter van de raad ten minste 5 dagen voor de raadsvergadering waarvoor het besluit is geagendeerd (Referendumverordening, artikel 7 lid 3). Doordat er gesproken wordt over dagen en niet werkdagen is de termijn verlengd van zaterdag 17 mei naar maandag 19 mei 2025, 23.59 uur.

Het inleidend verzoek dient te worden ondersteund door ten minste 500 geldige ondersteuningsverklaringen. De voorzitter van de raad controleert de ondersteuningsverklaringen op het aspect van kiesgerechtigdheid zoals beschreven in de Referendumverordening.

De referendumcommissie merkt hierbij op dat de verordening aangeeft dat er ten minste 500 geldige ondersteuningsverklaringen nodig zijn. In het geval dat er meer ondersteuningsverklaringen worden ingediend dan deze benodigde 500, hoeven deze niet allemaal gecontroleerd te worden op kiesgerechtigdheid. De controle kan stoppen als er 500 geldige ondersteuningsverklaringen zijn, als daarmee aan de eis van de Referendumverordening is voldaan. In het proces-verbaal wordt overigens wel aangegeven wat het totaal aantal ontvangen ondersteuningsverklaringen is en hoeveel daarvan onderzocht zijn op geldigheid. Van de onderzochte ondersteuningsverklaringen moeten er 500 geldig zijn. Mogelijk zijn er ook ondersteuningsverklaringen onderzocht die ongeldig zijn. Van deze ongeldige verklaringen wordt in het proces-verbaal aangegeven wat de reden of oorzaak is voor ongeldigheid. Bijvoorbeeld geen inwoner van de gemeente, niet de vereiste leeftijd of meer dan één ondersteuningsverklaring afgelegd.

De raad beslist of een verzoek voor het houden van een referendum al dan niet wordt ingewilligd (Referendumverordening, artikel 7 lid 8). Een inleidend verzoek (Referendumverordening, artikel 7, lid 3 resp. 6) kan worden afgewezen in het geval het onderwerp van het betreffende raadsvoorstel is uitgezonderd in artikel 3 van de Referendumverordening, dan wel als het inleidend verzoek niet tijdig is ingediend met ten minste de benodigde 500 geldige ondersteuningsverklaringen.

De referendumcommissie adviseert over de vraag of een ontwerp raadsbesluit uitgezonderd is van de onderwerpen waarover een referendum kan worden gehouden (Referendumverordening artikel 5, lid 1 onder a, 1).

Rol referendumcommissie

In de gemeente Zaanstad is tweemaal een referendum gehouden. Het meest recente referendum betrof het zogenoemde Cultuurcluster en vond plaats in juni 2018. Dit is inmiddels zeven jaar geleden. Er is daardoor de afgelopen tijd geen contact geweest tussen de referendumcommissie en u als raad. Daarom willen wij een korte toelichting geven op de rol van de referendumcommissie.

De referendumcommissie is een neutrale, onafhankelijke adviescommissie bestaande uit drie leden en ingesteld door de raad (Referendumverordening, hoofdstuk 3). De referendumcommissie heeft in algemene zin als taak toezicht te houden op en te adviseren over het referendumproces. Dit doen wij aan de hand van de Referendumverordening, waarin de 'spelregels' voor een lokaal referendum in Zaanstad zijn vastgelegd.

In artikel 5 van de Referendumverordeningen zijn de taken van de referendumcommissie uitgewerkt. De commissie adviseert overigens primair aan de raad, soms aan de voorzitter van de raad of aan het college.

De belangrijkste adviesmomenten zijn het advies over de uitzonderingsgronden (zie ook onderstaand), het advies over de vraagstelling van het referendum en het advies over de datum van een referendum. Dit zijn alle adviezen aan de raad.

Een belangrijke toezichthoudende taak is het toezicht houden op het neutrale karakter van de door te gemeente te verstrekken voorlichting over het referendum.

Daarnaast heeft de referendumcommissie de mogelijkheid om gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen.

Als er een referendum(initiatief) heeft plaatsgevonden brengt de commissie een evaluatie uit over het referendumproces. Hieruit kunnen aanbevelingen voorkomen voor verbeteringen van het referendumproces of mogelijk een aanpassing van de verordening.

Het advies over de uitzonderingsgronden

In de Referendumverordening, artikel 3, lid 1 worden onder a t/m k de onderwerpen genoemd waarover *geen* referendum kan worden gehouden.

Voor het advies over de uitzonderingsgronden die van toepassing zouden kunnen zijn op het raadsvoorstel *Toekomstbestendige Zaanse Schans* wil de referendumcommissie enkele opmerkingen maken, in het bijzonder ten aanzien van de gronden genoemd onder i en k.

Uitzonderingsgrond i

Deze uitzonderingsgrond is als volgt geformuleerd: Er is geen referendum mogelijk over ontwerp besluiten 'die naar het oordeel van de raad hun grondslag vinden in een eerder dan 3 weken genomen besluit waarover een referendum is gehouden of kon worden gehouden'.

Over de toekomst van de Zaanse Schans is de raad in de afgelopen jaren op verschillende momenten geïnformeerd. Bijlage 2, *Tijdslijn 8955808*, van het raadsvoorstel maakt dit inzichtelijk. De vraag ligt dan voor of de raad op enig moment een besluit heeft genomen waaruit duidelijk blijkt dat wat nu is beschreven in het raadsvoorstel *Toekomstbestendige Zaanse Schans* al door de raad is behandeld en besloten.

Uit de tijdslijn blijkt weliswaar dat de raad geregeld is geïnformeerd en dat zij mogelijk zienswijzen heeft gegeven, maar dat zij geen integrale besluiten heeft genomen over de toekomst van de Zaanse Schans.

Het advies van de referendumcommissie luidt dan ook dat er ten aanzien van uitzonderingsgrond i geen belemmering is om een referendum te kunnen houden over voorliggend voorstel.

Uitzonderingsgrond k

De tweede uitzonderingsgrond betreft ontwerp besluiten 'waarvan de raad van mening is dat er andere zwaarwegende redenen bestaan om er geen referendum over te houden'. Welke redenen (zo) zwaarwegend- zijn, is uiteindelijk ter beoordeling aan de raad.

Wij willen in dit verband echter wel opmerken dat deze 'zwaarwegende redenen' niet alleen daadwerkelijk en aantoonbaar zwaarwegend dienen te zijn, maar tevens bijzonder goed gemotiveerd dienen te worden. Een dergelijke uitzonderingsgrond is in eerdere gevallen door gemeenteraden elders gebruikt om een inleidend referendumverzoek af te wijzen. Tegen dit raadsbesluit bestaat bezwaar en beroep open, en de rechter heeft bij herhaling een gemeenteraad op dit punt in het ongelijk gesteld, in essentie vanwege het te lichtvaardig en/of onvoldoende gemotiveerd inroepen van deze uitsluitingsgrond.

Advies Referendumcommissie t.b.v. inleidend referendumverzoek *Toekomstbestendige Zaanse Schans*

Zie bijvoorbeeld :

<https://uitspraken.rechtspraak.nl/#!/details?id=ECLI:NL:RBZUT:2011:BQ8971>,
<https://uitspraken.rechtspraak.nl/detail?id=ECLI:NL:RBLEE:2000:AA6492>,
<https://uitspraken.rechtspraak.nl/#!/details?id=ECLI:NL:RBNHO:2017:11154> en
<https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBNHO:2023:5641>.

De gevolgen van een positief besluit op het inleidend verzoek

Indien u besluit het inleidend verzoek goed te keuren – en de referendumcommissie adviseert in dezen positief - dan volgt de inhoudelijke raadsbehandeling van het raadsvoorstel *Toekomstbestendige Zaanse Schans* . Als deze beraadslaging is gesloten (Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad en het Zaanstad Beraad, artikel 29, eerste lid) vindt alleen de stemming over amendementen plaats (Referendumverordening artikel 7, lid 8).

Voor kiesgerechtigde inwoners is het van belang dat zij weten hoe het definitieve raadsvoorstel na bespreking en amendering door de raad luidt. Een aangenomen amendement kan eventueel een reden zijn voor ondersteuners van het inleidende verzoek om het definitieve verzoek voor een referendum niet meer te steunen.

Na een positief raadsbesluit op het inleidend verzoek start de volgende fase in het referendumproces: de fase die kan uitmonden in het definitief verzoek (zie Referendumverordening artikel 9). De dag na de raadsvergadering start de termijn van zes weken voor het definitieve verzoek (Referendumverordening artikel 9 lid 2). Deze termijn eindigt op 4 juli 2025. Voor deze deadline dient dit definitieve verzoek te worden ingediend, ondersteund door ten minste 4% van de kiesgerechtigden. Het precieze aantal (geldige) ondersteuningsverklaringen dat nodig is voor het definitieve verzoek kan bepaald worden op het moment dat de termijn voor het definitieve verzoek start. Dit is de dag na de raadsvergadering waar de raad een positief besluit heeft genomen over het inleidend verzoek (Referendumverordening, artikel 9 lid 2). Volgens de ons nu bekende planning is dit vrijdag 23 mei 2025.

De voor het inleidend verzoek verzamelde ondersteuningsverklaringen tellen voor het definitieve verzoek niet mee (Referendumverordening artikel 9, lid 8). Immers, het is denkbaar dat het definitieve raadsvoorstel (na amendering) niet gelijk is aan het ontwerp raadsvoorstel waarvoor in de fase van het inleidende verzoek handtekeningen zijn verzameld.

De raad neemt vervolgens een besluit over het definitieve verzoek in haar vergadering van 10 juli 2025. De raad wijst dit besluit af als niet het vereiste aantal geldige ondersteuningsverklaringen wordt gehaald.

De (finale) stemming over het raadsvoorstel wordt gehouden nadat de uitslag van het referendum bekend is. Dit is immers een advies van de kiesgerechtigden aan de raad. U weegt dit advies naar eigen oordeel en inschatting op enigerlei wijze mee bij de stemming.

In het geval het definitieve referendumverzoek niet aan de voorwaarden voldoet (Referendumverordening artikel 3 resp. 9), wordt er een besluit worden genomen over het aangehouden raadsvoorstel nadat er een afwijzend besluit is genomen over het definitieve verzoek.

Concluderend

De referendumcommissie heeft als taak te adviseren over de vraag of het raadsvoorstel *Toekomst Zaanse Schans* al dan niet uitgezonderd is van de onderwerpen waarover een referendum kan worden gehouden. De referendumcommissie stelt vast dat artikel 3 van de Referendumverordening Zaanstad 2022 geen belemmering vormt. Wij adviseren op dit punt dan ook positief over het inleidend referendumverzoek.

Advies Referendumcommissie t.b.v. inleidend referendumverzoek *Toekomstbestendige Zaanse Schans*

Wij hopen u met dit advies voldoende te hebben geïnformeerd. Het spreekt vanzelf dat wij bereid zijn tot nadere schriftelijke dan wel mondelinge toelichting op donderdag 22 mei 2025.

Met vriendelijke groet,

De referendumcommissie

M. Veerbeek
Voorzitter

Memo

AAN	Gemeenteraad van Zaanstad
KOPIE AAN	
VAN	Referendumcommissie
DOORKIESNUMMER	
DATUM	20 mei 2025
AANTAL PAGINA'S	5
ONDERWERP	Advies Referendumcommissie t.b.v. inleidend referendumverzoek <i>Toekomstbestendige Zaanse Schans</i>

Geachte leden van de raad,

Op verzoek van burgers uit Zaanstad is op 9 mei 2025 een formulier (op papier en digitaal via zaanstad.nl) verstrekt voor een inleidend verzoek en de bijbehorende formulieren voor het afleggen van ondersteuningsverklaringen voor een adviserend referendum over het raadsvoorstel *Toekomstbestendige Zaanse Schans*. Dit is conform de Referendumverordening Zaanstad 2022 (hierna Referendumverordening), artikel 8 lid 5.

Het raadsvoorstel *Toekomstbestendige Zaanse Schans* is geagendeerd voor de raadsvergadering van 22 mei 2025. Voorafgaand aan de inhoudelijke bespreking van dit raadsvoorstel dient de raad naar aanleiding van het inleidende referendumverzoek een besluit te nemen over de aanvraag om een referendum te kunnen houden.

De referendumcommissie is een neutrale, onafhankelijke adviescommissie ingesteld door u als raad (Referendumverordening, hoofdstuk 3). De referendumcommissie heeft als taak toezicht te houden op en te adviseren over het referendumproces. Dit doen wij aan de hand van de Referendumverordening; hierin zijn de 'spelregels' met betrekking tot het referendumproces door uw raad vastgelegd.

In dit advies geven we een korte toelichting op het referendumproces en op een aantal taken van de referendumcommissie. Tevens geven we ons advies op de vraag of over het raadsvoorstel *Toekomstbestendige Zaanse Schans* in beginsel een referendum kan worden gehouden, in het licht van de in de verordening opgenomen uitzonderingsgronden. Overigens is een vertegenwoordiging van de referendumcommissie aanwezig bij de behandeling van het inleidende verzoek om desgewenst

nadere informatie te verschaffen. Ook is een vertegenwoordiging van de referendumcommissie aanwezig voorafgaand aan de raadsvergadering bij het diner, voor het geval er nog technische vragen mochten zijn.

De referendumcommissie merkt op dat bij de beoordeling van het inleidend verzoek de Referendumverordening Zaanstad 2022 geldt. Recent is de referendumverordening gewijzigd, maar deze verordening is nog niet gepubliceerd en daardoor nog niet in werking getreden.

Proces

Het inleidend verzoek wordt schriftelijk ingediend bij de voorzitter van de raad ten minste 5 dagen voor de raadsvergadering waarvoor het besluit is geagendeerd (Referendumverordening, artikel 7 lid 3). Doordat er gesproken wordt over dagen en niet werkdagen is de termijn verlengd van zaterdag 17 mei naar maandag 19 mei 2025, 23.59 uur.

Het inleidend verzoek dient te worden ondersteund door ten minste 500 geldige ondersteuningsverklaringen. De voorzitter van de raad controleert de ondersteuningsverklaringen op het aspect van kiesgerechtigdheid zoals beschreven in de Referendumverordening.

De referendumcommissie merkt hierbij op dat de verordening aangeeft dat er ten minste 500 geldige ondersteuningsverklaringen nodig zijn. In het geval dat er meer ondersteuningsverklaringen worden ingediend dan deze benodigde 500, hoeven deze niet allemaal gecontroleerd te worden op kiesgerechtigdheid. De controle kan stoppen als er 500 geldige ondersteuningsverklaringen zijn, als daarmee aan de eis van de Referendumverordening is voldaan. In het proces-verbaal wordt overigens wel aangegeven wat het totaal aantal ontvangen ondersteuningsverklaringen is en hoeveel daarvan onderzocht zijn op geldigheid. Van de onderzochte ondersteuningsverklaringen moeten er 500 geldig zijn. Mogelijk zijn er ook ondersteuningsverklaringen onderzocht die ongeldig zijn. Van deze ongeldige verklaringen wordt in het proces-verbaal aangegeven wat de reden of oorzaak is voor ongeldigheid. Bijvoorbeeld geen inwoner van de gemeente, niet de vereiste leeftijd of meer dan één ondersteuningsverklaring afgelegd.

De raad beslist of een verzoek voor het houden van een referendum al dan niet wordt ingewilligd (Referendumverordening, artikel 7 lid 8). Een inleidend verzoek (Referendumverordening, artikel 7, lid 3 resp. 6) kan worden afgewezen in het geval het onderwerp van het betreffende raadsvoorstel is uitgezonderd in artikel 3 van de Referendumverordening, dan wel als het inleidend verzoek niet tijdig is ingediend met ten minste de benodigde 500 geldige ondersteuningsverklaringen.

De referendumcommissie adviseert over de vraag of een ontwerp raadsbesluit uitgezonderd is van de onderwerpen waarover een referendum kan worden gehouden (Referendumverordening artikel 5, lid 1 onder a, 1).

Rol referendumcommissie

In de gemeente Zaanstad is tweemaal een referendum gehouden. Het meest recente referendum betrof het zogenoemde Cultuurcluster en vond plaats in juni 2018. Dit is inmiddels zeven jaar geleden. Er is daardoor de afgelopen tijd geen contact geweest tussen de referendumcommissie en u als raad. Daarom willen wij een korte toelichting geven op de rol van de referendumcommissie.

De referendumcommissie is een neutrale, onafhankelijke adviescommissie bestaande uit drie leden en ingesteld door de raad (Referendumverordening, hoofdstuk 3). De referendumcommissie heeft in algemene zin als taak toezicht te houden op en te adviseren over het referendumproces. Dit doen wij aan de hand van de Referendumverordening, waarin de 'spelregels' voor een lokaal referendum in Zaanstad zijn vastgelegd.

In artikel 5 van de Referendumverordeningen zijn de taken van de referendumcommissie uitgewerkt. De commissie adviseert overigens primair aan de raad, soms aan de voorzitter van de raad of aan het college.

De belangrijkste adviesmomenten zijn het advies over de uitzonderingsgronden (zie ook onderstaand), het advies over de vraagstelling van het referendum en het advies over de datum van een referendum. Dit zijn alle adviezen aan de raad.

Een belangrijke toezichthoudende taak is het toezicht houden op het neutrale karakter van de door te gemeente te verstrekken voorlichting over het referendum.

Daarnaast heeft de referendumcommissie de mogelijkheid om gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen.

Als er een referendum(initiatief) heeft plaatsgevonden brengt de commissie een evaluatie uit over het referendumproces. Hieruit kunnen aanbevelingen voorkomen voor verbeteringen van het referendumproces of mogelijk een aanpassing van de verordening.

Het advies over de uitzonderingsgronden

In de Referendumverordening, artikel 3, lid 1 worden onder a t/m k de onderwerpen genoemd waarover *geen* referendum kan worden gehouden.

Voor het advies over de uitzonderingsgronden die van toepassing zouden kunnen zijn op het raadsvoorstel *Toekomstbestendige Zaanse Schans* wil de referendumcommissie enkele opmerkingen maken, in het bijzonder ten aanzien van de gronden genoemd onder i en k.

Uitzonderingsgrond i

Deze uitzonderingsgrond is als volgt geformuleerd: Er is geen referendum mogelijk over ontwerp besluiten 'die naar het oordeel van de raad hun grondslag vinden in een eerder dan 3 weken genomen besluit waarover een referendum is gehouden of kon worden gehouden'.

Over de toekomst van de Zaanse Schans is de raad in de afgelopen jaren op verschillende momenten geïnformeerd. Bijlage 2, *Tijdslijn 8955808*, van het raadsvoorstel maakt dit inzichtelijk. De vraag ligt dan voor of de raad op enig moment een besluit heeft genomen waaruit duidelijk blijkt dat wat nu is beschreven in het raadsvoorstel *Toekomstbestendige Zaanse Schans* al door de raad is behandeld en besloten.

Uit de tijdslijn blijkt weliswaar dat de raad geregeld is geïnformeerd en dat zij mogelijk zienswijzen heeft gegeven, maar dat zij geen integrale besluiten heeft genomen over de toekomst van de Zaanse Schans.

Het advies van de referendumcommissie luidt dan ook dat er ten aanzien van uitzonderingsgrond i geen belemmering is om een referendum te kunnen houden over voorliggend voorstel.

Uitzonderingsgrond k

De tweede uitzonderingsgrond betreft ontwerp besluiten 'waarvan de raad van mening is dat er andere zwaarwegende redenen bestaan om er geen referendum over te houden'. Welke redenen (zo) zwaarwegend- zijn, is uiteindelijk ter beoordeling aan de raad.

Wij willen in dit verband echter wel opmerken dat deze 'zwaarwegende redenen' niet alleen daadwerkelijk en aantoonbaar zwaarwegend dienen te zijn, maar tevens bijzonder goed gemotiveerd dienen te worden. Een dergelijke uitzonderingsgrond is in eerdere gevallen door gemeenteraden elders gebruikt om een inleidend referendumverzoek af te wijzen. Tegen dit raadsbesluit bestaat bezwaar en beroep open, en de rechter heeft bij herhaling een gemeenteraad op dit punt in het ongelijk gesteld, in essentie vanwege het te lichtvaardig en/of onvoldoende gemotiveerd invoeren van deze uitsluitingsgrond.

Advies Referendumcommissie t.b.v. inleidend referendumverzoek *Toekomstbestendige Zaanse Schans*

Zie bijvoorbeeld :

<https://uitspraken.rechtspraak.nl/#!/details?id=ECLI:NL:RBZUT:2011:BQ8971>,
<https://uitspraken.rechtspraak.nl/detail?id=ECLI:NL:RBLEE:2000:AA6492>,
<https://uitspraken.rechtspraak.nl/#!/details?id=ECLI:NL:RBNHO:2017:11154> en
<https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBNHO:2023:5641>.

De gevolgen van een positief besluit op het inleidend verzoek

Indien u besluit het inleidend verzoek goed te keuren – en de referendumcommissie adviseert in dezen positief – dan volgt de inhoudelijke raadsbehandeling van het raadsvoorstel *Toekomstbestendige Zaanse Schans*. Als deze beraadslaging is gesloten (Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad en het Zaanstad Beraad, artikel 29, eerste lid) vindt alleen de stemming over amendementen plaats (Referendumverordening artikel 7, lid 8).

Voor kiesgerechtigde inwoners is het van belang dat zij weten hoe het definitieve raadsvoorstel na bespreking en amendering door de raad luidt. Een aangenomen amendement kan eventueel een reden zijn voor ondersteuners van het inleidende verzoek om het definitieve verzoek voor een referendum niet meer te steunen.

Na een positief raadsbesluit op het inleidend verzoek start de volgende fase in het referendumproces: de fase die kan uitmonden in het definitief verzoek (zie Referendumverordening artikel 9). De dag na de raadsvergadering start de termijn van zes weken voor het definitieve verzoek (Referendumverordening artikel 9 lid 2). Deze termijn eindigt op 4 juli 2025. Voor deze deadline dient dit definitieve verzoek te worden ingediend, ondersteund door ten minste 4% van de kiesgerechtigden. Het precieze aantal (geldige) ondersteuningsverklaringen dat nodig is voor het definitieve verzoek kan bepaald worden op het moment dat de termijn voor het definitieve verzoek start. Dit is de dag na de raadsvergadering waar de raad een positief besluit heeft genomen over het inleidend verzoek (Referendumverordening, artikel 9 lid 2). Volgens de ons nu bekende planning is dit vrijdag 23 mei 2025.

De voor het inleidend verzoek verzamelde ondersteuningsverklaringen tellen voor het definitieve verzoek niet mee (Referendumverordening artikel 9, lid 8). Immers, het is denkbaar dat het definitieve raadsvoorstel (na amendering) niet gelijk is aan het ontwerp raadsvoorstel waarvoor in de fase van het inleidende verzoek handtekeningen zijn verzameld.

De raad neemt vervolgens een besluit over het definitieve verzoek in haar vergadering van 10 juli 2025. De raad wijst dit besluit af als niet het vereiste aantal geldige ondersteuningsverklaringen wordt gehaald.

De (finale) stemming over het raadsvoorstel wordt gehouden nadat de uitslag van het referendum bekend is. Dit is immers een advies van de kiesgerechtigden aan de raad. U weegt dit advies naar eigen oordeel en inschatting op enigerlei wijze mee bij de stemming.

In het geval het definitieve referendumverzoek niet aan de voorwaarden voldoet (Referendumverordening artikel 3 resp. 9), wordt er een besluit worden genomen over het aangehouden raadsvoorstel nadat er een afwijzend besluit is genomen over het definitieve verzoek.

Concluderend

De referendumcommissie heeft als taak te adviseren over de vraag of het raadsvoorstel *Toekomstbestendige Zaanse Schans* al dan niet uitgezonderd is van de onderwerpen waarover een referendum kan worden gehouden. De referendumcommissie stelt vast dat artikel 3 van de Referendumverordening Zaanstad 2022 geen belemmering vormt. Wij adviseren op dit punt dan ook positief over het inleidend referendumverzoek.

Advies Referendumcommissie t.b.v. inleidend referendumverzoek *Toekomstbestendige Zaanse Schans*

Wij hopen u met dit advies voldoende te hebben geïnformeerd. Het spreekt vanzelf dat wij bereid zijn tot nadere schriftelijke dan wel mondelinge toelichting op donderdag 22 mei 2025.

Met vriendelijke groet,

De referendumcommissie

M. Veerbeek
Voorzitter

Memo

AAN	Gemeenteraad van Zaanstad
KOPIE AAN	
VAN	Referendumcommissie
DOORKIESNUMMER	
DATUM	20 mei 2025
AANTAL PAGINA'S	5
ONDERWERP	Advies Referendumcommissie t.b.v. inleidend referendumverzoek <i>Toekomstbestendige Zaanse Schans</i>

Geachte leden van de raad,

Op verzoek van burgers uit Zaanstad is op 9 mei 2025 een formulier (op papier en digitaal via zaanstad.nl) verstrekt voor een inleidend verzoek en de bijbehorende formulieren voor het afleggen van ondersteuningsverklaringen voor een adviserend referendum over het raadsvoorstel *Toekomstbestendige Zaanse Schans*. Dit is conform de Referendumverordening Zaanstad 2022 (hierna Referendumverordening), artikel 8 lid 5.

Het raadsvoorstel *Toekomstbestendige Zaanse Schans* is geagendeerd voor de raadsvergadering van 22 mei 2025. Voorafgaand aan de inhoudelijke bespreking van dit raadsvoorstel dient de raad naar aanleiding van het inleidende referendumverzoek een besluit te nemen over de aanvraag om een referendum te kunnen houden.

De referendumcommissie is een neutrale, onafhankelijke adviescommissie ingesteld door u als raad (Referendumverordening, hoofdstuk 3). De referendumcommissie heeft als taak toezicht te houden op en te adviseren over het referendumproces. Dit doen wij aan de hand van de Referendumverordening; hierin zijn de 'spelregels' met betrekking tot het referendumproces door uw raad vastgelegd.

In dit advies geven we een korte toelichting op het referendumproces en op een aantal taken van de referendumcommissie. Tevens geven we ons advies op de vraag of over het raadsvoorstel *Toekomstbestendige Zaanse Schans* in beginsel een referendum kan worden gehouden, in het licht van de in de verordening opgenomen uitzonderingsgronden. Overigens is een vertegenwoordiging van de referendumcommissie aanwezig bij de behandeling van het inleidende verzoek om desgewenst

nadere informatie te verschaffen. Ook is een vertegenwoordiging van de referendumcommissie aanwezig voorafgaand aan de raadsvergadering bij het diner, voor het geval er nog technische vragen mochten zijn.

De referendumcommissie merkt op dat bij de beoordeling van het inleidend verzoek de Referendumverordening Zaanstad 2022 geldt. Recent is de referendumverordening gewijzigd, maar deze verordening is nog niet gepubliceerd en daardoor nog niet in werking getreden.

Proces

Het inleidend verzoek wordt schriftelijk ingediend bij de voorzitter van de raad ten minste 5 dagen voor de raadsvergadering waarvoor het besluit is geagendeerd (Referendumverordening, artikel 7 lid 3). Doordat er gesproken wordt over dagen en niet werkdagen is de termijn verlengd van zaterdag 17 mei naar maandag 19 mei 2025, 23.59 uur.

Het inleidend verzoek dient te worden ondersteund door ten minste 500 geldige ondersteuningsverklaringen. De voorzitter van de raad controleert de ondersteuningsverklaringen op het aspect van kiesgerechtigdheid zoals beschreven in de Referendumverordening.

De referendumcommissie merkt hierbij op dat de verordening aangeeft dat er ten minste 500 geldige ondersteuningsverklaringen nodig zijn. In het geval dat er meer ondersteuningsverklaringen worden ingediend dan deze benodigde 500, hoeven deze niet allemaal gecontroleerd te worden op kiesgerechtigdheid. De controle kan stoppen als er 500 geldige ondersteuningsverklaringen zijn, als daarmee aan de eis van de Referendumverordening is voldaan. In het proces-verbaal wordt overigens wel aangegeven wat het totaal aantal ontvangen ondersteuningsverklaringen is en hoeveel daarvan onderzocht zijn op geldigheid. Van de onderzochte ondersteuningsverklaringen moeten er 500 geldig zijn. Mogelijk zijn er ook ondersteuningsverklaringen onderzocht die ongeldig zijn. Van deze ongeldige verklaringen wordt in het proces-verbaal aangegeven wat de reden of oorzaak is voor ongeldigheid. Bijvoorbeeld geen inwoner van de gemeente, niet de vereiste leeftijd of meer dan één ondersteuningsverklaring afgelegd.

De raad beslist of een verzoek voor het houden van een referendum al dan niet wordt ingewilligd (Referendumverordening, artikel 7 lid 8). Een inleidend verzoek (Referendumverordening, artikel 7, lid 3 resp. 6) kan worden afgewezen in het geval het onderwerp van het betreffende raadsvoorstel is uitgezonderd in artikel 3 van de Referendumverordening, dan wel als het inleidend verzoek niet tijdig is ingediend met ten minste de benodigde 500 geldige ondersteuningsverklaringen.

De referendumcommissie adviseert over de vraag of een ontwerp raadsbesluit uitgezonderd is van de onderwerpen waarover een referendum kan worden gehouden (Referendumverordening artikel 5, lid 1 onder a, 1).

Rol referendumcommissie

In de gemeente Zaanstad is tweemaal een referendum gehouden. Het meest recente referendum betrof het zogenoemde Cultuurcluster en vond plaats in juni 2018. Dit is inmiddels zeven jaar geleden. Er is daardoor de afgelopen tijd geen contact geweest tussen de referendumcommissie en u als raad. Daarom willen wij een korte toelichting geven op de rol van de referendumcommissie.

De referendumcommissie is een neutrale, onafhankelijke adviescommissie bestaande uit drie leden en ingesteld door de raad (Referendumverordening, hoofdstuk 3). De referendumcommissie heeft in algemene zin als taak toezicht te houden op en te adviseren over het referendumproces. Dit doen wij aan de hand van de Referendumverordening, waarin de 'spelregels' voor een lokaal referendum in Zaanstad zijn vastgelegd.

In artikel 5 van de Referendumverordeningen zijn de taken van de referendumcommissie uitgewerkt. De commissie adviseert overigens primair aan de raad, soms aan de voorzitter van de raad of aan het college.

De belangrijkste adviesmomenten zijn het advies over de uitzonderingsgronden (zie ook onderstaand), het advies over de vraagstelling van het referendum en het advies over de datum van een referendum. Dit zijn alle adviezen aan de raad.

Een belangrijke toezichthoudende taak is het toezicht houden op het neutrale karakter van de door te gemeente te verstrekken voorlichting over het referendum.

Daarnaast heeft de referendumcommissie de mogelijkheid om gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen.

Als er een referendum(initiatief) heeft plaatsgevonden brengt de commissie een evaluatie uit over het referendumproces. Hieruit kunnen aanbevelingen voorkomen voor verbeteringen van het referendumproces of mogelijk een aanpassing van de verordening.

Het advies over de uitzonderingsgronden

In de Referendumverordening, artikel 3, lid 1 worden onder a t/m k de onderwerpen genoemd waarover *geen* referendum kan worden gehouden.

Voor het advies over de uitzonderingsgronden die van toepassing zouden kunnen zijn op het raadsvoorstel *Toekomstbestendige Zaanse Schans* wil de referendumcommissie enkele opmerkingen maken, in het bijzonder ten aanzien van de gronden genoemd onder i en k.

Uitzonderingsgrond i

Deze uitzonderingsgrond is als volgt geformuleerd: Er is geen referendum mogelijk over ontwerp besluiten 'die naar het oordeel van de raad hun grondslag vinden in een eerder dan 3 weken genomen besluit waarover een referendum is gehouden of kon worden gehouden'.

Over de toekomst van de Zaanse Schans is de raad in de afgelopen jaren op verschillende momenten geïnformeerd. Bijlage 2, *Tijdljn 8955808*, van het raadsvoorstel maakt dit inzichtelijk. De vraag ligt dan voor of de raad op enig moment een besluit heeft genomen waaruit duidelijk blijkt dat wat nu is beschreven in het raadsvoorstel *Toekomstbestendige Zaanse Schans* al door de raad is behandeld en besloten.

Uit de tijdljn blijkt weliswaar dat de raad geregeld is geïnformeerd en dat zij mogelijk zienswijzen heeft gegeven, maar dat zij geen integrale besluiten heeft genomen over de toekomst van de Zaanse Schans.

Het advies van de referendumcommissie luidt dan ook dat er ten aanzien van uitzonderingsgrond i geen belemmering is om een referendum te kunnen houden over voorliggend voorstel.

Uitzonderingsgrond k

De tweede uitzonderingsgrond betreft ontwerp besluiten 'waarvan de raad van mening is dat er andere zwaarwegende redenen bestaan om er geen referendum over te houden'. Welke redenen (zo) zwaarwegend- zijn, is uiteindelijk ter beoordeling aan de raad.

Wij willen in dit verband echter wel opmerken dat deze 'zwaarwegende redenen' niet alleen daadwerkelijk en aantoonbaar zwaarwegend dienen te zijn, maar tevens bijzonder goed gemotiveerd dienen te worden. Een dergelijke uitzonderingsgrond is in eerdere gevallen door gemeenteraden elders gebruikt om een inleidend referendumverzoek af te wijzen. Tegen dit raadsbesluit bestaat bezwaar en beroep open, en de rechter heeft bij herhaling een gemeenteraad op dit punt in het ongelijk gesteld, in essentie vanwege het te lichtvaardig en/of onvoldoende gemotiveerd inroepen van deze uitsluitingsgrond.

Advies Referendumcommissie t.b.v. inleidend referendumverzoek *Toekomstbestendige Zaanse Schans*

Zie bijvoorbeeld :

<https://uitspraken.rechtspraak.nl/#!/details?id=ECLI:NL:RBZUT:2011:BQ8971>,
<https://uitspraken.rechtspraak.nl/detail?id=ECLI:NL:RBLEE:2000:AA6492>,
<https://uitspraken.rechtspraak.nl/#!/details?id=ECLI:NL:RBNHO:2017:11154> en
<https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBNHO:2023:5641>.

De gevolgen van een positief besluit op het inleidend verzoek

Indien u besluit het inleidend verzoek goed te keuren – en de referendumcommissie adviseert in dezen positief – dan volgt de inhoudelijke raadsbehandeling van het raadsvoorstel *Toekomstbestendige Zaanse Schans*. Als deze beraadslaging is gesloten (Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad en het Zaanstad Beraad, artikel 29, eerste lid) vindt alleen de stemming over amendementen plaats (Referendumverordening artikel 7, lid 8).

Voor kiesgerechtigde inwoners is het van belang dat zij weten hoe het definitieve raadsvoorstel na bespreking en amendering door de raad luidt. Een aangenomen amendement kan eventueel een reden zijn voor ondersteuners van het inleidende verzoek om het definitieve verzoek voor een referendum niet meer te steunen.

Na een positief raadsbesluit op het inleidend verzoek start de volgende fase in het referendumproces: de fase die kan uitmonden in het definitief verzoek (zie Referendumverordening artikel 9). De dag na de raadsvergadering start de termijn van zes weken voor het definitieve verzoek (Referendumverordening artikel 9 lid 2). Deze termijn eindigt op 4 juli 2025. Voor deze deadline dient dit definitieve verzoek te worden ingediend, ondersteund door ten minste 4% van de kiesgerechtigden. Het precieze aantal (geldige) ondersteuningsverklaringen dat nodig is voor het definitieve verzoek kan bepaald worden op het moment dat de termijn voor het definitieve verzoek start. Dit is de dag na de raadsvergadering waar de raad een positief besluit heeft genomen over het inleidend verzoek (Referendumverordening, artikel 9 lid 2). Volgens de ons nu bekende planning is dit vrijdag 23 mei 2025.

De voor het inleidend verzoek verzamelde ondersteuningsverklaringen tellen voor het definitieve verzoek niet mee (Referendumverordening artikel 9, lid 8). Immers, het is denkbaar dat het definitieve raadsvoorstel (na amendering) niet gelijk is aan het ontwerp raadsvoorstel waarvoor in de fase van het inleidende verzoek handtekeningen zijn verzameld.

De raad neemt vervolgens een besluit over het definitieve verzoek in haar vergadering van 10 juli 2025. De raad wijst dit besluit af als niet het vereiste aantal geldige ondersteuningsverklaringen wordt gehaald.

De (finale) stemming over het raadsvoorstel wordt gehouden nadat de uitslag van het referendum bekend is. Dit is immers een advies van de kiesgerechtigden aan de raad. U weegt dit advies naar eigen oordeel en inschatting op enigerlei wijze mee bij de stemming.

In het geval het definitieve referendumverzoek niet aan de voorwaarden voldoet (Referendumverordening artikel 3 resp. 9), wordt er een besluit worden genomen over het aangehouden raadsvoorstel nadat er een afwijzend besluit is genomen over het definitieve verzoek.

Concluderend

De referendumcommissie heeft als taak te adviseren over de vraag of het raadsvoorstel *Toekomstbestendige Zaanse Schans* al dan niet uitgezonderd is van de onderwerpen waarover een referendum kan worden gehouden. De referendumcommissie stelt vast dat artikel 3 van de Referendumverordening Zaanstad 2022 geen belemmering vormt. Wij adviseren op dit punt dan ook positief over het inleidend referendumverzoek.

Advies Referendumcommissie t.b.v. inleidend referendumverzoek *Toekomstbestendige Zaanse Schans*

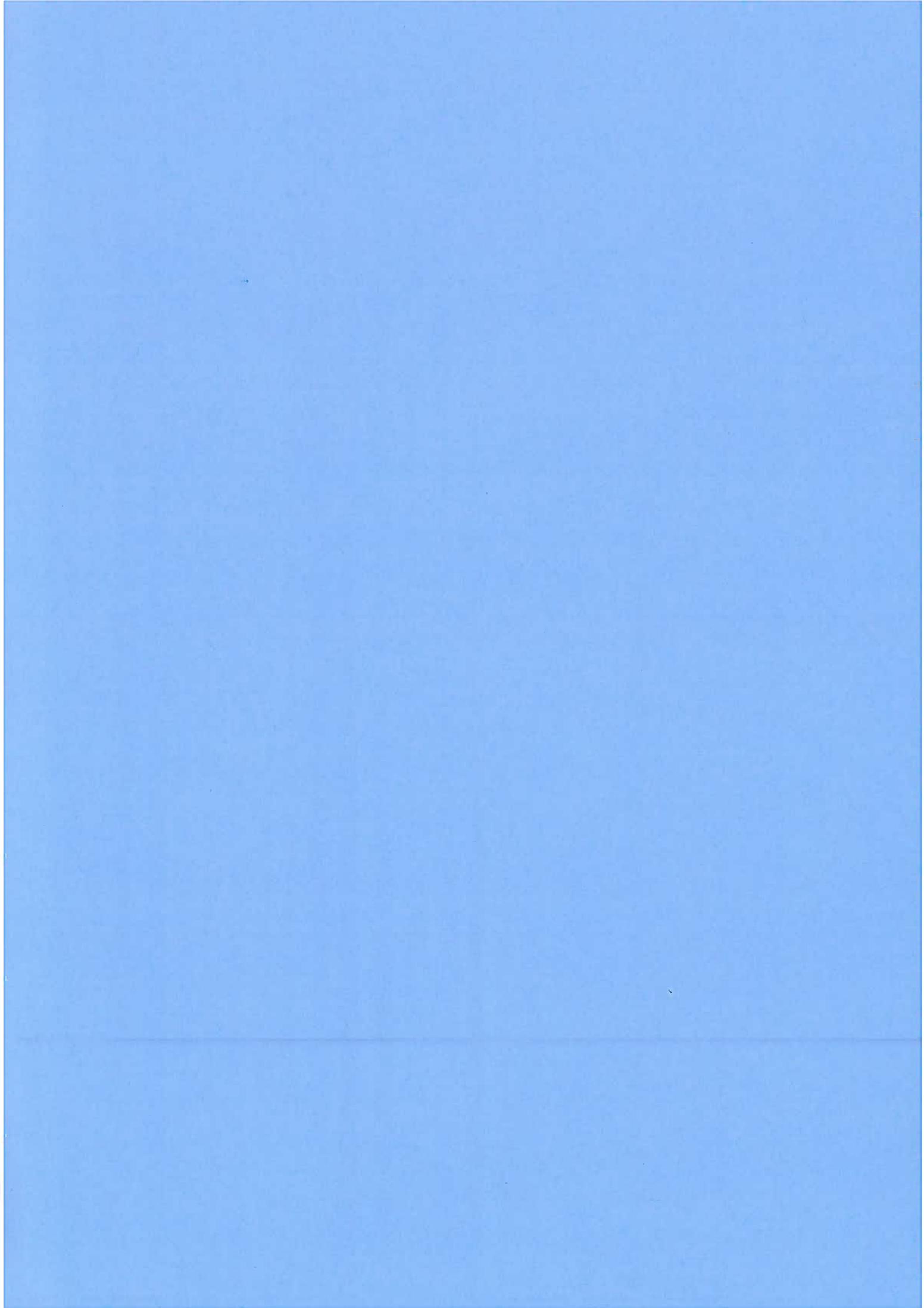
Wij hopen u met dit advies voldoende te hebben geïnformeerd. Het spreekt vanzelf dat wij bereid zijn tot nadere schriftelijke dan wel mondelinge toelichting op donderdag 22 mei 2025.

Met vriendelijke groet,

De referendumcommissie

M. Veerbeek
Voorzitter

Bijlage 8

Raadsvoorstel en besluitnota

Onderwerp

Inleidend verzoek tot het houden van een adviserend referendum over het ontwerp raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans.

Gevraagd besluit

Op basis van de verordening op het Referendum Zaanstad 2022 een van de volgende varianten genoemd onder 1 of 2 vast te stellen; wat niet van toepassing is, zal worden doorgehaald:

1. Het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerp raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' wel in te willigen.
2. Het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerpbesluit raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans niet in te willigen.

Geheimhouding op grond van de Gemeentewet

Openbaar

(Correctief) referendum bij raadsbesluiten

Voorliggend besluit over het inleidend verzoek voor een referendum betreft een besluit dat de Referendumverordening zelf betreft en is daardoor niet (ook) referendabel (zie art. 3 Verordening op het Referendum).

Kernverhaal

Als inwoner van Zaanstad kan je het initiatief nemen om een referendum aan te vragen over een ontwerp besluit dat de gemeenteraad geagendeerd heeft. Door middel van een referendum krijgen alle kiesgerechtigde inwoners de kans om de raad door stemming een advies mee te geven. In Zaanstad bestaat – net als in veel andere gemeenten – de mogelijkheid om een raadgevend referendum aan te vragen.

Een referendum is een ingrijpend instrument van inwoners naar hun volksvertegenwoordigers en moet aan diverse vereisten voldoen, voordat er daadwerkelijk een referendum gehouden kan worden. In de Verordening op het Referendum Zaanstad 2022 (de Verordening) staat hoe dit binnen de gemeente Zaanstad werkt.

De Verordening bepaalt dat, nadat kiesgerechtigden een inleidend verzoek vergezeld van ten minste 500 geldige ondersteuningsverklaringen van kiesgerechtigden hebben ingediend, de raad besluit of over het betreffende (ontwerp) raadsbesluit al dan niet een referendum gehouden kan worden.

Aanleiding

Door inwoners van Zaanstad is een inleidend verzoek ingediend tot het houden van een referendum over het ontwerp raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans. Het inleidend verzoek moet ten minste 5 dagen vóór de raadsvergadering waarvoor het besluit is geagendeerd bij de voorzitter van de raad schriftelijk worden ingediend. Het inleidend verzoek gaat vergezeld van ten minste 500 geldige ondersteuningsverklaringen van kiesgerechtigden. De initiatiefnemers voor het inleidend verzoek hebben ten minste 500 geldige ondersteuningsverklaringen van kiesgerechtigden opgehaald.

Beoogd resultaat

Het beoogd resultaat van dit besluit is om te bepalen of het ingediende inleidend verzoek tot het houden van een referendum over het ontwerp raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans wel of niet wordt ingewilligd.

Kader
Verordening op het Referendum Zaanstad 2022

Argumenten en afwegingen

Dit raadsvoorstel over inleidend verzoek tot het houden van een referendum bevat een neutraal dictum met twee varianten: optie 1 waarbij het inleidend verzoek wel wordt ingewilligd en optie 2 waarbij het inleidend verzoek tot het houden van een referendum niet wordt ingewilligd. De variant uit het dictum dat niet van toepassing is, dient te worden doorgehaald. Indien optie 2 wordt gekozen, dan dient de motivering hiervoor te worden opgenomen via een amendement.

OPTIE A:

Indien dictum optie 1 wordt gekozen:

Op het geagendeerde ontwerp raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans is een inleidend verzoek tot referendum ingediend door inwoners. Dit is ondersteund met ten minste 500 handtekeningen, zoals de Verordening voorschrijft in artikel 7. Het proces-verbaal van de voorzitter van de raad dat er ten minste 500 geldige ondersteuningsverklaringen zijn ingeleverd, is bijgevoegd.

Specifiek voor dit voorstel is het ontwerp raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans Zaanstad het onderwerp van discussie. Zoals in artikel 4 van de Verordening staat, heeft de raad een referendumcommissie benoemd. Een taak van de referendumcommissie is om gevraagd of ongevraagd de raad te adviseren over de ontvankelijkheid van een inleidend verzoek tot referendum, de toelaatbaarheid van het onderwerp en over de eventuele toepasselijkheid van de uitsluitingsgronden uit artikel 3 van de Verordening. De referendumcommissie heeft over het voorliggende inleidende verzoek geadviseerd: "De referendumcommissie stelt vast dat artikel 3 van de Referendumverordening Zaanstad 2022 geen belemmering vormt. Wij adviseren op dit punt dan ook positief over het inleidend referendumverzoek." Het volledige advies van de referendumcommissie is als bijlage opgenomen bij dit raadsvoorstel.

De Verordening bepaalt dat de raad een besluit neemt op het wel of niet inwilligen van het inleidend verzoek tot referendum. Een oordeel over de inhoud van het Ontwerpbesluit Zaanse Schans wordt niet gevraagd. Indien de raad besluit dat een referendum kan worden gehouden over het Ontwerpbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans, dan wordt zoals omschreven in artikel 7 lid 8 van de Verordening het ontwerp raadsbesluit waarop het verzoek zich richt door de raad behandeld. Deze behandeling resulteert in een definitief ontwerp raadsbesluit, zoals dat luidt na verwerking van eventuele aangenomen amendementen. Mochten er moties worden ingediend tijdens het plenaire debat, dan volgt uit het reglement van orde dat daarover wordt gestemd na de stemming over de amendementen en voordat er over ontwerp raadsbesluit wordt gestemd (Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad en Zaanse beraad, artikel 31, lid 1). Het al dan niet aannemen van een motie kan voor kiesgerechtigde inwoners van belang zijn bij hun afweging of zij wel of niet het definitieve referendumverzoek ondersteunen. Het Ontwerpbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans wordt vervolgens niet ter stemming gebracht maar aangehouden tot de eerstvolgende vergadering na de dag waarop de uitslag van het referendum is bekendgemaakt, tenzij eerder negatief over de ontvankelijkheid van het referendumverzoek wordt beslist.

OPTIE B:

Indien de tweede variant uit het dictum, optie 2, wordt gekozen, dan dient door middel van een amendement te worden gemotiveerd waarom het verzoek niet wordt ingewilligd. In de motivering moet gebruik gemaakt worden van de uitzonderingsgronden uit artikel 3 van de Verordening.

Draagvlak

Uit het feit dat er een inleidend verzoek tot referendum is ingediend (en dat er op 13 mei en 15 mei 2025 30 inwoners hebben ingesproken) over het Ontwerpbesluit Zaanse Schans geeft

een indicatie dat het onderwerp over de toekomst van de Zaanse schans leeft onder de inwoners van Zaanstad. Ook uit het feit dat er in korte tijd ten minste 500 geldige ondersteuningsverklaringen zijn opgehaald door de initiatiefnemers laat zien dat het onderwerp leeft. Indien het inleidend verzoek tot het houden van een referendum wordt ingewilligd, moet nog blijken of er voldoende draagvlak is om een definitief verzoek te ondersteunen. Volgens de Verordening is sprake van voldoende draagvlak voor een definitief verzoek tot het houden van een referendum over het Ontwerpbesluit Zaanse Schans als ten minste 4% van de kiesgerechtigden ondersteuningsverklaringen afgeven.

Aansluiting externe ontwikkelingen

Nvt

Financiële consequenties

Voorliggend besluit betreft een besluit over een inleidend verzoek voor een referendum. Dit besluit over een inleidend verzoek heeft geen financiële consequenties. Na het inleidend verzoek zal een definitief verzoek moeten worden gedaan waar de raad dan vervolgens een besluit over moet nemen. Als dan wordt besloten tot een referendum, stelt de raad onmiddellijk na dit besluit een budget vast voor de organisatie van en de voorlichting over het referendum (stempassen, stembiljetten, stembureaus, etc.).

Juridische consequenties

Indien de raad besluit dat een referendum kan worden gehouden over het Ontwerpbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans dan wordt zoals omschreven in artikel 7 lid 8 van de Verordening het ontwerp raadsbesluit waarop het verzoek zich richt door de raad behandeld. Deze behandeling resulteert in een definitief ontwerp raadsbesluit, zoals dat luidt na verwerking van eventuele aangenomen amendementen. Mochten er moties worden ingediend tijdens het plenaire debat dan volgt uit uw reglement van orde dat daarover wordt gestemd na de stemming over de amendementen en voordat er over het ontwerp raadsvoorstel wordt gestemd (Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad en Zaans beraad, artikel 31, lid 1). Het al dan niet aannemen van een motie kan voor kiesgerechtigde inwoners van belang zijn bij hun afweging of zij wel of niet het definitieve referendumverzoek ondersteunen. Het Ontwerpbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans wordt vervolgens aangehouden tot de eerstvolgende vergadering na de dag waarop de uitslag van het referendum is bekendgemaakt, tenzij eerder negatief over de ontvankelijkheid van het referendumverzoek wordt beslist.

Het besluit van de raad op het inleidend verzoek is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Hiertegen staat bezwaar en beroep open zoals omschreven in de Awb. Onder aan dit besluit staat hoe bezwaar kan worden ingediend.

Communicatie/vervolgtraject

Als de raad besluit dat het inleidend verzoek tot het houden over een referendum over het ontwerp besluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' wordt ingewilligd, dan hebben de initiatiefnemers volgens artikel 9 lid 2 van de Verordening op het Referendum Zaanstad 2022 zes weken de tijd om een definitief verzoek voor een referendum in te dienen met ondersteunende en geldige handtekeningen van ten minste 4% van de kiesgerechtigden. Deze termijn begint te lopen vanaf de dag na de raadsvergadering dat dit besluit wordt genomen. Op deze dag wordt tevens het aantal inwoners dat kiesgerechtigd is op basis van de verordening bepaald. Indien het aantal benodigde ondersteunende en geldige verklaringen is behaald, dan neemt de raad het besluit over de doorgang van het referendum.

Indien de raad besluit dat het inleidend verzoek kan worden ingewilligd zal de raad overgaan tot inhoudelijke behandeling van het Ontwerpbesluit Zaanse Schans. Vervolgens wordt dit Ontwerpbesluit Zaanse Schans na verwerking van eventuele aangenomen amendementen aangehouden tot de eerstvolgende vergadering na de dag waarop de uitslag van het

referendum is bekendgemaakt, tenzij eerder negatief over de ontvankelijkheid van het referendumverzoek wordt beslist.

Bijlagen

Aanbiedingsbrief gemeenteraad

Advies Referendumcommissie

Proces-verbaal controle ondersteuningsverklaringen voor het verzoek tot het houden van het referendum

Inleidend verzoek tot een referendum zoals ingediend door initiatiefnemers.

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Zaanstad,

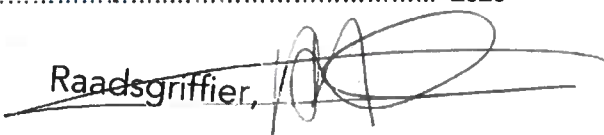
Besluit:

Op basis van de verordening op het Referendum Zaanstad 2022 een van de volgende varianten genoemd onder 1 of 2 vast te stellen, wat niet van toepassing is zal worden doorgehaald:

- ~~1. Het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerp raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' wel in te willigen.~~
2. Het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerpbesluit raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen.

In de vergadering van 22 - mei - 2025

Met inachtneming van het
aangenomen amendement.

Raadsgriffier,

Conform de [machtiging tekenbevoegdheid raadstukken](#) is dit besluit alleen ondertekend door griffier.

Niet eens met het besluit?

Bezwaar

Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u bezwaar maken bij de raad. Dat moet u doen binnen 6 weken na de dag waarop dit besluit aan u is bekendgemaakt.

U kunt digitaal bezwaar maken. Ga naar www.zaanstad.nl en tik als zoekterm in 'bezwaar tegen besluit indienen'. Om het bezwaar vervolgens in te dienen, heeft u uw DigiD-inlogcode nodig.

Schrijft u liever een brief? Stuur uw brief dan naar:

Gemeente Zaanstad
Postbus 2000
1500 GA Zaandam

Zet in uw bezwaar in ieder geval:

- het kenmerk van dit besluit, waar u bezwaar tegen wilt maken
- de datum van uw bezwaar
- uw naam
- uw adres
- de reden(en) waarom u het niet eens bent met het besluit

Vergeet niet het bezwaar te ondertekenen. Stuur ook een kopie van dit besluit mee, dan kunnen wij uw bezwaarschrift sneller behandelen.

Wij kunnen u eerst bellen over uw bezwaar

We willen bezwaren tegen besluiten graag op informele wijze behandelen. Als uw bezwaar in aanmerking komt voor deze informele behandeling nemen wij op korte termijn telefonisch contact met u op. Wilt u in uw bezwaarschrift ook uw telefoonnummer noemen waarop wij u overdag kunnen bereiken?

Lees meer in de brochure 'Bezwaar en beroep tegen een beslissing van de overheid'
Deze kunt u gratis downloaden op www.rijksoverheid.nl

Het indienen van een bezwaarschrift schort de werking van dit besluit niet op. Als er spoed is, kan tijdens de bezwaarschriftprocedure een voorlopige voorziening worden gevraagd aan de voorzieningenrechter van de rechtbank Noord-Holland, locatie Haarlem, sector bestuursrecht, Postbus 1621, 2003 BR Haarlem. U kunt ook digitaal het verzoekschrift indienen bij genoemde rechtbank via <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Kijk op de genoemde site voor de precieze voorwaarden. Voor het behandelen van het verzoek wordt griffierecht geheven.

25A52 Amendement: Afwijzing referendumverzoek Zaanse Schans

De gemeenteraad van Zaanstad, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, behandelende het raadsvoorstel inzake het inleidend verzoek tot het houden van een adviserend referendum over het ontwerp-raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans'.

Overwegende dat:

- Er geen sprake is van contrabelangen tussen de initiatiefnemers van het referendum en het raadsvoorstel, aangezien beide uitgaan van kosteloze toegang voor inwoners van Zaanstad en bepaalde doelgroepen;
- het raadsvoorstel expliciet voorziet in gratis toegang voor inwoners van Zaanstad, wat het belangrijkste bezwaar van de initiatiefnemers adresseert. Er is daarmee eerder sprake van een verschil in vertrouwen dan een fundamenteel beleidsverschil. Dat maakt het referendum een weinig passend middel.
- Er aanwijzingen zijn dat het referendumverzoek in overwegende mate is geïnitieerd vanuit andere belangen, waarbij misleidende informatie is gebruikt om steun te verkrijgen, en daarmee sprake is van oneigenlijk gebruik van het referenduminstrument, dat bedoeld is voor het algemeen belang;
- Het houden van een referendum zal leiden tot aanzienlijke vertraging in de besluitvorming, waardoor de gemeente het toeristenseizoen van 2026 niet meer kan benutten, met als gevolg het mislopen van substantiële inkomsten die noodzakelijk zijn voor erfgoedbehoud, uitvoering van het mobiliteitsplan en het opzetten van een bewoners- en ondernemersfonds;
- Vertraging direct negatieve financiële consequenties heeft voor de businesscase, mede gezien de stijgende kosten bij uitstel, het afhaken van samenwerkingspartners en het risico dat het hele project niet meer realiseerbaar is;
- Deze vertraging is extra risicovol gezien de financieel zware periode die voor ons ligt, waarin de financiële ruimte van gemeenten aanzienlijk wordt beperkt en kostenstijgingen zoveel mogelijk moeten worden voorkomen.
- De maatschappelijke en economische schade van vertraging onevenredig groot is ten opzichte van de toegevoegde waarde van een adviserend referendum;
- Een toekomstig uit te voeren onttrekkingsbesluit niet referendabel is, maar de onduidelijkheid hierover in het referendumproces kan leiden tot verwarring bij inwoners over waarover zij zich precies uitspreken, wat de democratische zuiverheid ondermijnt;

Besluit:

Het raadsvoorstel als volgt te wijzigen:

In het besluit:

De variant:

"1. Het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerp raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' wel in te willigen."

te schrappen.

De variant:

"2. Het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerp raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen."

te vervangen door:

"2. Het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerp raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen, op grond van artikel 3, eerste lid, onder k, van de Referendumverordening Zaanstad 2022, wegens zwaarwegende belangen die onaanvaardbare vertraging, financiële risico's en maatschappelijke schade opleveren. Daarnaast geldt dat een

toekomstig te nemen besluit tot onttrekking van openbare ruimte – noodzakelijk voor de uitvoering van het raadsvoorstel – niet referendabel is.”

En voorts aan het raadsbesluit toe te voegen:

Namens de indienende partijen merken wij op dat er in deze kwestie geen sprake is van tegenstrijdige of conflicterende belangen tussen het gemeentebestuur en de initiatiefnemers van het referendumverzoek. Zowel de initiatiefnemers als de indieners van dit amendement erkennen het belang van toegankelijke publieke ruimte en onderschrijven het uitgangspunt dat inwoners van Zaanstad kosteloos toegang moeten houden tot de Zaanse Schans.

Er is geen sprake van contrasterende belangen tussen de initiatiefnemers van het referendum en het raadsvoorstel. Beide gaan expliciet uit van kosteloze toegang voor inwoners van Zaanstad en bepaalde doelgroepen. Het raadsvoorstel adresseert dit uitgangspunt bovendien rechtstreeks door te voorzien in gratis toegang voor deze groepen.

De zorgen van de initiatiefnemers – met name over het daadwerkelijk borgen van vrije toegang voor inwoners – zijn daarmee geen kwestie van inhoudelijk beleidsverschil, maar veeleer een kwestie van vertrouwen in de uitvoerbaarheid. Juist omdat het uitgangspunt wordt gedeeld, is het houden van een referendum een weinig passend en disproportioneel middel.

Tegen deze achtergrond zijn er bovendien zwaarwegende juridische en praktische bezwaren tegen het houden van een referendum over het ontwerpbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans. Deze rechtvaardigen, in lijn met artikel 3, eerste lid, onder k van de Referendumverordening Zaanstad 2022, dat het inleidend verzoek niet wordt ingewilligd.

Allereerst brengt het houden van een referendum aanzienlijke vertraging met zich mee. Die vertraging leidt ertoe dat de noodzakelijke invoering van het entreebeleid vóór het toeristenseizoen 2026 niet meer mogelijk is. Het gevolg is dat substantiële inkomsten uit kaartverkoop uitblijven, terwijl die inkomsten essentieel zijn voor het onderhoud van cultureel erfgoed, het verbeteren van de veiligheid en leefbaarheid, en de financiering van bewoners- en ondernemersfondsen. Deze vertraging betekent dat de businesscase onder druk komt te staan, samenwerkingspartners kunnen afhaken, en noodzakelijke investeringen mogelijk moeten worden uitgesteld of zelfs geannuleerd. De kosten nemen toe, terwijl een financieel "ravijnjaar" in het vooruitzicht ligt. De belangen van bewoners en erfgoed worden daarmee rechtstreeks geraakt.

De jurisprudentie ondersteunt het standpunt dat de geschetste risico's kunnen worden aangemerkt als zwaarwegende gronden in de zin van artikel 3, eerste lid, onder k van de Referendumverordening Zaanstad 2022. Zo oordeelde de rechtbank Oost-Brabant in ECLI:NL:RBOBR:2016:3494 dat de raad in redelijkheid een referendumverzoek kon afwijzen wegens projectvertraging en de daarmee gepaard gaande risico's voor voortgang en uitvoering. In Rb Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2017:11154 leidde het ontbreken van een deugdelijke motivering tot vernietiging van het raadsbesluit – een risico dat de indieners met dit amendement expliciet willen voorkomen. De uitspraak van de rechtbank Zutphen (ECLI:NL:RBZUT:2011:BQ8972) onderstreept bovendien dat een beroep op spoedeisendheid zorgvuldig en concreet moet worden onderbouwd. Dat is in dit geval gewaarborgd via onderliggende stukken, waaronder Bijlage 3 bij het raadsvoorstel, waarin de urgentie en noodzaak van tijdige besluitvorming en uitvoering helder zijn beschreven.

Daarbij komt dat de uitvoering van het raadsvoorstel mede afhankelijk is van een toekomstig verkeersbesluit tot onttrekking van een deel van het gebied aan de openbaarheid. Een dergelijk besluit is juridisch aanvechtbaar via bezwaar en beroep. Dit beperkt de daadwerkelijke invloed van een referendum op het geheel van het voorstel en vergroot de bestuurlijke onzekerheid.

Daar komt bij dat de Zaanse Schans kampt met serieuze leefbaarheids- en veiligheidsproblemen. Structurele verkeersdruk, gevaarlijke situaties op bruggen en paden, en overlast voor bewoners vragen om onmiddellijke actie. Uitstel van besluitvorming vergroot de risico's op letselschade en aansprakelijkheid voor de gemeente.

Daarnaast is het belangrijk te onderkennen dat het ontwerpbesluit voortkomt uit een intensief participatietraject. De democratische legitimiteit van het besluit is stevig verankerd.

Tot slot is er reden tot zorg over het zuivere gebruik van het referenduminstrument. Er zijn aanwijzingen dat het verzoek mede is geïnitieerd en ondersteund door commerciële partijen met direct financieel belang bij het behouden van gratis toegang. In publieke communicatie zijn bovendien onjuiste of misleidende beweringen gedaan, zoals dat bewoners zouden moeten betalen om hun woning te bereiken of dat het gehele gebied wordt afgesloten voor iedereen zonder kaartje. Zulke uitspraken wekken onterechte angst en vertekenen het beeld van het voorstel. Hoewel dit op zichzelf geen formele uitsluitingsgrond is, draagt het bij aan de overweging dat het referendumverzoek niet zuiver voortkomt uit algemeen maatschappelijk belang.

Gezien de combinatie van:

- het ontbreken van beleidsmatige tegenstellingen,*
- de noodzaak tot uitvoering vóór 2026,*
- de risico's voor erfgoed, veiligheid en financiën,*
- én de twijfel over het zuivere gebruik van het referenduminstrument,*

komen wij als indienende partijen tot de conclusie dat het inleidend verzoek tot het houden van een referendum dient te worden afgewezen op grond van artikel 3, eerste lid, onder k van de Referendumverordening Zaanstad 2022.

Namens PvdA Zaanstad, Eylem Köseoglu

Namens GroenLinks Zaanstad, Natascha Stroo

Namens POV Zaanstad, Jaap Keijser

Namens ROSA, Hans Kuyper

Namens CDA, Julie van t Veer

Namens VVD, Fidel Lopes

Namens PvdD, Melchior Mattens

Namens SP, Anna de Groot

25A52 Amendement: Afwijzing referendumverzoek Zaanse Schans

De gemeenteraad van Zaanstad, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, behandelende het raadsvoorstel inzake het inleidend verzoek tot het houden van een adviserend referendum over het ontwerp-raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans'.

Overwegende dat:

- Er geen sprake is van contrabelangen tussen de initiatiefnemers van het referendum en het raadsvoorstel, aangezien beide uitgaan van kosteloze toegang voor inwoners van Zaanstad en bepaalde doelgroepen;
- het raadsvoorstel expliciet voorziet in gratis toegang voor inwoners van Zaanstad, wat het belangrijkste bezwaar van de initiatiefnemers adresseert. Er is daarmee eerder sprake van een verschil in vertrouwen dan een fundamenteel beleidsverschil. Dat maakt het referendum een weinig passend middel.
- Er aanwijzingen zijn dat het referendumverzoek in overwegende mate is geïnitieerd vanuit andere belangen, waarbij misleidende informatie is gebruikt om steun te verkrijgen, en daarmee sprake is van oneigenlijk gebruik van het referenduminstrument, dat bedoeld is voor het algemeen belang;
- Het houden van een referendum zal leiden tot aanzienlijke vertraging in de besluitvorming, waardoor de gemeente het toeristenseizoen van 2026 niet meer kan benutten, met als gevolg het mislopen van substantiële inkomsten die noodzakelijk zijn voor erfgoedbehoud, uitvoering van het mobiliteitsplan en het opzetten van een bewoners- en ondernemersfonds;
- Vertraging direct negatieve financiële consequenties heeft voor de businesscase, mede gezien de stijgende kosten bij uitstel, het afhaken van samenwerkingspartners en het risico dat het hele project niet meer realiseerbaar is;
- Deze vertraging is extra risicovol gezien de financieel zware periode die voor ons ligt, waarin de financiële ruimte van gemeenten aanzienlijk wordt beperkt en kostenstijgingen zoveel mogelijk moeten worden voorkomen.
- De maatschappelijke en economische schade van vertraging onevenredig groot is ten opzichte van de toegevoegde waarde van een adviserend referendum;
- Een toekomstig uit te voeren onttrekkingsbesluit niet referendabel is, maar de onduidelijkheid hierover in het referendumproces kan leiden tot verwarring bij inwoners over waarover zij zich precies uitspreken, wat de democratische zuiverheid ondermijnt;

Besluit:

Het raadsvoorstel als volgt te wijzigen:

In het besluit:

De variant:

"1. Het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerp raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' wel in te willigen."

te schrappen.

De variant:

"2. Het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerp raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen."

te vervangen door:

"2. Het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerp raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen, op grond van artikel 3, eerste lid, onder k, van de Referendumverordening Zaanstad 2022, wegens zwaarwegende belangen die onaanvaardbare vertraging, financiële risico's en maatschappelijke schade opleveren. Daarnaast geldt dat een

toekomstig te nemen besluit tot onttrekking van openbare ruimte – noodzakelijk voor de uitvoering van het raadsvoorstel – niet referendabel is.”

En voorts aan het raadsbesluit toe te voegen:

Namens de indienende partijen merken wij op dat er in deze kwestie geen sprake is van tegenstrijdige of conflicterende belangen tussen het gemeentebestuur en de initiatiefnemers van het referendumverzoek. Zowel de initiatiefnemers als de indieners van dit amendement erkennen het belang van toegankelijke publieke ruimte en onderschrijven het uitgangspunt dat inwoners van Zaanstad kosteloos toegang moeten houden tot de Zaanse Schans.

Er is geen sprake van contrasterende belangen tussen de initiatiefnemers van het referendum en het raadsvoorstel. Beide gaan expliciet uit van kosteloze toegang voor inwoners van Zaanstad en bepaalde doelgroepen. Het raadsvoorstel adresseert dit uitgangspunt bovendien rechtstreeks door te voorzien in gratis toegang voor deze groepen.

De zorgen van de initiatiefnemers – met name over het daadwerkelijk borgen van vrije toegang voor inwoners – zijn daarmee geen kwestie van inhoudelijk beleidsverschil, maar veeleer een kwestie van vertrouwen in de uitvoerbaarheid. Juist omdat het uitgangspunt wordt gedeeld, is het houden van een referendum een weinig passend en disproportioneel middel.

Tegen deze achtergrond zijn er bovendien zwaarwegende juridische en praktische bezwaren tegen het houden van een referendum over het ontwerpbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans. Deze rechtvaardigen, in lijn met artikel 3, eerste lid, onder k van de Referendumverordening Zaanstad 2022, dat het inleidend verzoek niet wordt ingewilligd.

Allereerst brengt het houden van een referendum aanzienlijke vertraging met zich mee. Die vertraging leidt ertoe dat de noodzakelijke invoering van het entreebeleid vóór het toeristenseizoen 2026 niet meer mogelijk is. Het gevolg is dat substantiële inkomsten uit kaartverkoop uitblijven, terwijl die inkomsten essentieel zijn voor het onderhoud van cultureel erfgoed, het verbeteren van de veiligheid en leefbaarheid, en de financiering van bewoners- en ondernemersfondsen. Deze vertraging betekent dat de businesscase onder druk komt te staan, samenwerkingspartners kunnen afhaken, en noodzakelijke investeringen mogelijk moeten worden uitgesteld of zelfs geannuleerd. De kosten nemen toe, terwijl een financieel "ravijnjaar" in het vooruitzicht ligt. De belangen van bewoners en erfgoed worden daarmee rechtstreeks geraakt.

De jurisprudentie ondersteunt het standpunt dat de geschetste risico's kunnen worden aangemerkt als zwaarwegende gronden in de zin van artikel 3, eerste lid, onder k van de Referendumverordening Zaanstad 2022. Zo oordeelde de rechtbank Oost-Brabant in ECLI:NL:RBOBR:2016:3494 dat de raad in redelijkheid een referendumverzoek kon afwijzen wegens projectvertraging en de daarmee gepaard gaande risico's voor voortgang en uitvoering. In Rb Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2017:11154 leidde het ontbreken van een deugdelijke motivering tot vernietiging van het raadsbesluit – een risico dat de indieners met dit amendement expliciet willen voorkomen. De uitspraak van de rechtbank Zutphen (ECLI:NL:RBZUT:2011:BQ8972) onderstreept bovendien dat een beroep op spoedeisendheid zorgvuldig en concreet moet worden onderbouwd. Dat is in dit geval gewaarborgd via onderliggende stukken, waaronder Bijlage 3 bij het raadsvoorstel, waarin de urgentie en noodzaak van tijdige besluitvorming en uitvoering helder zijn beschreven.

Daarbij komt dat de uitvoering van het raadsvoorstel mede afhankelijk is van een toekomstig verkeersbesluit tot onttrekking van een deel van het gebied aan de openbaarheid. Een dergelijk besluit is juridisch aanvechtbaar via bezwaar en beroep. Dit beperkt de daadwerkelijke invloed van een referendum op het geheel van het voorstel en vergroot de bestuurlijke onzekerheid.

Daar komt bij dat de Zaanse Schans kampt met serieuze leefbaarheids- en veiligheidsproblemen. Structurele verkeersdruk, gevaarlijke situaties op bruggen en paden, en overlast voor bewoners vragen om onmiddellijke actie. Uitstel van besluitvorming vergroot de risico's op letselschade en aansprakelijkheid voor de gemeente.

Daarnaast is het belangrijk te onderkennen dat het ontwerpbesluit voortkomt uit een intensief participatietraject. De democratische legitimiteit van het besluit is stevig verankerd.

Tot slot is er reden tot zorg over het zuivere gebruik van het referenduminstrument. Er zijn aanwijzingen dat het verzoek mede is geïnitieerd en ondersteund door commerciële partijen met direct financieel belang bij het behouden van gratis toegang. In publieke communicatie zijn bovendien onjuiste of misleidende beweringen gedaan, zoals dat bewoners zouden moeten betalen om hun woning te bereiken of dat het gehele gebied wordt afgesloten voor iedereen zonder kaartje. Zulke uitspraken wekken onterechte angst en vertekenen het beeld van het voorstel. Hoewel dit op zichzelf geen formele uitsluitingsgrond is, draagt het bij aan de overweging dat het referendumverzoek niet zuiver voortkomt uit algemeen maatschappelijk belang.

Gezien de combinatie van:

- het ontbreken van beleidsmatige tegenstellingen,
- de noodzaak tot uitvoering vóór 2026,
- de risico's voor erfgoed, veiligheid en financiën,
- én de twijfel over het zuivere gebruik van het referenduminstrument,

komen wij als indienende partijen tot de conclusie dat het inleidend verzoek tot het houden van een referendum dient te worden afgewezen op grond van artikel 3, eerste lid, onder k van de Referendumverordening Zaanstad 2022.

Namens PvdA Zaanstad, Eylem Köseoglu

Namens GroenLinks Zaanstad, Natascha Stroo

Namens POV Zaanstad, Jaap Keijser

Namens ROSA, Hans Kuyper

Aangenomen, zie besluitenlijst in het raadsinformatiesysteem

Namens CDA, Julie van t Veer

Namens VVD, Fidel Lopes

Namens PvdD, Melchior Mattens

Namens SP, Anna de Groot

Bijlage 9

Raadsvoorstel en besluitnota

Onderwerp

Behandeling bezwaarschrift raadsbesluit afwijzen inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerpbesluit raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans'

Gevraagd besluit

1. Akkoord te gaan om het bezwaarschrift van advocatenkantoor Stibbe namens de initiatiefnemers van het Actiecomité 'Hou de Zaanse Schans Open!' in behandeling te geven aan de externe bezwarencommissie van Zaanstad;
2. Akkoord te gaan met het toepassen van de informele aanpak;
3. Akkoord te gaan om de raadsgriffier te mandateren, met de bevoegdheid tot onder mandatering bij afwezigheid, om in de bezwaarprocedure proceshandelingen te verrichten in brede zin zoals het verlengen van de beslistermijn en het instemmen met een (externe) mediator;
4. Akkoord te gaan met het inschakelen van de stadsadvocaat, SWDV Advocaten, om de gemeenteraad te vertegenwoordigen in de bezwaarprocedure.
5. Akkoord te gaan dat dit besluit spoedeisend is als bedoeld in de Verordening op het referendum Zaanstad en daarmee dat dit besluit direct wordt uitgevoerd/verder behandeld.

Geheimhouding op grond van de Gemeentewet Openbaar

(Correctief) referendum bij raadsbesluiten

In artikel 8 van de Referendumverordening is een 'correctief referendum' mogelijk gemaakt. In verband hiermee wordt besloten dat het raadsbesluit spoedeisend is. Daarmee wordt dit raadsbesluit direct uitgevoerd/verder behandeld nadat de gemeenteraad het besluit heeft genomen. Het nemen van een besluit op een bezwaarschrift is aan een maximale in de Algemene wet bestuursrecht vastgestelde termijn gebonden waarin een aantal stappen worden doorlopen die de nodige tijd vergen. Het is daarom van belang om het bezwaarschrift zo snel mogelijk in behandeling te nemen waarvoor de nu voorliggende besluiten nodig zijn.

Kernverhaal

Op 16 juni 2025 heeft advocatenkantoor Stibbe namens de initiatiefnemers van het Actiecomité 'Hou de Zaanse Schans Open!' een bezwaarschrift ingediend gericht tegen het besluit van de gemeenteraad van 22 mei 2025 (2025/9421897) om het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerpbesluit raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen. Hiermee is besloten om de procedure tot het houden van een referendum niet verder voort te zetten.

Om de bezwaarschriftprocedure op een correcte wijze te behandelen zijn besluiten van de gemeenteraad nodig in verband met het aanwijzen van een bezwaarschriftencommissie en het aanwijzen van een gemachtigde die de gemeenteraad vertegenwoordigt. Tijdens de behandeling van het bezwaar zijn proceshandelingen nodig zoals het toepassen van de informele aanpak, het eventueel aanwijzen/ instemmen met de keuze voor een mediator en het verlengen van de beslistermijnen voor bezwaar Deze proceshandelingen worden aan de raadsgriffier gemandateerd.

Aanleiding

Op 16 juni 2025 heeft advocatenkantoor Stibbe namens de initiatiefnemers van het Actiecomité 'Hou de Zaanse Schans Open!' een bezwaarschrift ingediend gericht tegen het besluit van de gemeenteraad van 22 mei 2025 om het inleidend verzoek voor het houden van een referendum over het ontwerpbesluit raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans'

niet in te willigen.

Beoogd resultaat

Besluiten te nemen om de bezwaarschriftprocedure ten behoeve van het bezwaarschrift gericht tegen het raadsbesluit op een correcte wijze te kunnen doorlopen.

Kader

Hoofdstuk 6 van de Algemene wet bestuursrecht "Algemene bepalingen over bezwaar en beroep";

Verordening organisatie griffie en ondersteuning raad 2014;

Verordening op de behandeling van bezwaarschriften Zaanstad;

Argumenten en afwegingen

Een bezwaarschrift kan worden ingediend als dit is gericht tegen een besluit op een aanvraag. In dit geval is een verzoek (aanvraag) ingediend tot het houden van een referendum. De gemeenteraad heeft hierop een besluit genomen om dit inleidend verzoek niet in te willigen.

Een bezwaarschrift wordt behandeld overeenkomstig hoofdstuk 6 van de Algemene wet bestuursrecht. Het is een heroverwegingsbesluit van het bestuursorgaan – in dit geval de gemeenteraad – dat het besluit heeft genomen. In dat proces wordt een aantal stappen doorlopen. Onder meer wordt een hoorzitting georganiseerd bij een bezwaarschriftencommissie. Op grond van de Verordening op de behandeling van de bezwaarschriften Zaanstad bepaalt het bestuursorgaan dat het besluit heeft genomen wanneer een externe commissie adviseert op het bezwaarschrift (artikel 2, lid 3). Als niet wordt bepaald dat een externe commissie adviseert over het bezwaarschrift, dan adviseert een interne commissie. Een interne commissie is een commissie van advies voor bezwaarschriften, bestaande uit ambtenaren in dienst van de gemeente Zaanstad of personen gemandateerd door het bestuursorgaan. Een externe commissie is een vaste commissie van advies voor bezwaarschriften overeenkomstig het bepaalde in artikel 7:13 Algemene wet bestuursrecht. Gelet op de inhoud van de zaak wordt – net als bij de behandeling van het bezwaarschrift met betrekking tot het cultuurcluster – voorgesteld om het bezwaar voor advies voor te leggen aan de externe commissie.

Onderdeel van de bezwaarschriftprocedure in Zaanstad is de informele aanpak (artikel 3). Dit houdt in dat het bestuursorgaan na binnenkomst van het bezwaarschrift eerst met betrokkenen tot een minnelijke oplossing probeert te komen. Het bestuursorgaan bepaalt wanneer er wordt afgezien van informele behandeling. Daartoe dient expliciet te worden besloten. Als de informele aanpak wordt toegepast dan kan hierbij gebruik worden gemaakt van interne of externe mediators. De raadsgriffier is in dit geval gemandateerd om in dit traject interne of externe mediators aan te stellen ten behoeve van de informele aanpak. Na de informele behandeling inventariseert het bestuursorgaan wat nodig is voor de afhandeling van het bezwaarschrift (artikel 3, lid 2). Als de bezwaarschriftprocedure wordt voortgezet dan wordt het bezwaarschrift toegezonden aan de externe commissie die de hoorzitting en het advies voorbereidt. In de bezwaarschriftprocedure wordt het bestuursorgaan dat het besluit heeft genomen in de gelegenheid gesteld om schriftelijke uiteenzetting ("verweerschrift") te geven.

De hoorzitting wordt gehouden met betrokken partijen, waarbij derde belanghebbenden kunnen worden uitgenodigd. Daarover beslist de bezwaarschriftcommissie die het bezwaarschrift behandelt. Een hoorzitting is in beginsel openbaar. Als er belangen bij de hoorzitting zijn betrokken die een openbare hoorzitting niet toelaten (zoals bijvoorbeeld een mogelijke belangenschenking op het gebied van privacy en persoonlijke levenssfeer) kan de externe commissie besluiten tot een besloten zitting.

De externe commissie adviseert het bestuursorgaan over de afhandeling van het bezwaarschrift. Dit advies wordt door het bestuursorgaan in ontvangst genomen. Gelezen dit advies neemt het bestuursorgaan daarop een besluit op het bezwaarschrift. De voorbereiding van het besluit op bezwaar zal worden uitgevoerd door de raadsgriffier met ondersteuning vanuit de raadsgriffie en de ambtelijke organisatie.

De termijn voor het besluiten op een bezwaarschrift is 6 weken. Die termijn vangt aan (start) de dag nadat de termijn voor het indienen van een bezwaarschrift is gesloten. Als een externe commissie is aangewezen, dan bedraagt deze beslistermijn 12 weken. In dit geval kon tot 3 juli 2025 een bezwaarschrift worden ingediend. Dit betekent dat de termijn om te besluiten op bezwaar eindigt op 14 augustus bij een interne commissie dan wel 25 september bij een externe commissie. Het bestuursorgaan dat gaat besluiten op het bezwaarschrift kan deze eerste beslistermijn éénmaal met 6 weken verlengen (verdagen). Elk besluit moet goed worden gemotiveerd, ook het besluit om de termijn te verlengen. Na verlenging heeft de gemeenteraad in dit geval tot 6 november om te besluiten.

Ook kan de gemeenteraad ervoor kiezen om overeenkomstig artikel 160 lid 1 onder b van de Gemeentewet de voorbereiding van het besluit (in dit geval de beslissing op bezwaar) over te laten aan het college. Dit artikel regelt onder andere dat het college bevoegd is tot het voorbereiden van besluiten van de gemeenteraad. Het college zorgt ervoor dat de benodigde werkzaamheden worden uitgevoerd en de benodigde informatie, documenten en adviezen beschikbaar zijn voor de gemeenteraad om een besluit te kunnen nemen.

Bij de behandeling van het bezwaarschrift met betrekking tot het afwijzen van een referendum rondom het cultuurcluster is niet gekozen voor deze wijze van afhandeling van het bezwaarschrift. Er wordt voorgesteld om dezelfde wijze van afhandeling te kiezen als bij de afhandeling van het bezwaarschrift met betrekking tot het cultuurcluster aangezien het gaat om een bezwaar tegen een raadsbesluit waarbij geen voorbereidingshandelingen zijn verricht door het college zoals dat bijvoorbeeld wel het geval is bij een besluit tot het vaststellen van een omgevingsplan.

Draagvlak

Een besluit op een bezwaarschrift is een vaste procedure in de Algemene wet bestuursrecht. Om praktische redenen is het nodig om deze besluiten te nemen, zodat deze procedure voor het bestuursorgaan goed kan worden doorlopen.

Aansluiting externe ontwikkelingen

Niet van toepassing

Financiële consequenties

Dit besluit heeft geen financiële consequenties

Juridische consequenties

Met dit besluit wordt de raadsgriffier gemandateerd om (proces)handelingen te verrichten ten behoeve van het bezwaarschrift, zoals het gemotiveerd verlengen van de bezwaartermijn op grond van de Algemene wet bestuursrecht en het instemmen/aanwijzen van een mediator.

Met dit besluit is door de gemeenteraad bepaald dat in dit geval de externe commissie adviseert op het bezwaarschrift als bedoeld in artikel 2, lid 3 van de Verordening op de behandeling van bezwaarschriften Zaanstad.

Communicatie/vervolgtraject

De gemeenteraad wordt door de raadsgriffier geïnformeerd over de genomen procesbesluiten en het verdere verloop van het proces.

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Zaanstad,

Besluit:

1. Akkoord te gaan om het bezwaarschrift van advocatenkantoor Stibbe namens de initiatiefnemers van het Actiecomité 'Hou de Zaanse Schans Open!' in behandeling te geven aan de externe bezwarencommissie van Zaanstad;
2. Akkoord te gaan met het toepassen van de informele aanpak;
3. Akkoord te gaan om de raadsgriffier te mandateren, met de bevoegdheid tot onder mandatering bij afwezigheid, om in de bezwaarprocedure proceshandelingen te verrichten in brede zin zoals het verlengen van de beslistermijn en het instemmen met een (externe) mediator;
4. Akkoord te gaan met het inschakelen van de stadsadvocaat, SWDV Advocaten, om de gemeenteraad te vertegenwoordigen in de bezwaarprocedure;
5. Akkoord te gaan dat dit besluit spoedeisend is als bedoeld in de Verordening op het referendum Zaanstad en daarmee dat dit besluit direct wordt uitgevoerd/verder behandeld.

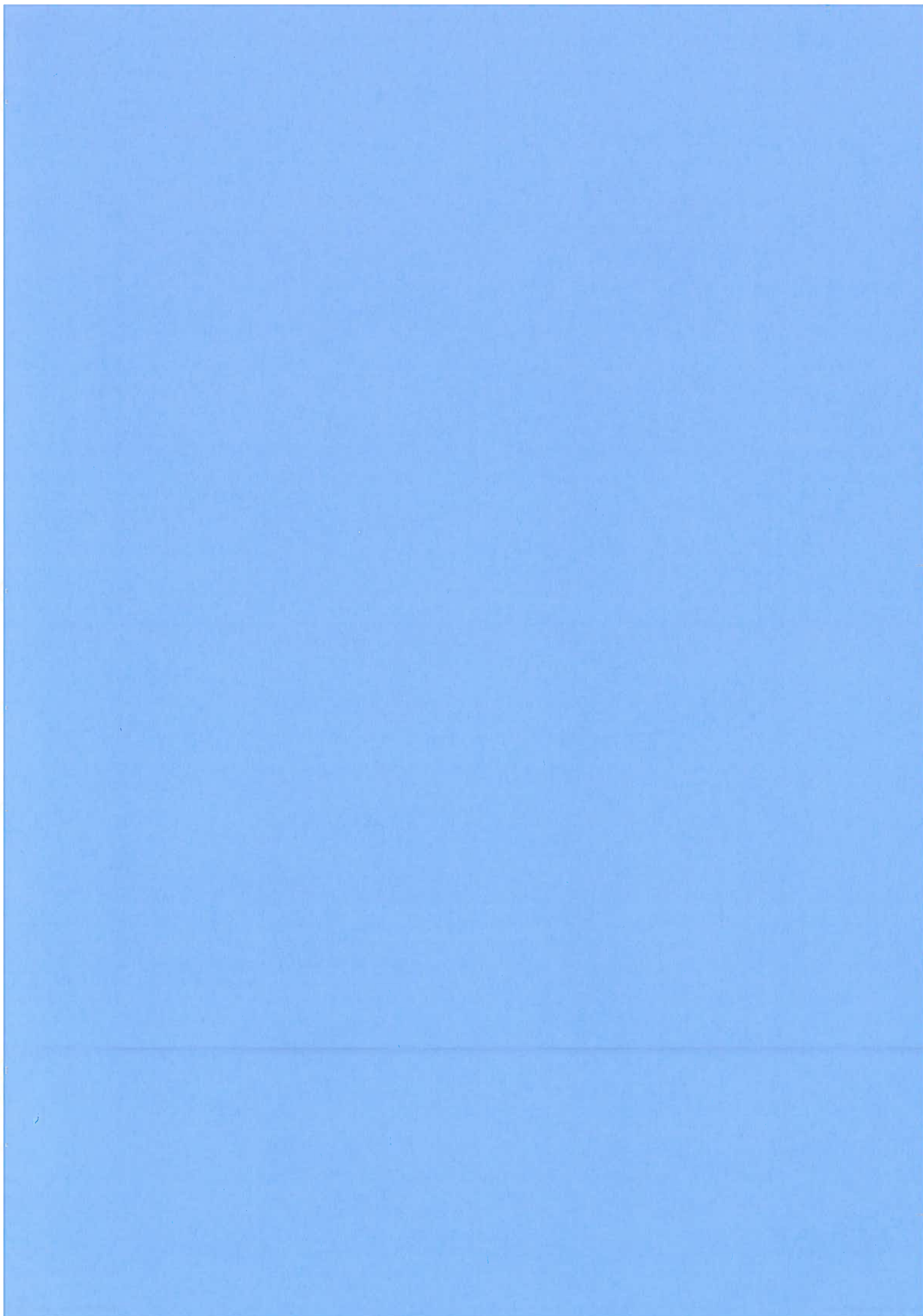
In de vergadering van10..... -juli..... - 2025

De griffier,

Conform de machtiging tekenbevoegdheid raadstukken is dit besluit alleen ondertekend door griffier.

Bijlage 10

Gemeente Zaanstad
Externe Bezwaarschriftencommissie

Per e-mail: i.feltz@zaanstad.nl
Cc: jan.vanoosten@stibbe.com

Hoofddorp, 10 september 2025

uw ref : (AM) HZ externe cie 9492775 AWB-2025-1321
onze ref : SvdH/SO/240029
inzake : Gemeente Zaanstad / Zaanse schans
advies onttrekking

advocaat : mr. S.A.J. van der Horst
email : shorst@swdv.nl
doorkiesnr : 023-5175144

Geachte leden van de commissie,

Ter voorbereiding op de hoorzitting die donderdag a.s. in bovengenoemde zaak plaatsvindt, wensen wij namens de gemeenteraad een nadere toelichting te geven op de context waarin is besloten tot het afwijzen van het inleidend verzoek tot het houden van een referendum over het ontwerp raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' (hierna te noemen: 'het principebesluit').

De Zaanse Schans is een uniek en belangrijk cultureel erfgoed binnen de Zaanse gemeenschap. Al jarenlang bestaat er discussie over de beste aanpak voor het gebied. De gemeenteraad heeft het principebesluit genomen om een concrete stap te kunnen zetten in het proces dat al jarenlang loopt over de beste aanpak voor het gebied. De situatie op de Zaanse Schans is nijpend voor zowel de veiligheid en leefbaarheid van het gebied als het kunnen behouden van het Zaanse erfgoed. Dat staat ook omschreven in de stukken die behoren bij het principebesluit, zie onder meer bijlage 3. Die nijpende situatie wordt ook niet bestreden door initiatiefnemers in het bezwaarschrift.

Het principebesluit is bedoeld om het onderzoek naar de haalbaarheid te onderzoeken en uiteindelijk tot besluitvorming te komen. Het is een concrete stap die nodig is gevonden om vervolgstappen te kunnen nemen om het scenario Duurzaam exploitatiemodel Ontwikkelstrategie verder uit te kunnen werken. Daarbij is er een "stip op de horizon" – toeristenseizoen 2026 - gezet om concreet te komen tot een exploitatiemodel waarbij de leefbaarheid, veiligheid en het behoud van het cultureel erfgoed betaald kan worden en daarbij de belangen van alle belanghebbenden zijn betrokken. Het principebesluit is dan ook slechts genomen om alle juridische en financiële zaken nader uit te kunnen werken en het momentum te creëren om de diverse deelbelangen van de inwoners, ondernemers en erfgoedpartijen op de Zaanse Schans in kaart te brengen.

SWDV B.V.

P Postbus 698, 2130 AR Hoofddorp - T 023 517 5100 - E advocaten@swdv.nl - W swdv.nl - KvK nr. 34125900

Vestiging Hoofddorp
Taurusavenue 181, 2132 LS

Vestiging Haarlem
Henk Schijvenaarsstraat 1, 2031 VZ

Vestiging Purmerend
Wilhelminalaan 1F, 1441 EK

Het is dus ook een terechte constatering dat zaken nog nader moeten worden uitgewerkt zoals initiatiefnemers naar voren brengen in het bezwaarschrift. Maar die omstandigheid maakt juist dat de gemeenteraad meent dat nu nog niet het moment is om tot een referendum over te gaan. Dat geldt ook voor de vraag op welke wijze het openbare karakter van de Zaanse Schans geborgd blijft. Dat is een onderdeel waarover met de belanghebbenden op de Zaanse Schans, inwoners, ondernemers en erfgoedpartijen, wordt gesproken en ook juridisch ingevuld moet worden. Kortom, het principebesluit maakt het mogelijk dat er financiële ruimte komt om die stappen nader te onderzoeken en die zaken nader uit te kunnen werken.

Nogmaals wordt benadrukt dat het hebben van een sluitend exploitatiemodel in 2026 nodig is om de investeringen te kunnen doen die dringend zijn voor het borgen van de veiligheid, drukteregulering, leefbaarheid, behoud erfgoed, bereikbaarheid, renovatie en infrastructuur. Dat maakt dat in de motivering tot afwijzing van het inleidend verzoek is uiteengezet dat elke vertraging in het proces ertoe leidt dat een al onhoudbare situatie nog nijpender wordt. Voor de urgentie en noodzaak van een tijdige besluitvorming is verwezen naar bijlage 3 van het principebesluit.

Naast die nijpende situatie geldt dat bij een referendum nog geen beeld gegeven kan worden op welke wijze invulling wordt gegeven aan het scenario duurzaam exploitatiemodel en op welke wijze het openbare karakter van de Zaanse Schans wordt geborgd, waar initiatiefnemers zorgen over hebben. Het is dan ook nu niet het moment om een referendum te houden, zoals in de motivering tot afwijzing van het inleidend verzoek is opgenomen.

Daarbij wijzen wij erop dat er gesprekken worden gevoerd met alle betrokken belanghebbenden en ook met initiatiefnemers om alle (deel)belangen op tafel te krijgen. Het beeld dat wordt geschetst van een gemeenteraad die ondemocratisch handelt wordt om die reden dan al verworpen.

Daarbij geldt dat de gemeenteraad op grond van de Verordening op het Referendum Zaanstad 2022 de mogelijkheid heeft om op grond van de K-grond gemotiveerd te besluiten dat er zwaarwegende redenen zijn om nu geen referendum te houden. Dat is dus niet een ondemocratisch handelen.

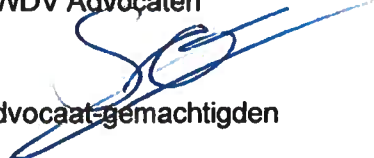
Het voorliggende besluit en situatie is ook niet te vergelijken met het Cultuurcluster, waar naar wordt verwezen in het bezwaarschrift. Daarin was er geen sprake van een nijpende situatie op het gebied van veiligheid, leefbaar en behoud van cultureel erfgoed van een bestaand gebied. Daarbij geldt dat bij het Cultuurcluster er geen sprake was van een besluit dat ertoe moest leiden om de haalbaarheid ervan in kaart te brengen.

Tot slot wijzen wij erop dat initiatiefnemers het de mogelijkheid hadden om de uitwerking van het besluit af te wachten. Het is op grond van de referendumverordening (ook) mogelijk om een referendum te vragen bij een (uitgekristalliseerd) besluit. Wij verwijzen naar artikel 8 juncto artikel 3 lid 2 van de Verordening op het Referendum Zaanstad 2022. Initiatiefnemers hebben de uitwerking van het besluit helaas niet afgewacht. Dat is hun recht. Maar zoals hierboven is genoemd, meent de gemeenteraad dat het onderwerp zich nu niet nu leent voor een referendum omdat het principebesluit is bedoeld als start om de gesprekken met alle belanghebbenden op de Zaanse Schans (ondernemers, inwoners en erfgoedpartijen) aan te gaan en alle aspecten van het besluit te onderzoeken en uit te werken. Het doel is om te komen tot een besluit waarbij de Zaanse Schans veilig te bewonen en te bezoeken is en het culturele erfgoed behouden blijft voor toekomstige generaties.

Graag zijn wij bereid om eventuele nadere vragen tijdens de hoorzitting te beantwoorden.

Met vriendelijk groet,
SWDV Advocaten

Advocaat-gemachtigden

G.M. Pierik
S.A.J. van der Horst

Bijlage 11

EXTERNE HOOR- EN ADVIESCOMMISSIE VOOR DE BEHANDELING VAN BEZWAARSCHRIFTEN IN DE GEMEENTE ZAANSTAD

Advies van de externe hoor- en adviescommissie voor de behandeling van bezwaarschriften in de gemeente Zaanstad (hierna: de commissie) over een bezwaarschrift van de heer mr. J.C. van Oosten en de heer prof. mr. T. Barkhuysen van Stibbe advocaten en Notarissen (hierna: gemachtigden) namens acht initiatiefnemers van het Actiecomité Hou de Zaanse Schans Open! (hierna: bezwaarmakers).

Het bezwaarschrift is gericht tegen het besluit van 22 mei 2025 waarin uw raad een inleidend verzoek voor een referendum heeft afgewezen.

6 oktober 2025

Aan de gemeenteraad van Zaanstad,

Advies:

De commissie adviseert uw raad:

1. bezwaarmakers ontvankelijk te verklaren in hun bezwaar;
2. het bestreden besluit te herroepen en het inleidend verzoek tot het houden van een referendum over het ontwerp raadsbesluit "Toekomstbestendige Zaanse Schans" in te willigen;
3. het verzoek om een vergoeding van proceskosten toe te wijzen.

Hieronder leest u hoe de commissie tot dit advies is gekomen.

Wat voorafging

Op 16 mei 2025 dienden bezwaarmakers een inleidend verzoek tot een referendum in bij uw gemeenteraad. Het verzoek gaat over het houden van een referendum over het ontwerp raadsbesluit "Toekomstbestendige Zaanse Schans".

Op 19 mei 2025 overhandigden bezwaarmakers 2413 ondersteuningsverklaringen van kiesgerechtigden.

Op 20 mei 2025 stelde de referendumcommissie vast dat de uitzonderingsgronden uit artikel 3 van de Referendumverordening Zaanstad 2022 geen belemmering vormen om het verzoek in te willigen. De referendumcommissie adviseerde positief over het inleidend referendumverzoek.

Op 21 mei 2025 heeft de afdeling Burgerzaken de ingediende ondersteuningsverklaringen gecontroleerd. Het tellen is gestaakt bij het behalen van 500 geldige en 71 ongeldige ondersteuningsverklaringen.

Op 22 mei 2025 heeft uw raad besloten om het inleidend verzoek tot een referendum niet in te willigen.

Op 16 juni 2025 diende gemachtigden namens bezwaarmakers een bezwaarschrift in tegen het raadsbesluit.

In het bezwaarschrift wordt tevens om intrekking van het principebesluit en om stillegging van de uitvoering ervan gedurende het referendumproces verzocht.

Ontvankelijkheid

Voor het indienen van een bezwaarschrift staat een termijn van zes weken nadat een besluit is bekendgemaakt.

externe hoor- en adviescommissie voor de behandeling van bezwaarschriften in de gemeente Zaanstad

De commissie stelt vast dat het bezwaarschrift op tijd is ingediend en voor het overige ook voldoet aan de eisen die de Algemene wet bestuursrecht (Awb) daaraan stelt.

Bezwaarmakers zijn belanghebbenden bij het besluit nu zij het inleidend verzoek tot een referendum hebben ingediend en de afwijzing van dit verzoek aan hen is gericht.

Dit betekent dat bezwaarmakers ontvankelijk zijn in hun bezwaar en dat de commissie het bezwaarschrift inhoudelijk heeft behandeld.

Hoorzitting

Op 11 september 2025 vond een hoorzitting bij de commissie plaats in het stadhuis in Zaandam.

Bezwaarmakers en hun gemachtigden hebben van de gelegenheid gebruik gemaakt hun standpunten mondeling toe te lichten.

Uw vertegenwoordigers waren ook bij de hoorzitting aanwezig.

Een zakelijk verslag van de hoorzitting en de spreek aantekeningen van gemachtigden treft u als bijlage bij dit advies aan.

Inhoud bezwaren

1. Het democratisch belang van een referendum over een dergelijke ingrijpende verandering weegt juridisch en bestuurlijk aanzienlijk zwaarder dan de door de raad aangevoerde bezwaren. De Zaanse Schans is als openbaar cultureel erfgoed van onschatbare waarde voor de Zaanse gemeenschap, identiteit en leefomgeving. Het gaat om een grootschalig project waarbij belastinggelden worden ingezet ten behoeve van bepaalde specifieke doelen, terwijl andere inwoners daarvan mogelijk ook nadeel ondervinden. Een besluit met dergelijke verstreckende gevolgen vereist een transparant democratisch proces, conform de beginselen van behoorlijk bestuur;
2. Er is voldaan aan de formele vereisten. De referendumcommissie heeft positief geadviseerd. Volgens de referendumverordening is dit van groot belang bij de beoordeling van een inleidend verzoek;
3. Er bestaan fundamentele inhoudelijke beleidsverschillen met de raad over de uitvoering van het principebesluit. De juridische haalbaarheid van het plan is bovendien niet kenbaar onderzocht en onderbouwd. De gemeente moet bij belangrijke besluitvorming het recht en belangen van inwoners in acht nemen. Wie wel of niet welkom is op de Zaanse Schans, gaat elke inwoner van Zaanstad aan;
4. De voorgehouden planning is onrealistisch en juridisch irrelevant. Het argument van schade door vertraging is volgens vaste jurisprudentie onvoldoende om het referendum te blokkeren. Een referendum kan binnen een relatief kort tijdsbestek worden georganiseerd. Dit biedt de gemeente ook de gelegenheid kritiekpunten zorgvuldiger te adresseren;
5. Dat er rechtsmiddelen aangewend kunnen worden tegen het onttrekkingsbesluit en dat een toekomstig besluit niet referendabel is, zijn geen legitieme redenen om geen referendum te houden. Met het principebesluit wordt een fundamentele politieke koers vastgelegd waarbij burgerparticipatie essentieel is. De motivering is op dit punt ontoereikend en onnavolgbaar;
6. Verwijten over oneigenlijk gebruik van het referenduminstrument en misleidende communicatie zijn feitelijk onjuist, niet onderbouwd en kunnen in geen geval aan initiatiefnemers worden toegerekend.

Reactie gemeenteraad op het bezwaar/verweerschrift

Voor een reactie op de bezwaargronden verwijst de commissie korthedshalve naar het verweerschrift dat is ingediend namens uw raad.

Wettelijk kader

Het wettelijk kader is opgenomen in bijlage I bij dit advies.

Overwegingen commissie

De commissie heeft kennis genomen van het ontwerpbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' van 22 mei 2025 (hierna: het ontwerpbesluit), waarin uw raad met inachtneming van ingediende amendementen, instemt met het voorstel voor een toekomstbestendig exploitatiemodel voor de Zaanse Schans.

Het model beoogt duurzame financiering van onderhoud en erfgoed, verbetering van mobiliteit en veiligheid en invoering van een entreebeleid voor toeristen/niet-inwoners, waarbij opgemerkt wordt dat Zaankanters en bepaalde doelgroepen gratis toegang tot het gebied behouden.

De commissie stelt vast dat het actiecomité '*Hou de Zaanse Schans Open!*' een referendum wil over dit besluit. Het comité vindt dat het plan ingrijpende gevolgen heeft voor de openbaarheid, de toegankelijkheid en het erfgoedkarakter van de Zaanse Schans.

De commissie stelt vast dat op grond van artikel 7 van de 'Verordening op het referendum Zaanstad 2022' (hierna: de verordening) een zogenoemd inleidend verzoek door kiesgerechtigden kan worden gedaan bij een ontwerpbesluit van de gemeenteraad.

Uw raad heeft besloten het verzoek van het actiecomité niet in te willigen.

De commissie merkt allereerst op dat zij zich in deze procedure alleen buigt over de vraag of uw gemeenteraad terecht en op de juiste gronden het inleidend verzoek om een referendum te houden, heeft afgewezen. Over de inhoud van het ontwerpbesluit geeft de commissie geen oordeel.

De commissie overweegt of uw gemeenteraad zich op juiste gronden beroept op zwaarwegende redenen, in het licht van de jurisprudentie, het advies van de referendumcommissie en het amendement van de raad waarin aanvullende voorwaarden zijn opgenomen.

Beoordeling bezwaargronden

Bezwaargrond 1 Democratisch belang

Bezwaargrond 4 Urgentie

Bezwaargrond 6 Misleidende communicatie

De commissie kan het standpunt van bezwaarmakers volgen dat een dergelijk besluit een transparant en democratisch proces vergt.

De commissie constateert dat er in één week meer dan 2400 handtekeningen zijn verzameld en dat er tijdens een raadsvergadering is ingesproken door meerdere inwoners. Voor de commissie blijkt hieruit dat het onderwerp leeft onder de inwoners van Zaanstad.

Op grond van artikel 149 Gemeentewet maakt de raad verordeningen die hij in het belang van de gemeente nodig oordeelt. Er bestaat geen landelijke wet die gemeenten verplicht om referenda te organiseren. Oftewel, gemeenten kunnen zelf bepalen of en hoe ze referenda willen toestaan.

Wanneer een gemeente ervoor kiest om een referendumverordening vast te stellen, zoals in Zaanstad het geval is, schept zij daarmee volgens de commissie niet alleen de mogelijkheid tot het houden van referenda, maar ook een juridische en bestuurlijke verwachting dat, als aan alle voorwaarden uit de referendumverordening wordt voldaan, dit instrument daadwerkelijk door de raad wordt benut.

Door het vaststellen van een referendumverordening, erkent een gemeenteraad het belang van directe democratie en burgerparticipatie. Een referendum biedt een extra democratisch instrument naast verkiezingen en inspraakprocedures.

**externe hoor- en adviescommissie voor de behandeling van
bezwaarschriften in de gemeente Zaanstad**

Een referendumverordening is een bindend kader dat de raad verplicht om verzoeken om een referendum te houden serieus en zorgvuldig te behandelen, en alleen af te wijzen op grond van zwaarwegende, toetsbare redenen.

Het bestaan van een referendumverordening impliceert een bestuurlijke verantwoordelijkheid om het instrument niet slechts formeel, maar ook functioneel beschikbaar te stellen aan inwoners.

De commissie stelt vast dat artikel 3, onder k, van de verordening de gemeenteraad de mogelijkheid biedt om een referendumverzoek af te wijzen indien er sprake is van "andere zwaarwegende redenen".

Artikel 3, onder k, geeft de gemeenteraad beoordelingsvrijheid om een verzoek tot het houden van een referendum te weigeren, zelfs als het onderwerp niet onder de andere expliciete uitzonderingen valt die zijn genoemd in artikel 3, onder a tot en met j, van deze verordening.

De commissie overweegt dat het in artikel 3, onder k, gaat om een restcategorie van situaties die niet vooraf te voorzien zijn, maar waarin een referendum toch onwenselijk of onverantwoord zou zijn.

In dit kader overweegt de commissie mogelijke voorbeelden van zwaarwegende redenen om een verzoek tot het houden van een referendum af te wijzen.

De commissie denkt hierbij aan een besluit dat dusdanig gevoelige gegevens bevat, bijvoorbeeld over veiligheid of privacy, dat dit niet publiekelijk gedeeld kan worden. Een ander voorbeeld is dreiging van maatschappelijke ontwrichting.

Ook bij een onderwerp dat juridisch zo complex is dat een referendum met een ja/nee-vraag daarover misleidend zou zijn, is er naar de mening van de commissie sprake van een zwaarwegend belang.

Verder kan een besluit voortvloeien uit verdragen of afspraken die niet ter discussie kunnen worden gesteld.

De commissie is van oordeel dat artikel 3, onder k, geen generieke afwijzingsgrond is. Bij afwijzing op grond van artikel 3, onder k, is een concrete en toetsbare belangenafweging vereist.

De commissie neemt hierbij in ogenschouw dat deze afwijzingsgrond ruimte biedt voor interpretatie. Het is echter niet de bedoeling om de k-grond toe te passen als een mogelijkheid om (ongewenste) referenda te blokkeren.

De commissie is daarom van mening dat de raad een duidelijke en concrete motivering moet geven, rekening moet houden met het democratisch belang van inspraak en tot slot de proportionaliteit van de afwijzing dient te toetsen.

Amendement tot afwijzing van verzoek

De commissie heeft zich op de hoogte gesteld van de inhoud van het amendement tot afwijzing van het referendumverzoek. Het amendement werd gesteund door een meerderheid van uw raad.

Samengevat houdt het amendement in dat:

- Er geen sprake is van contrabelangen, zowel het raadsvoorstel als het referendumverzoek gaan uit van gratis toegang voor Zaankanters. Er zijn geen fundamentele beleidsverschillen, dat maakt een referendum geen passend middel.
- Er sprake is van zwaarwegende bestuurlijke belangen. Uw raad acht het onwenselijk om het besluit maandenlang te vertragen door het referendum. Daardoor zou de gemeente inkomsten uit toerisme in 2026 missen. Deze zijn nodig voor erfgoedbehoud en mobiliteitsmaatregelen. In een financieel kwetsbare periode is dit onverantwoord.
- De initiatiefnemers steun hebben geworven op basis van onjuiste of suggestieve informatie. Het verzoek is opgezet met financiële steun van een kleine groep ondernemers, die hun eigen commerciële belangen willen verdedigen. Dit ondermijnt de legitimiteit van hun verzoek.

externe hoor- en adviescommissie voor de behandeling van
bezwaarschriften in de gemeente Zaanstad

Geen fundamentele beleidsverschillen

Er is een amendement aangenomen waarmee expliciet is vastgelegd dat er géén hek komt om de Zaanse Schans en dat gratis toegang voor Zaankanters een randvoorwaarde is.

Hoewel de commissie vindt dat hiermee mogelijk enigszins de zorgen over toegankelijkheid en erfgoedbehoud worden weggenomen, ziet de commissie niet dat er hiermee geen sprake meer zou zijn van een verschil van mening.

Wat daar ook van zij, de commissie stelt zich op het standpunt dat het niet aan de indieners van een amendement is om te beoordelen of er al dan niet sprake is van fundamentele beleidsverschillen.

Zwaarwegende belangen

De commissie kan bezwaarmakers volgen in de stelling dat het argument van schade door vertraging volgens vaste jurisprudentie onvoldoende is om een verzoek tot het houden van een referendum af te wijzen.

De commissie zal zich, zoals gezegd, buigen over de vraag of er aan het besluit tot afwijzing van het inleidend verzoek een zorgvuldige, transparante en toetsbare motivering ten grondslag ligt. Om willekeur te voorkomen en om transparantie te waarborgen, moet uw raad gemotiveerd aangeven waarom een zwaarwegende reden van toepassing is.

De commissie kan uit het bestreden besluit niet opmaken dat daarin objectieve risicoanalyses, harde deadlines of een tijdspad zijn opgenomen die de door uw raad gestelde urgentie rechtvaardigen.

Hoe de planning er exact uit ziet, hoelang het duurt om een referendum te houden en een duiding van daadwerkelijke, concrete en onaanvaardbare schade wanneer het project vertraging oploopt, leest de commissie niet terug in het bestreden besluit.

De commissie wenst hierbij op te merken dat uw raad bij het ontwerpbesluit het amendement van CDA, VVD, D66 en ChristenUnie heeft aangenomen waarin staat: "...verplichte kaartverkoop mogelijk te maken door voorbereiden onttrekkingsbesluit om de openbare paden en wegen per start toeristenseizoen 2026, of zoveel later als noodzakelijk is, te onttrekken aan de openbaarheid."

De commissie meent dat deze formulering ruimte biedt om maatregelen later door te voeren, en niet per se vóór 2026, afhankelijk van de juridische en praktische haalbaarheid.

De commissie kan daarnaast uit het bestreden besluit niet opmaken hoe het erfgoed of de veiligheid (ter plaatse) direct in het geding zijn. Uw raad heeft naar het oordeel van de commissie onvoldoende onderbouwd wat de directe gevolgen zijn voor het erfgoed en de veiligheid wanneer het project vertraagd wordt door het houden van een referendum.

Onjuiste informatie

Van concreet bewijs dat het referendumverzoek is gestuurd door commerciële belangen en dat er signalen zijn dat de steunverklaringen onder valse voorwendselen zijn verzameld, is de commissie niet gebleken. Uw raad heeft zijn stelling hierover naar de mening van de commissie niet aannemelijk gemaakt.

Bezwaargrond 2. Advies referendumcommissie / overige formele vereisten

De commissie stelt vast dat de referendumcommissie als taak heeft te adviseren over de vraag of het ontwerpbesluit al dan niet uitgezonderd is van de onderwerpen waarover een referendum kan worden gehouden. De commissie leest in de toelichting dat de referendumcommissie een belangrijke rol heeft bij de advisering over de toepassing van de uitzonderingsgronden.

externe hoor- en adviescommissie voor de behandeling van bezwaarschriften in de gemeente Zaanstad

De commissie stelt vast dat de referendumcommissie in haar advies twee uitzonderingsgronden heeft besproken: de uitzonderingsgronden van artikel 3, onder i en k, van de referendumverordening.

Artikel 3, onder i: is er sprake van een eerder referendabel besluit?

De commissie stelt vast dat de referendumcommissie heeft onderzocht of uw raad op enig moment een besluit heeft genomen waaruit duidelijk blijkt dat wat was beschreven in het principebesluit al door uw raad was behandeld en besloten. De referendumcommissie stelde vast dat uw raad geen integrale besluiten heeft genomen over de toekomst van de Zaanse Schans.

De referendumcommissie heeft dan ook geadviseerd dat de inhoud van artikel 3, onder i, geen belemmering vormt om het inleidend verzoek tot het houden van een referendum over het voorstel in te willigen.

Artikel 3, onder k: is er sprake van andere zwaarwegende redenen?

De referendumcommissie heeft - net als de commissie eerder in dit advies - opgemerkt dat uw raad beoordelingsruimte heeft om te besluiten dat er andere zwaarwegende redenen bestaan om het inleidend verzoek tot het houden van een referendum niet in te willigen. Daarbij dient uw raad wel in acht te nemen dat deze zwaarwegende redenen niet alleen daadwerkelijk en aantoonbaar zwaarwegend dienen te zijn, maar tevens bijzonder goed gemotiveerd dienen te worden.

De commissie maakt uit de toelichting bij de verordening op dat bij gebruikmaking van de algemene uitzonderingsgrond de motivering van de kant van de raad bijzonder belangrijk is en dat de raad een aanzienlijke argumentatie- of 'bewijslast' heeft. In deze toelichting worden diverse gevallen genoemd waar de rechter oordeelde dat de raad niet afdoende had gemotiveerd dat er dringende redenen waren als bedoeld in artikel 3, aanhef en onder k, van de verordening en dat er redenen waren om het inleidend verzoek tot het houden van een referendum niet in te willigen.

Net als gemachtigden in hun bezwaarschrift ook opmerken, heeft ook de referendumcommissie er op gewezen dat in andere gevallen de rechter bij herhaling een gemeenteraad op dit punt in het ongelijk gesteld, vanwege het te lichtvaardig en/of onvoldoende gemotiveerd toepassen van deze uitzonderingsgrond.

De referendumcommissie heeft geconcludeerd dat er geen sprake is van de uitzonderingsgronden uit artikel 3 van de verordening en heeft positief geadviseerd over het inleidend referendumverzoek.

De commissie stelt vast dat de referendumcommissie inhoudelijk geen oordeel velt of er al dan niet sprake is van zwaarwegende belangen. Het advies van de referendumcommissie ging overigens vooraf aan het definitieve ontwerpbesluit waarbij aanvullende amendementen zijn aangenomen. Uw raad heeft het positieve advies van de referendumcommissie naast zich neergelegd.

Overige formele vereisten

De commissie stelt zich op de hoogte van de formele vereisten waar een inleidend verzoek op grond van de verordening aan moet voldoen en benoemt deze zorgvuldigheidshalve hieronder:

- Het verzoek is uiterlijk 7 dagen vóór de raadsvergadering waarin het ontwerpbesluit wordt besproken ingediend;
- Het verzoek is ondersteund door minimaal 500 kiesgerechtigde inwoners van Zaanstad (in dit geval is het verzoek ondersteund door 2413 kiesgerechtigden);
- De ondersteuningsverklaringen bevatten handtekening, naam, adres, woonplaats en geboortedatum;
- Er is gebruik gemaakt van het officiële formulier zoals verstrekt door uw raad.

De commissie komt tot de conclusie dat aan deze vereisten is voldaan.

externe hoor- en adviescommissie voor de behandeling van
bezwaarschriften in de gemeente Zaanstad

Bezwaargrond 3. Beleidsverschillen en juridische haalbaarheid

Zoals de commissie eerder in dit advies heeft overwogen, zal zij zich alleen buigen over de vraag of uw gemeenteraad terecht en op de juiste gronden het inleidend verzoek om een referendum te houden, heeft afgewezen.

In de voorliggende procedure kunnen noch de inhoud van het ontwerpbesluit, noch de inhoudelijke beleidsverschillen met de raad over de uitvoering van het besluit, noch de juridische haalbaarheid van het plan aan de orde komen.

Wat daar ook van zij, de commissie wijst erop dat er een zorgvuldig, transparant en democratisch proces vooraf dient te gaan aan een dergelijk ontwerpbesluit. De commissie dient immers te adviseren over het al dan niet gerechtvaardigd zijn van de afwijzing van het verzoek.

De commissie heeft onder bezwaargrond 1 al overwogen dat zij het gegeven dat er door de indienende partijen van het amendement wordt gesteld dat er géén fundamenteel verschil van inzicht bestaat tussen de raad en de initiatiefnemers van het referendum, niet geheel juist acht.

De commissie merkt aanvullend op dat het ontwerpbesluit substantiële beleidskeuzes bevat, zoals invoering van entreegeld, beperking van toegankelijkheid en herinrichting van het gebied. Het besluit raakt naar het oordeel van de commissie aan fundamentele publieke belangen zoals vrije toegang tot cultureel erfgoed, ruimtelijke ordening en toeristisch beleid. De commissie ziet niet dat uw raad zonder meer kan stellen dat er geen fundamentele beleidsverschillen zijn omdat partijen het erover eens zijn dat er geen entreegeld zal worden geheven voor Zaanse Schans en andere doelgroepen.

Bezwaargrond 5

De commissie kan gemachtigden volgen in de stelling dat het gegeven dat er rechtsmiddelen aangewend kunnen worden tegen het onttrekkingsbesluit en dat een toekomstig onttrekkingsbesluit niet referendabel is, geen legitieme redenen zijn om geen referendum te organiseren.

De commissie vindt de motivering hierover in het bestreden besluit niet toereikend. De commissie concludeert dat er in deze geen sprake is van een weigeringsgrond op grond van de verordening.

Conclusie

Alles overziend is de commissie van oordeel dat uw raad niet voldoende overtuigend heeft aangetoond en onderbouwd dat er zwaarwegende redenen zijn om geen referendum te houden over het ontwerpbesluit "Toekomstbestendige Zaanse Schans".

Samengevat vindt de commissie dat uw raad onvoldoende heeft onderbouwd waarom een referendum in dit geval zou leiden tot onevenredige vertraging of kosten, noch waarom het maatschappelijk debat over het onderwerp als afdoende zou zijn afgerond. Ook is er geen concrete voorstelling van zaken gegeven waaruit blijkt dat de veiligheid en de staat van het erfgoed ernstig in gevaar komt.

Uw raad stelt dat het houden van een referendum prematuur is omdat zaken nog niet uitgekristalliseerd zijn. De commissie is van mening dat er voldoende concrete aanknopingspunten - over entreegeld en onttrekking - zijn om een concrete vraag dan wel vragen voor te leggen aan de inwoners van Zaanstad.

De commissie adviseert het bezwaar gegrond te verklaren, het besluit tot afwijzing van het inleidend referendumverzoek te herroepen en in het licht van transparantie en democratische participatie alsnog het inleidend verzoek tot het houden een referendum over het ontwerpbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans', conform de bepalingen van de referendumverordening, in te willigen.

**externe hoor- en adviescommissie voor de behandeling van
bezwaarschriften in de gemeente Zaanstad**

De commissie merkt nog op dat een breed gedragen besluit via een referendum het beleid sterker kan maken en weerstand kan verminderen.

De commissie is zich er van bewust dat er nog (nader) onderzoek gedaan moet worden, maar merkt ook op dat aan bezwaarmakers in een later stadium tegengeworpen kan worden dat zij eerder een kans hadden om een inleidend verzoek tot het houden van een referendum in te dienen en dat deze nu voorbij is.

Tot slot merkt de commissie op dat zij begrip heeft voor de zorgen van de raad over de vertraging, het tijdspad en de kosten. Dat maakt echter niet dat er op grond van die factoren, in dit geval, sprake is van zwaarwegende omstandigheden.

Vastgesteld door de heer mr. A.P. Diermanse, voorzitter, mevrouw mr. A.A.H.M. Neijtzell-de Wilde-Van Eerd en de heer mr. R.A.J. de Jong, leden.

Hoogachtend,

de externe hoor- en adviescommissie voor de behandeling van bezwaarschriften,

mr. A.P. Diermanse,

voorzitter

I.J. Feltz.

secretaris

Bijlage I wettelijk kader

Verordening op het Referendum Zaanstad 2022 (hierna: de verordening)

Artikel 3. Uitzonderingen

1. Onderwerp van een referendum is een ontwerp raadsbesluit of een genomen raadsbesluit met uitzondering van besluiten:
- a. in bezwaar- en beroepsprocedures en besluiten tot het voeren van rechtsgedingen;
 - b. over individuele kwesties, zoals benoemingen, ontslagen, schorsingen, kwijtscheldingen, schenkingen;
 - c. over de vaststelling, wijziging of intrekking van de arbeidsvoorwaardenregeling en daaruit voortvloeiende besluiten met betrekking tot de griffier en de medewerkers van de griffie;
 - d. over rechtspositionele regelingen, en besluiten over geldelijke voorzieningen voor ambtsdragers, gewezen ambtsdragers, en hun nabestaanden;
 - e. over de vaststelling van de gemeentelijke begroting en de rekening;
 - f. over het voor kennisgeving aannemen van notities en rapporten;
 - g. in het kader van deze verordening;
 - h. over de vaststelling van gemeentelijke tarieven en belastingen;
 - i. die naar het oordeel van de raad hun grondslag vinden in een eerder dan 3 weken genomen besluit waarover een referendum is gehouden of kon worden gehouden;
 - j. ter uitvoering van een besluit van het Rijk of de provincie waarbij de raad geen beleidsvrijheid heeft;
 - k. waarvan de raad van mening is dat er andere zwaarwegende redenen zijn om er geen referendum over te houden.

Artikel 5. Taken en vergaderingen referendumcommissie

1. De referendumcommissie heeft tot taak:
- a. de raad te adviseren over:
 - 1° de toelaatbaarheid van een onderwerp waarover is voorgesteld of verzocht een referendum te houden (....)

Artikel 7. Initiatief van kiesgerechtigden bij een ontwerp raadsbesluit, stap 1: inleidend verzoek

1. Kiesgerechtigd voor het inleidend verzoek zijn ingezetenen van de gemeente Zaanstad van zestien jaar en ouder die met uitzondering van hun leeftijd voldoen aan de vereisten van het kiesrecht voor leden van de gemeenteraad op de dag dat het formulier als bedoeld in het vijfde lid wordt verstrekt.
2. Kiesgerechtigden kunnen middels een inleidend verzoek schriftelijk aangeven dat zij een initiatief willen nemen tot een referendum over een ontwerp raadsbesluit.
3. Het inleidend verzoek moet ten minste 5 dagen vóór de raadsvergadering waarvoor het besluit is geagendeerd bij de voorzitter van de raad schriftelijk worden ingediend. Het inleidend verzoek gaat vergezeld van ten minste 500 geldige ondersteuningsverklaringen van kiesgerechtigden.
4. Een ondersteuningsverklaring bestaat uit een handtekening met bijbehorende naam, adres, woonplaats en geboortedatum.
5. Ondersteuningsverklaringen worden geplaatst op een daartoe door de voorzitter van de raad verstrekt formulier waarop de titel van het ontwerp raadsbesluit is opgenomen plus eventueel een beknopte beschrijving van het onderwerp, de datum waarop het formulier is verstrekt en uitleg wie kiesgerechtigd is.
6. De voorzitter van de raad controleert de ondersteuningsverklaringen op kiesgerechtigdheid aan de hand van naam, adres, woonplaats en geboortedatum.
7. De raad beslist of het inleidend verzoek tot het houden van een referendum wordt ingewilligd.

Bijlage 12

25A46 AMENDEMENT Neem de tijd voor onttrekking openbaarheid Zaanse Schans

De gemeenteraad, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, behandelende het raadsvoorstel
Toekomstbestendige Zaanse Schans,

Constateerende:

- Dat het College voorstelt om de onttrekking aan de openbare ruimte van de Zaanse Schans voor 1 april 2026, de start van het komende toeristenseizoen, af te ronden;
- Dat ondernemers in de toeristenindustrie veelal werken met een termijn van anderhalf tot twee jaar voor het aanbieden van producten;
- Dat er nog veel onduidelijkheden zijn over de precieze juridische route richting een toekomstbestendige Zaanse Schans, de omlegging van het fietspad, en de regulering van de toegang voor bewoners en overige Zaanse Schansers;
- Dat niet alle partijen op de Zaanse Schans hun medewerking hebben toegezegd aan het voorliggende plan;

Overwegende:

- Dat goede juridische onderbouwing randvoorwaardelijk is voor het slagen van het voorliggende plan;
- Dat de vrije doorgang voor fietsers op of langs de Zaanse Schans randvoorwaardelijk is voor het slagen van het voorliggende plan;
- Dat het halen van de beoogde aantallen betalende bezoekers randvoorwaardelijk is voor het slagen van het voorliggende plan;
- Dat het goed regelen van vrije toegang voor inwoners van Zaanstad en Wormerland randvoorwaardelijk is voor het slagen van het voorliggende plan;
- Dat het goed regelen van vrije toegang voor de inwoners van de Zaanse Schans randvoorwaardelijk is voor het slagen van het voorliggende plan;

Besluit:

Beslispunt 2.1 als volgt te wijzigen:

Oude tekst: “verplichte kaartverkoop mogelijk te maken door voorbereiden onttrekkingsbesluit om de openbare paden en wegen per start toeristenseizoen 2026 te onttrekken aan de openbaarheid”

Nieuwe tekst: “verplichte kaartverkoop mogelijk te maken door voorbereiden onttrekkingsbesluit om de openbare paden en wegen per start toeristenseizoen 2026, of zoveel later als noodzakelijk is, te onttrekken aan de openbaarheid.”

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens D66 Zaanstad
Namens CU Zaanstad
Namens CDA Zaanstad
Namens VVD Zaanstad

- Flip Hoedemaeker
- Hanneke Veurink
- Julie van 't Veer
- Fidel Lopes

Aangenomen, zie besluitenlijst in het raadsinformatiesysteem

Bijlage 13

Dossier : Zaanse Schans raadsbesluit referendum
Aan : Gemeente Zaanstad, M. Catsburg - Reurslag
Van : SWDV Advocaten, [REDACTED]
Datum : 20 november 2025

Inleiding

1. Op 16 mei 2025 is er een inleidend verzoek gedaan tot het houden van een referendum over het ontwerp raadsbesluit "Toekomstbestendige Zaanse Schans". De gemeenteraad van de gemeente Zaanstad heeft tijdens de raadsvergadering van 22 mei 2025 het inleidend verzoek afgewezen en genoemd ontwerp raadsbesluit aangenomen. Tegen de afwijzing is bezwaar gemaakt door de initiatiefnemers, die bijgestaan worden door advocaten van Stibbe. De externe hoor- en adviescommissie van bezwaarschriften heeft op 6 oktober 2025 advies uitgebracht inhoudende dat (samenvattend) het bezwaar gegrond moet worden verklaard en het inleidend verzoek tot het houden van een referendum ingewilligd moeten worden. De raad dient hierover nu een besluit te nemen (beslissing op bezwaar). In het raadsvoorstel over de te nemen beslissing op bezwaar is in punt 2 van het dictum het volgende vermeld:

"Het raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans te schorsen (niet verder uit te voeren) tot de raad hierover nader besluit."

Vragen

2. Wat houdt het schorsen van het raadsbesluit "Toekomstbestendige Zaanse Schans" exact in? Betreft het hier de onomkeerbaarheid van besluiten en/of ook onderdelen die in eerdere besluiten al genomen zijn? Een voorbeeld hierin is het aanleggen van het fietspad, de onttrekking uit de openbaarheid en het verdienmodel. Zijn er type handelingen te benoemen die nog wel mogen?

Advies

3. Het inwilligen van het inleidend verzoek dient op grond van de bepalingen opgenomen in de Verordening op het Referendum Zaanstad 2022, hierna referendumverordening, plaats te vinden. Het inleidend verzoek ziet op een (destijds) nog te nemen besluit, zodat naar onze mening de bepaling omtrent een ontwerp besluit relevant zijn, meer in het bijzonder artikel 7, lid 7 en 8:

7. De raad beslist of het inleidend verzoek tot het houden van een referendum wordt ingewilligd.

8. Als het verzoek wordt ingewilligd, behandelt de raad het ontwerp raadsbesluit waarop het verzoek zich richt. Het ontwerp raadsbesluit zoals dat luidt na verwerking van eventuele aangenomen amendementen wordt vervolgens aangehouden tot de eerstvolgende vergadering na de dag waarop de uitslag van het referendum is bekendgemaakt, tenzij eerder negatief over de ontvankelijkheid van het referendumverzoek wordt beslist.

4. Voor de volledigheid wijzen wij erop dat als sprake is van een inleidend verzoek op een besluit (niet een ontwerpbesluit en geen besluit met spoedeisend belang) artikel 10 van de referendumverordening een soortgelijke bepaling bevat. Het raadsbesluit waarover een inleidend verzoek is ingediend wordt dan niet bekend gemaakt en treedt dan ook niet in werking tot het moment dat afwijzend op verzoek is beslist.
5. Als een verzoek tot het houden van een referendum wordt ingewilligd dan leidt dat er toe dat het ontwerpbesluit wordt aangehouden. In de toelichting wordt erop gewezen dat de stemming van een ontwerpbesluit wordt aangehouden.
6. De referendumverordening heeft, voor zover wij zien, geen bepalingen die zien op de situatie dat het inleidend verzoek is afgewezen en het ontwerpbesluit reeds is aangenomen waarna in bezwaar tot een ander standpunt wordt gekomen. Gezien de bepalingen van de referendumverordening over ontwerpbesluit (artikel 7) en definitief besluit (artikel 10) gaan wij er vooralsnog vanuit dat de gemeenteraad als uitgangspunt hanteert dat er geen gevolg aan het besluit wordt gegeven totdat er een referendum heeft plaatsgevonden. Zie ook de toelichting bij artikel 10 van de referendumverordening:

"Een genomen raadsbesluit treedt doorgaans in werking nadat het gepubliceerd is. Dit zal meestal kort na de raadvergadering plaatsvinden afhankelijk van de juridische vereisten. Door de keus om een referendum mogelijk te maken over genomen raadsbesluiten moet de inwerkingtreding van raadsbesluiten uitgesteld worden. Het is immers mogelijk dat het raadsbesluit door de burgers wordt 'gecorrigeerd' via een referendum en door de raad - als dit advies wordt gevolgd - wordt ingetrokken."

7. De referendumverordening is onlangs gewijzigd maar voor zover wij zien niet ten aanzien van bovengenoemde bepalingen.
8. Concluderend geldt dat op grond van de referendumverordening er in beginsel geen gevolg aan het (gehele) raadsbesluit wordt gegeven totdat het referendum is gehouden en de gemeenteraad met inachtneming van die uitslag wel of niet verder gaat met het raadsbesluit.

Raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans

9. Het raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans kent een vijftal onderdelen, waarbij op vier onderdelen een akkoord is gevraagd en gekregen van de gemeenteraad. Het betreffen de volgende onderdelen:

2. Akkoord te gaan met het principebesluit om uitvoering te geven aan het scenario Duurzaam exploitatiemodel Ontwikkelstrategie, waartoe behoort verplichtte kaartverkoop, het voorbereiden van een onttrekkingsbesluit en het voorbereiden van het verleggen van de regionale doorfietsroute.

3. Akkoord te gaan met het duurzaam exploitatiemodel door inkomsten te gaan generen.

4. Akkoord te gaan met het Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving, bestaande uit maatregelen om de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en andere mobiliteitsvraagstukken te verbeteren.

5. Akkoord te gaan met het voornemen om de aanloop- en transitiekosten voor te financieren. Hierbij worden allerlei posten genoemd.

10. De referendumcommissie heeft zich uitgelaten over het inleidend verzoek in haar advies van 20 mei 2025. Hierin is ook aan de orde geweest of een en ander al in eerdere besluitvorming aan de orde is geweest, pagina 3 van het advies:

“Over de toekomst van de Zaanse Schans is de raad in de afgelopen jaren op verschillende momenten geïnformeerd. Bijlage 2, Tijdlijn 8955808, van het raadsvoorstel maakt dit inzichtelijk. De vraag ligt dan voor of de raad op enig moment een besluit heeft genomen waaruit duidelijk blijkt dat wat nu is beschreven in het raadsvoorstel Toekomstbestendig Zaanse Schans al door de raad is behandeld en besloten.

Uit de tijdlijn blijkt weliswaar dat de raad geregeld is geïnformeerd en dat zij mogelijk zienswijzen heeft gegeven, maar dat zij geen integrale besluiten heeft genomen over de toekomst van de Zaanse Schans.

Het advies van de referendumcommissie luidt dan ook dat er ten aanzien van uitzonderingsgrond i geen belemmering is om een referendum te kunnen houden over voorliggend voorstel.”

11. De raad heeft vervolgens in de motivering om het inleidend verzoek af te wijzen ook niet de i-grond gebruikt dan wel aangegeven dat er reeds besluitvorming heeft plaatsgevonden over (bijvoorbeeld) de verlegging van het fietspad of het beschikbaar stellen van financiële middelen.

12. Het is gezien voorgaande lastig te betogen dat er reeds eerder besluitvorming heeft plaatsgevonden over bepaalde onderwerpen van het besluit, zodat gevolg aan die onderdelen gegeven kan worden op grond van eerdere besluitvorming en daarover dan eerder een referendum had kunnen worden gehouden. Een referendum over een gemeentelijke begroting kan niet worden gehouden en in die zin is dit het besluit waarin de raad een concreet bedrag beschikbaar stelt en waarover een referendum kan worden gehouden.
13. Wij verwijzen in dit verband ook naar de uitspraak van de voorzieningenrechter van de rechtbank Noord-Holland van 21 december 2017¹ (het cultuurcluster). Hierin is ter zitting betoogd dat er reeds eerdere besluitvorming heeft plaatsgevonden over het cultuurcluster maar dat is afgewezen met de overweging dat de door de raad ingeschakelde deskundigen hebben geconcludeerd dat niet is gebleken dat het kredietbesluit zijn grondslag vindt in eerder genomen beslissing waarover een referendum kon worden gehouden.
14. Voor de volledigheid merken wij op dat normaliter tegen een kredietbesluit geen bezwaar en beroep openstaat (geen besluit in de zin van 1:3 Awb) maar gelet op de uitspraak van de rechtbank Noord-Holland van 21 december 2017² (het cultuurcluster) kan hierover wel een referendum worden gehouden. Het is dus een onderdeel van het besluit waarover een referendum kan worden gehouden.
15. Gezien het advies van de referendumcommissie en het primaire besluit tot afwijzing van het inleidend verzoek zien wij vooralsnog geen aanknopingspunten om aan te nemen dat er reeds eerder concrete besluitvorming heeft plaatsgevonden waarover ook een referendum gevraagd had kunnen worden.
16. Indien er voor bepaalde onderdelen wel eerdere besluitvorming heeft plaatsgevonden, dan dient dit zo concreet mogelijk inzichtelijk te worden gemaakt en inzichtelijk te zijn dat hierover dus ook eerder een referendum gevraagd had kunnen worden. Een en ander dient dan gemotiveerd meegenomen te worden in de beslissing op bezwaar.
17. Het raadsbesluit Toekomstbestendig Zaanse Schans bevat een akkoord van de gemeenteraad om bepaalde besluiten nader voor te bereiden, zoals het voorbereiden van een onttrekkingsbesluit en het voorbereiden van een traject voor het verleggen van de regionale fietsroute. Hoewel die onderdelen in beginsel worden geschorst, menen wij wel dat verkennende gespreken met erfgoedpartijen, ondernemers of

¹ Rb. Noord-Holland 21 december 2017, ECLI:NL:RBNHO:2017:11154.

² Rb. Noord-Holland 21 december 2017, ECLI:NL:RBNHO:2017:11154.

bewoners over de toekomst van de Zaanse Schans doorgang kunnen vinden en daarmee ook het in kaart brengen van de diverse deelbelangen. Normaliter worden dergelijke gesprekken ook niet stopgezet als een besluit wordt geschorst. Uiteindelijk is het aan de gemeenteraad of hij dat ook zo ziet en daarmee samenhangend wat wel en niet onder het begrip “voorbereiding” valt zoals opgenomen in het raadsbesluit.

18. Tot slot merken wij op dat als een besluit uit meerdere onderdelen bestaat het normaliter mogelijk is dat niet het gehele besluit wordt geschorst maar bepaalde onderdelen. De referendumverordening lijkt daar niet expliciet ruimte voor te bieden. Evenwel is het voor te stellen dat bepaalde onderdelen ook doorgang kunnen hebben omdat op basis van de stukken van de bezwaarmakers – die ook bezwaar hebben gemaakt tegen het ontwerpbesluit als zodanig – het beeld naar voren komt dat zij zich met name verzetten tegen het onttrekken van de Zaanse Schans uit het openbaar gebied en daarmee samenhangend het invoeren van een ticket systeem / duurzaam exploitatiemodel. Het verleggen van het fietspad wordt in het bezwaar alleen genoemd als punt waarover onduidelijkheid bestaat terwijl dit nodig is om het gebied aan de openbaarheid te kunnen onttrekken. Gelet daarop kan mogelijk worden betoogd dat bijvoorbeeld het referendum niet op die onderdelen van het besluit ziet, zoals het mobiliteitsplan en verleggen van het fietspad. Tegelijkertijd geldt dat deze onderdelen nauw samenhangen met de financiering, omdat, als wij het goed begrijpen, er enkel budget is voor verplaatsing van het fietspad als integraal onderdeel van het project Zaanse Schans (waaronder de onttrekking van de openbaarheid).
19. Voorgaande vergt dat het inleidend verzoek tot het houden van een referendum eng wordt opgevat, dat wil zeggen dat uit het bezwaarschrift wordt afgeleid waar initiatiefnemers zich tegen verzetten en niet zozeer uit het inleidend verzoek zelf. Dat laatste – het inleidend verzoek - is namelijk sec gericht tegen het gehele besluit. Het is in die zin juridisch risicovoller om het besluit gedeeltelijk te schorsen. De gemeenteraad zal een dergelijke gedeeltelijke schorsing dan ook goed moeten motiveren in de beslissing op bezwaar, waarbij wij erop wijzen dat initiatiefnemers de mogelijkheid hebben om daar rechtsmiddelen tegen in te stellen en wij erop wijzen dat de referendumverordening die mogelijkheid niet omschrijft.

Conclusie

20. Gelet op de referendumverordening is het uitgangspunt dat er geen gevolg wordt gegeven aan het gehele raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans. Wij zien vooralsnog ook geen aanknopingspunten dat er sprake is geweest van eerdere besluitvorming, op grond waarvan (eventueel ten aanzien van onderdelen van het

raadsbesluit) geen referendum meer plaats zou kunnen vinden en er dus geen schorsing plaats hoeft te vinden.

21. Voorgaande laat naar onze mening onverlet dat gesprekken met bijvoorbeeld bewoners en ondernemers doorgang kunnen blijven vinden.
22. Uit het bezwaar blijkt dat initiatiefnemers zich met name verzetten tegen de onttrekking uit de openbaarheid en het invoeren van een ticketsysteem / duurzaam exploitatiemodel en niet tegen het mobiliteitsplan en het verplaatsen van het fietspad. Normaal gesproken kan een besluit ook op onderdelen geschorst worden. De referendumverordening biedt die mogelijkheid echter niet en het vergt een interpretatie van het gedane verzoek, aangezien het verzoek zich richt tot het gehele besluit. Daar komt nog bij dat het mobiliteitsplan en de verlegging van het fietspad samenhangen met het onderdeel van het besluit dat ziet op de financiën. Wij zien dan ook het risico dat de initiatiefnemers met succes rechtsmiddelen richten tegen de beslissing op bezwaar als het raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans slechts op onderdelen geschorst zou gaan worden.

Bijlage 14

Raadsvoorstel en besluitnota

Onderwerp

Beslissing op bezwaar Inleidend verzoek tot het houden van een referendum over raadsvoorstel Toekomstbestendige Zaanse Schans

Gevraagd besluit

1. a. Het bezwaarschrift van advocatenkantoor Stibbe namens de initiatiefnemers van het Actiecomité 'Hou de Zaanse Schans Open!' gericht tegen het besluit van de raad van 22 mei 2025 (2025/9421897) om het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerp raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen overeenkomstig het advies van de externe hoorcommissie gegrond te verklaren
b. het bestreden besluit te herroepen en
c. het inleidend verzoek tot het houden van een referendum in te willigen.
2. Het raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans te schorsen (niet verder uit te voeren) tot de raad hierover nader besluit.
3. In te stemmen met het verzoek van de bezwaarmakers tot het vergoeden van gemaakte proceskosten aan bezwaarmakers.

Geheimhouding op grond van de Gemeentewet

Openbaar

(Correctief) referendum bij raadsbesluiten

Besluiten inzake bezwaar- en beroepsprocedures worden op grond van artikel 3 lid 1 onder a van de referendumverordening uitgezonderd voor een referendum.

Kernverhaal

Op 16 juni 2025 heeft advocatenkantoor Stibbe namens de initiatiefnemers van het Actiecomité 'Hou de Zaanse Schans Open!' een bezwaarschrift ingediend gericht tegen het besluit van de gemeenteraad van 22 mei 2025 (2025/9421897) om het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerp-raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen. Hiermee is besloten om de procedure tot het houden van een referendum niet verder voort te zetten.

Op 10 juli 2025 heeft de gemeenteraad besloten over de behandeling van het bezwaarschrift (2025/9514063). Hierbij is onder andere besloten dat de externe bezwarencommissie van Zaanstad het bezwaar zou behandelen, de informele aanpak wordt toegepast, de raadsgriffier wordt gemandateerd voor proceshandelingen en de stadadvocaat wordt ingeschakeld om de gemeenteraad te vertegenwoordigen in deze bezwaarprocedure bij de externe bezwarencommissie.

De externe bezwarencommissie heeft op 11 september jl. zitting gehouden. Op 6 oktober is het daaruit voortvloeiende advies aangeboden aan de afdeling Juridische Zaken. De externe commissie adviseert het bestreden besluit te herroepen en het inleidend verzoek tot het houden van een referendum in te willigen.

Als de gemeenteraad dit advies opvolgt zal het besluit om het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerpbesluit raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen worden herroepen en het inleidend verzoek worden ingewilligd. Hiermee wordt overgegaan naar de volgende fase van het aanvragen van een referendum, het zogenoemde definitief verzoek (artikel 9 Referendumverordening Zaanstad 2022).

Tevens wordt er besloten hoe om te gaan met het raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans. De uitvoering van dit raadsbesluit wordt geschorst tot de raad hierover nader besluit. Dit kan plaatsvinden wanneer een definitief verzoek tot het referendum wordt afgewezen of na plaatsvinden van het referendum.

Aanleiding

De externe bezwarencommissie die het bezwaarschrift tegen het besluit van de gemeenteraad van 22 mei 2025 (2025/9421897) om het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerpbesluit raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen heeft behandeld heeft advies uitgebracht. De gemeenteraad, als bevoegd orgaan, moet nu een besluit nemen op het bezwaarschrift, gelezen het advies van de externe bezwarencommissie.

Beoogd resultaat

Het besluiten op het bezwaarschrift gericht tegen het besluit van de gemeenteraad van 22 mei 2025 (2025/9421897) om het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerpbesluit raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen. De werking van het raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans gedurende het verdere verloop van het referendumproces te schorsen.

Kader

- Hoofdstuk 6 van de Algemene wet bestuursrecht "Algemene bepalingen over bezwaar en beroep";
- Verordening organisatie griffie en ondersteuning raad 2014;
- Verordening op de behandeling van bezwaarschriften Zaanstad;
- Referendumverordening Zaanstad 2022.

Argumenten en afwegingen

Op 16 juni 2025 heeft advocatenkantoor Stibbe namens de initiatiefnemers van het Actiecomité 'Hou de Zaanse Schans Open!' een bezwaarschrift ingediend gericht tegen het besluit van de gemeenteraad van 22 mei 2025 (2025/9421897) om het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerpbesluit raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen. Hiermee is besloten om de procedure tot het houden van een referendum niet verder voort te zetten.

De externe bezwarencommissie heeft op 11 september jl. zitting gehouden. Op 6 oktober is het daaruit voortvloeiende advies aangeboden aan de afdeling Juridische Zaken.

De externe commissie adviseert:

- 1) Bezwaarmakers ontvankelijk te verklaren in hun bezwaar;
- 2) Het bestreden besluit te herroepen en het inleidend verzoek tot het houden van een referendum over het ontwerp raadsbesluit "Toekomstbestendige Zaanse Schans" in te willigen;
- 3) Het verzoek om een vergoeding van proceskosten toe te wijzen.

De stadsadvocaat heeft de gemeenteraad vertegenwoordigd in de procedure en is daarom ook gevraagd om een reactie op het advies. De stadsadvocaat heeft aangegeven de conclusies van het advies van de externe commissie navolgbaar te vinden. Wel merkt zij ten aanzien van de onderbouwing van het advies twee zaken op, namelijk:

- 1) De nadere reactie die per brief d.d. 10 september 2025 is gegeven wordt niet genoemd in het feitenoverzicht en daarmee samenhangend ook niet de argumentatie die daarin en tijdens de hoorzitting door de stadsadvocaat naar voren is gebracht.
- 2) De uiteenzetting die wordt gegeven in het advies onder "beoordeling bezwaargronden" behoeft nuancering. Uit de jurisprudentie volgt namelijk dat de gemeenteraad bij de toepassing van artikel 3 van de referendumverordening beoordelingsvrijheid toekomt bij het beoordelen van een verzoek tot het houden van een referendum (zie ABRvS 23 april 2014, ECLI:NL:RVS:2014:1402 en Rb. Noord-Holland 21 december 2017, ECLI:NL:RBNHO:2017:11154). In het kader van die beoordelingsvrijheid geldt dat een rechter marginaal toetst en daarmee alleen beoordeeld of de gemeenteraad in redelijkheid tot de beslissing heeft kunnen komen. De achtergrond van deze terughoudende

toets door een rechter is met name de democratische legitimatie van de gemeenteraad. Of een besluit referendum is of niet, is namelijk ook altijd politiek en bestuurlijk van aard (zie Rb. Noord-Nederland, 16 december 2014, ECLI:NL:RBNNE:2014:6442 en Rb. Amsterdam 11 juli 2002, ECLI:NL:RBAMS:2002:AE5181). Voorgaande laat onverlet dat artikel 3 onder K van de referendumverordening ziet op de mogelijkheid om een inleidend verzoek tot het houden van een referendum af te wijzen op grond van 'zwaarwegende belangen' en die afweging stand dient te houden (zie Rb. Noord-Holland 21 december 2017, ECLI:NL:RBNHO:2017:11154)."

Indien de gemeenteraad het advies van de hoorcommissie opvolgt zal het besluit om het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerpbesluit raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen worden herroepen. Dit betekent dat de gemeenteraad een nieuw besluit op het inleidend verzoek moet nemen. De commissie adviseert de gemeenteraad om het inleidend verzoek wel in te willigen. Als de raad daartoe besluit wordt er overgegaan naar de volgende fase van het aanvragen van een referendum, het zogenoemde definitief verzoek (artikel 9 Referendumverordening Zaanstad 2022). Het definitief verzoek richt zich op het raadsvoorstel Toekomstbestendige Zaanse Schans met inachtneming de aangenomen amendementen. (Kiesgerechtigde) inwoners van Zaanstad worden zes weken in de gelegenheid gesteld om een ondersteuning te geven voor het referendum. Deze gelegenheid zal zowel digitaal als op papier beschikbaar zijn op door de gemeente voorziene ondersteuningsformulieren. Indien binnen zes weken na 28 november (dag na besluitvorming beslissing op bezwaar) door ten minste 4% van de kiesgerechtigden een (geldige) ondersteuningsverklaring wordt ingediend is aan de voorwaarden voldaan. In de eerste raadsvergadering na afloop van de termijn, te weten 29 januari 2026 neemt de gemeenteraad een besluit over het houden van een referendum.

Gevolgen Raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans

De referendumverordening schrijft voor dat indien een inleidend verzoek tot referendum bij een concept-raadsbesluit wordt ingewilligd de amendementen en moties in stemming worden gebracht en het raadsvoorstel niet. Doordat het inleidend verzoek niet was ingewilligd is er destijds besloten over het raadsvoorstel. Het raadsvoorstel is met inachtneming van amendementen aangenomen. Hiermee heeft het college de opdracht gekregen het raadsbesluit uit te voeren.

Met voorliggend besluit wordt voorgesteld de uitvoering van het raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans te schorsen. Dit is dezelfde werkwijze als wanneer een, spoedeisend raadsbesluit voor een referendum wordt geagendeerd, dan schorst ook de uitwerking van het raadsbesluit.

Met voorliggend besluit wordt voorgesteld de uitvoering van het raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans te schorsen. Dit is dezelfde werkwijze als wanneer een, spoedeisend raadsbesluit voor een referendum wordt geagendeerd, dan schorst ook de uitwerking van het raadsbesluit.

Draagvlak

Een beslissing op bezwaar is onderdeel van een juridische procedure. Het ordentelijk afhandelen van een dergelijk verzoek heeft draagvlak.

Daarnaast is deze afhandeling conform de door de gemeenteraad vastgestelde verordening.

Aansluiting externe ontwikkelingen

Als de gemeenteraad instemt met het raadsvoorstel zal overgegaan worden tot de volgende fase van het aanvragen van een referendum. Inwoners worden dan in de gelegenheid gesteld om een ondersteuning te geven voor het referendum. In januari zal de gemeenteraad dan een besluit nemen over het houden van een referendum. Deze zal niet samen kunnen vallen met de gemeenteraadsverkiezingen vanwege de organisatorische procedures die moeten worden gevolgd.

De uitvoering van raadsvoorstel Toekomstbestendige Zaanse Schans zal gedurende deze periode moeten worden geschorst.

Financiële consequenties

Niet van toepassing.

Juridische consequenties

Beslissing op bezwaartermijn is onderdeel van een juridische procedure, met dit besluit wordt het bezwaarschrift afgehandeld.

Indien de gemeenteraad het advies van de bezwarencommissie volgt wordt het inleidend verzoek ingewilligd en wordt er overgegaan naar de volgende fase van het aanvragen van een referendum, het zogenoemde definitief verzoek (artikel 9 Referendumverordening Zaanstad 2022).

Als de gemeenteraad besluit het bezwaarschrift ongegrond te verklaren blijft het eerdere besluit in stand. De bezwaarmakers kunnen tegen dat besluit in beroep gaan bij de rechtbank door het indienen van een bezwaarschrift binnen zes weken.

Communicatie/vervolgtraject

De bezwaarmakers zullen worden geïnformeerd over het besluit zoals genomen door de gemeenteraad.

Indien het raadsvoorstel wordt aangenomen dan zal de referendumverordening worden opgevolgd en de fase starten om tot een definitief verzoek te komen. De initiatiefnemers zullen daarover worden geïnformeerd en tevens zal op de website van Zaanstad hierover worden gecommuniceerd.

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Zaanstad,

Besluit:

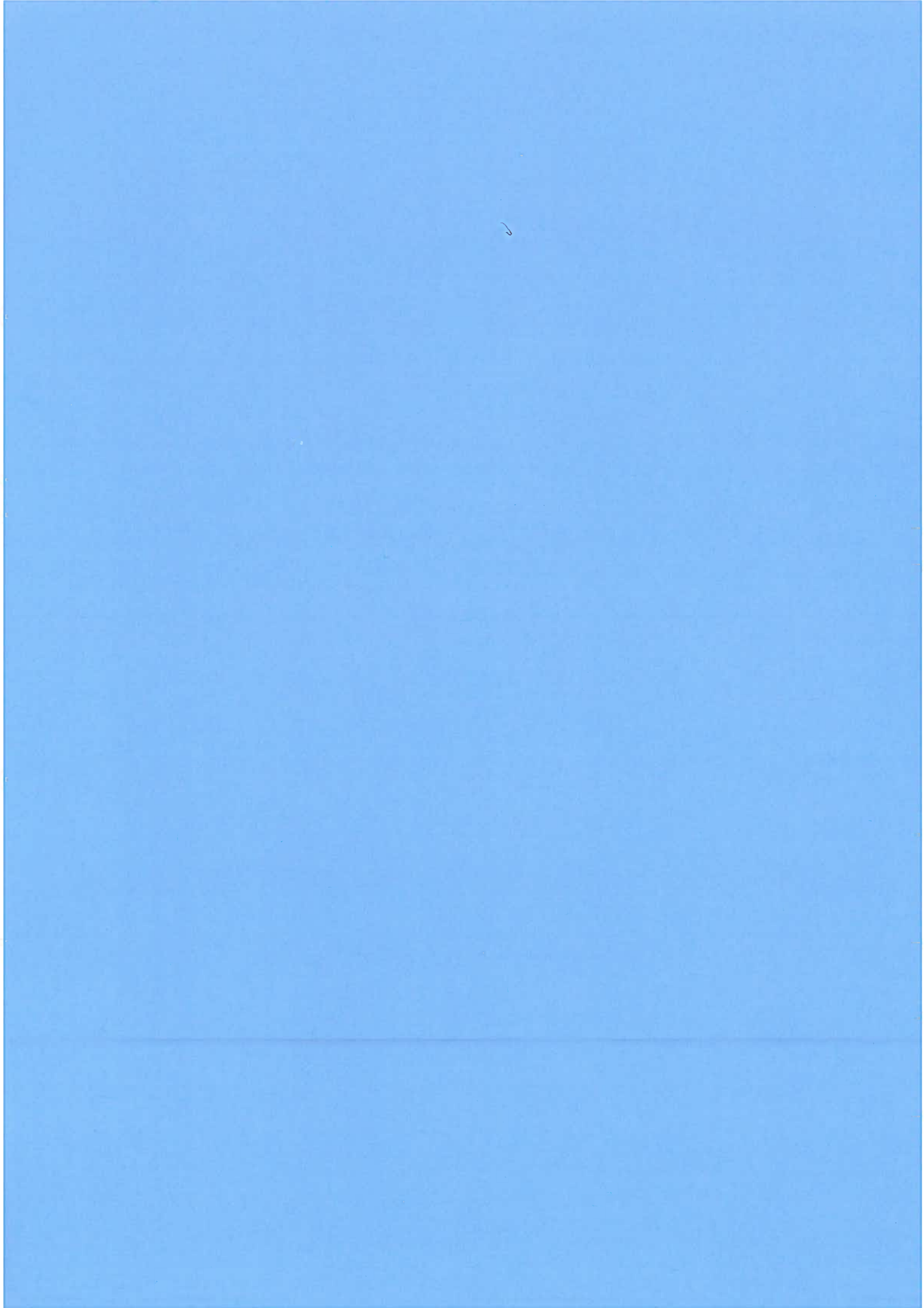
1. a. Het bezwaarschrift van advocatenkantoor Stibbe namens de initiatiefnemers van het Actiecomité 'Hou de Zaanse Schans Open! gericht tegen het besluit van de raad van 22 mei 2025 (2025/9421897) om het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerp raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' niet in te willigen overeenkomstig het advies van de externe hoorcommissie gegrond te verklaren
b. het bestreden besluit te herroepen en
c. het inleidend verzoek tot het houden van een referendum in te willigen.
2. Het raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans te schorsen (niet verder uit te voeren) tot de raad hierover nader besluit.
3. In te stemmen met het verzoek van de bezwaarmakers tot het vergoeden van gemaakte proceskosten aan bezwaarmakers.

In de vergadering van- 2025

De griffier,

Conform de [machtiging tekenbevoegdheid raadstukken](#) is dit besluit alleen ondertekend door griffier.

Bijlage 15

Tweede tik voor Zaanstad: Stadsadvocaat bevestigt rechtmatigheid referendum Zaanse Schans

De toekomst van de Zaanse Schans is al maanden onderwerp van fel politiek en maatschappelijk debat. De gemeenteraad wil de drukte op het erfgoedgebied aanpakken met een ingrijpend pakket: een verplicht ticketsysteem, een nieuw exploitatiemodel, aanpassingen in de mobiliteit en het verleggen van de route over het terrein.

Een grote groep bewoners en ondernemers wilde een referendum over deze ingrijpende veranderingen organiseren. Zij verzamelden in mei 2.413 handtekeningen. Dat was ruim voldoende om het proces op gang te brengen.

Toch besloot de raad op 22 mei het inleidend verzoek voor een referendum af te wijzen, ondanks dat de referendumcommissie van Zaanstad daar positief over had geadviseerd.

Op 7 november meldden we dat de externe bezwaarcommissie dat besluit volledig onderuithaalde. Nu bevestigt ook de stadsadvocaat dat de raad het referendum niet had mogen blokkeren.

Niet weigeren

Volgens het juridische advies van de stadsadvocaat, aangevraagd door de 'Bestuurlijke driehoek' burgemeester Jan Hamming, gemeentesecretaris Lennart Graaff en griffier Marleen Catsburg, is het inleidend verzoek terecht gericht op het ontwerp-raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans. Daarmee voldoet het aan de eisen van de Referendumverordening Zaanstad en kan het verzoek niet op die grond worden geweigerd.

Het advies van de stadsadvocaat sluit naadloos aan bij **de scherpe kritiek van de bezwaarcommissie**, die eerder stelde dat het democratisch belang van een referendum aanzienlijk zwaarder weegt dan de bezwaren van de raad. Ook de stadsadvocaat verwijst naar eerdere jurisprudentie waaruit blijkt dat gemeenteraden regelmatig ongelijk krijgen wanneer zij referenda proberen te blokkeren.

Hele besluit

Opvallend is dat het referendum volgens het advies moet gaan over het volledige ontwerpbesluit, inclusief het verplichte ticketsysteem en het mobiliteitsplan. Splitsing is volgens de verordening niet toegestaan.

Gesprekken met bewoners en ondernemers kunnen ondertussen gewoon doorgaan; ook dat is geen reden om een referendum tegen te houden.

Nu zowel de externe bezwaarcommissie als de stadsadvocaat de raad terugfluiten, is de vraag wat de raad doet: trekt zij haar eerdere besluit in, of volgt opnieuw een gang naar de rechter? Volgens beide adviezen maakt Zaanstad in dat laatste scenario weinig kans.

(De raad kan overigens ook de uitslag van een referendum nog steeds naast zich neerleggen.)

Door Merel Kan, met informatie uit het advies van de stadsadvocaat en uit het Orkaan-archief.

 21 november 2025

 Politiek

 afsluiting zaanse schans, referendum Zaanse Schans, zaanse schans

Deel dit artikel:

9 reacties

H vd bos

22 november 2025 om 16:05

Links mag alles, blokkeren, uitsluiten, met vingers naar anders denkende wijzen.

Vroeger was Zaandam een cpn bolwerk. Maar dat waren echte linkse lieden, zonder eigen winstbejag. De cpn is opgegaan in GroenLinks, maar ook hier is het gedachtengoed van de cpn (eigenbelang) verkwanseld naar wel eigenbelang.

Zaanstad, veel succes, in maart mogen jullie de hele meute wegstemmen.

[Beantwoorden](#)

Corrie Versteeg

22 november 2025 om 13:27

Graag nemen wij onze vrienden of familie

(ook regelmatig uit het buitenland) en nieuwkomers mee naar ons Erfgoed dus ook altijd naar de Zaanse Schans om hun daarvan te laten genieten en om van onze tradities te vertellen. (Al 55jaar)

Als wij moeten gaan betalen, bijvoorbeeld ook in Orvelte of Ootmarsum etc.) wordt dat onbetaalbaar voor onze portemonnee want daar komt ook parkeer en benzine kosten bij en de Nederlandse Pannenkoek etc.

Ons inziens mag je geen entree vragen voor een woongebied!!! Te mal voor woorden.

We hebben toch echt het idee dat investeerders niet gaan voor Erfgoed maar vooral voor financieel eigen belang.

Een alternatief zou misschien zijn om een systeem te bedenken om enthousiast publiek te reguleren zonder betaling.

Beleidsmakers met inwoners Succes!

Vriendelijke groet,

Corrie

[Beantwoorden](#)

Gerard Kruisdijk

22 november 2025 om 17:58

Er komen miljoenen mensen naar de Zaanse Schans. Die geven hun geld uit bij de ondernemers en de reisorganisatoren.

Geen probleem. Laat ze daar een dikke boterham aan over houden. Het zou echter fijn zijn als de Zaanse gemeenschap mee

zou kunnen profiteren van deze forse inkomstenbron en bovendien enige compensatie krijgt voor de overlast die dit massatoerisme veroorzaakt. Dan is een bescheiden entree van bijvoorbeeld een tientje of twee zo gek nog niet. Dan is ook geld beschikbaar voor onderhoud aan de Schans en hoeft het wandelpad door de Kalverpolder niet weer twee jaar lang gesloten te blijven omdat er geen geld is om de bruggetjes te repareren.

[Beantwoorden](#)

Frederik Juliot Waterman

22 november 2025 om 20:59

Wat een prima reactie... Ik sluit mij hier volledig bij aan... waarom zou heel Zaanstad voor het onderhoud / behoud opdraaien en de ondernemer de winst graaien. In de hele wereld moet men betalen voor het bezoeken van een attractie. Het Rijksmuseum is van ons allemaal, maar als ik naar binnen wil moet ik gewoon betalen... Het merendeel van de tegenstanders zijn de voor een dubbeltje op de eerste rij zitters.

[Beantwoorden](#)

P. Bateman

22 november 2025 om 00:10

wat een onzin dat hier tienduizenden euros aan moet worden uitgegeven. Toppunt van lobbyen door het bedrijfsleven, voor hun eigen business. Dit geld zou moeten worden uitgegeven aan mensen die hun eten niet meer kunnen betalen en kinderen die zonder ontbijt naar school gaan.

[Beantwoorden](#)

Peter Blokker

21 november 2025 om 22:29

ik vind het zo wie zo vreemd dat een referendum verboden kan worden

[Beantwoorden](#)

Niek A.F. Grandiek

21 november 2025 om 20:27

Onlangs nog naar de Rijk geweest. Zo mooi, knus, gezellig, doorspekt van ooit. Kort daarna de Haarlemmerbuurt en de Noordermarkt in Amsterdam bezocht. (Misschien wel de mooiste stad van 'de wereld' 😊)
Moet je toch niet aan denken dat ze die locaties gaan sluiten en entree gaan heffen? Zou toch volslagen belachelijk zijn?
Waanzin ten top toch?
Kompleet van de pot gerukt toch?
En in Zaanstad is het zelfs denkbaar ... 🤔

[Beantwoorden](#)

Jos Blomkwist

21 november 2025 om 20:14

Democratie is het hoogste goed in onze maatschappij, maar blijkbaar niet bij onze lokale bestuurders. Zijn ze bang om bakzeil te moeten halen? Bang voor verlies van het pluche? Of is het gewoon een vorm van dwingelandij waarbij slikken of stikken belangrijker is dan zaken op een nette, democratische, manier af te handelen. College en raad, ook hier geldt dat het beter is ten halve te keren dan ten hele te dwalen.

[Beantwoorden](#)

T. Jonker

21 november 2025 om 19:49

Geweldig dat het referendum niet zomaar de prullenbak in gaat. Helaas leert de praktijk in Nederland dat de politiek ook de uitslag van referenda, die niet uitpakken zoals ze wensen, in de prullenbak gooien. Of als inlegvelletje eindigt, zonder de uitslag recht te doen. Inspraak is ver te zoeken in dit land. Volksvertegenwoordiging betekent helaas niet dat het volk vertegenwoordigd wordt.

Geef een reactie

Je e-mailadres wordt niet gepubliceerd. Vereiste velden zijn gemarkeerd met *

Reactie *

Naam *

E-mail *

- ☐ Mijn naam, e-mail en site opslaan in deze browser voor de volgende keer wanneer ik een reactie plaats.
- ☐ Stuur mij een e-mail als er vervolgreacties zijn.
- ☐ Stuur mij een e-mail als er een nieuw artikel geplaatst wordt. Let op: dit levert ongeveer 10 e-mails per dag op!

Reactie plaatsen

Gerelateerd nieuws

10

Zakkenrollermaffia op de Zaanse Schans: mensen bespuugd en bedreigd

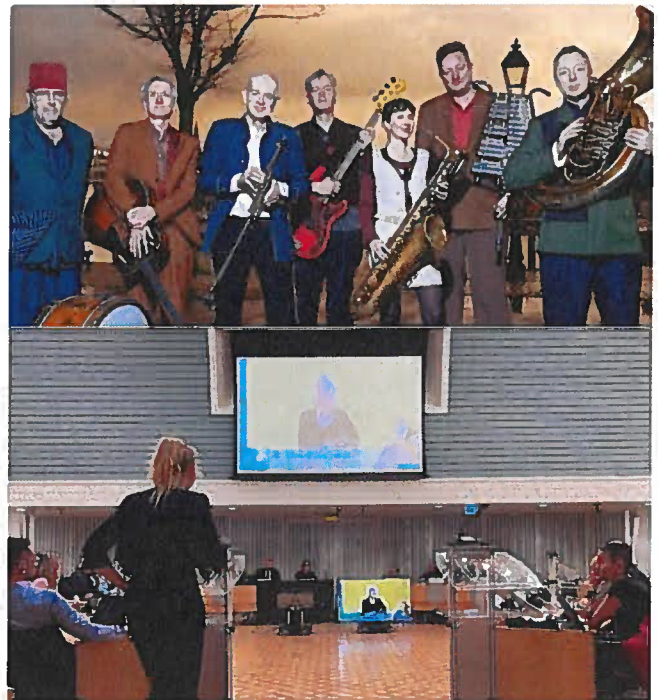
1

Bonte Hen viert jubileum in 'mooi stand'

0

Explosie, Assendelft en referendum in De Week van De Orkaan

28

Referendum Zaanse Schans opnieuw afgeschoten, raad negeert juridisch advies

Advertentie

bakkerij Goemans

De lekkerste oliebolletjes, appelflappen en appelbeignets!

Op 29, 30 en 31 december onze winkel in Assendelft

Bestel gemakkelijk vooraf! Klik om te bestellen

Of bezoek onze oliebolletjes drive-in!
30 en 31 december Strengweg 1 Heemskerk
Van 08.00 - 16.00 uur

www.goemansbakkerij.nl/webshop

bakkerij Goemans

De lekkerste oliebolletjes, appelflappen en appelbeignets!

Op 29, 30 en 31 december onze winkel in Assendelft

Bestel gemakkelijk vooraf! Klik om te bestellen

Of bezoek onze oliebolletjes drive-in!
30 en 31 december Strengweg 1 Heemskerk
Van 08.00 - 16.00 uur

www.goemansbakkerij.nl/webshop

De Vank Debat

Interview met Rob Vreeken

TOEGANG IS GRATIS
DAG EN TIJD: 14 JANUARI 2026
START: 20.00 UUR
DUUR: 09.00 - 10.00 UUR
LOCATIE: PUNKTWERK WORMERVEER 3, WORMERVEER

OVER TURKIJE EN ISRAËL/PALESTIJNSE GEBIEDEN

De Vank Debat

Interview met Rob Vreeken

TOEGANG IS GRATIS
DAG EN TIJD: 14 JANUARI 2026
START: 20.00 UUR
DUUR: 09.00 - 10.00 UUR
LOCATIE: PUNKTWERK WORMERVEER 3, WORMERVEER

OVER TURKIJE EN ISRAËL/PALESTIJNSE GEBIEDEN

OPENING NIEUWE VESTIGING PONTMEYER WORMERVEER

VANAF 15 JANUARI 2026
INDUSTRIEWEG 3, WORMERVEER

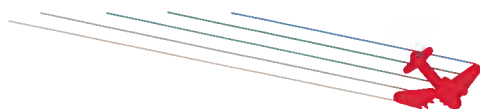
OPENING NIEUWE VESTIGING PONTMEYER WORMERVEER

VANAF 15 JANUARI 2026
INDUSTRIEWEG 3, WORMERVEER

Heb je nieuws voor ons? Tip de redactie!

Contact opnemen

Zaans nieuws voor jou

DE ORKAAN

Toen

Nu

Dan

Ooit (wat we willen)

Colofon

CONTACT

Het Oog

Adverteren

Vragen/klagen

Privacybeleid

NOOIT GENOEG

Nieuwsbrief

De Orkaan-app en de KortZaans-app

De Orkaan Junior

Offline

Orkaan-Sociaal

Bijlage 16

Aangetekend

Aan de gemeenteraad van de gemeente Zaanstad
t.a.v. M. Catsburg – Reurslag
Postbus 2000
1500 GA Zaandam

Tevens per e-mail:

raadsgriffie@zaanstad.nl

m.catsburg@zaanstad.nl

mr. J.C. van Oosten
Advocaat

Advocaten en notarissen
Beethovenplein 10
Postbus 75640
1070 AP Amsterdam
Nederland

T +31 20546 06 62
M +31 6 270 971 56
jan.vanoosten@stibbe.com

Onze ref.
JvO/DvdK 1046034-33779593
Uw ref.
9582520
Datum
25 november 2025

Te nemen beslissing op bezwaar inleidend referendumverzoek raadsvoorstel Toekomstbestendige Zaanse Schans

Geachte Raad,

Op 27 november aanstaande staat de beslissing op bezwaar over het afwijzen van het inleidend referendumverzoek over het raadsbesluit “Toekomstbestendige Zaanse Schans” van 22 mei 2025 (het **Principebesluit**) op de agenda van uw Raad.¹ De initiatiefnemers van het Actiecomité 'Hou de Zaanse Schans Open!' (de **Initiatiefnemers**) hebben een voorstel aan uw Raad in het licht van deze beslissing op bezwaar en lichten dit in het vervolg nader toe.

1. ADVIES VAN EXTERNE HOOR- EN ADVIESCOMMISSIE EN BEZWAREN TEGEN HET PRINCIPEBESLUIT

- (1) De externe hoor- en adviescommissie heeft inmiddels advies uitgebracht en geconcludeerd dat uw Raad onvoldoende overtuigend heeft aangetoond en onderbouwd dat er zwaarwegende redenen zijn om geen referendum te houden over het Principebesluit.² De commissie adviseert daarom het bezwaar gegrond te verklaren en het inleidend referendumverzoek alsnog in te willigen. De consequentie hiervan is dat het Principebesluit wordt geschorst en niet verder kan worden uitgevoerd. De Initiatiefnemers van het inleidend referendumverzoek zijn uiteraard blij dat zij door de commissie in het gelijk zijn gesteld.
- (2) De Initiatiefnemers hebben grote bezwaren tegen het besluit van uw Raad om de Zaanse Schans aan de openbaarheid te onttrekken en een verplicht ticket van €17,50 in te voeren, omdat hiermee de vrijheid van bewoners en ondernemers ernstig wordt beperkt. De Raad heeft tijdens de hoorzitting aangevoerd dat een referendum prematuur is, dat het Principebesluit van 22 mei

¹ Het raadsvoorstel in het kader van de beslissing op bezwaar is [hier](#) te vinden en het Principebesluit [hier](#).

² Het advies van de externe commissie is [hier](#) te vinden.

2025 nog erg vaag is en dat veel zaken nog niet uitgekristalliseerd zijn. Ook bestaat er nog discussie met de Initiatiefnemers over de uitvoerbaarheid van een aantal belangrijke uitgangspunten die uw Raad heeft vastgesteld, zoals gratis toegang voor inwoners van de gemeente Zaanstad en Wormerland en het niet plaatsen van een fysiek hek om de Zaanse Schans af te sluiten.

- (3) De adviescommissie erkent dat er nog (nader) onderzoek gedaan moet worden, maar is tevens van mening dat er voldoende concrete aanknopingspunten - over entreegeld en onttrekking - zijn om een concrete vraag dan wel vragen voor te leggen aan de inwoners van de gemeente Zaanstad.³ De Verordening op het Referendum Zaanstad 2022 (de **Referendumverordening**) laat het niet toe om pas in een later stadium - wanneer het besluit volledig is uitgewerkt - alsnog een referendum aan te vragen (artikel 3 lid 1 onder i van de Referendumverordening). In dat geval kan namelijk aan de Initiatiefnemers tegengeworpen worden dat zij al eerder een kans hadden om een inleidend verzoek tot het houden van een referendum in te dienen en dat deze kans nu voorbij is. Dit is daarom het enige moment waarop een referendum over dit besluit kan worden ingediend.

2. GESPREKKEN OVER MINNELIJKE OPLOSSING

- (4) Conform uw besluit van 10 juli 2025 hebben op basis van de 'informele aanpak' na de zomer gesprekken plaatsgevonden tussen de Initiatiefnemers en de gemeente over de mogelijkheid om tot een minnelijke oplossing te komen.⁴ Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Zaanstad heeft in de rapportage van 22 september 2025 aangegeven dat het besluit ook de mogelijkheid open laat voor alternatieven als daarmee een resultaat kan worden behaald dat recht doet aan de in datzelfde raadsbesluit geformuleerde beleidsdoelstellingen voor de Zaanse Schans.⁵ Inmiddels vinden hierover ook gesprekken plaats met de erfgoedpartijen en de gemeente, zoals door uw Raad is verzocht met motie 25M56 gewijzigd "Samen werken aan een toekomstbestendige Zaanse Schans".⁶ Voor het eerst in lange tijd zijn partijen op de Zaanse Schans weer met elkaar in gesprek en dat is een positieve ontwikkeling. Het zou goed zijn als deze gesprekken de komende tijd kunnen worden voortgezet.
- (5) Een knelpunt voor een minnelijke oplossing is dat uw Raad enerzijds met de genoemde motie heeft opgeroepen om samen te werken aan een toekomstbestendige Zaanse Schans, maar tegelijkertijd in het Principebesluit van 22 mei 2025 wel al heel concreet heeft besloten tot de invoering van een verplicht ticket. De raad is namelijk akkoord gegaan met het Principebesluit om "verplichte kaartverkoop mogelijk te maken door voorbereiden onttrekkingsbesluit om openbare paden en wegen per start toeristenseizoen 2026, of zoveel later als noodzakelijk is, te onttrekken aan de openbaarheid" (besluitpunt 2.1), en akkoord gegaan "met het duurzaam exploitatiemodel inhoudende het genereren van inkomsten uitgaande van 1,8 miljoen bezoekers per jaar en een ticket met een consumentenprijs van €17,50" (besluitpunt 3). Deze punten maken een onderdeel uit van het "Duurzaam exploitatiemodel Ontwikkelstrategie". Het zijn deze besluitpunten die maken dat hier nu al een referendumverzoek over moest worden ingediend

³ Advies van de externe commissie, pagina 7.

⁴ Dit besluit is [hier](#) te vinden.

⁵ Rapportage 1 toekomstbestendige Zaanse Schans 22 september 2025, pagina 5 (zie [hier](#)).

⁶ Deze motie is [hier](#) te vinden.

en niet kan worden afgewacht wat het definitieve besluit over de toekomst van de Zaanse Schans gaat worden.

3. VOORGESTELDE OPLOSSING

- (6) Een manier om alsnog uit deze impasse te komen zou zijn dat de Raad het Principebesluit van 22 mei 2025 intrekt of zodanig wijzigt dat hiermee (nog) niet tot de onttrekking van het gebied uit de openbaarheid en de invoering van een verplicht ticket wordt besloten. Uw Raad zou wel een besluit kunnen nemen om dit scenario en andere alternatieven verder uit te werken. Op die manier ontstaat er meer ruimte voor het gesprek met de stakeholders en kan de Raad op een later moment, wanneer alle consequenties hiervan goed zijn onderzocht, een zorgvuldig besluit nemen over een definitief scenario.
- (7) Doordat een ticket van € 17,50 per toeristenseizoen 2026 breed is gecommuniceerd door zowel de gemeente als de erfgoedpartijen, zijn er duidelijke signalen dat de markt hier nu al op anticipeert door de Zaanse Schans volgend jaar te schrappen uit het programma. Daarmee komt de financiële positie van zowel de ondernemers als de erfgoedpartijen onder druk te staan. Ook om deze reden is het beter om niet nu al tot concrete maatregelen te besluiten, maar hiermee te wachten zolang de invoering hiervan nog onzeker is. Dat zou ook meer recht doen aan de constatering en overwegingen van amendement 25A46 "Neem de tijd voor onttrekking openbaarheid Zaanse Schans".⁷

4. VOORSTEL AAN UW RAAD

Concreet stellen de Initiatiefnemers voor dat:

- i) uw Raad besluit om het raadsbesluit van 22 mei 2025 te wijzigen of in te trekken, zodat hierin niet nu al besloten wordt uitvoering te geven aan het scenario waarmee op korte termijn overgegaan wordt tot onttrekking van de Zaanse Schans aan de openbaarheid en invoering van een verplicht ticket;
- ii) in het besluit tot wijziging of intrekking van het Principebesluit duidelijk naar voren komt dat het scenario van onttrekking en verplichte ticketing nog niet vaststaat en dat er verschillende scenario's worden onderzocht op zodanig wijze dat dit ook voor de markt (zoals touroperators) duidelijk is; en
- iii) in het besluit tot wijziging of intrekking van het Principebesluit staat dat dit besluit en het Principebesluit niet in de weg staan aan het honoreren van een eventueel referendumverzoek over een toekomstig besluit over de toekomst van de Zaanse Schans als bedoeld in artikel 3 lid 1 onder i Referendumverordening.⁸

⁷ Dit amendement is [hier](#) te vinden.

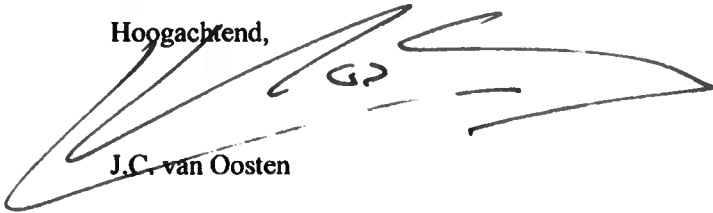
⁸ De reden dat deze bepaling erin staat is dat in artikel 3 lid 1 onder i Referendumverordening staat dat niet een referendum kan worden gehouden over een (ontwerp)besluit dat naar het oordeel van uw Raad zijn grondslag vindt in een ouder besluit. De Initiatiefnemers willen de mogelijkheid openhouden dat ook een toekomstig besluit over de toekomst van de Zaanse Schans referendabel is. En dat vergt dat uw

Stibbe

Als uw Raad tegemoetkomt aan bovengenoemde voorwaarden zijn de Initiatiefnemers bereid om het inleidend referendumverzoek en het bezwaar tegen de afwijzing hiervan in te trekken.

Op deze wijze wordt meer ruimte gecreëerd voor de gesprekken die nog gaande zijn. Bovendien wordt voorkomen dat de gemeente nu kosten moet maken voor het organiseren van een referendum over een besluit dat nog niet definitief is. De Initiatiefnemers vernemen graag uw reactie.

Hoogachtend,

A large, stylized handwritten signature in black ink, consisting of several sweeping loops and a long horizontal stroke at the end.

J.C. van Oosten

Raad nu al besluit dat naar uw oordeel een dergelijk besluit, wat de inhoud daarvan ook is, niet zijn grondslag vindt in het Principebesluit of in het besluit tot wijziging of intrekking van het Principebesluit.

Bijlage 17

Toelichting op urgentie Ontwikkelstrategie

De Ontwikkelstrategie is opgesteld om de continuïteit van de Zaanse Schans te waarborgen. Zonder maatregelen is het niet mogelijk om het erfgoed goed te beheren en te onderhouden. Zonder onderhoud gaat het erfgoed op termijn (5 tot 7 jaar) verloren. En zonder erfgoed is er geen Zaanse Schans. De omvang van de toeristenstroom is van invloed op het erfgoed: hoe meer het wordt gebruikt, hoe meer onderhoud en beheer nodig is. Alle partijen die zijn betrokken bij de Zaanse Schans hebben baat bij uitvoering van de Ontwikkelstrategie en daarmee het behoud en continuïteit van de Zaanse Schans.

De Ontwikkelstrategie is opgebouwd uit vier hoofduitgangspunten, te weten:

- 1. Er is balans op de Zaanse Schans tussen wonen, werken en bezoeken**, door het beter spreiden van bezoekers in het gebied en het reguleren van het aantal bezoekers.
- 2. De Zaanse Schans is een veilige buurt in Zaanstad**, met een goede brand- en verkeersveiligheid ook op drukke dagen.
- 3. De Zaanse Schans is een kwalitatief aantrekkelijk en goed verzorgd gebied**, met betere voorzieningen voor een goede bezoekersbeleving, duurzamere woningen en een betere kwaliteit van de openbare ruimte.
- 4. De Zaanse Schans is authentiek**, een typische Zaanse woon- en werkbuilt.

De gemeenschappelijke agenda voor uitvoering van de Ontwikkelstrategie is in 2020 aan hand van 7 aandachtspunten vormgegeven. De toename van de toeristenstroom heeft een weerslag op deze aandachtspunten van de Ontwikkelstrategie. Deze weerslag bestaat per aandachtspunt uit:

- *De Zaanse Schans is een authentiek Zaanse dorp anno 1850 waar erfgoed voorop staat*
Er komen veel bezoekers, daardoor wordt het terrein en het erfgoed veel gebruikt en slijt het harder. Dit heeft een negatief effect op de authentieke uitstraling van het beschermde dorpsgezicht en de kwaliteit van het gebied. Dit heeft gevolgen voor de continuïteit van de Zaanse Schans.
- *De Zaanse Schans is een leefbare buurt waar het goed wonen en werken is*
De leefbaarheid voor de bewoners en omwonenden staat verder onder druk. Door de toeristenstroom die langs de huizen trekt, is er regelmatig gebrek aan privacy. Bewoners hebben hinder van bijvoorbeeld taxi's op invalide parkeerplaatsen en straatventers zonder standplaatsvergunning. Ze missen hierin handhaving en toezicht op naleving van de (leef)regels. De historische huizen zijn niet eenvoudig te verduurzamen en dit leidt tot hoge (stook)kosten en minder comfort voor de bewoners.
- *De Zaanse Schans is veilig en goed bereikbaar*
Het intensieve gebruik van het terrein leidt tot onveilige situaties op en in de nabijheid van de Zaanse Schans. Zo leidt de combinatie van voetgangers en fietsers op de Kalverringdijk regelmatig voor onveilige situaties. Maar ook op de smalle paden en bruggetjes van het terrein ontstaan onveilige situaties omdat deze niet zijn berekend op grote stromen bezoekers. Tijdens de pilot is gemeten welke plekken het drukst zijn. Hieruit blijkt dat op de smalle bruggen bij het Wevershuis en bij Catharinahoeve grote aantallen passeren. Daarnaast is ook de start van het Molenlint een drukke plek. Uit de metingen uitgevoerd tijdens de pilot in 2024 kwam naar voren dat het maximaal gemeten aantal bezoekers gedurende een uur 1.850 bezoekers was. Dit zorgt voor een druk voetpad en overloop naar het naast gelegen fietspad. Ook de aan- en afvoer van de toeristenstroom via bussen

en ander vervoer vraagt om ingrepen om de veiligheid van bezoekers aan de Zaanse Schans en andere weggebruikers te kunnen waarborgen.

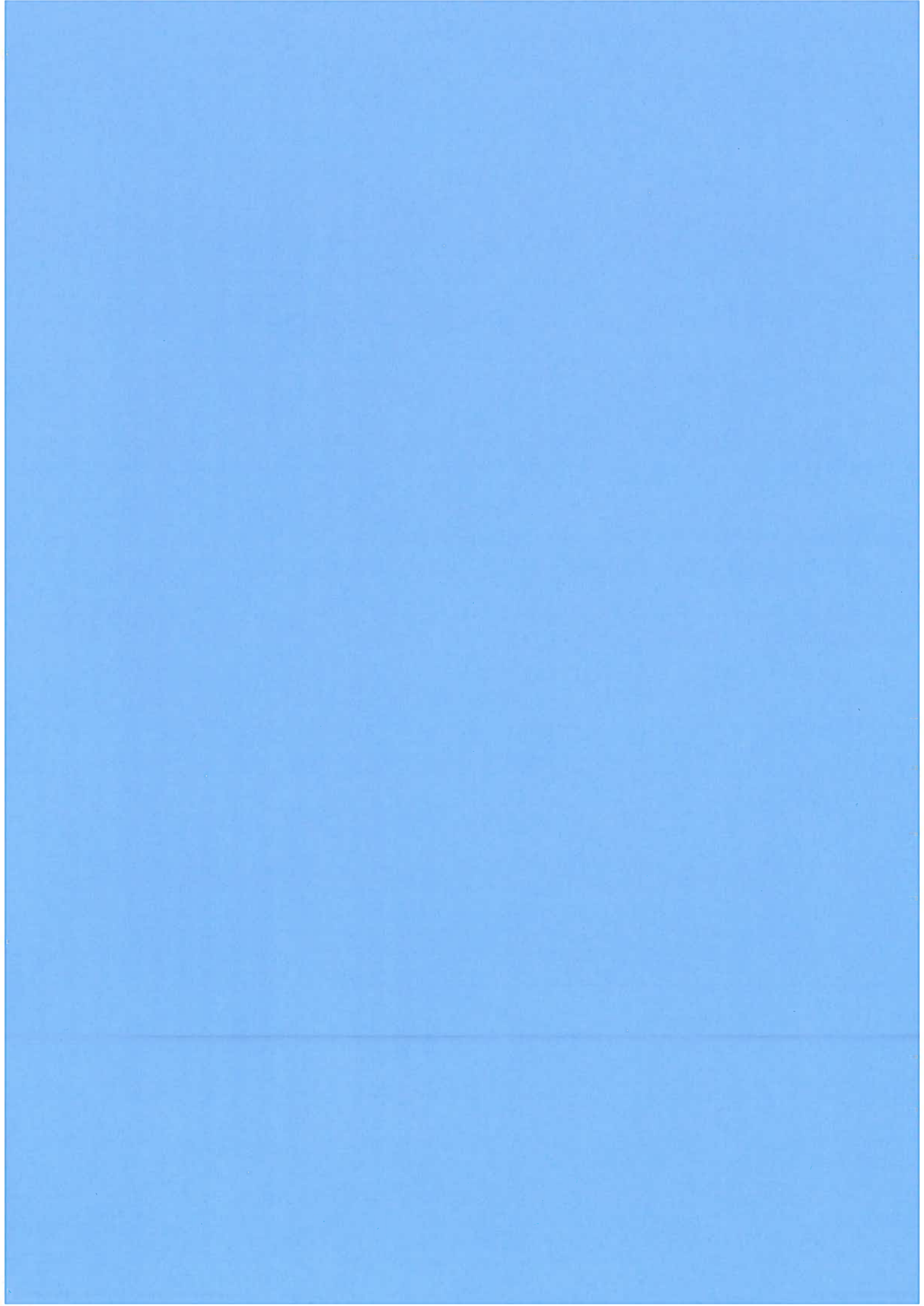
Zo zijn er regelmatig gevaarlijke verkeerssituaties tussen scholieren en taxi's die bezoekers aan de Zaanse Schans afzetten bij het begin van de Kalverringdijk en daarvoor het fietspad tussen de brug en het Sint Michael College kruisen en bij de ingang van het parkeerterrein door achteruitrijdende auto's als het parkeerterrein vol is. Ook omwonenden ervaren veel overlast van de parkeer- en verkeerssituatie.

- *De Zaanse Schans geeft bezoekers kwalitatief goede informatie, faciliteiten en beleving*
De erfgoedpartijen (Stichting De Zaanse Schans, Stichting Zaanse Museum, Stichting Wind Molen Compagnie en Stichting Museum Zaanse Tijd) hebben nu nog een versnipperd aanbod en vertellen geen samenhangend verhaal. Daarmee kent de Zaanse Schans geen totaal beleving. Deze samenwerking van de erfgoedpartijen moet komende jaren nog verder worden uitgebouwd en gezamenlijke programmering moet worden vormgegeven. Om het voortbestaan van deze erfgoedpartijen te borgen en de ambities op het gebied van gezamenlijke programmering te realiseren, zijn financiële middelen nodig.
Ondanks de vele bezoekers aan de Zaanse Schans, krijgen de erfgoedpartijen afzonderlijk te weinig betalende bezoekers om hun exploitatie rond te krijgen en het nodige te investeren in de toekomstbestendige Zaanse Schans. Door de pilot verkoop vrijwillig ticket in 2024 hebben de erfgoedpartijen (zie Raadsinformatiebrief d.d. 12 december 2024) onderzocht wat het effect is van een gezamenlijke ticket voor bezoek aan alle locaties. De Historische Commissie en ondernemersverenigingen OVZS en OV1509 hebben hun zienswijzen over de pilot ingediend. Deze input is als bouwstenen meegewogen in voorliggend raadsvoorstel.
- *De Zaanse Schans richt zich op verschillende typen bezoekers*
Er wordt nog geen onderscheid gemaakt in de verschillende typen toeristische bezoekers. Deze toeristen beleven de Zaanse Schans op dezelfde manier.
- *De Zaanse Schans partners vertellen gezamenlijk het verhaal van de Zaanstreek*
Het is belangrijk dat alle partijen op de Zaanse Schans een bijdrage leveren aan het samenhangend verhaal dat op de Zaanse Schans wordt verteld. Dat is nog niet het geval. De erfgoedpartijen gaan de komende tijd toewerken naar één werkorganisatie. Dit is niet de enige stap die nodig is om het verhaal van de Zaanstreek te vertellen. Ook de ondernemers op de Zaanse Schans kunnen een belangrijke bijdrage leveren zoals het bieden van aantrekkelijk aanbod gericht op de verschillende doelgroepen bezoekers en het delen van hun expertise over sales en marketing en daarmee versterken van de gezamenlijke marketing.
- *De Zaanse Schans ontwikkelt zich voor een duurzame toekomst*
Om te komen tot een duurzame toekomst van de Zaanse Schans is samenspel van bovenstaande (toekomstige) ontwikkelingen nodig. Om dit te realiseren, zijn maatregelen nodig om onder andere het aantal bezoekers te reguleren en het uiterlijk en de aantrekkingskracht van het beschermde dorpsgezicht alsook de leefbare woon-/werkbuurt in monumenten te bewaren en waar mogelijk te verdiepen door samenwerking tussen erfgoedpartners, bewoners en ondernemers. Om al deze maatregelen uit te voeren, zijn investeringen nodig. Stichting de Zaanse Schans en de gemeente beschikken niet over voldoende middelen om deze maatregelen te kunnen bekostigen. Het wordt in de huidige tijd van krappe gemeentelijke budgetten ook steeds ingewikkelder om aan de inwoners van de gemeente uit te leggen dat de gemeente grote maatschappelijke kosten ten behoeve van de Zaanse Schans moet dragen terwijl het gebied in potentie voldoende opbrengsten kan genereren om die kosten te dragen. Als de keuze wordt gemaakt om cultureel erfgoed te behouden en te investeren

dan dienen daarvoor financiële middelen te worden gezocht en is kaartverkoop noodzakelijk om voor voldoende opbrengsten te zorgen.

Het inrichten van een duurzaam exploitatiemodel waarbij toeristische bezoekers aan de Zaanse Schans meebetalen aan de kosten door een vorm van verplichte entree is daarom onontkoombaar.

Bijlage 18

Afsluiting en nieuw ticket-systeem Zaanse Schans uitgesteld

De invoering van een verplicht ticket voor de Zaanse Schans per april 2026 is voorlopig van de baan. De Zaansche Molen – de belangrijkste speler op de Schans – gaat voor het komende toeristische seizoen dezelfde prijzen en openingstijden van de molens en het Molenmuseum hanteren als in 2025-2026. Als het nieuwe ticketsysteem zou zijn ingevoerd zou dat een all-in-tarief van € 17,50 zijn geweest.

Directeur-bestuurder Katelijne Prinsenbergh van Vereniging De Zaansche Molen schrijft aan de relaties op de Zaanse Schans dat ze daartoe overgaan 'omdat er op dit moment nog geen definitieve invoeringsdatum is vastgesteld'.

De afsluiting, het nieuwe fietspad, de digitale toegang, de ontheffing voor inwoners van Zaanstad en Wormerland en anderen, het ondernemers- en het bewonersfonds gaan dus voorlopig ook niet door. De vermakelijkheden-belasting wordt niet afgeschaft. De gemeente draait in 2026 en 2027 dus nog steeds grotendeels op voor onderhoud op de Schans en de kosten voor het Zaanse Museum.

Begin deze maand maakte Zaanstad de eerste kwartaalrapportage over de 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' bekend waaruit bleek dat er wel veel gesprekken waren gevoerd maar nog weinig concrete maatregelen waren genomen.

Door Piet Bakker. Hier ons [dossier over de afsluiting van de Zaanse Schans](#). Foto: De Orkaan.

📅 27 oktober 2025

📍 Zaandam

🏷️ afsluiting zaanse schans, Zaansche Molen, zaanse schans

Deel dit artikel:

24 reacties

alyheijltjes

28 oktober 2025 om 15:38

Waarom zijn de leden van de Vereniging De Zaansche Molen hierover niet in kennis gesteld voordat dit besluit naar buiten is gebracht? Geen goede manier om te bouwen aan verbinding en vertrouwen, zoals het bestuur voor ogen zou hebben.

[Beantwoorden](#)

T. Oosterhuis

30 oktober 2025 om 16:54

De leden hebben nooit vooraf invloed op de tarieven.

Daar invoering van het Schans ticket op zijn vroegst ergens in 2026 is, snap ik hun besluit.

[Beantwoorden](#)

Niek A.F. Grandiek

28 oktober 2025 om 12:18

De parkeerverlast in oud Zaandijk is een probleem dat maar op 1 manier kan worden opgelost. Creëer parkeermogelijkheden heel dicht bij de Schans zodat de automobilist wordt 'verleid' om daar te parkeren. Tussen de Schans en het Michael een parkeergelegenheid voor honderden auto's. De prijs zal minstens €10 zijn. Dat is geen probleem. Kijk maar naar parkeren bij strand Castricum, een flinke prijs en is in het hoogseizoen droogvol. Hiermee onlast je oud Zaandijk.

Minder toeristen door regelgeving is een onnozele illusie. We zitten nu eenmaal met 7,5 miljard mensen op deze aardkloot waarvan zo'n 15% geregeld verre reizen maakt. Toegang verbieden? Reguleren? Onzin.

Kortgeleden was ik naar de Rijk geweest. Dat is vergelijkbaar met de Schans. Daar hoor je niemand over toegangtickets zeuren, gejam over onderhoud of parkeerverlast. En in de zomer is het daar rete-druk. Drie keer heb ik daar een babbeltje gemaakt met mensen uit de Rijk. "Tsja, zomers kan je hier over de hoofden lopen, maar dat hoort erbij. Gesellie toch?" De gemeente is blijkbaar apetrots op zo'n toeristenstroom. Kan dus ook.

[Beantwoorden](#)

Wybe Rood

28 oktober 2025 om 19:26

Kun je dat qua bezoekersaantallen écht vergelijken met de schans? Wow. Ik ben al sinds 2000 niet meer in de rijk geweest, maar het lijkt me echt enorm opzienbarend als dat dezelfde aantallen zijn!

[Beantwoorden](#)

Frank Tjeertes

28 oktober 2025 om 11:53

De vereniging De Zaansche Molen stelt de prijzen voor de molens en het Molenmuseum voor 2026 ongewijzigd vast. Gaan daarmee de plannen van de gemeente Zaanstad niet door?? Rare een voorbarige conclusie!!

[Beantwoorden](#)

M. Bouwman

28 oktober 2025 om 07:15

Als bewoner van de overkant is het nogal teleurstellend dat we wederom geconfronteerd worden met de overlast en de onveiligheid op straat t.g.v. de chaos met het doorsturen van auto's en de grote getallen toeristen die op straat lopen in groepjes/

groepen waar de stoepen niet op zijn berekend. Het plotseling oversteken, geen ruimte geven leidt tot ongelukken en ergernissen. Het niet invoeren van een parkeervergunning gebied is van uit de gemeente goed te begrijpen . Waar moeten anders in het hoogseizoen al die auto's heen die na 10 uur/ elf uur niet meer op de parkeerplaats passen. Als er over bewoners wordt gesproken gaat het altijd over de bewoners van de Zaanse Schans zelf , maar in oud Zaandijk zijn ook bewoners. Wij zijn een relatief klein dorp die ook die gigantische stroom toeristen zowel uit de trein als al die auto's langs zien komen. In het voorjaar en hoog zomer is het bepaald onveilig. Helaas gaan de de belangen van ondernemers en het al jaren niet thuisgeven van de gemeente om verantwoordelijkheid te nemen voor hun bewoners ten koste van de bewoners van de twee oude dorpen Zaandijk en Koog. En het argument dan moet je hier maar niet gaan wonen is niet houdbaar want ik woonde hier al toen de Zaanse Schans een buurtje was met ongeveer 200.000 bezoekers per jaar en dat waren voor het grote deel Zaankanters

[Beantwoorden](#)

Rick Struik

28 oktober 2025 om 07:12

De vermoedelijkheid belasting blijft. Deze belasting wordt geheven over het aantal verkochte tickets. De Zaanse molen wordt hierdoor hard geraakt in de exploitatie-kosten. Per ticket werd in 2024 0.50 euro afgedragen aan de gemeente in totaal meer dan 340.000 euro. Deze last drukt zwaar op de exploitatie-rekening van de vereniging en gaat ten koste van het in stand houden van het erfgoed. De gemeente draait de belangrijkste partij op de Zaanse Schans zwaar de duimschroeven aan.

[Beantwoorden](#)

Bert Versteeg

28 oktober 2025 om 07:02

Enkele van de bedenkers (wethouder van Breunisse en Katelijne Prinsenbergh) van dit belachelijke plan nemen binnenkort de wijk net als de wethouder van Parkeren en Chaos (\$legers)

Er is weer veel geld over de balk gegooit.

Hopelijk gaat volgend jaar de nieuwe wethouder die over parkeren gaat harde maatregelen nemen om wat aan de parkeeroverlast in oud-Zaandijk en oud Koog te doen.

Voor mij is de belangrijkste maatregel die genomen moet worden de bouw van een grote parkeergarage bij de Zaanse Schans. Te denken om ter plekke van het sportveld en het parkeerterrein van het Michael College een ondergrondse parkeergarage te bouwen waar een paar honderd auto's in kunnen.

Na de bouw kunnen het sportveld en het parkeerterrein van de school weer terug komen.

Voor oud Zaandijk en oud Koog zal belanghebbende parkeren ingevoerd moeten worden zodat toeristen niet massaal daar gaan parkeren.

[Beantwoorden](#)

Edward Heijn

28 oktober 2025 om 14:41

dat heb ik jaren geroepen. gratis parkeren van uit het toerisme, en bewoners stonden dan straten verderop geparkeerd...

[Beantwoorden](#)

M. Monsma (vrijwilliger bij de Zaanse Molen)

28 oktober 2025 om 10:43

wat een afschuwelijk idee!

[Beantwoorden](#)

M. Monsma (vrijwilliger bij de Zaanse Molen)

28 oktober 2025 om 10:44

die parkeergarage...

[Beantwoorden](#)

Bert Versteeg

29 oktober 2025 om 15:48

Een ondergrondse parkeergarage met 300 plaatsen moet makkelijk te realiseren zijn.
Met 5 miljoen euro moet het wel lukken dat ding te bouwen.
Reken 3 euro per uur of een dagkaart van 24 euro.
Parkeergarage open van 08.00 tot 20.00 en tel uit je winst.
 $300 \times 3 \text{ euro} \times 12 = 10800 \times 7 = 75000 \text{ euro per week} \times 50 = 3.375.000.$
Natuurlijk zal de garage niet altijd vol zijn maar zelfs bij een gemiddelde bezetting van 25% komt er nog altijd bijna een miljoen per jaar binnen.
Trek er een half miljoen exploitatiekosten vanaf en binnen 10 jaar heb je de bouwkosten er uit terwijl bij een bezetting van 50% deze kosten er al met 5 jaar uit zijn.

[Beantwoorden](#)

Bert Versteeg

28 oktober 2025 om 12:19

Waarom?

[Beantwoorden](#)

Peter Moerland

28 oktober 2025 om 06:41

Het is niet te geloven dat we als vrijwilliger en lid van de Vereniging Zaanse Molen dit via de Orkaan moeten vernemen.

[Beantwoorden](#)

LJ Bos

28 oktober 2025 om 12:44

idd ben het helemaal met je eens.

[Beantwoorden](#)

hans van rheenen

28 oktober 2025 om 12:29

CITAAT: Directeur-bestuurder Katelijne Prinsenbergh van Vereniging De Zaanse Molen schrijft aan de relaties op de Zaanse Schans dat ze daartoe overgaan 'omdat er op dit moment nog geen definitieve invoeringsdatum is vastgesteld'.

Leden van de Zaanse Molenvereniging zijn dus blijkbaar géén relatie meer.

[Beantwoorden](#)

M. de Boer

28 oktober 2025 om 18:47

Er is niets veranderd in de houding van de vereniging.

[Beantwoorden](#)

Simon Quist

28 oktober 2025 om 00:56

De route langs de molens is te smal voor kinderwagens, de helling af kan vallen een gebrek aan valbescherming voor het publiek laat zien ...mij verbaast over het ontbreken van een EHBO post mij onprofessioneel overkomt, de veiligheid voor de bezoekers onvoldoende is gewaarborgd kosten met zich meebrengen die verhaald kunnen worden door een digitaal toegangsticket aan te bieden die tevens het aantal bezoekers reguleert (drukke spreiden)

[Beantwoorden](#)

Dennis van bruinisse

27 oktober 2025 om 21:17

zaanstad zal de belasting die we al betalen voor de zaanse schans ophoog gooien?

[Beantwoorden](#)

Henny kok

27 oktober 2025 om 20:57

Ik denk dat het in de toekomst nooit doorgaat.

[Beantwoorden](#)

Dirk de Boer

27 oktober 2025 om 20:26

Ik denk, dat de gemeente een wijs besluit heeft genomen. Het heeft vele emoties opgeroepen bij de inwoners en de bedrijfjes op de Zaanse Schans incl de beroepsmolenaars.

Men spreekt van EEN Zaanse Schans, met vele kleine zelfstandige bedrijfjes, als EEN grote familie.

Nu is het belangrijk, om toeristen bedrijven, aan te schrijven en deze bedrijven te vertellen, dat men zich moet aanmelden, om de Zaanse Schans te kunnen bezoeken met de bus. Zo kan de gemeente, deze groep toeristen, verdelen over de vakantie maanden.

[Beantwoorden](#)

Corine Gorter

29 oktober 2025 om 08:49

Als bedrijven miljoenen verdienen zijn dat toch geen 'bedrijfjes' meer?

Toeristen komen voor een groot deel zelfstandig naar de Schans. Die kun je dus niet aanschrijven en er valt dan ook niets te verdelen. Die halen hun informatie van het wereldwijde web.

[Beantwoorden](#)

P. Bateman

27 oktober 2025 om 22:31

en wie mag er eerst en wie mag er laatst?

[Beantwoorden](#)

Jos Blomkwist

27 oktober 2025 om 20:10

Het zoveelste ballonnetje van Zaanstad is weer lek geraakt. Zo zonde van het geld en de energie dat in deze onzin wordt gestoken

[Beantwoorden](#)

Geef een reactie

Je e-mailadres wordt niet gepubliceerd. Vereiste velden zijn gemarkeerd met *

Reactie *

Naam *

E-mail *

- ☐ Mijn naam, e-mail en site opslaan in deze browser voor de volgende keer wanneer ik een reactie plaats.
- ☐ Stuur mij een e-mail als er vervolgreacties zijn.
- ☐ Stuur mij een e-mail als er een nieuw artikel geplaatst wordt. Let op: dit levert ongeveer 10 e-mails per dag op!

Reactie plaatsen

Gerelateerd nieuws

10

Zakkenrollermafia op de Zaanse Schans: mensen bespuugd en bedreigd

1

Bonte Hen viert jubileum in 'mooi stand'

1

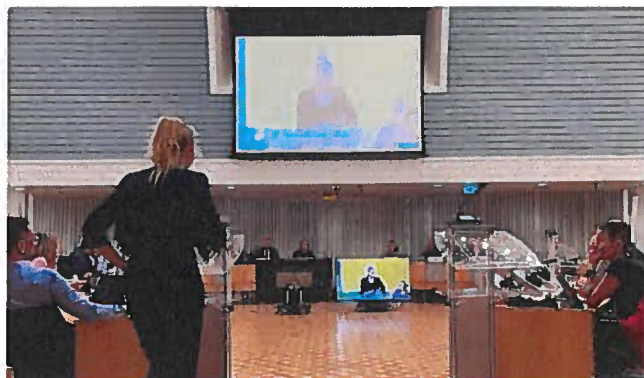
4

Nieuwe roeden voor Schaap en Poelenburg

Minder 'stoom' en nieuwe directeur bij Zaanse Molen

0

28

Kift in Kip

Referendum Zaanse Schans opnieuw afgeschoten, raad negeert juridisch advies

Advertentie

bakkerij Goemans

De lekkerste oliebolletjes, appelflappen en appelbeignets!

Op 29, 30 en 31 december in onze winkel in Assendelft

Bestel gemakkelijk vooraf! Klik om te bestellen

Of bezoek onze oliebolletjes drive-in! 30 en 31 december Strengweg 1 Heemskerk Van 08.00 - 16.00 uur

www.goemansbakkerij.nl/webshop

bakkerij Goemans

De lekkerste oliebolletjes, appelflappen en appelbeignets!

Op 29, 30 en 31 december in onze winkel in Assendelft

Bestel gemakkelijk vooraf! Klik om te bestellen

Of bezoek onze oliebolletjes drive-in! 30 en 31 december Strengweg 1 Heemskerk Van 08.00 - 16.00 uur

www.goemansbakkerij.nl/webshop

De Vank Debat

Interview met Rob Vreeken

TOEGANG GRATIS

DATUM: 6 JANUARI 2025

START: 19.15 UUR

DEUR OPENT 19.00 UUR

LOCATIE: BULLKRAK, GUSTAVUS 75 ZAANDAM

OVER TURKIJE EN ISRAËL/PALESTIJNSE GEBIEDEN

De Vank Debat

Interview met Rob Vreeken

TOEGANG GRATIS

DATUM: 6 JANUARI 2025

START: 19.15 UUR

DEUR OPENT 19.00 UUR

LOCATIE: BULLKRAK, GUSTAVUS 75 ZAANDAM

OVER TURKIJE EN ISRAËL/PALESTIJNSE GEBIEDEN

OPENING NIEUWE VESTIGING PONTMEYER WORMERVEER

OP 15 JANUARI 2025

OPENING NIEUWE VESTIGING PONTMEYER WORMERVEER

OP 15 JANUARI 2025

Expositie THE MIGHTY 8

curator: Brian Elstak

exposanten: Dion Rosina, Studio Steenhuizen, Pris Roos, Hey Tjin, Irée Zambé, Kenneth Aidoo, Lamiae El Hajjaji en Brian Elstak

ART ZAANSTAD

22/nov 11/jan

Expositie THE MIGHTY 8

curator: Brian Elstak

exposanten: Dion Rosina, Studio Steenhuizen, Pris Roos, Hey Tjin, Irée Zambé, Kenneth Aidoo, Lamiae El Hajjaji en Brian Elstak

ART ZAANSTAD

22/nov 11/jan

18 t/m 24 december

DeFABRIEK

DINSDAG 18 DECEMBER
 13:00 50+ Film: The Last Viking
 13:30 House of Hope
 13:45 Sentimental Value
 13:55 La Femme la plus riche du monde
 20:00 Laëti Houdoult - DJ

WOENSDAG 19 DECEMBER
 13:30 Springsteen
 14:00 Duff McKagan
 14:30 50+ Film: The Last Viking
 15:00 House of Hope
 15:30 The Last Viking
 16:00 50+ Film: The Last Viking
 16:30 Sentimental Value
 16:45 50+ Film: The Last Viking
 17:00 50+ Film: The Last Viking
 17:30 50+ Film: The Last Viking
 18:00 50+ Film: The Last Viking
 18:30 50+ Film: The Last Viking
 19:00 50+ Film: The Last Viking
 19:30 50+ Film: The Last Viking
 20:00 50+ Film: The Last Viking
 20:30 50+ Film: The Last Viking
 21:00 50+ Film: The Last Viking

DOENSDAG 20 DECEMBER
 13:45 House of Hope
 14:00 House of Hope
 14:15 House of Hope
 14:30 House of Hope
 14:45 House of Hope
 15:00 House of Hope
 15:15 House of Hope
 15:30 House of Hope
 15:45 House of Hope
 16:00 House of Hope
 16:15 House of Hope
 16:30 House of Hope
 16:45 House of Hope
 17:00 House of Hope
 17:15 House of Hope
 17:30 House of Hope
 17:45 House of Hope
 18:00 House of Hope
 18:15 House of Hope
 18:30 House of Hope
 18:45 House of Hope
 19:00 House of Hope
 19:15 House of Hope
 19:30 House of Hope
 19:45 House of Hope
 20:00 House of Hope
 20:15 House of Hope
 20:30 House of Hope
 20:45 House of Hope
 21:00 House of Hope
 21:15 House of Hope
 21:30 House of Hope
 21:45 House of Hope
 22:00 House of Hope
 22:15 House of Hope
 22:30 House of Hope
 22:45 House of Hope
 23:00 House of Hope
 23:15 House of Hope
 23:30 House of Hope
 23:45 House of Hope
 24:00 House of Hope

FRIDAG 21 DECEMBER
 13:30 50+ Film: The Last Viking
 14:00 House of Hope
 14:30 The Last Viking
 15:00 House of Hope
 15:30 The Last Viking
 16:00 House of Hope
 16:30 The Last Viking
 17:00 House of Hope
 17:30 The Last Viking
 18:00 House of Hope
 18:30 The Last Viking
 19:00 House of Hope
 19:30 The Last Viking
 20:00 House of Hope
 20:30 The Last Viking
 21:00 House of Hope
 21:30 The Last Viking
 22:00 House of Hope
 22:30 The Last Viking
 23:00 House of Hope
 23:30 The Last Viking
 24:00 House of Hope

SABOTANDAG 22 DECEMBER
 13:30 50+ Film: The Last Viking
 14:00 House of Hope
 14:30 The Last Viking
 15:00 House of Hope
 15:30 The Last Viking
 16:00 House of Hope
 16:30 The Last Viking
 17:00 House of Hope
 17:30 The Last Viking
 18:00 House of Hope
 18:30 The Last Viking
 19:00 House of Hope
 19:30 The Last Viking
 20:00 House of Hope
 20:30 The Last Viking
 21:00 House of Hope
 21:30 The Last Viking
 22:00 House of Hope
 22:30 The Last Viking
 23:00 House of Hope
 23:30 The Last Viking
 24:00 House of Hope

ZONNAG 23 DECEMBER
 13:30 50+ Film: The Last Viking
 14:00 House of Hope
 14:30 The Last Viking
 15:00 House of Hope
 15:30 The Last Viking
 16:00 House of Hope
 16:30 The Last Viking
 17:00 House of Hope
 17:30 The Last Viking
 18:00 House of Hope
 18:30 The Last Viking
 19:00 House of Hope
 19:30 The Last Viking
 20:00 House of Hope
 20:30 The Last Viking
 21:00 House of Hope
 21:30 The Last Viking
 22:00 House of Hope
 22:30 The Last Viking
 23:00 House of Hope
 23:30 The Last Viking
 24:00 House of Hope

MAANDAG 24 DECEMBER
 13:30 50+ Film: The Last Viking
 14:00 House of Hope
 14:30 The Last Viking
 15:00 House of Hope
 15:30 The Last Viking
 16:00 House of Hope
 16:30 The Last Viking
 17:00 House of Hope
 17:30 The Last Viking
 18:00 House of Hope
 18:30 The Last Viking
 19:00 House of Hope
 19:30 The Last Viking
 20:00 House of Hope
 20:30 The Last Viking
 21:00 House of Hope
 21:30 The Last Viking
 22:00 House of Hope
 22:30 The Last Viking
 23:00 House of Hope
 23:30 The Last Viking
 24:00 House of Hope

WWW.DE-FABRIEK.NL

VIER DE KERST BIJ DEZE ZAAANSE HORECAPARELS!

LAB 344
 HOUT WAREN & MEUBEL

BRUWERIJ HOOP
 TAANDIJK

CAFÉ DE SLAGER
 HOUT WAREN & MEUBEL

VIER DE MAGIE VAN KERST BIJ CAFE DE SLAGER!

HOME ABBRINC

De meest inspirerende woonwinkel van Zaanam en Oostzaan

TAETS
 ART AND EVENT PARK

The venue where every event is possible

TAETS
 ART AND EVENT PARK

The venue where every event is possible

TAETS
 ART AND EVENT PARK

The venue where every event is possible

De Orkaan
 #Kort•Zaans

De Orkaan
 #De gratis App

De Orkaan
 #Waarheen?

**Heb je nieuws voor ons?
 Tip de redactie!**

[Contact opnemen](#)

Zaans nieuws voor jou

DE ORKAAN

[Toen](#)

[Nu](#)

[Dan](#)

[Ooit \(wat we willen\)](#)

[Colofon](#)

CONTACT

[Het Oog](#)

[Adverteren](#)

[Vragen/klagen](#)

[Privacybeleid](#)

NOOIT GENOEG

[Nieuwsbrief](#)

[De Orkaan-app en de KortZaans-app](#)

[De Orkaan Junior](#)

[Offline](#)

[Orkaan-Sociaal](#)

Bijlage 19

the 'information' and 'communication' fields. The 'information' field is defined as:

...the study of the processes of information production, distribution, access, use and evaluation, and the study of the social, cultural, economic and political contexts in which these processes take place. (p. 10)

The 'communication' field is defined as:

...the study of the processes of communication production, distribution, access, use and evaluation, and the study of the social, cultural, economic and political contexts in which these processes take place. (p. 10)

The 'information science' field is defined as:

...the study of the processes of information production, distribution, access, use and evaluation, and the study of the social, cultural, economic and political contexts in which these processes take place. (p. 10)

The 'information studies' field is defined as:

...the study of the processes of information production, distribution, access, use and evaluation, and the study of the social, cultural, economic and political contexts in which these processes take place. (p. 10)

The 'information technology' field is defined as:

...the study of the processes of information production, distribution, access, use and evaluation, and the study of the social, cultural, economic and political contexts in which these processes take place. (p. 10)

The 'information systems' field is defined as:

...the study of the processes of information production, distribution, access, use and evaluation, and the study of the social, cultural, economic and political contexts in which these processes take place. (p. 10)

The 'information management' field is defined as:

...the study of the processes of information production, distribution, access, use and evaluation, and the study of the social, cultural, economic and political contexts in which these processes take place. (p. 10)

The 'information policy' field is defined as:

...the study of the processes of information production, distribution, access, use and evaluation, and the study of the social, cultural, economic and political contexts in which these processes take place. (p. 10)

The 'information law' field is defined as:

...the study of the processes of information production, distribution, access, use and evaluation, and the study of the social, cultural, economic and political contexts in which these processes take place. (p. 10)

Rapportage 1 toekomstbestendige Zaanse Schans

Foto Pascal Fielmich

Datum	22 september 2025
Verslagperiode	juni t/m augustus 2025

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Voorgeschiedenis	3
1.2	Eerste rapportage & planning	3
1.3	Ontwikkelingen sinds het principebesluit.....	4
1.4	Informatie aan de raad	5
2	Duurzaam Exploitatiemodel in samenwerking met alle partijen	5
2.1	Gesprekken met belanghebbenden	5
2.2	Woo-verzoeken	6
3	Veiligheid en leefbaarheid op de Zaanse Schans	6
3.1	Vorbereiden onttrekkingsbesluit en grondpositie.....	6
3.2	Handhaving	7
4	Toegang tot de Zaanse Schans.....	7
4.1	Toegangsbeleid en ticketverkoop.....	7
4.2	Ruimtelijk plan	8
5	Bereikbaarheid en veiligheid op en rond de Zaanse Schans	9
5.1	Verleggen doorfietsroute Kalverringdijk.....	9
5.2	Toezegging portefeuillehouders parkeeroplossing korte termijn	9
5.3	Parkeeroplossingen lange termijn	9
5.4	Stimuleren van duurzaam vervoer naar de Zaanse Schans	9
6	Financiën	10
6.1	Aanloop- en transitiekosten	10

1 Inleiding

1.1 Voorgeschiedenis

Op 22 mei 2025 heeft de raad het raadsvoorstel Toekomstbestendige Zaanse Schans vastgesteld. Samengevat houdt dit raadsvoorstel het volgende in:

1. kennisnemen van het wenkend perspectief;
2. akkoord met het principebesluit om uitvoering te geven aan het Duurzaam Exploitatiemodel Ontwikkelstrategie dat bestaat uit:
 - a. verplichte kaartverkoop mogelijk maken door voorbereiden onttrekkingsbesluit
 - b. gratis toegang voor inwoners en andere categorieën van personen
 - c. voorbereiden verlegging doorfietsroute Kalverringdijk
3. akkoord met het duurzaam exploitatiemodel als vertrekpunt voor uitwerking van meerjarige financieringsstrategie en langdurige exploitatie;
4. akkoord met het Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving
5. akkoord met aanloop- en transitiekosten ter hoogte van € 1,9 mln.

Doel van deze besluitvorming is het werken aan:

- Veiligheid en privacy door het reguleren toeristenstroom en balans herstellen tussen wonen, werken en recreatie;
- uitvoeren mobiliteitsplan voor betere veiligheid en bereikbaarheid;
- investeren in erfgoedbehoud, verduurzaming en kwaliteit openbare ruimte;
- versterken samenwerking erfgoedpartijen voor waardevolle programmering;
- bevorderen woongenot via bewonersfonds;
- ondersteunen ondernemerschap via ondernemersfonds;
- financiële lasten gemeente en erfgoedpartijen verlichten via duurzaam exploitatiemodel.

Naast dit raadsvoorstel zijn 3 amendementen aangenomen. Met deze amendementen is het raadsvoorstel als volgt aangescherpt:

1. neem de tijd voor het onttrekken aan de openbaarheid. De in het voorgestelde besluit genoemde start van het toeristenseizoen 2026 is geen harde grens. Belangrijker is dat het proces goed en zorgvuldig wordt voorbereid en uitgevoerd.
2. er komt geen fysiek hek om de Zaanse Schans om verplichte kaartverkoop mogelijk te maken.
3. gratis toegang voor inwoners van Zaanstad is randvoorwaardelijk voor de definitieve vaststelling van een Duurzaam Exploitatiemodel voor de Zaanse Schans.

Tot slot heeft de raad op 22 mei 2025 een motie aangenomen die het college opdracht geeft om in samenwerking met alle partijen op de Zaanse Schans te werken aan een toekomstbestendige Zaanse Schans.

Bij de besluitvorming is afgesproken dat de raad regelmatig wordt geïnformeerd over de voortgang van de randvoorwaarden uit het principebesluit. De randvoorwaarden zijn nodig om een besluit te kunnen nemen over een duurzaam exploitatiemodel. Dat model is belangrijk voor de uitvoering van de Ontwikkelstrategie en voor een toekomstbestendige Zaanse Schans.

1.2 Eerste rapportage & planning

Voor u ligt de eerste rapportage over de periode juni tot en met augustus 2025. Door het zomerreces is deze eerste rapportage nog wat bescheiden.

De raad ontvangt elke drie maanden een rapportage op de hoofdlijnen van het principebesluit.

Op hoofdlijnen wordt de raad geïnformeerd over de projectvoortgang van:

1. Duurzaam exploitatiemodel in samenwerking met alle partijen, zoals onder andere gesprekken met de belanghebbenden en governance
2. Veiligheid en leefbaarheid, zoals voorbereiden onttrekkingsbesluit, grondpositie

3. Toegang tot de Zaanse Schans, zoals onder andere toegangsbeleid en ticketverkoop, ruimtelijk plan
4. Bereikbaarheid & veiligheid Zaanse Schans (mobiliteit), zoals het verleggen doorfietsroute Kalverringdijk, parkeeroplossingen korte en lange termijn
5. Financiën, zoals aanloop- en transitiekosten

Per rapportage zal de inhoud verschillen. Dit hangt af van de voortgang die op de onderwerpen is bereikt.

In de periode na het raadsbesluit is ter uitvoering van de motie *Samenwerken aan een toekomstbestendige Zaanse Schans* veel energie en aandacht gegeven aan het leggen van contacten met de belanghebbenden op de Zaanse Schans. In het bijzonder is ingezet op het herstellen van het contact met de ondernemers met als doel het werken aan het bouwen aan (onderling) vertrouwen. Dit proces gaat komende maanden zeker nog de nodige tijd en energie vragen van alle partijen. Dit is ook van invloed op de snelheid van het verloop van de deelprojecten.

Op verschillende onderdelen zijn intussen projectplanningen gemaakt. Met alle betrokken interne en externe partijen werken we aan het samenstellen van een volledige planning. Bij de volgende rapportage wordt een totaalplanning opgenomen.

1.3 Ontwikkelingen sinds het principebesluit

Na het principebesluit van de raad is het college gestart met het uitwerken van verschillende deelonderwerpen en het voorbereiden van een onttrekkingsbesluit. Daarnaast spelen nog andere belangrijke ontwikkelingen. Wij willen de raad daarover ook informeren. Een deel van deze ontwikkelingen is van invloed op de prioritering van de deelprojecten en de inzet van beschikbare capaciteit:

Bezwaarschrift over afwijzing referendum

Namens de indieners van het verzoek om een referendum is een bezwaarschrift ingediend tegen het besluit van de Zaanse raad om dit verzoek af te wijzen. De behandeling van dit bezwaarschrift is gestart en op 11 september 2025 heeft de hoorzitting met de externe bezwaarcommissie plaats gevonden. Parellel aan dit proces vindt informeel overleg plaats met de initiatiefnemers voor het referendum en hun advocaten. Tijdens het informele overleg zorgen we samen voor een goede en open sfeer. Zo kunnen alle betrokkenen bij de Zaanse Schans goed met elkaar overleggen en afspraken maken. Dit is ook wat de initiatiefnemers van het referendum willen.

Verlenging huurcontract verfmolen De Kat

Ten tijde van de besluitvorming door de raad in mei 2025 was er nog geen perspectief voor de huurrelatie tussen Vereniging de Zaaansche Molen en de huurders van Verfmolen De Kat. De raad heeft wethouder Breunisse gevraagd het bestuur van de Vereniging Zaaansche Molen te verzoeken om een inspanning te leveren om tot een voor alle partijen tevredenstellende oplossing te komen.

V.O.F. Verfmolen De Kat en Vereniging De Zaaansche Molen hebben in een gezamenlijk bericht (4 augustus 2025) laten weten hun samenwerking voor te zetten. Hieronder de gepubliceerde tekst:

“V.O.F. Vermolen De Kat en Vereniging De Zaaansche Molen hebben overeenstemming bereikt over de voortzetting van hun samenwerking. Na een constructief mediation traject zijn beide partijen tot een positieve uitkomst gekomen en is de relatie hersteld.

Voor 2026 blijft de samenwerking ongewijzigd: V.O.F. De Kat exploiteert de molen op de huidige wijze, ook na de invoering van het all-in ticket.

Per januari 2027 treedt een nieuwe overeenkomst in werking. Hierin blijft V.O.F. Verfmolen De Kat verantwoordelijk voor de zeilmakerij, de workshops in de Zaaankamer en het leslokaal, evenals de winkel. De exploitatie van de bezoekers aan de molen wordt vanaf dat moment uitgevoerd door de stichting Wind Molen Compagnie.

Met deze nieuwe afspraken kijken beide partijen uit naar een duurzame voortzetting van de samenwerking, waarin het behoud van kennis, ambacht en erfgoed centraal staat.”

1.4 Informatie aan de raad

Tijdens de rapportage periode zijn geen stukken naar de raad gestuurd.

2 Duurzaam Exploitatiemodel in samenwerking met alle partijen

2.1 Gesprekken met belanghebbenden

Na het raadsbesluit op 22 mei 2025 en in lijn met de motie Samenwerking aan een toekomstbestendige Zaanse Schans is het college in gesprek met verschillende partijen die betrokken zijn bij de Zaanse Schans. De gesprekken met alle belanghebbenden krijgen de hoogste prioriteit. Er wordt veel tijd, energie en aandacht in de gesprekken gestopt om alle belangen goed in beeld te krijgen en iedereen te betrekken bij de ontwikkelingen. Zo heeft de programmadirecteur na de besluitvorming door de raad direct contact opgenomen met en zich geïntroduceerd bij alle trekkers van de verschillende stakeholdergroepen op en rondom de Zaanse Schans en met individuele belanghebbenden, zoals:

- Bestuurders van beide ondernemersverenigingen OV1509 en OVZS en alle 20 individuele ondernemers op de Zaanse Schans.
- Bestuurders en directeuren van erfgoedpartijen, zoals beide musea, de molenvereniging, verschillende molens, bestuurders en directeur van Stichting Zaanse Schans;
- Bewonersvereniging Schans Bewoners Belang (SBB) als vertegenwoordiger van het merendeel van de bewoners op de Zaanse Schans;
- Historische commissie;
- Verschillende andere betrokkenen zoals de Kalverpolder, het st. Michael college, voetveer Zaandijk, individuele inwoners, enzovoort.
- Gemeentelijke ambtenaren

Tijdens deze (meer dan 50 gehouden) open gesprekken is besproken om - waar mogelijk - (h)erkenning te hebben van elkaars belang. En om wat betreft de toon van spreken wat 'uit de loopgraven te komen'. Alle betrokken belanghebbenden zijn trots op de Zaanse Schans en hechten waarde aan samenwerking en groeiend vertrouwen.

Het is van belang gedurende het gehele proces in gesprek te blijven met alle belanghebbenden om te komen tot een duurzaam exploitatiemodel.

In de gesprekken met alle belanghebbenden van de Zaanse Schans wordt gestreefd naar het vasthouden en/of terugwinnen van vertrouwen tussen gemeente en specifieke groepen belanghebbenden zoals de erfgoedpartijen, de bewoners vertegenwoordigd door SBB, overige bewoners en ondernemers. De gesprekken verlopen constructief. De programmadirecteur heeft intussen alle individuele bedrijven gesproken. Daardoor heeft zij een helder beeld verkregen van zowel het collectief belang van ondernemers als (op hoofdlijnen) de individuele belangen van afzonderlijke bedrijven.

Op verzoek van een aantal ondernemers en enkele bewoners die het initiatief hebben genomen voor een referendum is onder meer onderwerp van gesprek de vraag of de gemeentelijke doelstellingen voor de Zaanse Schans mogelijk kunnen worden gehaald zonder dat een (volledig) onttrekkingsbesluit noodzakelijk is. Ook deze route wordt de komende periode nader verkend. Het college ziet deze ruimte in het raadsbesluit van 22 mei 2025 omdat dit besluit niet verplicht tot het nemen van een onttrekkingsbesluit, maar ook de mogelijkheid openlaat voor alternatieven als daarmee een resultaat kan worden behaald dat op vergelijkbare wijze recht doet aan de in datzelfde raadsbesluit geformuleerde beleidsdoelstellingen voor de Zaanse Schans. Wij verwachten u hierover in de volgende kwartaalrapportage nader te kunnen informeren.

Parallel hieraan concretiseert het college de uitvoering van het raadsbesluit waarbij een aandachtspunt is dat de verlegging van het fietspad niet alleen randvoorwaardelijk is voor een eventuele onttrekking aan de openbaarheid maar dat dit los daarvan ook een zelfstandige opgave is

om de veiligheid van alle gebruikers van het fietspad door de Zaanse Schans, te kunnen blijven waarborgen. In deze rapportage leest u meer over het voorgaande.

Maandag 29 september jl. is het convenant met de bewoners vertegenwoordigd in de SBB ondertekend door de wethouder en de vertegenwoordigers van SBB. Het convenant tussen de erfgoedpartijen en de gemeente Zaanstad is op 3 juli 2025 ondertekend door de vertegenwoordigers van de erfgoedpartijen en wethouder Breunisse. In gesprekken met Stichting de Zaanse Schans en het Zaanse Museum is duidelijk geworden dat zij werken aan een organisatorische integratie om efficiënter (kwalitatief en financieel) te gaan werken. Dit is conform het Toekomstplan Zaanse Schans dat door de vier erfgoedpartijen op de Zaanse Schans is ingediend bij het raadsbesluit. De eerste resultaten hiervoor worden in 2026 verwacht.

2.2 Woo-verzoeken

Direct na het raadsbesluit Toekomstgerichte Zaanse Schans zijn vier uitgebreide Woo-verzoeken ingediend wat betreft de Zaanse Schans door een ondernemer op de Zaanse Schans en een inwoner van de regio Friesland. Vanwege de brede vraagstelling van de ingediende verzoeken is overlegd met de indieners om hun verzoeken te preciseren. Dit heeft tot gevolg dat er een vijfde Woo-verzoek aan is toegevoegd. Daarnaast is aan betrokken derden gevraagd om hun zienswijze te geven over het openbaar maken van hun documenten. Hieronder de huidige situatie:

1. Rekenmodel BuCa –verzoek tot openbaarmaking van het exploitatiemodel. Besluit door de gemeente volgt in Q4 2025, vervolgens wordt de gevraagde informatie verstrekt.
2. Pilot Zaanse Schans – verzoek tot inzage in documenten en communicatie over de pilot. Ook op dit verzoek besluit de gemeente in Q4 2025.
3. Interne communicatie raadsbesluit toekomstbestendige Zaanse Schans 2020-2025 – verzoek wordt behandeld in vier deelbesluiten. Deelbesluit 1 volgt Q4. Een hierbij horend verzoek tot uitbreiding naar 2015–2020 wordt als nieuw (vijfde) Woo-verzoek geregistreerd. Met de indiener wordt overlegd om het verzoek te preciseren.
4. Besluitvorming/planvorming Zaanse Schans – resultaat van nader overleg is dat dit Woo-verzoek zo goed als gelijk is aan het derde Woo-verzoek “Interne communicatie raadsbesluit toekomstbestendige Zaanse Schans” en dat de indiener met de beantwoording van verzoek 3 ook antwoorden krijgt op het eigen Woo-verzoek.

3 Veiligheid en leefbaarheid op de Zaanse Schans

3.1 Voorbereiden onttrekkingsbesluit en grondpositie

De onttrekking van het gebied aan de openbaarheid op grond van artikel 9, eerste lid, van de Wegenwet vraagt een nauwgezette onderbouwing. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State toetst of de nadelige gevolgen van het besluit niet onevenredig zijn in verhouding tot de met het besluit gediende doelen. En of de raad in redelijkheid tot het besluit heeft kunnen komen. Nu wordt gewerkt aan het verder in kaart brengen van de verschillende eigendomssituaties, erfpachtconstructies en fysieke en planologische beperkingen zoals het Natura2000 gebied, de provinciale weg en het dijklichaam. Daarbij worden scenario's uitgedacht om, met respect voor ieders positie in het gebied, te komen tot een situatie waarbij de toegang centraal georganiseerd wordt. Het scenario dat wordt gekozen heeft invloed op de onttrekking en andersom op toegankelijkheid en een model voor kaartverkoop.

De inzet is dat in het vierde kwartaal hiervan een totaalbeeld ontstaat. Waarna één scenario wordt uitgewerkt om vervolgstappen te zetten en een besluit voor te bereiden waarbij de juridische kaders en afwegingen worden onderbouwd.

Er is gekozen om het onttrekkingsbesluit voor te bereiden op grond van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 Algemene Wet Bestuursrecht (Awb). Het besluit- en participatieproces ziet er zo uit:

- Er wordt een ontwerp onttrekkingsbesluit voorbereid.

- Daarna wordt het ontwerp onttrekkingsbesluit door het college ter inzage voorgelegd en ter kennisname aan de raad gestuurd.
- Tijdens een periode van 6 weken kunnen door een ieder zienswijzen worden ingediend.
- Ingediende zienswijzen moeten worden meegenomen/ meegewogen in de definitieve besluitvorming.
- De raad stelt het definitieve onttrekkingsbesluit vast.
- Tegen het definitieve onttrekkingsbesluit kan beroep bij de rechtbank worden ingesteld. Tegen de uitspraak van de rechtbank kan hoger beroep worden ingesteld.

Met het onttrekkingsbesluit zijn de paden en wegen niet meer openbaar maar is de feitelijke 'afsluiting' nog niet gerealiseerd. De eigenaren zullen met elkaar samen moeten afstemmen of en hoe het gebied ook echt wordt afgesloten.

3.2 Handhaving

Surveillance van het gebied van de Zaanse Schans is in de periode 1 juni t/m 31 augustus 2025 meegenomen in de wijkindeling. Dit houdt in dat er dagelijkse surveillance worden gelopen of gereden. In deze periode zijn in totaal 22 waarnemingen gemaakt door de boa's. Daarvan zijn 13 waarnemingen opgemaakt tijdens surveillance gebaseerd op de wijkindeling. De resterende 9 waarnemingen zijn gedaan tijdens een normale surveillance op de Zaanse Schans.

Uit deze waarnemingen komt - kort samengevat - naar voren dat:

- Eén persoon een bekeuring heeft ontvangen omdat hij geen ontheffing had en reed door een geslotenverklaring.
- Er twee waarnemingen zijn opgemaakt omdat de boa's zijn aangesproken i.v.m. actieve zakkenrollers. Er zijn geen zakkenrollers aangetroffen.
- Er één waarneming is opgemaakt omdat een voertuig de geslotenverklaring negeerde, deze persoon is met een waarschuwing teruggestuurd.

De boa's hebben ook de Diederik Sonoyweg meegenomen in hun surveillance omdat deze locatie bekend is vanwege parkeeroverlast en/of verkeerhinder door bezoekers van de Zaanse Schans. In de periode van 1 juni tot en met 31 augustus zijn er 18 waarnemingen gemaakt door de boa's: 3 naar aanleiding van binnengekomen meldingen bij de gemeente, 10 tijdens normale surveillance op de Zaanse Schans en 5 tijdens surveillance gebaseerd op de wijkindeling.

Uit deze waarnemingen komt - kort samengevat - naar voren dat:

- Eén persoon een bekeuring heeft ontvangen voor een parkeerovertreding.
- Eén persoon een waarschuwing heeft ontvangen voor een parkeerovertreding.

Tijdens het Hemelvaarts- (29 mei t/m 1 juni) en Pinksterweekend ((7 t/m 9 juni) zijn door Openbare Orde en Veiligheid een hostess en beveiliging ingezet om onder meer te zorgen voor een goede bezoekersdoorstroom en een veilige omgeving. Tijdens het Hemelvaartweekend zijn 25 waarnemingen gemaakt (inbegrepen 18 waarnemingen op de Diederik Sonoyweg). Uiteindelijk zijn 18 waarnemingen afgedaan met een sanctie.

Het Paasweekend (20 en 21 april) ligt buiten de verslagperiode. Om een goed beeld te geven van de situatie geven we hierbij ook de cijfers van dat weekend. Er zijn tijdens het Paasweekend 101 waarnemingen gemaakt (inbegrepen 70 waarnemingen op de Diederik Sonoyweg). In totaal zijn 89 waarnemingen afgedaan met een sanctie.

4 Toegang tot de Zaanse Schans

4.1 Toegangsbeleid en ticketverkoop

Terwijl er gesprekken plaatsvinden met alle betrokken partijen bij de Zaanse Schans, wordt nagedacht over hoe de opdracht van de raad inclusief de wijzigingen (amendementen) en de motie moet worden uitgevoerd. In de komende periode worden oplossingsrichtingen voor toegangsbeleid en

ticketverkoop(modellen) verkend, gepaard aan juridische mogelijkheden. De programmadirecteur werkt hierin samen met afgevaardigde(n) op de Zaanse Schans.

De uitgangspunten van de Ontwikkelstrategie staan hierbij voorop:

- Balans op de Zaanse Schans tussen wonen, werken, bezoeken
- De Zaanse Schans is een veilige buurt in Zaanstad
- De Zaanse Schans is een kwalitatief aantrekkelijk en goed verzorgd gebied
- De Zaanse Schans is Authentiek

Doel is het behoud van de Zaanse Schans voor komende generaties, en een duurzaam exploitatiemodel, met inkomsten en lasten in balans om dit financieel mogelijk te maken.

Uitgangspunt van het raadsbesluit was de wens om inwoners van gemeente Zaanstad en andere categorieën van personen zonder kosten toegang te geven. Dit uitgangspunt is door een amendement van de raad steviger verwoord. Door dit amendement is gratis toegang mogelijk maken voor specifieke doelgroepen zoals inwoners van de gemeente Zaanstad een randvoorwaarde voor de definitieve vaststelling van een Duurzaam Exploitatiemodel voor de Zaanse Schans. Intussen wordt verder onderzoek gedaan naar de juridische mogelijkheden om aan deze voorwaarde te voldoen. Verschillende voorbeelden in Europa waar onderscheid wordt gemaakt tussen doelgroepen zijn bekeken. Door deze voorbeelden is er een beeld over wat juridisch mogelijk is volgens Europese en Nederlandse wetgeving. De verwachting is dat in de volgende rapportage aan de raad een schets kan worden gepresenteerd. Deze schets vormt daarna onderwerp voor verdere gesprekken en uitwerking met belanghebbenden. Hierbij moet worden bedacht dat het toegangsbeleid nauw samenhangt met het in te voeren model voor ticketverkoop.

Voordat er modellen voor ticketverkoop uitgewerkt kunnen worden is inzicht nodig in de verschillende manieren waarop het gebied hiervoor ingericht kan worden. Dit wordt zoals omschreven bij het onttrekkingsbesluit op dit moment verkend.

4.2 Ruimtelijk plan

Voor het uitvoeren van de ontwikkelstrategie en het invoeren van ticketverkoop zijn veranderingen en verbeteringen van de inrichting van het gebied noodzakelijk. Voor de zomer is door een interdisciplinair team een proces gestart om te verkennen welke vragen en ruimtelijke ideeën er zijn voor de nodige fysieke (her)inrichting van de Schans. Dit gaat onder andere over bereikbaarheid, ontvangst- en toegangszones en ticketverkoop. Het door de raad in mei 2025 aangenomen amendement *Geen fysiek hek om de Zaanse Schans* is een randvoorwaarde voor het ruimtelijk plan. Ook wordt rekening gehouden met de principes en relevante sleutels uit de Omgevingsvisie en het Zaans Mobiliteitsplan (ZMP).

Als eerste stap is de Zaanse Schans vergeleken met andere landschappelijke, educatieve en toeristische attracties in Nederland. Met de opmerking dat de Schans veel meer bezoekers trekt. Op dit moment worden studies en ideeën voor ruimtelijke inrichting gemaakt door interne en externe experts verzameld. Op basis van alle informatie onderzoekt het team de komende maanden verschillende ruimtelijke scenario's voor toekomstbestendige aanpassingen voor de korte en lange termijn. Gewenst resultaat is een ruimtelijk plan dat rekening houdt met:

- grote en groeiende bezoekersaantallen,
- mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving,
- de beleving van de bezoeker,
- de toegang voor Zaanse Schans
- de verschillende opties voor mobiliteitsoplossingen voor de intussen op één na meeste bezochte attractie van Nederland (na de Efteling).

5 Bereikbaarheid en veiligheid op en rond de Zaanse Schans

5.1 Verleggen doorfietsroute Kalverringdijk

Het verleggen van het fietspad vanwege de verkeersonveilige situatie is voor de gemeente een zelfstandig project. Dit betekent dat als het niet lukt om een duurzaam exploitatiemodel in te voeren om wat voor reden dan ook, de gemeente zich inspant om het fietspad te verleggen. In dat geval is het wel nodig dat externe subsidie wordt gekregen.

Voor het project *Verleggen doorfietsroute Kalverringdijk* is een Plan van Aanpak geschreven. Het project gaat over de initiatie- en definitiefase van de verlegging van de fietsverbinding Zaanse Schans. De onderdelen in hoofdlijnen zijn:

- In kaart brengen uitgangspunten, eisen, randvoorwaarden, al gevoerd overleg en bestaande situatie
- Het uitvoeren van een verdiepingsslag op de uitgevoerde variantenstudie
- Het bepalen en uitvoeren van de communicatiestrategie
- Het voeren van gesprekken met andere overheden, instanties en perceeleigenaren
- Het uitvoeren van onderzoeken voor de voorkeursvariant(en),

De gemeente is met alle relevante belanghebbenden en grondeigenaren in gesprek over de mogelijk fietsroutes. Daarbij wil de gemeente een verdiepingsslag maken op voor en nadelen van alle fietsroutes. En in het bijzonder op de aspecten natuur, erfgoed en dijkveiligheid. Het projectteam heeft een werkbezoek aan het gebied gebracht. Daarnaast is gesproken met provincie Noord-Holland over de regelgeving (uit de provinciale omgevingsverordening) voor ontwikkeling van een fietspad in een beschermd natuurgebied. Wij verwachten u hierover in de volgende kwartaalrapportage verder te kunnen informeren.

Met de gemeente Wormerland is gesproken over de herinrichting van de weg Engewormer. Die wordt dit jaar opgeknapt met fietsstroken van 1.20 m breed.

5.2 Toezegging portefeuillehouders parkeeroplossing korte termijn

Vanuit de opgave Mobiliteit is een verkennend gesprek met partners gevoerd voor het ontwikkelen van parkeeroplossingen op de korte termijn. Dit gesprek stond eerst gepland in augustus maar is vanwege vakantie vervroegd. Op 9 juli hebben een ondernemer/grondeigenaar en ambtenaren van de gemeente Zaanstad met elkaar gesproken. De ondernemer/grondeigenaar heeft de wens om in overleg met de gemeente een tijdelijk (overloop) parkeerterrein voor de Zaanse Schans op eigen terrein te realiseren. Hij wil onderzoeken wat er nodig is om hiervoor een vergunning te krijgen. In het najaar wordt hierover doorgepraat.

5.3 Parkeeroplossingen lange termijn

Stappen voor het nemen van parkeeroplossingen op lange termijn worden pas gezet op het moment dat vorm en datum van invoering van het duurzaam exploitatiemodel vaststaan. Dit door het ontbreken van middelen voor deze investeringen.

5.4 Stimuleren van duurzaam vervoer naar de Zaanse Schans

Er is een verkennend gesprek met partners in de Vervoersregio Amsterdam (VRA) gevoerd om de verschillende mogelijkheden te onderzoeken.

6 Financiën

6.1 Aanloop- en transitiekosten

Voorfinanciering aanloop- en transitiekosten

Als onderdeel van het raadsbesluit van 22 mei 2025 is besloten tot het voorfinancieren van aanloop- en transitiekosten voor de periode van het tweede kwartaal 2025 tot de start van het toeristenseizoen 2026. De totale kosten voor deze periode bedragen € 1,9 miljoen. Voor het jaar 2025 is hiervan € 1,2 miljoen beschikbaar gesteld door het college. De resterende € 0,7 miljoen wordt eind 2025 of begin 2026 toegekend, afhankelijk van de voortgang van het programma.

Tot op heden zijn kosten gemaakt en voorzien voor diverse onderdelen, waaronder voorbereidingen voor infrastructurele aanpassingen, juridische ondersteuning, culturele programmering en interne organisatie.

Tot en met augustus 2025 is een bedrag van € 105.000 besteed, bestaande uit kosten voor programmacoördinatie en advies met betrekking tot infrastructurele voorbereidingen.

Bestemde kosten (ramingen en subsidies):

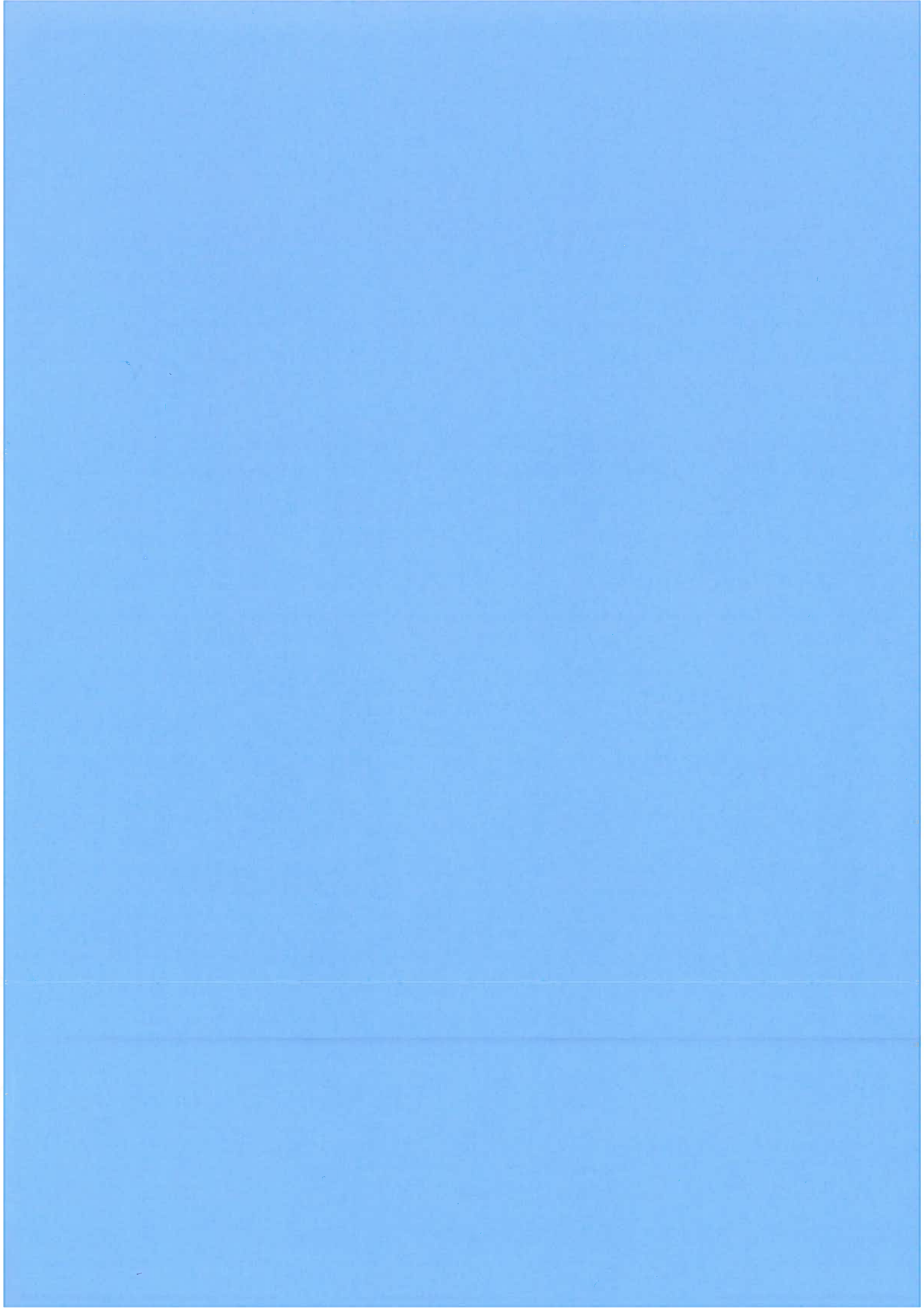
- € 500.000 voor inhoudelijke programmering Zaanse Schans en ondersteuning Zaanse Museum in de transitie naar het duurzaam exploitatiemodel voor de jaren 2025 en 2026
- Voorbereidingen infrastructuur: € 93.000
- Programmacoördinatie: € 120.000

Deze uitgaven zijn in lijn met de geplande voortgang. Van het beschikbare budget van € 1,2 miljoen resteert nog € 380.000 voor de periode oktober tot en met december 2025. Dit resterende budget is bedoeld voor:

- Ondersteuning van interne organisatie en aanvullende onderzoeken.
- Facilitering van overleg en afstemming tussen erfgoedpartijen en programmacoördinatie, gericht op ruimtelijke planning, marketingstrategie en ticketverkoop.

Juridische kosten in de periode juni tot en met augustus 2025 bedragen € 30.000. Deze worden gedekt binnen het bestaande begrotingskader van de opgave Economie. Van het beschikbare budget voor het drukteplan Zaanse Schans (€ 200.000) is circa € 150.000 reeds bestemd, onder andere voor ambtelijke inzet. Er resteert nog ongeveer € 50.000 voor aanvullende juridische ondersteuning.

Bijlage 20

Uitwerking van twee scenario's

In deze memo worden twee scenario's uitgewerkt voor de uitvoering van de Ontwikkelstrategie Zaanse Schans:

1. Geen financiering voor uitvoering Ontwikkelstrategie
2. Duurzaam Exploitatiemodel Ontwikkelstrategie

Scenario 1 – Geen financiering voor uitvoering Ontwikkelstrategie

In dit scenario is er geen geld om de Ontwikkelstrategie uit te voeren. Het is niet langer houdbaar om nog meer publiek geld in te zetten om partijen te ondersteunen en het erfgoed Zaanse Schans in stand te houden. Sterker, er wordt veel geld verdiend door partijen die niet of indirect gelieerd zijn aan de vier stakeholders (erfgoedpartijen, lokale ondernemers, bewoners en de gemeente). Deze inkomsten komen niet ten gunste van het voortbestaan van de Zaanse Schans. Dit scenario houdt in dat de gemeente geen nieuwe investeringen noch inspanningen gaat doen om het erfgoed, het gebied of de erfgoedpartijen in stand te houden. De gemeente blijft haar rechtmatige rol vervullen ten aanzien van onder meer vergunningen (verstrekken en handhaven), belastingen (heffen van vermoedelijkhedenretributie - VMR), beheer van openbare ruimte en eventueel (nood)ingrepen bij onveilige situaties zoals het afsluiten van het terrein op de (30) drukste dagen in het jaar. Er is geen extra budget voor investeringen in de veiligheid op en rondom de Zaanse Schans zoals intensief handhaven op de parkeer- en verkeersproblematiek.

De consequenties hiervan zijn dat het erfgoed Zaanse Schans verloedert en dat daardoor de molens niet meer geld voor de exploitatie kunnen verdienen en ondernemers geen perspectief op deze locatie meer hebben. Daarnaast zal het vertrouwen in de gemeente flinke schade oplopen. De afgelopen jaren is de gemeente intensief in gesprek gegaan met erfgoedpartijen, bewoners en ondernemers om toe te werken naar het uitvoeren van de Ontwikkelstrategie. De gemeente heeft ook extra capaciteit gezet om voorbereidingen te treffen. Deze inzet en kosten zijn in dit scenario voor niets geweest.

De doelen van de **Ontwikkelstrategie** worden geen van allen gehaald.

De **maatschappelijke impact** van dit scenario wordt op termijn steeds groter.

Door de verwachte toename van het (massa) toerisme (en in dit scenario oncontroleerbare bezoekersstromen) zal de onveiligheid in de gebouwen en op de paden voor de scholieren, overlast voor bewoners en omwonenden en parkeerdruk nog verder toenemen. Dit kan in ergste geval leiden tot ongelukken, (schade)claims en het invoeren van een (nood)verordening door de gemeente op de drukste dagen van het jaar waarbij het terrein volledig wordt afgesloten en bezoekers (tijdelijk) niet langer worden toegelaten. De privacy en woongenot van bewoners komen nog sterker onder druk te staan. Bewoners en ondernemers worden steeds moeilijker bereikbaar voor bezoekers, hun gasten en hun klanten.

De negatieve **impact op het erfgoed** is groot. Bij gebrek aan samenwerking tussen alle stakeholders op de Zaanse Schans zijn er te weinig mogelijkheden om te komen tot integrale oplossingen en snelheid van handelen. Het authentiek karakter en het beschermd dorpsgezicht kunnen niet langer worden gewaarborgd: er zijn niet voldoende middelen om de schade door het intensieve gebruik te herstellen en te onderhouden. Zaanse Museum en Museum Zaanse Tijd kunnen in dit scenario niet langer hun kerntaken uitvoeren. Dit kan leiden tot faillissement en verlies van collecties. Dat heeft effect op Stichting De Zaanse Schans als eigenaar van het pand waarin het Zaanse Museum gevestigd is. De Stichting De Zaanse Schans en Stichting Wind Molen Compagnie komen op termijn ook onder financiële druk te staan vanwege de stijgende kosten. De consequenties daarvan zijn onherstelbaar verlies van cultureel erfgoed.

De **juridische impact** lijkt op dit moment beperkt. Partijen zouden de gemeente kunnen verwijten dat door het uitblijven van interventies organisaties/bedrijven op de Zaanse Schans in nood komen.

Het besluit voor dit scenario zal (naar verwachting) niet leiden tot juridische procedures. Op termijn is juridische aansprakelijkheid niet uit te sluiten. Als de gemeente niets doet aan de veiligheid ontstaan er ongelukken met letsel en dat leidt tot claims. Als de gemeente handhavingsverzoeken afwijst, zullen er ongetwijfeld bezwaar- en beroepsprocedures komen. Onrechtmatige besluitvorming kan vervolgens (als daar schade door is ontstaan) ook weer tot claims leiden. Mocht de financiële situatie van de Stichting De Zaanse Schans door de uitwerking van dit scenario verslechteren of in het ergste geval de werkzaamheden stoppen, zullen alle taken, eigendommen en verantwoordelijkheden richting de gemeente gaan. In het geval dat Stichting Zaanse Museum failliet gaat, omdat naast de toegekende subsidie niet voldoende kan worden verdiend om de beheers- en onderhoudskosten te dragen, wordt de gemeente verantwoordelijk voor het behoud en beheer van de collecties van het museum.

De **financiële impact** van dit scenario kent meerdere kanten.

Extern: De verwachting is dat meerdere (erfgoed)partijen op de Zaanse Schans in financiële en organisatorische 'nood' gaan komen. Dit zal mogelijk leiden tot verzoeken tot verstrekken of ophogen van subsidies. Voor het Zaanse Museum is 500.000 euro extra per jaar nodig om de exploitatie dekkend te houden, boven op de bestaande subsidie. In het ergste geval zal het Museum (gedeeltelijk) moeten stoppen. Op dit moment verstrekt de gemeente geen subsidie aan de Stichting Wind Molen Compagnie en Museum Zaanse Tijd. Er bestaat er een reële kans dat ook deze (erfgoed)partijen op termijn extra financiële middelen nodig hebben, failliet gaan en/of gedwongen zijn hun werkzaamheden te beëindigen. Dit kan consequenties hebben voor het huidige erfgoed. Voor de gemeente bestaat het (financiële en operationele) risico dat het erfgoed en alles eromheen teruggaat naar de gemeente.

Aanwezige bedrijven zullen op korte termijn blijven profiteren van de toenemende stroom toeristen. Op lange termijn bestaat de reële kans dat de woningen, panden en molens worden opgekocht door commerciële partijen en het gebied vercommercialiseerd en haar woonfunctie verliest. Een andere mogelijkheid is dat door verval van het erfgoed het gebied minder aantrekkelijk wordt voor bezoekers waardoor de inkomsten van deze ondernemers achteruitgaan.

Intern: In dit scenario is er behoefte aan het inzetten van meer (handhavings)capaciteit en middelen voor handhaving. De opbrengsten uit de VMR zijn ontoereikend om de gemeentelijke kosten te dekken. De prioritering van de inzet van handhaving naar de Zaanse Schans kan gevolgen hebben voor andere gebieden in Zaanstad en vice versa. Als de gemeente niet voldoende middelen/capaciteit kan vrijmaken, bestaat op termijn het risico op schadeclaims van bezoekers, bewoners/huurders, scholieren en ondernemers. De druk op de begroting zal toenemen door verzoeken tot (financiële) steun. In het geval dat Stichting De Zaanse Schans failliet gaat, gaan de panden weer terug naar de gemeente en wordt de gemeente volledig verantwoordelijk voor alle kosten die zijn verbonden aan de veiligheid, handhaving en het onderhoud van de Zaanse Schans. De genereren van inkomsten uit het parkeren staan hier tegenover.

Scenario 2 – Duurzaam exploitatiemodel

In dit scenario is er samenwerking én afstemming nodig tussen (zo veel mogelijk) partijen op de Zaanse Schans om op deze unieke plek veilig te kunnen wonen, ondernemen en bezoeken. Dit betekent dat wordt toegewerkt naar een zo breed mogelijk commitment om samen te werken, krachten en expertise te bundelen en samen te programmeren (met de Ontwikkelstrategie en wenkend perspectief als kaders). Partijen zijn het met elkaar eens dat het nodig is om drukte te reguleren en om toeristen (verplicht) te laten bijdragen aan de faciliteiten van de Zaanse Schans (ticketverkoop bij toegang). Om een juridisch kader te scheppen voor ticketverkoop is onttrekking van de wegen en paden aan de openbaarheid nodig. Er worden maatregelen getroffen om te zorgen dat de bewoners, ondernemers en grondeigenaren als bestemmingsverkeer hun panden en percelen ten alle tijden kunnen bereiken. De gemeente vervult een stimulerende rol vanuit haar positie en voert intensieve gesprekken met alle partijen om tot deze afstemming en samenwerking te komen.

Daarnaast denkt de gemeente mee met de kaders en uitgangspunten, zoals het neerzetten van een krachtige en slagvaardige governance om de randvoorwaarden voor inning en passend ruimtelijk plan te organiseren. In de aanloopfase neemt de gemeente de regie door het aanstellen van een programmadirecteur, die deze stimulans tot afstemming en samenwerking in gang zet.

Scenario 2 sluit aan bij de **Ontwikkelstrategie**:

- De openbare wegen en paden worden (met draagvlak van zo veel mogelijk stakeholders op de Zaanse Schans) onttrokken aan de openbaarheid. Door het onttrekken is het gebied niet langer openbaar toegankelijk. Daarbij zijn de volgende randvoorwaarden cruciaal:
 - o Om de maatschappelijke impact van het onttrekkingsbesluit te verkleinen, is omlegging van het fietspad een noodzakelijke ingreep. De mogelijkheden hiervoor zijn opgenomen in het Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving. Daarbij moet aandacht worden besteed aan de procedure die moet worden doorlopen, de afstemming met andere overheden en instanties en de haalbaarheid voor het verkrijgen van de benodigde vergunningen.
 - o Onderzocht moet worden wat de gevolgen zijn voor de in dit gebied verleende standplaats vergunning(en) en eventuele andere vergunningen die nodig (kunnen) zijn voor activiteiten in/aan een openbare plaats. Er moet worden nagedacht over de gewenste gemeentelijke invloed.
 - o De belanghebbenden/ eigenaren/ erfpachters in/ van het gebied en de gemeente maken gezamenlijk afspraken over de toekomstige organisatie en beheersstructuur en over het heffen en reguleren van entreegeld.
 - o Er worden civielrechtelijke afspraken gemaakt tussen de belanghebbenden over het heffen van entreegeld en de manier waarop de opbrengsten worden verdeeld.
 - o Een hek om de Zaanse Schans is niet wenselijk. Als wordt besloten tot entreeheffing moet in het ruimtelijk ontwerp van de entreegebieden rekening worden gehouden met het oorspronkelijk karakter: zoals het behouden van de open zichtlijnen, het beschermd dorpsgezicht, de authentieke uitstraling en de interactie met zowel de stedelijke omgeving als het unieke landschap middels heggen, waterlopen en bruggen, worden gewaarborgd.
- Door het opheffen van de openbare toegang tot het terrein wordt het mogelijk om het aantal bezoekers te reguleren.
- Druktebeheersing wordt mogelijk door de toegang tot het terrein niet meer openbaar te laten zijn waardoor kan worden overgegaan op ticketverkoop en daarmee de druktebeheersing te sturen met (tijd)sloten.
- Er worden inkomsten gegenereerd door de ticketverkoop aan de toeristen.
- Inwoners Gemeente Zaanstad en Gemeente Wormerland, bewoners Zaanse Schans en hun gasten, leden van de Vereniging De Zaanse Molen, medewerkers, leveranciers en overige zakelijke contacten van de erfgoedpartijen en van ondernemers krijgen toegang tot het gebied (middels een nog nader uit te werken vorm);
- De inkomsten die worden gegenereerd zijn voorspelbaar ten opzichte van de kosten en vaste lasten die nodig zijn om de Ontwikkelstrategie uit te voeren (duurzaam exploitatiemodel). Dit heeft effect op de mogelijkheden om maatregelen te treffen c.q. investeringen te doen om de uitgangspunten zoals integrale parkeeroplossing bussen, vergroten van de (verkeers)veiligheid, verduurzaming en kwaliteitsverbetering van de panden, het gebied als geheel te bereiken en een aantrekkelijk programma aan te bieden.
- Zekerheid inzake de inkomsten vergroot de mogelijkheden van de Zaanse Schans partners om gezamenlijk en toekomstbestendig het verhaal van de Zaanstreek te vertellen en de bezoekers kwalitatief goede informatie, faciliteiten en beleving te geven.

De **maatschappelijke impact** van dit scenario bestaat onder meer uit druktebeheersing welke leidt tot meer privacy voor de bewoners en veiligheid voor de bezoekers, scholieren (door het omleggen van het fietspad) en passanten. Er worden afspraken gemaakt voor de toegang tot het terrein voor specifieke categorieën: inwoners gemeente Zaanstad en gemeente Wormerland, bewoners Zaanse Schans en hun gasten, leden van de Vereniging De Zaanse Molen, personen werkzaam op de Zaanse Schans, leveranciers en particuliere horecagasten met een reservering.

Tegelijkertijd komen door de verkoop van tickets middelen beschikbaar die via een duurzaam exploitatiemodel kunnen worden ingezet voor investeringen die nodig zijn voor de veiligheid alsook voor verbetering bereikbaarheid en verduurzaming. Bijvoorbeeld voor het treffen van maatregelen om drukte en veiligheid te verbeteren zoals uitvoering van het Mobiliteitsplan Zaanse Schans en omgeving (zie bijlage 9). Ook worden er afspraken gemaakt over het ondersteunen van de bewoners en ondernemers.

Dit scenario heeft een positieve **impact voor de erfgoedpartijen**. Door de samenwerking en afstemming tussen alle partijen wordt het verhaal van de Zaanse Schans versterkt. Als gevolg van de ticketverkoop en het duurzaam exploitatiemodel komt er geld beschikbaar dat in de ontwikkeling van het erfgoed, het beheer, behoud en uitbreiding van de collecties en de gezamenlijke programmering kan worden geïnvesteerd.

De **juridische impact** van dit scenario lijkt op dit moment beperkt. Door het onttrekken van de paden en wegen wordt het juridisch kader gecreëerd om ticketverkoop mogelijk te maken. Op het moment dat de Zaanse Schans is onttrokken aan de openbaarheid kunnen de eigenaren van de grond gezamenlijk entreegeld heffen voor het verkrijgen van toegang tot de Zaanse Schans. Ook is het voor de eigenaren mogelijk om een maximaal aantal bezoekers te bepalen. De grondeigenaren zullen dit onderling overeen moeten komen en daarbij dienen zij rekening te houden met de andere belanghebbenden zoals de bewoners en erfpachters. Des te meer partijen samenwerken, hoe kleiner de juridische risico's en procedures tegen het onttrekkingsbesluit. Voor een succesvolle samenwerking zijn heldere afspraken vastgelegd in convenanten of samenwerkingsovereenkomsten nodig. Deze afspraken worden aan de voorkant in de aanloop naar het besluit tot onttrekking besproken en vastgelegd. Onder regie van de gemeente zijn gesprekken hierover met de belanghebbenden opgestart. Bij de uitvoering is het belangrijk om de afspraken die met de belanghebbenden worden gemaakt nader uit te werken (ook over de naleving) met een duidelijk rol en positie voor de gemeente om hierop te sturen (indien nodig). Een programmadirecteur krijgt de opdracht om dit proces te organiseren, het maken van afspraken te stimuleren en een en ander met stakeholders zo goed mogelijk uit te voeren in samenwerking met de gemeentelijke organisatie.

De **financiële impact** van dit scenario kent meerdere kanten.

Extern: Dit scenario is financieel uitvoerbaar als er tickets worden verkocht. Op basis van de inkomsten, worden afspraken gemaakt over de investeringen en terugbetaling van de voorfinanciering door de gemeente. Dit vraagt aan de voorkant heldere afspraken over het commitment, verdeelsleutel, governance, uitvoering van het duurzaam exploitatiemodel en eenduidige communicatie en marketing.

Intern: In dit scenario komt de vermakelijkhedenretributie (bij voldoende inkomsten) na verloop van tijd te vervallen. Door het realiseren van het duurzaam exploitatiemodel kan een deel van de investeringen worden gedekt en vervallen in de loop van de tijd de huidige subsidies door de gemeente.

Bijlage 21

Zoeken...

Q Zoeken

Referendum en demonstratie tegen afsluiting Zaanse Schans

HOU DE ZAAANSE SCHANS OPEN!

TEKEN HET REFERENDUMVERZOEK

Een groep bezorgde inwoners van Zaanstad is een burgerinitiatief gestart om via een referendum de voorgenomen afsluiting van de Zaanse Schans tegen te houden. De gemeente wil vanaf april 2026 een verplichte entree van €17,50 invoeren voor het bezoeken van het erfgoedgebied.

De initiatiefnemers zijn bang dat de Zaanse Schans daarmee niet langer vrij toegankelijk blijft voor bewoners, ondernemers en bezoekers.

Volgens de groep dreigt het karakter van de Zaanse Schans als levendig en openbaar gebied verloren te gaan:

'De Schans is niet alleen een toeristische trekpleister, maar ook onze achtertuin en een plek waar mensen wonen, werken en zich inzetten voor het behoud van onze cultuur.'

De belofte dat Zaankanters gratis toegang zouden houden, zou juridisch moeilijk houdbaar zijn.

De eerste stap in het referendumproces is het verzamelen van 500 handtekeningen van stemgerechtigde inwoners vóór 18 mei. Bij succes zal het verzoek worden aangeboden aan de gemeenteraad van Zaanstad. Als de raad instemt, volgt een tweede ronde waarin ruim 5.000 handtekeningen nodig zijn voor een definitief referendumverzoek.

Demonstratie

Om de actie kracht bij te zetten, is er op dinsdag 13 mei een demonstratie georganiseerd van 18:00 tot 19:00 uur bij het stadhuis in Zaandam. Ook is het mogelijk om het referendumverzoek zowel online als fysiek bij de balie van het gemeentehuis te ondertekenen.

De initiatiefnemers roepen alle mensen uit Zaanstad op om zich uit te spreken voor een open en toegankelijke Zaanse Schans. Meer informatie is te vinden op www.zaanseschansopen.nl.

Mensen van buiten Zaanstad hebben ook de mogelijkheid om zich te laten horen via de website (en in de demonstratie), maar die stem telt niet mee voor de aanvraag van het referendum.

Door: Merel Kan, met informatie van actiegroep **Hou de Zaanse Schans Open!**

 9 mei 2025

 Politiek

 afsluiting zaanse schans, hou de Zaanse Schans open, referendum, referendum Zaanse Schans

Deel dit artikel:

42 reacties

cor eilert

22 mei 2025 om 20:36

de zaanseschans moet voor iedereen gewoon open blijven, dus gemeenten zaaanstad moet met hun handen er van afblijven.

[Beantwoorden](#)

Gerrit Vinke

11 mei 2025 om 14:55

Gerrit Vinke (lokaal Zaans)

Helaas als inwoner van Wormerland kan ik het referendum niet tekenen, maar eigenlijk wel gek uiteindelijk zijn veel mensen de dupe uit ons dorp, daar ze om moeten rijden als het afgesloten wordt.

[Beantwoorden](#)

De Orkaan

11 mei 2025 om 14:57

Inwoners van Wormerland zouden ontheffing moeten krijgen. Hoe dat in de praktijk uitpakt is nog onduidelijk. De doorgaande fietsroute verdwijnt wel.

[Beantwoorden](#)

Jeannette Schoone

11 mei 2025 om 14:47

Aha, we hebben weer een uitlaatklep gevonden voor van alles waar we het niet mee eens zijn ook al heeft het maar zijdelings met de plannen rond de Schans te maken. lekker onze onderbuikgevoelens over Zaanstad ventileren. iedereen mag van mij een mening hebben over de plannen rond De Schans, maar baseer die mening dan op goede informatie. neem de verschillende kanten aan de plannen eens goed door, lees de officiële stukken en stop met roepoeteren. ooit op de Schans geweest? ooit een molen van binnen bekeken? enig idee wat een schilderbeurt van molen kost? enig idee van de kosten van een nieuwe koningsspil of roeden voor de wieken. als nu alle Zaanse Molen leden worden van De Zaanse Molen dan kunnen zij het hele jaar door gratis naar alle 13 molens én het Molenmuseum in de Zaanstreek en je mag ook nog een aantal bezoekers gratis meenemen. wat wil je nog meer voor nog geen € 40 pjr? hoeft je je ook niet druk te maken over wel/ geen hek of het begrotingsgat van de gemeente.

[Beantwoorden](#)

L. Boonstra

11 mei 2025 om 11:58

1 ding is zeker het is daar een mijnenveld en lange tenen.

Wie wat en waar is lastig maar wat mij wel verwonderd is dat er plotseling zomaar gelden beschikbaar zijn gekomen om te protesteren. Reclameposters bij de wegen met een referendum(gevaarlijk met Digid) en een duur advocaten kantoor. Er zijn blijkbaar lieden die inkomsten denken te verliezen ten gunste van andere Schansactiviteiten.

Wat mij betreft een groot hek om het terrein op kosten van de Gemeente en een douceurtje van 1 milj. En verder vechten ze het daar zelf uit maar men kiest bij aannahme van dat miljoen ervoor dat de Gemeente Zaanstad nooit meer iets hoeft bij te dragen. Verder intensief op parkeer overlast controleren door fout parkeerders gelijk weg te laten slepen.

[Beantwoorden](#)

Niek A.F. Grandiek

10 mei 2025 om 17:48

Dat continu gezeik dat je niet over de Schans kan fietsen vanwege de drukte is pure onzin. Ik heb er ruim 6 jaar gewoond en kom er nog regelmatig. Tuurlijk is het daar druk en het fietsen schiet niet op maar dat is juist wel leuk. Je komt met een opgezwolle duim van het bellen van de Schans af en vaak dringt dat bellen ook niet tot ze door. Maar kijk eens hoe die luitjes genieten van dat molenpark. Ze vinden het prachtig, ze zijn vrolijk en vriendelijk en dus ook traag als gemalen poppenstront. Nou en!? Heb je haast, ga dan niet over de Schans of ga 5 minuten eerder van huis.

Trage touristen zijn absoluut geen gevaar voor de 'verkeersveiligheid'. Je moet er gewoon rustig mee omgaan. Moet nou alles geregeld worden door de overheid? Je bent toch groot genoeg om zelf op te letten?

Enne... natuurlijk moet die Schans lekker open blijven. Als ze in Amsterdam het Vondelpark of Mokum gaan afsluiten omdat het onderhoud geld kost dan lul je ook anders. Daar moeten we in Nederland niet aan beginnen. Rot op.

[Beantwoorden](#)

Manon Prinsze

10 mei 2025 om 16:39

Zaankanters, gebruik uw verstand....

Opgegroeid op de Zaanse Schans en nu nog steeds in de buurt wonend ligt het erfgoed mij na aan het hart.

Ooit hebben 2 mannen zich voor dit erfgoed hard gemaakt: Jaap Schipper voor het buurtje en Frans Mars voor de molens. Behoud erfgoed.

De financiële kant is helaas nooit goed opgezet.

Geld wordt nu verdiend door de ondernemers en de huizen gaan zienderogen achteruit. De Zaanse Molen verdient een lintje voor hun 100 jarige inzet.

En nu een ticket... waarom niet? Moeten de Zaankanters blijven betalen voor het behoud, of juist de toerist? En wat is er erg aan minder toeristen, of het gaat het Philip Hofmeijer/ondernemers enkel om eigen verdiensten? Enige bijdrage aan historisch behoud hebben zij nooit geleverd, laat staan bevorderd.

En onderschat niet het parkeerprobleem dat zich steeds verder over de Zaanstreek verspreidt.

Laat de Zaanse Schans met haar molens draaien in een (financieel) gezonde omgeving!

[Beantwoorden](#)

Juliëtte Esmée Rot (Democratisch Zaanstad)

10 mei 2025 om 01:55

Getekend!

[Beantwoorden](#)

Erik Esteie

10 mei 2025 om 00:47

Om je steun te kunnen betuigen voor een referendum moet je inloggen met een digid? Ga ik niet doen. Een referendum hoort onafhankelijk te zijn zonder dat een gemeente of rijksoverheid alles van mij weet. Straks krijgen we hier een soort van Trump aan de macht, of Putin..

Ik kom graag op de Zaanse schans maar op deze manier zoekt iedereen het maar lekker uit en wat betreft de ondernemers daar, het kan het mij de pis niet meer lauw maken, en vertrekt de kaas goudmijn naar Alkmaar of Gouda

Klein puntje nog wat betreft het beroemde advocaten kantoor dat stelt dat het nog nooit gepresteerd is om een weg af te sluiten omdat gemeente/bedrijven dat wil. Kijk eens aan de Wormer kant, bij Lassie, of anders bij Cargill in de Oostzijde. Ondanks protesten werd de doorgaande weg daar zonder problemen afgesloten. Ook wordt een Hemkade onttrokken aan het publieke domein, voor een dag, als er een feest is op het hembrugterrein, en dat kan allemaal maar

Centen regeren, ook bij de gemeente Zaanstad

Beantwoorden

Bart Glandorff

10 mei 2025 om 00:04

Het Zaanse Schans dossier is lastig en kent vele kanten. Dat er iets moet gebeuren om de toeristenstroom te drukken mag gezien de huidige overlast op en rond Schans duidelijk zijn. Dit zeg ik als bewoner van oud-Zaandijk en als oud-voorzitter van voetbalvereniging ZVV Zaandijk. Nu veelal parkeeroverlast, maar geleidelijk ook overlast in andere vormen. De huidige druk op de omgeving is al erg/te groot, laat staan als het toeristenaantal verder toeneemt. En die verwachting is er. Sinds 2015/2016 gezien de verschillende belangen vaak moeizame bijeenkomsten met alle partijen op en rond de Schans meegemaakt. Veel opties zijn onderzocht er ligt nu een mobiliteitsplan met verschillende doelen. Eén daarvan, het heffen van entree is geen mooie oplossing, maar m.i. de enige mogelijkheid om de toeristenstroom te beheersen en financiële middelen te genereren voor het behoud van ons erfgoed. Geld hoeft dan in ieder geval niet opgehoest te worden door de Zaankanters. Gezien de huidige bezuinigingsplannen van onze regering richting gemeenten een prettige bijkomstigheid. Mocht er een financieel overschot op Zaanse Schans zijn, dan kunnen er wel bepaalde gemeenschappelijke voorzieningen in de Zaanstreek in stand worden gehouden. Door de toerist gefinancierd.

Beantwoorden

Rob Karst (Lokaal Zaans)

9 mei 2025 om 23:23

Getekend

Beantwoorden

yvonne van Alphen

9 mei 2025 om 23:33

Getekend!

Beantwoorden

martijn gijsberti

9 mei 2025 om 22:34

Ik heb alle artikelen in de Orkaan gelezen over dit onderwerp. Ik beschouw me als een neutraal toeschouwer. Ik snap dat er eental uitdagingen zijn om de Zaanse Schans te behouden. Maar het is me volstrekt duidelijk dat de gemeente andere belangen heeft en er vooral geld wil verdienen. Het plan rammelt aan alle kanten. En je kan niet zomaar openbare ruimte afsluiten. Het Zaanse Museum is een erg leuk museum, maar is niet rendabel. Dus dat referendum zal er komen en die huidige plannen gaan naar de prullenbak. En anders komen er rechtzaken en die gaat de gemeente verliezen. Dit is onzorgvuldig bestuur.

Beantwoorden

Thomas vd Veer

9 mei 2025 om 22:07

Dit soort acties zijn toch complete stemmingmakerij? Degene die die minste lasten dragen op de Zaanse Schans en vrij weinig tot niets doen aan het onderhoud en in eren houden van het erfgoed starten even lekker een zwartmaakcampagne. Ik vindt het ook ongelooflijk dat de Orkaan zo voorop loopt in deze journalistieke kolder. En als de gemeente straks weer over de brug moet komen om erfgoedpartijen uit de brand moet helpen is het ook weer niet goed. Wat een slap gelul van die ondernemers.

Beantwoorden

Jeannette Schoone

11 mei 2025 om 14:35

due ondernemers zijn zó goed in slachtofferschap! ze hebben ondertussen al tonnen verdiend aan de toeristen! en voor hun PR gebruiken ze de molens, maar ze dragen 0,0 bij aan het onderhoud.

[Beantwoorden](#)

Wim de Graaf

9 mei 2025 om 21:42

ik wil graag een referendum invullen, maar niet via DigiD.

[Beantwoorden](#)

Klaus Hector

9 mei 2025 om 21:17

Denk dat een hoop mensen die tekenen nooit op de schans komen. Mensen die dat wel doen zouden weten dat het bijna onmogelijk is over de schans te fietsen. Zelf fiets ik graag over de schans en zou het jammer vinden als dat niet meer zou kunnen maar zoals het nu is, is ook geen oplossing.

Alternatief is dat we toeristen gaan weren en iedereen uit Zaanstad en Wormerland verplicht lid wordt van de vereniging Zaanse Molens. Dit om het onderhoud te betalen.

Iedereen die hier zegt getekend te hebben is lid van de Zaanse Molens? of is op hetzelfde moment lid geworden? vermoed van niet! iedereen is overal tegen maar zelf met een oplossing of middel komen.....

[Beantwoorden](#)

Carin van Leeuwarden

9 mei 2025 om 22:31

Ik woon in 't Kalf dus wel degelijk dat ik (heb getekend) op de Schans kom. Dat er een overdaad aan toeristen is ervaar ik ook dagelijks met EBS lijnen 391 en 69 maar of 17,50 toegang vragen nou DE oplossing is betwijfel ik. Straks gaan al die toeristen naar Haaldersbroek even oversteken toch?

[Beantwoorden](#)

Esther Reijnders

9 mei 2025 om 21:32

Ik ben het helemaal met je eens Klaus. Stemmingmakerij door mensen die zelf niet al jarenlang overlast van de immense toeristenstroom ervaren. Ben blij dat de gemeente er nu wel oog voor heeft en stappen durft te zetten.

[Beantwoorden](#)

Eline Kleibrink

9 mei 2025 om 21:06

Als Wormerlander weer buitenspel gezet, terwijl het juist voor ons zo belangrijk is.

[Beantwoorden](#)

Jos Kerkhoven

9 mei 2025 om 20:18

Getekend!

[Beantwoorden](#)

Jos Kerkhoven

9 mei 2025 om 20:13

Getekend !

[Beantwoorden](#)

Xander Nieuwenhuys

9 mei 2025 om 18:32

De Zaanse Schans moet gewoon voor iedereen toegankelijk blijven; voor de bewoners en voor de toeristen. Je kan toch geen hek om een woonwijk zetten waar een fietspad doorheen loopt? Gemeente Zaanstad; Kijk eerst eens kritisch naar de uitgaven, want inkomsten zijn er genoeg via de torenhoge parkeerkosten.

[Beantwoorden](#)

Kees Hamster

9 mei 2025 om 17:55

Helaas, kan niet tekenen wegens de DigiD verplichting....

[Beantwoorden](#)

ruud schaap

9 mei 2025 om 17:46

Vernietiging van de schans
Ondernemers om zeep helpen

[Beantwoorden](#)

Adriaan van Tulpenbaard

9 mei 2025 om 17:28

Voor de Zaankanters die toen in die tijd in Alkmaar gingen wonen, zou het ook gratis toegang moeten zijn. Ik begrijp niet dat als je nu 2 miljoen bezoekers krijgt dat je niet genoeg geld kan verdienen voor het onderhoud van de Zaanse Schans. En de mensen die daar wonen die betalen toch gewoon huur. Daar verliezen ze toch niet op.

[Beantwoorden](#)

Dennis de Ridder

9 mei 2025 om 15:40

Lastig dilemma, voordelig voor de gemeentebegroting, (wat de inwoners van Zaanstad natuurlijk weer goed kan uitkomen i.v.m. budget) nadelig voor mensen die gewoon even willen rondlopen. Hoop dat er een tussenoplossing gevonden kan worden.

[Beantwoorden](#)

Saskia Heijmans

9 mei 2025 om 15:25

ik lees:

De belofte dat Zaankanters gratis toegang zouden houden, zou juridisch moeilijk houdbaar zijn. Dat zou toch helemaal van de gekke zijn. Ik kom daar best vaak op de fiets en dan zou ik elke keer 17.50 moeten betalen als inwoner van Zaanstad(?)

[Beantwoorden](#)

Ron Sman

9 mei 2025 om 14:57

Zaankanters laten zich toch niet voor het karretje van Amsterdamse touroperators spannen!!, vragen beschermers van hun bijzondere Zaanse erfgoed en de unieke Schans zich af.

[Beantwoorden](#)

Ernst Debets

9 mei 2025 om 21:43

Inderdaad: kijk of het mogelijk is om die touroperators aan banden te leggen. Er komen genoeg bezoekers per trein (kijk maar eens als er weer een sprinter uit Amsterdam is aangekomen) of met eigen auto. Voor die laatste categorie moet er wel wat aan de parkeeroverlast (Oud Zaandijk, Sonooyweg) gedaan worden.

[Beantwoorden](#)

Bram Sturm

9 mei 2025 om 16:33

[Beantwoorden](#)

Erdogan Sahin DENK ZAA NSTAD

9 mei 2025 om 14:35

Zoals verwacht is de belangstelling enorm en het is druk op de website.

Sommigen van jullie krijgen momenteel de melding:

"Er is een fout opgetreden – Webformulier niet gevonden (c3)."

Geen zorgen: probeer het later nogmaals. Door de grote drukte kan het systeem tijdelijk overbelast zijn.

[Beantwoorden](#)

Joke Havik

9 mei 2025 om 14:11

Getekend

[Beantwoorden](#)

marchel horn

9 mei 2025 om 11:57

Gaat het burgerinitiatief dan ook de kosten betalen van het onderhoud van de Schans en de molens betalen en zorgen dat er parkeerruimtes komen ? Of zijn ze vergeten wat dit allemaal kost?

[Beantwoorden](#)

albert kloppenburg

9 mei 2025 om 12:57

weer zo'n azijnpisser die reageert, kijk verder dan je neus lang is, de gemeente Zaanstad komt miljoenen te kort, wij als burger zijnde zijn al tot op het bot uit gezogen, nu is het culturele erfgoed aan de beurt, dat zagen wij allen in 2024 aankomen. Albert.

[Beantwoorden](#)

hans dekker

9 mei 2025 om 12:52

Volledig met je opmerking eens.

[Beantwoorden](#)

Gerrit Vd Velde

9 mei 2025 om 12:03

mischien zou je je eerst eens goed moeten inlezen! er wordt tevens gesteld dat er bakken met geld zou worden verdiend. Alwaar dit is? wordt vooralsnog niet vermeld! misschien zou dit één van de oplossingen kunnen zijn.

[Beantwoorden](#)

Edvard de Groot

9 mei 2025 om 11:50

Getekend.

[Beantwoorden](#)

Martin Lurks

11 mei 2025 om 10:10

Getekend

[Beantwoorden](#)

Carin van Leeuwarden

9 mei 2025 om 11:43

Getekend.

[Beantwoorden](#)

Leyena van der Laan

9 mei 2025 om 11:37

Elk referendum verdient steun. Ondertekend.

[Beantwoorden](#)

Gert Jan Negrijn

9 mei 2025 om 11:51

getekend!

[Beantwoorden](#)

Geef een reactie

Je e-mailadres wordt niet gepubliceerd. Vereiste velden zijn gemarkeerd met *

Reactie *

Naam *

E-mail *

- ☐ Mijn naam, e-mail en site opslaan in deze browser voor de volgende keer wanneer ik een reactie plaats.
- ☐ Stuur mij een e-mail als er vervolgreacties zijn.
- ☐ Stuur mij een e-mail als er een nieuw artikel geplaatst wordt. Let op: dit levert ongeveer 10 e-mails per dag op!

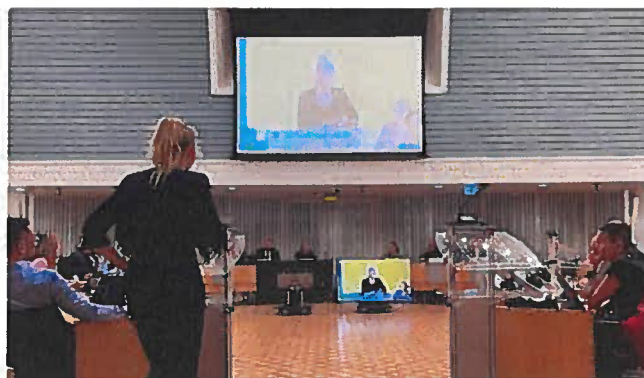
Reactie plaatsen

Gerelateerd nieuws

0

Explosie, Assendelft en referendum in De Week van De Orkaan

28

Referendum Zaanse Schans opnieuw afgeschoten, raad negeert juridisch advies

5

Besluit referendum moet opnieuw, dat wordt slikken voor coalitie

9

Tweede tik voor Zaanstad: Stadsadvocaat bevestigt rechtmatigheid referendum Zaanse Schans

8

7

Erfgoed Zaanse Schans wil geld zien van Zaanstad bij uitstel afsluiting

Raad Zaanstad teruggefloten: laat referendum Zaanse Schans gewoon doorgaan

Advertentie

bakkerij Goemans

De lekkerste oliebolletjes, appelflappen en appelbeignets!

Op 29, 30 en 31 december onze winkel is feestelijk versierd!

Bestel gemakkelijk vooraf! Klik om te bestellen

Of bezoek onze oliebolletjes drive-in!
30 en 31 december Strengweg 1 Heemskerk
Van 08.00 - 16.00 uur

www.goemansbakkerij.nl/webshop

bakkerij Goemans

De lekkerste oliebolletjes, appelflappen en appelbeignets!

Op 29, 30 en 31 december onze winkel is feestelijk versierd!

Bestel gemakkelijk vooraf! Klik om te bestellen

Of bezoek onze oliebolletjes drive-in!
30 en 31 december Strengweg 1 Heemskerk
Van 08.00 - 16.00 uur

www.goemansbakkerij.nl/webshop

DeVank Debat

INTERVIEW MET ROB VREEKEN

OP 29 EN 30 DECEMBER 2018

START: 20.00 UUR

DEUR: 15,00 EURO

LOCATIE: BULEEREN, WESTENDE 75 ZAANSTAD

OVER TURKIJE EN ISRAËL/PALESTIJNSE GEBIEDEN!

DeVank Debat

INTERVIEW MET ROB VREEKEN

OP 29 EN 30 DECEMBER 2018

START: 20.00 UUR

DEUR: 15,00 EURO

LOCATIE: BULEEREN, WESTENDE 75 ZAANSTAD

OVER TURKIJE EN ISRAËL/PALESTIJNSE GEBIEDEN!

OPENING NIEUWE VESTIGING PONTMEYER WORMERVEER

Vanaf 15 JAN. BRID NOSTRALE 100 WORMERVEER

OPENING NIEUWE VESTIGING PONTMEYER WORMERVEER

Vanaf 15 JAN. BRID NOSTRALE 100 WORMERVEER

Expositie THE MIGHTY 8
curator: Brian Elstak

exposanten:
Dion Rosino, Studio Steenhuizen,
Pris Roos, Hey Tijn, Inée Zombé, Kenneth Aidoo,
Lamiae El Hajaji en Brian Elstak

ART ZAANSTAD

22/nov 11/jan

Expositie THE MIGHTY 8
curator: Brian Elstak

exposanten:
Dion Rosino, Studio Steenhuizen,
Pris Roos, Hey Tijn, Inée Zombé, Kenneth Aidoo,
Lamiae El Hajaji en Brian Elstak

ART ZAANSTAD

22/nov 11/jan

18 t/m 24 december

DE FABRIEK

DOENSDAG 18 DECEMBER
14.00 - 16.00 The Last Viking
15.00 The Love That Remains
16.00 The Love That Remains
17.00 The Love That Remains
18.00 The Love That Remains
19.00 The Love That Remains

DIENSDAG 19 DECEMBER
14.00 - 16.00 The Last Viking
15.00 The Love That Remains
16.00 The Love That Remains
17.00 The Love That Remains
18.00 The Love That Remains
19.00 The Love That Remains

WOENSDAG 20 DECEMBER
14.00 - 16.00 The Last Viking
15.00 The Love That Remains
16.00 The Love That Remains
17.00 The Love That Remains
18.00 The Love That Remains
19.00 The Love That Remains

DOENSDAG 21 DECEMBER
14.00 - 16.00 The Last Viking
15.00 The Love That Remains
16.00 The Love That Remains
17.00 The Love That Remains
18.00 The Love That Remains
19.00 The Love That Remains

WOENSDAG 22 DECEMBER
14.00 - 16.00 The Last Viking
15.00 The Love That Remains
16.00 The Love That Remains
17.00 The Love That Remains
18.00 The Love That Remains
19.00 The Love That Remains

DOENSDAG 23 DECEMBER
14.00 - 16.00 The Last Viking
15.00 The Love That Remains
16.00 The Love That Remains
17.00 The Love That Remains
18.00 The Love That Remains
19.00 The Love That Remains

WOENSDAG 24 DECEMBER
14.00 - 16.00 The Last Viking
15.00 The Love That Remains
16.00 The Love That Remains
17.00 The Love That Remains
18.00 The Love That Remains
19.00 The Love That Remains

WWW.DE-FABRIEK.NL

18 t/m 24 december

DE FABRIEK

DOENSDAG 18 DECEMBER
14.00 - 16.00 The Last Viking
15.00 The Love That Remains
16.00 The Love That Remains
17.00 The Love That Remains
18.00 The Love That Remains
19.00 The Love That Remains

DIENSDAG 19 DECEMBER
14.00 - 16.00 The Last Viking
15.00 The Love That Remains
16.00 The Love That Remains
17.00 The Love That Remains
18.00 The Love That Remains
19.00 The Love That Remains

WOENSDAG 20 DECEMBER
14.00 - 16.00 The Last Viking
15.00 The Love That Remains
16.00 The Love That Remains
17.00 The Love That Remains
18.00 The Love That Remains
19.00 The Love That Remains

DOENSDAG 21 DECEMBER
14.00 - 16.00 The Last Viking
15.00 The Love That Remains
16.00 The Love That Remains
17.00 The Love That Remains
18.00 The Love That Remains
19.00 The Love That Remains

WOENSDAG 22 DECEMBER
14.00 - 16.00 The Last Viking
15.00 The Love That Remains
16.00 The Love That Remains
17.00 The Love That Remains
18.00 The Love That Remains
19.00 The Love That Remains

DOENSDAG 23 DECEMBER
14.00 - 16.00 The Last Viking
15.00 The Love That Remains
16.00 The Love That Remains
17.00 The Love That Remains
18.00 The Love That Remains
19.00 The Love That Remains

WOENSDAG 24 DECEMBER
14.00 - 16.00 The Last Viking
15.00 The Love That Remains
16.00 The Love That Remains
17.00 The Love That Remains
18.00 The Love That Remains
19.00 The Love That Remains

WWW.DE-FABRIEK.NL

GEEF EEN - HOOP

DIVERSE KERST-EN BIERPAKETTES

Kom naar de winkel op de Lagedijk 69 in Zaanlijk of bestel via winkel@brouwerijhoop.nl

VIER DE KERST BIJ DEZE ZAAANSE HORECAPARELS!

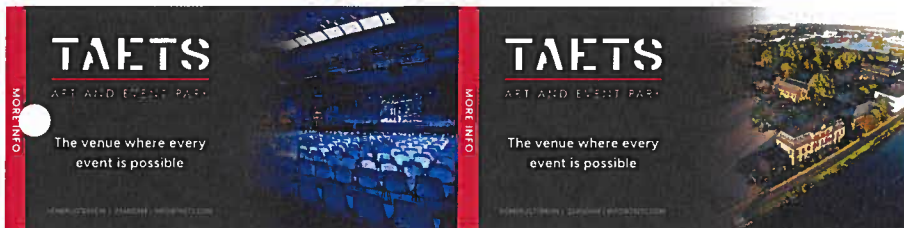
LAB 44
HOUT MOET ERBEN

BROUWERIJ HOOP
ZAAANSE HORECAPARELS

CAFÉ DE SLAGER
HOUT MOET ERBEN

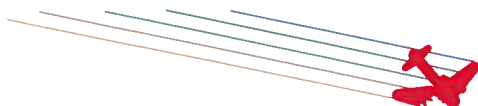
VIER DE MAGIE VAN KERST BIJ CAFÉ DE SLAGER!

DECEMBER

Heb je nieuws voor ons?
Tip de redactie!

Contact opnemen

Zaans nieuws voor jou

KORT-
ZAANS

DE ORKAAN

Toen

Nu

Dan

Ooit (wat we willen)

Colofon

CONTACT

Het Oog

Adverteren

Vragen/klagen

Privacybeleid

NOOIT GENOEG

Nieuwsbrief

De Orkaan-app en de KortZaans-app

De Orkaan Junior

Offline

Orkaan-Sociaal

Copyright © De Orkaan | Gehost door [Key-IT](#)

Zeg, heeft jouw bedrijf nou nóg geen professionele voicemail?

Voice-overs voor:
Bedrijfsfilms
Telefoonsystemen
Commercials
Uitleganimaties

Initiatief inwoners voor referendum over openbare Zaanse Schans

09 MEI, 8:57 • GEMEENTE

X / Moria

Inwoners van Zaanstad hebben het initiatief genomen voor een referendum dat de openbaarheid van de Zaanse Schans moet bewerkstelligen. 'De Schans is van ons allemaal,' aldus een woordvoerder van de initiatiefgroep. 'Als Zaankanters staan we altijd voor elkaar klaar, vooral in tijden van grote beslissingen zoals deze.' Op 13 mei is er daarnaast een demonstratie.

De gemeente is voornemens om vanaf het toeristenseizoen volgend jaar de Zaanse Schans volledig af te sluiten en om een verplichte entree van 17,50 euro per persoon te gaan heffen. Dit voorstel roept zorgen en

Zeg, heeft jouw bedrijf nou nóg geen professionele voicemail?

Voice-overs voor:
 Bedrijfsfilms
 Telefoonsystemen
 Commercials
 Uitleganimates

Alleen stemgerechtigde inwoners van Zaanstad kunnen tot uiterlijk zondagavond 18 mei digitaal tekenen (met DigiD) via de **daarvoor in het leven geroepen website**. Wie liever een geprint formulier ondertekent kan terecht bij de balie van het gemeentehuis. Er zijn 500 handtekeningen nodig om het verzoek de kunnen aanbieden aan de gemeenteraad. Indien die het verzoek inwilligt volgt een tweede ronde, waarbij ongeveer 4000 handtekeningen nodig zijn. Liefhebbers van de Zaanse Schans die buiten de gemeente wonen kunnen op de website een steunbetuiging achterlaten. De demonstratie op dinsdagavond 13 mei is van 18:00 tot 19:00 uur voor de ingang van het stadhuis in Zaandam.

Hart van Nederland

 @HartvNL · [Follow](#)

Entreegeld is 'doodsteek' voor ondernemers Zaanse Schans, dit plan moet dat voorkomen

hartvannederland.nl

Entreegeld is 'doodsteek' voor ondernemers ...
 Gratis naar de Zaanse Schans is verleden tijd.
 Vanaf volgend jaar moeten bezoekers 17,50 ...

11:03 PM · May 7, 2025

1

Reply

Copy link

Read 1 reply

Deel dit artikel

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

00:16:27

Voorzitter: Goedenavond, dames en heren. Ik verzoek u plaats te nemen, zodat wij met de vergadering van de gemeenteraad van Zaanstad kunnen aanvangen. Het is donderdag 22 mei 2025, iets na zevenen ten stadhuize van Zaanstad. We kunnen de vergadering officieel openen. Dames en heren, we hebben vanavond veel inwoners en belangstellenden te gast, net zoals afgelopen weken in de Zaanstad Beraden. Van harte welkom. We hebben het vanavond onder andere over de Zaanse Schans. Dat is de locatie in onze gemeente waar velen een emotionele binding mee hebben. Uiteraard is het afhankelijk van hoe u de agenda vaststelt. We hebben met elkaar de verantwoordelijkheid voor een goed verloop van deze vergadering. Ik vertrouw erop dat we dat met elkaar kunnen doen.

00:17:32

Voorzitter: Ik wil in eerste instantie alle belangstellenden op de tribune voor de aanwezigheid en betrokkenheid zeer bedanken. Daarnaast wil ik ook vragen om geen tekenen van goed- of afkeuring tijdens de vergadering te uiten. We hebben een bericht van afwezigheid van wethouder Van Der Laan. Wij hebben verder geen afwezigen, klopt dat? Voltallig aanwezig. We hebben een aantal mededelingen. Olaf van Waart is als steunfractielid namens GroenLinks is gestopt. Wij danken Olaf zeer voor zijn inzet voor Zaanstad. We doen dat graag met een applaus. Op 12 mei 2025 heeft raadslid Pieterse het fractievoorzitterschap van de heer Mattens voor de Partij voor de Dieren overgenomen. Wij wensen raadslid Pieterse veel succes en plezier met het fractievoorzitterschap.

00:18:35

Voorzitter: We zijn toe aan iets anders wat we formeel met elkaar te doen hebben. Dat is de beëdiging van de steunfractieleiden Ayla Kreekel van DZ, Tobias Hoogervorst van GroenLinks en Rienk Spiekstra van de Partij van de Arbeid. We kunnen dat niet doen nadat we mevrouw Kingma naar haar bevindingen hebben gevraagd.

00:19:02

Mevrouw Kingma (D66): Goed, dank, voorzitter. De Commissie uit de raad van de gemeente Zaanstad, in wier handen werden gesteld de bij het Reglement van Orde gevorderde stukken, ingezonden door A.S. Kreekel, T. Hoogervorst en R. Spiekstra. Om op donderdag 22 mei 2025 te worden beëdigd tot steunfractieleiden van de raad van de gemeente Zaanstad. Rapporteerde aan de Raad van de gemeente Zaanstad dat zij van bovengenoemden de bescheiden heeft onderzocht en in orde bevonden. Gebleken is dat de kandidaat steunfractieleiden aan alle in het reglement gestelde eisen voldoen. De Commissie adviseert tot hun toelating als steunfractieleiden van de Raad voor de gemeente Zaanstad. De Commissie: de heer Kuyper, mevrouw Van Nieuwamerongen en mevrouw Kingma.

00:19:56

Voorzitter: Ik vraag u allen graag om te gaan staan. Ik vraag aan Ayla Kreekel van DZ, Tobias Hoogervorst van GroenLinks en Rienk Spiekstra van de Partij van de Arbeid om in ons midden en in het hart van de democratie plaats te nemen voor het afleggen van de belofte. Ze doen dat alle drie. Dat is prettig, want ik lees een keer de belofte voor. Ik vraag u met het noemen van uw naam om vervolgens te zeggen: dat verklaar en beloof ik. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen, en dat ik mijn plichten als steunfractielid naar eer en geweten zal vervullen. Mevrouw Kreekel.

00:20:50

Mevrouw Kreekel (DZ): Dat verklaar en beloof ik.

00:20:50

Voorzitter: De heer Hoogervorst.

00:20:52

De heer Hoogervorst (GroenLinks): Dat verklaar en beloof ik.

00:20:52

Voorzitter: De heer Spiekstra.

00:20:55

De heer Spiekstra (PvdA): Dat verklaar en beloof ik.

00:20:55

Voorzitter: Ik wens jullie alle drie heel veel succes. Van harte gefeliciteerd. Het is bijzonder om te melden dat de heer Spiekstra inmiddels voor de vijftiende of zestiende keer is benoemd. Ik denk dat hij daarmee met de heer Egberts ongeveer in evenwicht komt, maar we kijken wanneer hij hier weer terugkeert. Goed, dames en heren, wij zijn toe aan het vaststellen van de agenda. We hebben een volle conceptagenda. Naast de Zaanse Schans hebben we ook een aantal zienswijzen van verbonden partijen. Daar moet vandaag de besluitvorming over plaatsvinden. Ik zie u al klaarstaan. Voordat u met uw voorstellen voor de agenda komt, wil ik een aantal punten met u doornemen. Aangezien het formaliteiten betreft, hoeft het niet in stemming te worden gebracht.

00:22:35

Voorzitter: Het is goed om bij u te checken of het voorstel tot de spreekijdverdeling akkoord is, zoals die op iBabs is gepubliceerd. Is dat zo? Oké, we hebben op het raadsvoorstel Voortgangsnota MRA 2024 geen moties en amendementen ingediend gezien. Het voorstel wordt daarmee aan de stemagenda toegevoegd. Het lijkt me logisch om dat zo te doen. Op de raadsvoorstellen Zienswijzebrief 'Ontwerpbegroting Vervoerregio Amsterdam 2025-2029', het 'Kredietbesluit Actieplan Fiets' en de 'Besluitvorming Begroting VrZW 2026' zijn moties en amendementen ingediend. Deze agendapunten zijn naar de debatagenda verplaatst. Aan de agenda is het raadsvoorstel 'Inleidend verzoek tot het houden van een adviserend referendum over het ontwerp Raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans' toegevoegd.

00:23:24

Voorzitter: Dit agendapunt staat als eerste op de debatagenda conform Artikel 7 van de Referendumverordening. Dat lijkt me allemaal logisch. Wij zijn met betrekking tot de agenda toe aan de andere verzoeken. Ik zag raadslid Pieterse als eerste bij de microfoon staan. Aan haar het woord.

00:23:43

Raadslid Pieterse (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dankuwel. We hebben met een heel aantal fracties over de genocide in Gaza een motie vreemd ingediend. Het

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

verzoek is om dat meteen aan het begin van de vergadering of in ieder geval vandaag te behandelen. Het is namelijk een urgente situatie en er zitten wat mensen op de tribune. Het is een lastige vraag, dus aan het begin van de vergadering.

00:24:07

Voorzitter: Het ordevoorstel is om dat als eerste op de agenda te behandelen. Wie is daarvoor? We gaan het digitaal doen. Dat was leuk geprobeerd, maar heel ouderwets. Dames en heren op publieke tribune, wij stemmen tegenwoordig met een digitale tool, zodat u het thuis ook kunt volgen. Dat is beter. We gaan nog een keer stemmen. Je ziet dat het erin is gesleten als je dat jaren zo gewend bent. We hebben nog geen werkende stemkaart. Die moet eerst gerepareerd worden. We brengen nu het ordevoorstel in stemming om de motie vreemd 'Zaansstad spreekt zich uit tegen het genocidale geweld in Gaza' als eerste op de agenda te behandelen. De stemming is geopend. Het ordevoorstel is aanvaard. We zullen zo direct de motie vreemd als eerste behandelen. Ik geef het woord aan de heer Kerkhoven.

00:27:56

De heer Kerkhoven (DZ): Dankuwel, voorzitter. Ik heb een ordevoorstel om 6.2, Een toekomstbestendige Zaanse Schans van de agenda te halen. Wij hebben onvoldoende informatie. Het is niet goed juridisch onderbouwd. Sorry, aanwezigen, u mag het niet lezen. We hebben gisterenmiddag deze stapel geheime stukken binnengekregen. We moeten ze nog steeds goed bestuderen. Er is geen financiële onderbouwing. Er zijn zoveel haken en ogen aan dit stuk. Ik stel voor om dit van de agenda te halen.

00:28:34

Voorzitter: Het is goed om erbij stil te staan. Op zich kan het van de griffie. U moet informatie hebben voordat u erover gaat stemmen. Het raadsvoorstel "Inleidend verzoek tot het houden van een adviserend referendum over het ontwerp Raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans" moet ook van de agenda. Dat is op basis van de Referendumverordening aan elkaar gekoppeld. Is dat duidelijk? Oké, u weet wat de consequentie van dit ordevoorstel is. Beide gaan van de agenda. Kunnen we daarmee het ordevoorstel in stemming brengen? We gaan dat nu doen. De stemming is geopend. Het ordevoorstel is met 30 stemmen tegen en 9 voor verworpen. De heer Kerkhoven met een ander ordevoorstel.

00:29:37

De heer Kerkhoven (DZ): Ik heb een tweede ordevoorstel. Wij hebben deze geheime stukken gisteren als raad binnengekregen, nadat wij al drie keer erom hadden gevraagd. Bij de technische vragen werd gezegd: het is een geheim stuk voor de raad. We hebben het uiteindelijk gisteren na heel veel zeuren binnengekregen. Met andere woorden: als ik het nooit gevraagd had, waren deze stukken überhaupt niet bij deze raad aanwezig geweest. Het is werkelijk ongelooflijk. Ik wil een ordevoorstel doen. Waarom wil ik een ordevoorstel doen? Omdat er als argument wordt geschreven dat het geheimhouding is. De processtrategie heeft betrekking op het risico dat er een bezwaar en beroep kan worden ingesteld. Dat is geen reden voor geheimhouding. Ik zie niet waarom we dit vanavond niet in alle openheid mogen bespreken. Dat is mijn ordevoorstel.

00:30:37

Voorzitter: Ik begrijp dat u voorstelt om de geheimhouding van de stukken op te

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

heffen. Dat is het ordevoorstel. U kunt als raad dat besluit nemen. Er kunnen consequenties zijn die we nu niet kunnen overzien. Ik kijk naar de portefeuillehouder of hij nu al een antwoord kan geven, maar dat is aan u. Normaal gesproken is het aan de portefeuillehouder om nog daarop te reageren. De heer Breunesse heeft het woord. We kunnen het ordevoorstel daarna in stemming brengen.

00:31:45

Wethouder Breunesse (GroenLinks): Dankuwel, voorzitter. De consequenties staan in de nota beschreven waarmee de stukken aan de raad zijn aangeboden. Het gaat inderdaad om het veiligstellen van de juridische positie van de gemeente, ook voor eventuele toekomstige procedures.

00:32:04

Voorzitter: Goed, we hebben het allemaal scherp. Wij gaan het ordevoorstel voor de geheime stukken rondom de Zaanse Schans in stemming brengen. De heer Brekelmans, dit is een ordevoorstel.

00:32:16

De heer Brekelmans (POV): Door wie is er geheimhouding opgelegd?

00:32:20

Voorzitter: Door het college.

00:32:22

De heer Brekelmans (POV): Oké.

00:32:22

Voorzitter: Er is door het college geheimhouding opgelegd. Het ordevoorstel is heel simpel: we heffen de geheimhouding op. Dat is het ordevoorstel wat wordt gedaan, wetende wat de consequenties zijn. Maar dat weegt u mee. Ik stel voor dat we het voorstel 'De geheimhouding op deze stukken opheffen' in stemming brengen. De heer Kerkhoven kort.

00:32:41

De heer Kerkhoven (DZ): Mag ik niet op de reactie reageren die de wethouder geeft?

00:32:45

Voorzitter: Nee, want het is zo geregeld dat de portefeuillehouder antwoordt.

00:32:47

De heer Kerkhoven (DZ): Het is geen argument wat hij geeft. Het klopt niet.

00:32:50

Voorzitter: Dat is toch het argument wat hij heeft meegegeven. U heeft een andere mening. We gaan het ordevoorstel in stemming brengen. Het is geen discussiepunt. Het ordevoorstel wordt nu in stemming gebracht. Bent u voor of tegen de opheffing van de geheimhouding? Het is verworpen met 30 stemmen tegen en 9 voor. Ik kijk rond of we nog andere ordevoorstellen hebben. Zijn er nog andere ordevoorstellen? Wij kunnen de agenda nu gewijzigd vaststellen. Zijn we daarmee akkoord of moet u daarover ook nog stemmen? Nee, dat is niet nodig. Daarmee is de agenda gewijzigd vastgesteld. We gaan naar het vaststellen van het verslag, het geheime verslag en de Besluitenlijst van 27 maart. Verlangt iemand een stemming over die stukken?

00:33:52

Voorzitter: Neen, dan kunnen we ze in een keer vaststellen, bij deze. We gaan naar

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

de stemmingen die we direct kunnen laten plaatsvinden. We brengen als eerste in stemming de Verordening 2025 tot wijziging van de APV Zaanstad 2013. De stemming is geopend. Het is aanvaard met 39 stemmen voor en 0 tegen. We gaan naar de verordening tot wijziging van de Verordening Stadspas Zaanstad 2023. De stemming is geopend. Het is aanvaard met 39 stemmen voor en 0 tegen. We zijn bij 5.3: De wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Ombudsman Metropool Amsterdam. Die brengen we nu in stemming. Het is aanvaard met 37 stemmen voor en 2 tegen. We zijn bij 6.5: De Voortgangsnota MRA 2024. Die brengen we nu in stemming.

00:35:05

Voorzitter: Het is aanvaard met 37 stemmen voor en 2 tegen. Wij zijn toe aan de debatpunten. Zoals we net hebben vastgesteld als eerste de motie vreemd: Zaanstad spreekt zich uit tegen het genocidaal geweld in Gaza. Ik vraag graag de heer Kuiper om mij als voorzitter te vervangen, omdat het mijn portefeuille degradeert.

00:36:15

Vicevoorzitter: Goed, ik heb de plaats van de burgemeester ingenomen. Ik geef het woord aan de indiener. Raadslid Pieterse, ga uw gang.

00:36:23

Raadslid Pieterse (Partij voor de Dieren): Dankuwel, voorzitter. We zijn via het nieuws op onze telefoons al 1,5 jaar getuige van de genocide in Gaza. Onze premier zegt al 1,5 jaar: het is bijna niet goed te praten. Er is snel meer druk op Israël nodig om de genocide te stoppen. Netanyahu gaat maar door met het verwoesten van Gaza, het doden van burgers en het tegenhouden van humanitaire hulp. Al te lang is de situatie voor de Gazanen onmenselijk zonder toevoer van water, eten en medicijnen. Ouders zijn tussen het afval op zoek naar iets te eten voor hun kinderen. Velen zijn al gestorven. Nederland kan en moet iets doen. Uit het Genocideverdrag volgt dat ingrijpen verplicht is, zelfs bij het vermoeden van een genocide. Roep de regering op om te doen wat nodig is. Kijk niet weg.

00:37:11

Raadslid Pieterse (Partij voor de Dieren): We doen deze morele oproep aan onze burgemeester namens veel fracties en veel van onze inwoners, net als vele andere steden en hun burgemeesters. Bescherm de mensenrechten. Kom nu op voor de mensen in Gaza. Nu heeft het nog zin.

00:37:28

Vicevoorzitter: Dankuwel. Ik geef het woord aan mevrouw Köseoglu.

00:37:33

Mevrouw Köseoglu (PvdA): Dankuwel, voorzitter. Een kwart van de kinderen in Gaza is ondervoed. Er zijn al 20.000 kinderen omgekomen. Israël laat al maanden geen vrachtwagens toe met hulpgoederen. De wetenschappers zijn het erover eens. Dit kun je genocidaal geweld of genocide noemen. Zoals Halsema het treffend zei: wanneer we onze ogen voor oorlogsmisdaden sluiten, verliest het recht zijn kracht. In Zaanstad willen we niet zwijgen. We willen dat onze gemeente zich voor rechtvaardigheid, internationaal recht en bovenal voor menselijkheid uitspreekt.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

00:38:11

Vicevoorzitter: Dankuwel. Mevrouw Kingma.

00:38:15

Mevrouw Kingma (D66): Dank, voorzitter. Ik begin bij de constatering die wij in de motie hebben staan. De huidige situatie in Gaza is catastrofaal voor burgers met acute tekorten aan voedsel, water, brandstof en medicijnen als gevolg van deze voortdurende blokkade. Voor bijna alle Gazanen dreigt hongersnood, waaronder bijna 1 miljoen kinderen. Ik snap niet hoe je tegen deze motie zou kunnen zijn. Spreek je uit. Doe mee.

00:38:44

Vicevoorzitter: Dankuwel. Meneer Sahin.

00:38:45

De heer Sahin (DENK): Bedankt, meneer de voorzitter. Wat zich in Gaza afspeelt, is niet slechts een conflict. Het is een humanitaire ramp van ongekenne omvang waar heel veel mensen door getroffen worden. De hele wereld is toeschouwer, maar niemand durft in te grijpen. We hebben 80 jaar geleden met elkaar afgesproken: dit nooit meer. We zien het weer gebeuren. Dat is jammer. Wij kunnen en mogen niet zwijgen. Het blijft niet bij 'jammer', we moeten ons daarop richten en acteren. Als stad die de mensenrechten en gerechtigheid hoog in het vaandel heeft staan, hebben we de plicht om onze stem te laten horen. Niks doen, is geen optie. Deze motie vraagt niks meer dan moreel noodzakelijk is. Zaanstad moet zich ook bij de oproep van de andere gemeenten aan het kabinet aansluiten om Israël tot de orde te roepen en op vrede aan te dringen. Niet omwille van de politiek, maar omwille van de menselijkheid. Steun dit, alsjeblieft.

00:39:46

Vicevoorzitter: Dankuwel. Mevrouw Stroo.

00:39:49

Mevrouw Stroo (GroenLinks): Dankuwel, voorzitter. Het geweld in Gaza is gruwelijk en onmenselijk. Wat daar gebeurt, is niets minder dan genocidaal. Er zijn nauwelijks woorden die recht doen aan het immense leed van de Palestijnen. Een ding is glashelder: dit is onaanvaardbaar. Toch blijft onze regering zwijgen. Dat is niet alleen teleurstellend, het is ronduit absurd. Elke week staan mensen hier beneden bij het station te demonstreren. Afgelopen weekend liepen wij met 100.000 mensen in Den Haag om hun stem te horen. Zij kijken niet weg en wij kijken niet weg. Daarom doen we een beroep op onze burgemeester. Spreek u uit.

00:40:39

Vicevoorzitter: Dankuwel. Mevrouw De Groot.

00:40:42

Mevrouw De Groot (SP): In Gaza speelt zich een drama af dat met geen pen te beschrijven is. Er staat zowat geen huis meer overeind. Het ontbreekt aan medische hulp. De mensen lijden honger. Onschuldigen worden getroffen. De Israëlische regering moet tot de orde worden geroepen. Er moet vrede komen. Er moet alles aan worden gedaan om het geweld in Gaza te stoppen. We roepen onze burgemeester op om de regering op te roepen voor een onmiddellijk en permanent staakt-het-vuren in Gaza. Onvoorwaardelijke toegang tot hulp te eisen en te stoppen met het leveren

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

van wapens aan Israël. Aan te dringen op onmiddellijke vrijlating van onterecht gedetineerde Palestijnen en alle gegijzelde burgers.

00:41:32

Vicevoorzitter: Dankuwel. Ik heb u eerder zien staan, meneer Brekelmans. Meneer De Haas is een van de mede-indieners. Ik geef hem eerst het woord en daarna u. Meneer De Haas.

00:41:41

De heer De Haas (ROSA): Dankuwel, voorzitter. Ik had in dit geval het laatste woord geen probleem gevonden. Afgelopen zondag was de grootste manifestatie sinds de kernwapens. Nederland laat zien: wij trekken een rode lijn. Burgemeester, trek die lijn.

00:41:57

Vicevoorzitter: Dankuwel. Meneer Brekelmans.

00:42:03

De heer Brekelmans (POV): Voorzitter, dankuwel. Voorzitter. Iedere manier, maar dan ook iedere manier om vreedzaam tegen de genocide te protesteren die de Israëlische regering in de Gazastrook pleegt, is mijns inziens noodzakelijk. De Israëlische regering geeft aan in de gehele Gazastrook te willen heersen en berooft Palestijnse families van hun land, voedsel, water en tenslotte hun leven. Is de Westelijke Jordaanoever het volgende doelwit? Ook hier voert het Israëlische leger een schrikbewind. Daarbij voorzien ze de kolonisten van wapens om Palestijnse families van hun eigen land te beroven. Ze moeten dat vaak met de dood bekopen. Ik ben van mening dat ieder vreedzaam protest een signaal kan zijn om een einde aan deze barbaarse situatie te maken.

00:43:02

De heer Brekelmans (POV): Daarom steun ik de motie. Sommige mensen zeggen: dit is landelijke politiek. Wij gaan als raad niet hierover. Ik denk dan: het maakt mij niet uit of je links of rechts denkt, of je raadslid, Statenlid of Kamerlid bent. Wegkijken kan niet meer.

00:43:22

Vicevoorzitter: Dankuwel. Mevrouw Veurink.

00:43:26

Mevrouw Veurink-Malda (ChristenUnie): Dankuwel, voorzitter. Om te beginnen is het goed en eerlijk om te zeggen dat wij als fractie het over deze motie niet eens zijn geworden. De vraag of je recht doet aan de situatie als je alleen Israël tot de verantwoording roept, stond daarbij centraal. Waar twee vechten, hebben immers twee schuld. Dat Hamas over de schreef is gegaan, is iets wat onze regering al zeer duidelijk heeft gemaakt. Israël met woord en daad streng tot de orde roepen, is nog niet gebeurd. Die duidelijke taal is met de meest recente ontwikkelingen wel nodig. Weliswaar is die taal geen gemeentelijke taak. Als gemeente staan we wel het dichtste bij de inwoners, onder wie de zorg over het handelen van Israël toeneemt. Dat signaal moet ook Den Haag bereiken. Daarom kies ik er toch voor om deze motie te steunen.

00:44:12

Mevrouw Veurink-Malda (ChristenUnie): Het mag niet zo zijn dat een land dat ons zo

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

dierbaar is, ongeremd geweld kan gebruiken en hulp kan tegenhouden. Het mag niet zo zijn dat we mensen zien sterven en niets doen. Daarom spreken we uit dat we vrede willen, ook al is dat uiteraard niet maakbaar. Tegelijk willen we als fractie benadrukken dat een motie als deze, per definitie iets eenzijdigs heeft. We spreken niet over Congo, Jemen, Myanmar en Soedan. Terwijl ook deze conflictgebieden en de mensen die daar lijden het verdienen om in de aandacht te staan. Ook daar moeten de agressors op hun gedrag aangesproken worden. Laten we ook hen niet vergeten.

00:44:51

Vicevoorzitter: Dankuwel. Mevrouw De Boer.

00:44:54

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer) : Dankuwel, voorzitter. Wij zijn een fors pleitbezorger van vrede en veiligheid en daarvoor zijn alle partijen nodig. Mevrouw Veurink zei het al, deze oproep is volstrekt eenzijdig. De motie gaat van een kant uit en schuurt op zijn minst een beetje tegen antisemitisme. Wij laten ons daarvoor niet lenen. Dankuwel.

00:45:17

Vicevoorzitter: Ik weet niet of dergelijke woorden tegen collega's in deze zaal gebezigd moeten worden. Beschuldigen van antisemitisme is een hele zware beschuldiging tegenover uw collega's. Dat wil ik even gezegd hebben. Ik kijk naar de portefeuillehouder of hij wil reageren.

00:45:50

Burgemeester Hamming (PvdA): Dames en heren, het is goed dat we vanavond hierover spreken. Als mensenrechten geschonden worden, moeten we dat als mensheid scherp en zonder voorbehoud veroordelen. Mijn reikwijdte als burgemeester is daarin een andere dan die van het kabinet of de internationale gemeenschap. Mijn rol is niet om buitenlandse politiek te bedrijven. Het is aan het Rijk om een diplomatieke en politieke koers te bepalen. Als burgemeester spreek ik me uit op momenten die bij mijn verantwoordelijkheid voor Zaanstad passen. Hier zijn geen daders van de verschrikkelijke buitenlandse conflicten, maar wel slachtoffers. Ik hoor het verdriet, de woede en de zorgen van Zaankanters. Ik hoor het van Zaankanters voor Palestina. Ik hoor het van Joodse inwoners. Zij voelen zich als dader weggezet.

00:46:52

Burgemeester Hamming (PvdA): Ik hoor ook wat het doet met de Zaanse gemeenschappen uit Soedan en Syrië. Zij voelen pijn door het uitblijven van aandacht voor anderen en de eveneens schrijnende conflicten. Mensenrechten zijn universeel. Dat sommigen dubbele standaarden ervaren, maken de pijn en het gevoel van onrecht en onmacht alleen maar groter voor hen. Ik ben als burgemeester voor de stad waar iedereen, al onze gemeenschappen, zich in veiligheid gezien en gehoord voelen. Waar eenieder zich in vrijheid kan uitspreken. Juist in een tijd van verdeeldheid, polarisatie en toegenomen spanningen, zie ik het als een taak van de burgemeester om te verbinden en te de-escaleren. Daarbij hoort dat ik vanaf deze plek het morele appel aan het kabinet doe om de mensenrechtenschendingen in Gaza krachtig te veroordelen, en voor vrede en

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

humanitaire hulp op te komen. Niet omdat het mijn formele taak is, maar omdat ik zie wat dit met onze inwoners doet. Ik kan dit niet stil voorbij laten gaan.

00:48:06

Vicevoorzitter: Dankuwel. Ik zie verder geen woordmeldingen. Dat betekent dat we tot de stemming over kunnen gaan. Meneer Lopes heeft een stemverklaring. Ga uw gang.

00:48:17

De heer Lopes (VVD): Een stemverklaring, voorzitter. Wij zullen als VVD tegen dit voorstel stemmen. Zoals meneer Brekelmans net zei: dit is landelijke politiek. Dat is de lijn die wij gaan volgen. Die moeten wij niet in de raadszaal met elkaar beslechten.

00:48:29

Vicevoorzitter: Dankuwel. Ik zie nog een stemverklaring van de heer Kerkhoven. Ga uw gang.

00:48:33

De heer Kerkhoven (DZ): Ik sluit me aan bij meneer Lopes. Dit creëert alleen maar polarisatie.

00:48:38

Vicevoorzitter: Dankuwel. Ik kijk rond of er nog meer stemverklaringen zijn. Dat is niet het geval. We gaan we over tot de stemming van de motie vreemd: Zaanstad spreekt zich uit tegen het genocidale geweld in Gaza. De stemming is geopend. Alle stemmen zijn uitgebracht en de motie is aangenomen. Ik geef deze stoel weer over aan de burgemeester.

00:49:31

Voorzitter: Goed, dames en heren, we zijn bij het debatpunt 6.1: Inleidend verzoek tot het houden van een adviserend referendum over het ontwerp Raadsbesluit een toekomstbestendige Zaanse Schans. Het woord is aan mevrouw Köseoglu.

00:49:50

Mevrouw Köseoglu (PvdA): Dankuwel, voorzitter. Laat ik maar meteen met de deur in huis vallen. Wij hebben dit amendement samen met de andere partijen ingediend. Wij willen tegen dit referendumverzoek stemmen. Dat is niet omdat we tegen participatieve democratie zijn en betrokken burgers zijn, maar omdat we het met elkaar eens zijn. Laat ik helder zijn, er is geen inhoudelijk verschil van inzicht over het belang van vrije toegang tot de Zaanse Schans voor onze inwoners. Zowel de initiatiefnemers van het referendumverzoek als de indienende partijen staan pal voor dat principe. De Zaankanter heeft nu vrije toegang en blijft die houden. Het raadsvoorstel bevestigt dat. Het staat er glashelder in. De vraag is: waarom houden we een referendum over een onderwerp waar we het eens over zijn?

00:50:49

Mevrouw Köseoglu (PvdA): Het is niet een kwestie van inhoud, maar een kwestie van vertrouwen. Op basis van wantrouwen en niet geloven dat we dit daadwerkelijk realiseren, kunnen we geen kostbaar en tijdrovend referendum organiseren. Dat is niet proportioneel. Zeker niet in een tijd waarin elke euro telt. Een referendum betekent maanden vertraging. Zonder entreebeleid missen we de toeristische inkomsten. Die hebben we keihard nodig voor het behoud van cultureel erfgoed, het

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

Mobiliteitsplan, de veiligheid en bereikbaarheid, en fondsen voor de bewoners en inwoners. Wij moeten nu handelen en niet nog meer uitstel creëren. Voorzitter, wij zijn voorstander van het referendum als democratisch instrument. Het moet eerlijk worden ingezet.

00:51:39

Mevrouw Köseoglu (PvdA): In dit geval zijn er sterke aanwijzingen dat andere belangen het initiatief aanstuurden. Niet het algemeen belang waar een referendum voor is bedoeld. Er staat verworven, maar aantoonbaar onjuiste informatie. Dat bewoners straks zouden moeten betalen om thuis te komen. Dat het gebied zonder een kaartje compleet wordt afgesloten. Dat is geen participatie, dat is misleiding. Het ondermijnt het vertrouwen in ons democratische proces. Wij zijn voor openheid, eerlijkheid en feiten. Niet voor verwarring, twijfel of achterliggende belangen. Tot slot voorzitter, dit is geen nee tegen de betrokkenheid van inwoners. Dit is een ja voor verantwoordelijkheid nemen. Tegen onduidelijkheid en tegen misleiding. Voor de toekomst van onze Zaanse Schans. De toerist gaat bijdragen, niet de Zaankanter. Daarom wijzen wij dit referendumverzoek af. Dankuwel.

00:52:43

Voorzitter: Mevrouw Stroo.

00:52:46

Mevrouw Stroo (GroenLinks): Dank u, voorzitter. Wij zijn geen liefhebber van referenda. We respecteren het als een democratisch instrument dat zorgvuldig moet worden ingezet. Juist daarom spreken we ons vandaag uit tegen dit verzoek. Het referendum is hier niet gebruikt waarvoor het bedoeld is. Het referendumverzoek en het raadsvoorstel delen hetzelfde uitgangspunt: het behoud van gratis toegang voor de inwoners van Zaanstad. Er is geen beleidsmatig verschil en contrabelang. Het debat gaat niet over het wat, maar over of het echt zo gaat gebeuren. Een referendum is er niet om twijfels of wantrouwen te adresseren. Het toetst keuzes, geen vermoedens. Voorzitter, dan rest de vraag: waarom toch dit verzoek? Helaas zien we dat het referendum hier als campagne-instrument dreigt ingezet te worden.

00:53:46

Mevrouw Stroo (GroenLinks): Aangedreven door commerciële belangen, gevoed door misleidende informatie en gericht op het zaaien van twijfel. Dat is misbruik van een democratisch recht. Daarmee ondergraaf je niet alleen het instrument, maar ook het vertrouwen in het hele besluitvormingsproces. Voorzitter, we willen als GroenLinks dat de democratie scherp blijft, maar ook zuiver. Een referendum is er niet om besluiten eindeloos te rekken. Niet om verwarring te verspreiden. Niet om particuliere belangen te beschermen onder het mom van algemeen belang. Er is geen beleidsmatig verschil. Er is wel een dringend belang om door te pakken. De inwoners van Zaanstad verdienen duidelijkheid, veiligheid en een toekomstbestendig erfgoed.

00:54:31

Mevrouw Stroo (GroenLinks): De toeristische druk op de Schans vraagt om een doordacht systeem, niet om stilstand. Daarom steunen wij dit amendement. Democratie vraagt niet alleen om inspraak, maar ook om onderscheidingsvermogen. Dat tonen we vandaag. Dank u.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

00:54:45

Voorzitter: Mevrouw De Groot.

00:54:47

Mevrouw De Groot (SP): Dankuwel, voorzitter. Ik zag de vele posters, dure paginagrote advertenties en flyers. Ik dacht: dat kan een gewoon mens niet betalen. Een groepje gewone mensen ook niet. Toen dacht ik: als het kapitalisme een democratisch instrument zoals een referendum misbruikt en om zeep helpt, ga ik voor het amendement dat gemaakt is. Mijn naam staat er ook onder. Wij wijzen het referendumverzoek op dit moment af. Om alle redenen die in het amendement zijn genoemd en de reden die ik net heb genoemd. Dankuwel.

00:55:36

Voorzitter: Mevrouw Van 't Veer.

00:55:38

Mevrouw Van 't Veer (CDA): Voorzitter, houd de Zaanse Schans open. De Zaanse Schans is van ons allemaal. Samen bouwen we aan een mooie Zaanstreek voor de toekomst. Voorzitter, dit zijn allemaal citaten die ik van de website haal: Houd de Zaanse Schans open. Op diezelfde website is er een referendum aangekondigd en toegelicht. Er zijn veel handtekeningen opgehaald. Zo'n referendum is nogal een zwaar middel. Daar zit ook een bepaalde gezamenlijke verantwoordelijkheid aan vast. Voorzitter, ons pijnpunt zit precies in die leus: Houd de Zaanse Schans open. Voorzitter, het voorliggende voorstel gaat niet alleen over: Houd de Zaanse Schans open. Het gaat ook over: houd de Zaanse Schans veilig. Houd de Zaanse Schans toegankelijk. Houd de Zaanse Schans toekomstbestendig.

00:56:23

Mevrouw Van 't Veer (CDA): Houd de Zaanse Schans bereikbaar. Houd de Zaanse Schans gratis voor onze inwoners en de inwoners uit Wormerland. Houd de Zaanse geschiedenis in stand. Daar zit de overkoepelende opdracht: houd samen de Zaanse Schans in stand. Voorzitter, dit referendum moet over veel meer gaan dan alleen het onttrekken aan de openbaarheid van de Zaanse Schans. Het raadsvoorstel gaat over veel meer. Het gaat over een toekomstbestendige Zaanse Schans voor en van ons allemaal. De Zaanse belastingbetaler gaat er niet meer voor betalen. De toerist die al jarenlang gratis gebruik hiervan maakt, gaat ervoor betalen. Alles om ons erfgoed te behouden. De Zaanse geschiedenis te kunnen vertellen en te delen. Het voor iedereen op en om de Schans veilig en leefbaar voor iedereen te houden. Dankuwel.

00:57:11

Voorzitter: De heer Kuyper.

00:57:16

De heer Kuyper (ROSA): Dankuwel, voorzitter. Voorzitter, ROSA heeft met deze aanvraag voor een referendum geworsteld. Wij zijn voorstander van het middel. Wij hebben actief aan de totstandkoming en de verbetering van onze Referendumverordening meegewerkt. Hier is iets bijzonders aan de hand. De campagne voor dit verzoek is in korte tijd professioneel opgezet door en met veel geld van een kleine groep voornamelijk ondernemers. Diezelfde ondernemers proberen ook op andere manieren invloed op de Zaanse Schans te kopen. In hun uitingen hebben ze aantoonbaar onwaarheden verspreid en mensen misleid aangaande de inhoud van het raadsvoorstel. Nergens staat in de

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

Referendumverordening dat het niet mag. Het is op zijn minst strijdig met de geest van die verordening.

00:58:01

De heer Kuyper (ROSA): Gelukkig hebben we Artikel 3K. Die kent de raad het recht toe om een aanvraag om andere zwaarwegende redenen af te wijzen. Wij denken dat dit zo'n zwaarwegende reden is of zou moeten zijn. Een democratisch middel mag niet voor een ondemocratische coup worden ingezet. Of een overname van ons collectief bezit door een kleine, maar rijke en dus machtige groep. Wij zullen ons daartegen verzetten. Dat principe moet nu het zwaarst wegen. Democratie is niet te koop. We zullen het onszelf nooit vergeven als we nu zouden buigen. ROSA zal tegen de aanvraag voor dit referendum stemmen.

00:58:43

Voorzitter: De heer Lopes is als eerste, want hij was ook een indiener. Eerst de indieners en daarna de anderen. De heer Lopes.

00:58:50

De heer Lopes (VVD): Voorzitter, dankuwel. Meneer Kuyper van ROSA zei net dat ze lang hebben getwijfeld. Wij niet. Jullie weten dat we als VVD altijd tegen een referendum zijn. Wij zijn dat nu ook. Wij zijn tegen een referendum, ongeacht wat het onderwerp is. Daarom staat onze naam en ons logo op dit amendement. Wel met andere beweegredenen dan menig andere partij die erop staat.

00:59:14

Voorzitter: De heer Kerkhoven.

00:59:17

De heer Kerkhoven (DZ): Voorzitter, dankuwel. Goed om te horen dat alle partijen die gesproken hebben voor democratie en participatie zijn, maar nu even niet. Ik ga verder. De democratie in Zaanstad wordt begraven als de raad het referendum afwijst. De poging van de gehele coalitie en twee meelopers van de oppositie om het referendum over de entreprijs van € 17,50 voor de Zaanse Schans tegen te houden, is niets meer en minder dan een aanslag op de lokale democratie. Wat we hier zien, is een verontrustend voorbeeld van hoe gekozen volksvertegenwoordigers de stem van het volk proberen te smoren wanneer die stem hen onwelgevallig is. Het is ronduit schokkend. De politieke partijen proberen een democratisch instrument als een referendum te ondermijnen, terwijl er aan alle formele vereisten is voldaan.

01:00:10

De heer Kerkhoven (DZ): Er zijn binnen anderhalve week meer dan 2.300 steunverklaringen verzameld. Dat toont aan dat er een substantieel draagvlak is onder de bevolking. Bovendien heeft de Referendumcommissie een positief advies gegeven. Die bestaat uit deskundigen op het gebied van democratie en referenda. Deze commissie heeft expliciet aangegeven dat er geen belemmeringen zijn om een referendum over dit voorstel te houden. Het is bijzonder cynisch dat alle partijen die zichzelf progressief en democratisch beschouwen, zoals GroenLinks, in het frustreren van burgerparticipatie vooroplopen. Juist deze partijen zouden voor meer inspraak en betrokkenheid van burgers bij besluitvorming moeten staan. Ze dienen nu een amendement in om het referendum op basis van zwaarwegende redenen niet

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

in te willigen. Die zijn door de Referendumcommissie als juridisch kwetsbaar bestempeld.

01:01:03

De heer Kerkhoven (DZ): Dit toont aan hoe principes voor politieke opportuniteit kunnen buigen. Laat de inwoners van Zaanstad zelf over de toekomst van hun cultureel erfgoed beslissen. Dat is wat democratie betekent. De macht aan het volk. Als de raad dit referendum tegenhoudt, begraaft zij niet alleen de democratie in Zaanstad, maar ook haar geloofwaardigheid als vertegenwoordigers van deze bevolking. Tot zover.

01:01:29

Voorzitter: Mevrouw De Boer.

01:01:32

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer): Dank u, voorzitter. Ik wil beginnen met dat de heer Kerkhoven helemaal gelijk heeft wat ons betreft. Daarop aanvullend willen wij zeggen: einde van de democratie. Ik sprak iemand dinsdag na afloop van de bespreking in het Zaanstad Beraad. Gaat dat referendum wel gebeuren? De raad gaat daar toch niet voorliggen? Ik zei: in Zaanstad is niks gek, want in Zaanstad kan alles. We krijgen zowaar vanmiddag een amendement. Daar staan nota bene alle partijen op. Het heeft een meerderheid. Het heeft geen zin wat we hier bespreken, want hij gaat het toch halen. We zeggen hierbij: ook dat is Zaanstad. We hebben de brieven van de Referendumcommissie gehad. Zij zeggen: je kunt je positief over het referendum besluiten.

01:02:19

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer): Er moeten heel zwaarwegende gronden zijn om een referendumverzoek af te wijzen, met de jurisprudentie erbij. Het schetst onze verbazing dat de argumenten in dit amendement vooral politiek zijn. Als je met een juridische blik ernaar kijkt, houdt het totaal geen stand bij de rechter. Het wordt waarschijnlijk allemaal snel afgehandeld en na een paar maanden worden we alsnog teruggefloten. Goed, ik zei het al: in Zaanstad zijn ze een beetje gek. Even inhoudelijk voorzitter, voordat ik weer op mijn woorden wordt aangewezen. Elke keer zeggen de partijen: dat referendum is onder valse voorwendselen geïnitieerd. Natuurlijk heeft de Zaankanter gratis toegang. We hebben in geen enkel stuk ontdekt dat de Zaankanter gratis toegang zou krijgen.

01:03:09

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer): Niet in de antwoorden op de technische vragen. Niet in al die pagina's van geheime stukken. Wat we wel van allerlei juridische onderzoeken weten, is dat het zeer waarschijnlijk onmogelijk is. We hebben met het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen contact gehad. Zij hebben het namelijk geprobeerd. Dat is niet gelukt. Zij hebben het met vrijkaartjes opgelost. Dat kan je als gemeente doen, maar dat is volstrekt iets anders dan vrije toegang. Ik kan het nog op veel meer punten fileren. Alleen al op dit punt houdt het geen stand bij de rechter, want het is geen zwaarwegende reden. 'Houd de Zaanse Schans open' is geen misleiding. Het is voor het referendum volstrekt terecht. Het is de meerderheid. Het gaat gebeuren of het wordt afgewezen. Mijn bijdrage was dus voor de Bühne, maar het zij zo.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

01:03:57

Voorzitter: De heer Hoedemaeker.

01:03:58

De heer Hoedemaeker (D66): Dankuwel, voorzitter. Afgelopen dinsdag heb ik bij het Zaanstad Beraad een oproep aan de indieners van dit referendumverzoek gedaan. Stel zo'n referendum even uit, totdat er een plan ligt waar de Zaankanters voor of tegen kunnen zijn. Alle haken en ogen die wij zien, komen straks in de inhoudelijke behandeling van de Zaanse Schans. Wacht ermee totdat dit klaar is. Aan de andere kant hebben we gezien dat er voldoende handtekeningen zijn binnengehaald. De onafhankelijke Referendumcommissie heeft een positief advies gegeven. Inderdaad, 3K is genoemd. Je hebt altijd die uitsluitingsgrond als we zwaarwegende belangen zien. We hebben daarover intern gedebatteerd. Net zoals alle indieners van dit amendement, zagen wij dat er op de website van de Zaanse Schans allerlei onwaarheden stonden of nog steeds staan.

01:05:01

De heer Hoedemaeker (D66): We zien ook dat de schijnbare tegenstelling er niet is of de Zaanse Schans voor de Zaanse inwoners toegankelijk blijft. We gaan de Zaanse Schans later beter in het raadsvoorstel verankeren, want daar is het amendement voor. Tegelijkertijd willen we niet zomaar de mogelijkheid van de Zaanse inwoners smoren om zich voor een plan uit te kunnen spreken. Ik denk dat alle bezwaren die nu in het amendement staan volkomen terecht zijn. Ik maak me erg veel zorgen daarover. Wordt de Zaankanter goed geïnformeerd voordat we dit referendum houden? Als het al doorgaat. Laten we op het moment dat het referendum gehouden wordt, met zijn allen ervoor zorgen dat alle Zaankanters gelijk en goed geïnformeerd worden. Dat desinformatie verdwijnt.

01:05:48

De heer Hoedemaeker (D66): Dus alle partijen: de erfgoedpartijen, de gemeente en de ondernemers. We zouden dan wel een goed referendum kunnen houden, maar nog zeg ik: liever wachten tot het plan compleet is. We zullen het amendement niet steunen.

01:06:09

Voorzitter: Een interruptie van mevrouw Köseoglu.

01:06:13

Mevrouw Köseoglu (PvdA): Dankuwel, voorzitter. Ik heb een vraag. Wij onderstrepen allemaal het belang van een referendum. U noemt dat de ondernemers en de bewoners nog een keer een campagne moeten voeren. Een referendum dien je pas in als er sprake is van contrabelangen. Het referendumverzoek is: Houd de Zaanse Schans open. In het raadsvoorstel staat dat de Zaanse Schans open blijft voor de Zaankanter. Waarom zetten wij zo'n instrument in waarvoor het niet is bedoeld?

01:06:47

Voorzitter: De heer Hoedemaeker.

01:06:47

De heer Hoedemaeker (D66): Wij zetten het instrument niet in. Dat doen de initiatiefnemers. U heeft mij gehoord. Ik roep ze op: wacht tot er een goed plan is. Kijk ook of er een contrasterend belang is. Het kan best zijn dat het geamendeerde

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

raadsvoorstel vanavond voldoende duidelijkheid voor alle problemen biedt die op de website 'Red de Zaanse Schans' gesteld zijn. Wat dat betreft, lijkt het me helder dat alle partijen in dit dossier verantwoordelijkheid moeten tonen. Als de inwoners van Zaanstad gerapporteerd en geraadpleegd worden, moet dat met goede informatie gebeuren. Het onderdeel 3K van de Referendumverordening is juridisch kwetsbaar. Het laatste wat we willen, is dat de polarisatie over de Zaanse Schans verder polariseert.

01:07:41

De heer Hoedemaeker (D66): Die is al enorm. Ik probeer met mijn moties en amendementen op de inhoudelijke behandeling van de Zaanse Schans, alle partijen weer zo goed mogelijk bij elkaar te krijgen.

01:07:51

Voorzitter: Een interruptie van mevrouw De Boer.

01:07:54

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer): Dank u, voorzitter. We doen net alsof er in dit raadsbesluit nog van alles en heel breed kan. Het is een heel duidelijk raadsbesluit. Namelijk het uit de openbaarheid trekken van een gebied. Dat is waar mensen zich al dan niet over uitspreken. Het is heel simpel. Het is niet: houd de Zaanse Schans veilig, et cetera. Er staat heel duidelijk: een principebesluit om het uit de openbaarheid te trekken. Ik ben benieuwd naar de heer Hoedemaeker. Volgens mij is het voor de mensen die voor een referendum willen stemmen een hele duidelijke en legitieme reden. Ik hoorde u net zeggen: er staan heel veel onwaarheden in. Ik sloeg daarop aan. We hebben gisteren die juridische stukken bestudeerd. Volgens mij staan er heel veel waarheden op die website.

01:08:38

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer): Het is heel ingewikkeld. Wij hebben in deze zaal überhaupt te weinig onderbouwde stukken om onze besluitvorming goed erop te baseren. Ik ben heel benieuwd waar u uw stelligheid vandaan haalt dat er allemaal onwaarheden staan.

01:08:52

Voorzitter: De heer Hoedemaeker.

01:08:53

De heer Hoedemaeker (D66): Ik ga niet op mijn betoog over het inhoudelijke raadsvoorstel van de Zaanse Schans vooruitlopen. U zegt het goed, het is een principebesluit. We gaan op zoek naar een en sluitend plan. Inderdaad om toegang te heffen en controle op de publieke toegang van de Zaanse Schans te krijgen. Hoe dat precies wordt ingevuld, daar zitten misschien juridische haken en ogen aan. Het definitieve besluit kunnen we pas nemen als die juridische haken en ogen verdwenen zijn. Op dat moment ligt er een plan waarbij meer duidelijkheid is over het hoe en waarom. Een referendum zou dan veel beter passen dan op dit moment.

01:09:39

Voorzitter: Mevrouw De Boer.

01:09:41

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer): Nogmaals, de uitwerking van een plan

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

waarbij heel nadrukkelijk wordt gezegd: uit de openbaarheid halen van een gebied en een entreeprijs heffen.

01:09:53

Voorzitter: Er is geen behoefte meer om daarop te reageren. Ik zie de heer Mattens, hij is gaan staan. Hij is mede-indiener en dat gaat altijd voor.

01:10:04

De heer Mattens (Partij voor de Dieren): Ik snap hem weer, voorzitter. Dank. Wij zijn inderdaad mede-indiener. Laat ik beginnen met te zeggen dat het voor ons een behoorlijk dilemma is. Aan de ene kant zijn wij groot voorstander van volwaardige burgerparticipatie. Wij zijn ook voorstander van referenda. Referenda kennen regels. We hebben die in de Referendumverordening opgenomen. Een van de regels daarin gaat over dat we geen referenda over belastingen organiseren. Het haakt extra aan op de beargumentering in het amendement. Waarom willen we dat niet als gemeente? Omdat het om de directe financiële belangen van de inwoners en de initiatiefnemers gaat. Ook in dit geval is dat een van de aspecten bij een groot deel van de initiatiefnemers.

01:10:56

De heer Mattens (Partij voor de Dieren): Die grond is om een publiek middel in het algemeen belang bij vraagstukken in te zetten die bij de initiatiefnemers over hun directe commerciële en private financiële belang gaat. Ik vind het lastig dat de Referendumcommissie dat lid uit de Referendumverordening niet heeft meegewogen. In ieder geval voor ons niet zichtbaar heeft meegewogen hoe het zich tot deze indiening verhoudt. Ik moet eerlijk zeggen dat we deze keuze nog steeds heel lastig vinden. We staan op dit moment wel achter deze keuze. We volgen het de rest van het debat.

01:11:38

Voorzitter: Mevrouw Veurink.

01:11:42

Mevrouw Veurink-Malda (ChristenUnie): Dankuwel, voorzitter. Ook wij hebben lang getwijfeld. Aan de ene kant valt er veel te zeggen over of dit referendum een goed idee is of niet. Het is inderdaad de vraag of het uit oogpunt van het algemeen belang is aangevraagd. Volgens ons is dat in principe de bedoeling. Er valt ook wat af te dingen op hoe eerlijk de informatie was op basis waarvan mensen hun handtekening hebben gezet. De aanvragers hebben zich aan de regels gehouden die wij hebben opgesteld. Zo was het oordeel van de Referendumcommissie. Het referendum tegenhouden, is niet wat op dit moment het juiste is om te doen. De ondertekenaars is twijfel voorgehouden over de gratis toegang voor inwoners. We hopen die met een amendement bij het raadsvoorstel Zaanse Schans weg te nemen dat we straks bespreken.

01:12:25

Mevrouw Veurink-Malda (ChristenUnie): We hopen ook dat er met de indieners gesproken kan worden. Er kan dan naar een gezamenlijke oplossing gezocht worden, waarna het referendumverzoek van tafel kan. Het kan eventueel op een meer passend moment ingediend worden, zoals de heer Hoedemaeker voorstelt. Hoe dan ook, we roepen alle betrokkenen op om zich bij de feiten te houden.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

Communiceer eerlijk richting de inwoners en in het belang van de inwoners. We zullen het amendement niet steunen om het referendumverzoek af te wijzen.

01:12:52

Voorzitter: Een interruptie van de heer Kuyper.

01:12:55

De heer Kuyper (ROSA): Ik heb een vraag aan collega Veurink. De Referendumcommissie heeft inderdaad gezegd dat de aanvragers zich aan alle regels hebben gehouden. Er staan geen regels over misleiding en foute informatie in onze Referendumverordening. Vandaar 3K waardoor wij kunnen beslissen. In dit geval is het zodanig dat we besluiten om het toch niet goed te keuren. We merken dat in deze wereld het misbruiken van democratische middelen toeneemt. Soms op een hele grote schaal. In Roemenië moet een hele presidentsverkiezing vanwege foutieve informatie opnieuw gedaan worden. Dat is een heel andere schaal, maar het gebeurt steeds vaker. Mevrouw Veurink, bent u het niet met ons eens dat we ons daartegen moeten wapenen? We moeten dit soort mooie democratische middelen voor de mensen bewaren voor wie ze bedoeld zijn.

01:13:37

Voorzitter: Mevrouw Veurink.

01:13:39

Mevrouw Veurink-Malda (ChristenUnie): Dankuwel, voorzitter. Ik ben het aan de ene kant met de heer Kuyper eens. We moeten zuinig zijn op onze democratie in het algemeen. Zeker op onze middelen daarbij. Het moet voor de indieners van een referendum ook glashelder zijn waar ze zich aan dienen te houden. We hadden dat zelf beter moeten vastleggen.

01:13:58

Voorzitter: Eerst mevrouw De Boer als interruptie en dan de heer Kerkhoven.

01:14:02

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer) : Op de heer Kuyper, voorzitter. Ik vind dat hij hele grote woorden gebruikt en flinke aannames doet als hij misleiding en dergelijke gebruikt. Ik vraag me echt af waar hij dat allemaal op baseert.

01:14:15

Voorzitter: De heer Kerkhoven.

01:14:16

De heer Kerkhoven (DZ): Dankuwel, voorzitter. Voorzitter, ik moet werkelijk even bijkomen. Meneer Kuyper, waar haalt u het vandaan? U zegt elke keer: misleiding. Mevrouw De Boer herhaalde dat al. Waar staat dat? Als ik naar de website van de initiatiefnemers ga, kan ik niets vinden over dat de Zaanse Schans wordt afgesloten en dat iedereen moet betalen. Waar haalt u die onzin vandaan? U dropt dat elke keer. Stop daar nu eens mee.

01:14:43

Voorzitter: Ik zie nieuwe mensen die het woord willen en interrumpen. Klopt dat? Een interruptie van mevrouw Stroo. Op een aantal mensen, begrijp ik.

01:14:50

Mevrouw Stroo (GroenLinks): Ik neem het samen. Ik heb een interruptie op mevrouw

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

De Boer en op de heer Kerkhoven. Zij geven allebei aan: waar gaat dit over en waar is die misleiding? Ik wil graag de flyer erbij pakken die door de indieners van het referendum is verspreid. Ik zal de eerste alinea niet helemaal voorlezen. In de laatste zin van de eerste alinea staat letterlijk: in de toekomstplannen is er geen plek meer voor een rondje Zaanse Schans. Ook niet voor bewoners, ambachten, bezoekers en familiebedrijven. Dat is toch misleidende informatie als de Zaanse Schans open blijft voor de Zaankanters? Ze kunnen nog steeds een rondje Zaanse Schans doen. Met hun hond, met hun geliefde, een trouwfoto maken. Alles blijft mogelijk wat de Zaankanters nu op de Zaanse Schans doen, zonder dat ze daarvoor de portemonnee hoeven te trekken. Mevrouw De Boer of de heer Kerkhoven mag mij uitleggen wat ze hiermee bedoelen.

01:15:52

Voorzitter: Mevrouw De Boer.

01:15:54

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer) : Ik zei het al, maar mevrouw Stroo gaat uit van misleiding. Er is geen enkele garantie dat die Zaankanter gratis kan blijven. Ook niet als u een amendement aanneemt. Misschien is die geliefde van de Zaankanter iemand die in Jisp woont. Die moet dan betalen en daar gaat het over. Daarom is het referendum heel logisch. Mensen willen de Zaanse Schans open voor iedereen die van het erfgoed is. Dat zijn niet alleen Zaankanters, dat zijn ook mensen uit de regio. Het erfgoed is van ons allemaal.

01:16:20

Voorzitter: Een interruptie van mevrouw Köseoglu.

01:16:22

Mevrouw Köseoglu (PvdA): Dankuwel, voorzitter. Even aanvullend op wat mijn collega Stroo zojuist zei. Er zijn heel veel woorden gesproken. Het begraven van de democratie. Het vertrouwen is weg. Mijn bijdrage voor de Bühne, zei mevrouw De Boer. Ik denk dat het in haar geval klopt. Nogmaals, op het moment dat dit amendement samen met de mede-indieners door ons wordt ingediend, is het niet omdat we tegen een referendum zijn. We zijn wel tegen misleiding. Dat is ook een taak van de volksvertegenwoordiger. Je kunt het met elkaar politiek niet eens zijn, maar je baseert je wel op de feiten. In het document staat: de Zaankanter krijgt vrije toegang. Als u wilt, kan ik het zo voor mevrouw De Boer en anderen voorlezen. Het is de verantwoordelijkheid van een volksvertegenwoordiger om het bij de feiten te houden.

01:17:11

Mevrouw Köseoglu (PvdA): Dat is ook ondermijning van de democratie. Dat punt wil ik maken. Het is onze taak om als betrouwbare overheid naast onze Zaankanters te staan. Het is hun belastinggeld die we op basis van misleidende informatie gebruiken en waardoor een referendum wordt georganiseerd.

01:17:27

Voorzitter: Ik denk dat mevrouw Cornelisse als eerste stond om te reageren. Er is eerst een interruptie van mevrouw De Boer, dan mevrouw Cornelisse.

01:17:34

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer) : Voorzitter, er worden woorden voor de

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

bühne gebruikt. Ik vind dat dit niet de toon van het debat moet zijn. Er kan weer erom gelachen worden. Ik denk dat u als voorzitter iets daarover kunt zeggen. Laten we het in dit geval erop houden dat het multi-interpretabel is als het over misleiding gaat. Mevrouw Köseoglu noemt op zijn minst ook misleidende woorden.

01:17:54

Voorzitter: Mevrouw Köseoglu.

01:17:57

Mevrouw Köseoglu (PvdA): Tot slot, voorzitter. Het waren uw woorden. Mevrouw De Boer had het over het uit de openbaarheid trekken van de Zaanse Schans. Mijn laatste punt is dat het een raadsbesluit is wat van tevoren ter visie moet worden voorgelegd. Het is dus een besluitvorming die nog moet plaatsvinden.

01:18:18

Voorzitter: Mevrouw Cornelisse wilde ook interrumperen.

01:18:21

Mevrouw Cornelisse (PVV): Nee.

01:18:21

Voorzitter: Oké, de heer Kerkhoven wel.

01:18:22

De heer Kerkhoven (DZ): Dankuwel, voorzitter. De argumenten die hier gebruikt worden. Ik kijk straks met heel veel vertrouwen naar de rechtspraak. Ik refereer aan de cultuurcluster waar deze raad met dezelfde argumenten aankwam. Ik was onderdeel daarvan. Ik heb overigens tegen gestemd. Het zou allemaal goed komen. Juridisch klopt er helemaal niets van. Er wordt misbruik gemaakt van Artikel 3 lid 1. Voor uw informatie, we hebben vanavond om 18:45 uur een brief naar iedereen gestuurd. Ook naar de pers. Daarin hebben we per punt aangegeven dat dit op heel veel argumenten niet kan. Vertraging is in juridische zin geen zwaarwegende reden, zoals dat in uw amendement staat. Er is geen objectieve onderbouwing van de overige beweringen.

01:19:09

De heer Kerkhoven (DZ): Er is een reëel risico op vernietiging bij bezwaar of beroep. Het advies van de onafhankelijke Referendumcommissie wordt genegeerd. Zo gaat het maar door. Ik bedoel: het klopt niet wat u in uw verhaal schrijft. Wij zien met veel vertrouwen een rechtszaak tegemoet. We zijn ervan overtuigd dat deze raad die in meerderheid voor gaat stemmen, helemaal nat gaat.

01:19:31

Voorzitter: Er staan drie sprekers. De indiener Keijser, dan de heer Sahin en mevrouw Cornelisse.

01:19:36

De heer Keijser (POV): Dank u, voorzitter. Voorzitter, ik kan me voor een groot gedeelte bij het betoog van de heer Hoedemaeker aansluiten. Ik begrijp echt niet waar de haast vandaan komt om dit referendum nu al door te drukken. Er ligt een principebesluit voor. Hierna volgen meerdere besluiten die nog allemaal naar de raad terugkomen. Als er een volledig stuk ligt en u zegt: oké, dit is wat er ligt. Dit is wat ze willen. Dit is referendabel. Ik vind dat u dan een eerlijk stuk de samenleving inbrengt.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

Daar kan iedereen over alles besluiten. Nu ligt er een prematuur stuk, een eerste principebesluit. We gaan daar een referendum over houden. Het is een eerste principebesluit. Laat ons alles eerst goed onderbouwen en afmaken. We kijken wat er hierna komt. U heeft mijn fiat als het klaar is en u zegt: ik wil een referendum.

01:20:23

Voorzitter: De heer Sahin en een interruptie van de heer Kerkhoven.

01:20:26

De heer Kerkhoven (DZ): Dankuwel. Meneer Keijser, u weet het net zo goed. U loopt al een paar jaar mee in deze raad, net zoals ik. Dit is salamtactiek. Weet u wat er met dit college gaat gebeuren? Die gaat zeggen: u heeft toen dat besluit genomen. Ik hoor elke keer: het is maar een principebesluit. U weet toch precies hoe het in de politiek werkt? Elke keer krijgen we terug: u heeft toen ja gezegd. We gaan nu fase twee en drie in, want u heeft toen ja gezegd.

01:20:49

Voorzitter: De heer Keijser.

01:20:50

De heer Keijser (POV): In fase twee en drie kunnen we nog altijd op de rem trappen. Meneer, dat salamibesluit is een aannname. We gaan toch niet mee in aannames?

01:21:00

Voorzitter: De heer Sahin.

01:21:03

De heer Sahin (DENK): Bedankt, meneer de voorzitter. Ik zit best wel te trillen en dat doe ik niet vaak. Dit is niet goed voor mijn hart. Het klopt dat ik nog jong ben. Ik hoor dat we heen en weer verwijten maken van leugens, desinformatie en misleiding. Een ding is zeker als ik het plan lees. Entree, anders geen toegang. Dat is klaar en helder, want er is geen plan B. We zetten een referendum ervoor op en we zeggen: wilt u entree betalen? Dat is uiteindelijk de uitkomst. Je kunt daarop stemmen en duizenden mensen hebben daarop gestemd. Je hebt het over de democratie, maar je zegt: bedankt, maar nee. Ik gooi het even opzij. Dat kan toch niet waar zijn in Nederland? Wij doen dat gewoon. Wat heb je te verbergen? De inwoners houden ons bij de les en zeggen: gasten, nu op de rem.

01:21:59

De heer Sahin (DENK): Stop ermee dat u dat met 40 man bepaalt. Wij zeggen: ho. U moet toch daarnaar luisteren? Dat is toch de democratie? Nee, hoor. We zetten door en we drukken het door. Het gevoel is dat het al besloten is, want we gaan doortrappen. Hoe kun je als gezond mens met open ogen in een moeras stappen? Wie weet wat er dan gebeurt? Je zakt diep.

01:22:26

Voorzitter: Een interruptie van mevrouw Stroo.

01:22:30

Mevrouw Stroo (GroenLinks): Dankuwel. Ik ga even wat vragen aan de heer Sahin. Hij zegt dat de mensen hebben gezegd: ze moeten stoppen. Ik wil graag van de heer Sahin horen waarmee precies gestopt moet worden.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

01:22:46

Voorzitter: De heer Sahin.

01:22:49

De heer Sahin (DENK): Los van de ondernemers en de mensen die het referendum hebben opgezet, spreek ik mensen bij het zwembad en op het schoolplein. Noem het maar op. De meeste inwoners weten niet eens dat er een referendum of een intekenlijst is. Als je zegt: er komt een entree en ze willen wat bij de Zaanse Schans aanpassen. Dan zeggen mensen: we betalen al zoveel. Hebben ze niet genoeg? Ik zeg: stop met geld uitgeven.

01:23:12

Voorzitter: Mevrouw Stroo.

01:23:16

Mevrouw Stroo (GroenLinks): U spreekt die mensen bij het zwembad en zij zeggen: wij betalen al genoeg. Ik neem aan dat u bij een Zaanse zwembad staat. Zegt u eerlijk tegen die mensen: u woont in Zaanstad, u mag er altijd gratis op?

01:23:32

Voorzitter: De heer Sahin.

01:23:33

De heer Sahin (DENK): Ze weten het niet eens. Daarnaast zeggen alle mensen die ik spreek: we betalen voor het Zaanse Museum en niet voor de Zaanse Schans. Dat zeggen ze allemaal al tientallen jaren. Hebben ze nog steeds niet genoeg?

01:23:46

Voorzitter: Mevrouw Stroo.

01:23:47

Mevrouw Stroo (GroenLinks): Voorzitter, ik denk dat het een taak voor een volksvertegenwoordiger is als hij de stad in gaat en hoort dat er verkeerde informatie circuleert. Het is aan de volksvertegenwoordiger om de mensen erop te attenderen dat het misinformatie is. De inwoners van Zaanstad hoeven niet te betalen. Dat is een gemiste kans van u, meneer Sahin.

01:24:08

Voorzitter: De heer Sahin.

01:24:09

De heer Sahin (DENK): Bedankt voor uw mening. Ik ga nu even door.

01:24:13

Voorzitter: Sorry, nog een interruptie. De heer Lopes wilde ook op uw bijdrage interrumperen. Eerst de heer Lopes.

01:24:21

De heer Lopes (VVD): Meneer Sahin, dankuwel. Ik wil eventjes naar uw vraag. Wij als VVD vinden namelijk dat er elke vier jaar een raadgevend referendum is. Wij noemen dat de gemeenteraadsverkiezingen. Ik ben benieuwd hoe u dat ziet. Moeten we elk punt weer terug in de stad leggen, waar we van de kiezer een mandaat voor hebben gekregen? Ik zie dan een loepje ontstaan.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

01:24:38

Voorzitter: De heer Sahin.

01:24:41

De heer Sahin (DENK): Wacht dan op de verkiezingen en kom dan met dit voorstel. Dat is de meest ideale oplossing. Waarom moet het nu doorgedrukt worden? Dat is wat we nu doen. We stappen in een moeras waar we nooit meer uit kunnen komen.

01:24:52

Voorzitter: De heer Lopes.

01:24:53

De heer Lopes (VVD): Dat is hoe het werkt. Wij nemen elke maand beslissingen met elkaar. We kunnen vier jaar lang met elkaar debatteren en tijdens de gemeenteraadsverkiezingen alles aftikken. Zo werkt het niet in de politiek.

01:25:03

De heer Sahin (DENK): Dat weet ik.

01:25:03

Voorzitter: De heer Sahin, graag het woord via mij.

01:25:04

De heer Sahin (DENK): Sorry. Ik weet hoe het werkt. Er zijn duizenden mensen die zeggen: jongens, kijk er goed naar. Daar gaat u tegen zeggen: bedankt, maar we gaan niks ermee doen. Wacht een jaartje, dat is wat u zegt. Ik zou me schamen.

01:25:22

Voorzitter: De heer Lopes.

01:25:24

De heer Lopes (VVD): Schamen, doe ik niet. Tenminste, niet op dit punt. Ik merk over een jaar hoe de VVD-kiezer over de actie denkt die wij vanavond doen. U merkt over een jaar hoe de DENK-kiezer erover denkt.

01:25:38

Voorzitter: Mevrouw De Boer heeft ook een interruptie op de heer Sahin.

01:25:41

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer) : Nee, op mevrouw Stroo. Ik denk dat mevrouw Stroo alle inwoners van Zaanstad enorm schoffeert. Ze twijfelt aan het intellect alsof mensen zelf geen afweging kunnen maken of zich in de stukken kunnen verdiepen. U noemt steeds misleiding. Volgens mij doet u uw Zaankanter tekort.

01:25:59

Voorzitter: Mevrouw Stroo.

01:26:01

Mevrouw Stroo (GroenLinks): Voorzitter, mevrouw De Boer moet goed luisteren naar wat de heer Sahin zei. De heer Sahin zei dat er door de inwoners wordt verteld: o, maar we betalen al zoveel. Het wordt nog duurder voor ons of woorden in die strekking. Dat is het moment dat je als volksvertegenwoordiger kunt zeggen: ik wil het graag even uitleggen. Het is voor u gratis op de Zaanse Schans. U moet mij geen woorden in de mond leggen, mevrouw De Boer.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

01:26:29

Voorzitter: Mevrouw De Boer.

01:26:32

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer) : Dit wordt een herhaling van zetten, voorzitter. Het is juridisch helemaal niet zeker dat de Zaankanter gratis toegang kan krijgen.

01:26:38

Voorzitter: Laten we proberen herhalingen te voorkomen. De heer Sahin maakt zijn bijdrage af.

01:26:42

De heer Sahin (DENK): Ik ben het daar helemaal mee eens. Als mijn familieleden uit Nederland of buitenland hierheen komen, is het enige waar ik heen ga de Zaanse Schans. Ik moet honderden euro's ervoor betalen, want ik heb een grote familie. Moet ik € 1.000 betalen om naar die molentjes te kijken? Bedankt. Molens, precies. Wat heb je te verbergen? Ik kom toch weer daarop terug. Laat het volk en de inwoners het uitvoeren. Zeg met een eerlijk verhaal waar ze voor gaan. Ik vraag aan de raad: kent u het eerlijke verhaal? Als ik het plan lees, krijg ik de cijfers niet kloppend. Ik begrijp het niet, 600 pagina's aan wartaal. Ik snap dat iedereen wat roept, want het is niet helder. Ik verzand ook in dat moeras. Als je daarover vraagt, wordt het alleen maar onduidelijker.

01:27:30

De heer Sahin (DENK): Ik stop dan en zeg: dit is geen plan waar je op gaat zetten. Het enige wat me is bijgebleven, zijn acht grote hobbels. Geen hobbels, maar bergen waar we hopelijk binnen een jaar overheen klimmen. Je klimt in een jaar niet eens over een berg en je hebt acht bergen. Succes.

01:27:50

Voorzitter: Mevrouw Cornelisse.

01:27:53

Mevrouw Cornelisse (PVV): Dankuwel, voorzitter. Als ik naar de 'Zaanse Schans Open' kijk, staat er in het onderste citaat: momenteel wordt gesteld dat Zaankanters gratis toegang tot een afgesloten Zaanse Schans blijven houden. Juridisch gezien blijkt dit echter moeilijk te zijn, zo niet onmogelijk. Daarom komen wij tegen dit raadsvoorstel in verzet. Wij willen de Zaanse Schans voor iedereen openhouden. Dit is het eerlijke verhaal dat erin staat, volgens mij. Zij hebben informatie bij een advocatenkantoor ingewonnen. Dat is niet door het college weerlegd. Over wartaal gesproken, dat wordt het voor mij ook een beetje. Vervolgens vragen we bij het amendement van de PvdA, GroenLinks, de VVD, het CDA en ROSA om voor de plaatsing van een fysiek hek te zorgen.

01:28:45

Mevrouw Cornelisse (PVV): Kijk nog een keer of het tot de mogelijkheden behoort. Dat staat niet in het raadsstuk. In de nieuwe tekst staat: een verplichte kaartenverkoop mogelijk te maken door voorbereiding van een onttrekkingsbesluit om de openbare paden en wegen per start toeristenseizoen 2026 aan de openbaarheid te onttrekken. Met dien verstande dat dit niet door de plaatsing van een fysiek hek gebeurt, maar door alternatieve mogelijkheden die bij het karakter van

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

dit erfgoed passen. Het plaatsen van het fysieke hek staat niet in het raadsbesluit. Over onwaarheden gesproken, het staat pertinent nergens in. Ik heb gezocht, ik kan het nergens vinden.

01:29:25

Voorzitter: Mevrouw Stroo.

01:29:26

Mevrouw Stroo (GroenLinks): Voorzitter via u, nee, dat klopt wat mevrouw Cornelisse zegt. Het staat inderdaad niet in het raadsvoorstel. Het heeft zoveel commotie opgeleverd, ondanks dat het niet in het raadsvoorstel stond. We hebben het de afgelopen weken continu over dat hek gehad. Om verwarring te voorkomen, leek het ons verstandig om goed in het raadsvoorstel te borgen dat er geen hek komt.

01:29:54

Voorzitter: Mevrouw Cornelisse.

01:29:55

Mevrouw Cornelisse (PVV): Zoals de Engelsen het zeggen: I rest my case. Daarmee is het heel duidelijk.

01:30:00

Voorzitter: Mevrouw De Boer.

01:30:01

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer) : Ik denk dat we een geheime sessie met elkaar moet beleggen. In die stukken staat echt interessante informatie die ik nu niet mag delen. Het weerlegt compleet alles wat mevrouw Stroo nu net verteld heeft.

01:30:17

Voorzitter: De heer Stokebrand.

01:30:20

De heer Stokebrand (PvdA): Dank, voorzitter. Mevrouw Cornelisse, kan ik hieruit concluderen dat u straks het amendement gaat steunen?

01:30:31

Voorzitter: Dat is een ander onderwerp. We blijven bij het voorstel zoals het hier nu ligt. We proberen ons tot het voorstel te beperken wat hier ligt. Geen andere dingen erbij halen. De heer Mattens.

01:30:44

De heer Mattens (Partij voor de Dieren): Voorzitter, zoals eerder gezegd, het is voor onze fractie een complexe aangelegenheid. Ik moet heel eerlijk zeggen dat ik vanavond op een inhoudelijk debat had gehoopt. Sommige partijen meer dan andere, maar ik heb vanavond heel weinig inzichten ter tafel horen brengen. Zeker van de partijen die me hadden kunnen overhalen om anders naar de wereld te kijken. We houden het zo.

01:31:13

Voorzitter: De heer Kerkhoven.

01:31:17

De heer Kerkhoven (DZ): Dankuwel, voorzitter. Voorzitter, ik moet op mijn woorden passen, want dit zijn geheime stukken. Mevrouw Stroo, heeft u deze geheime

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

stukken goed bestudeerd? Dat is mijn eerste vraag. U zegt dat u ze goed heeft bestudeerd. U knikt ja. Ik neem aan dat het zo is. Hoe kunt u met dit amendement komen als dat zo is? Ik mag verder niets zeggen, want het is geheim. Het is werkelijk ongelooflijk. Mevrouw De Boer heeft er volkomen gelijk in. U stelt allerlei dingen en komt met zaken. Hier staat iets anders, mevrouw Stroo. Dit is het advies van het college dat ze van de stadsadvocaat hebben gekregen. Ik heb heel lang erom gevraagd. Nu weet ik waarom ik het niet gekregen heb. Uiteindelijk wel door veel zeuren, want ik werd te lastig.

01:32:08

Voorzitter: Meneer Kerkhoven, we hebben het goede gebruik om via de voorzitter te spreken.

01:32:13

De heer Kerkhoven (DZ): Voorzitter via u, ik heb dagenlang om deze documenten gezeurd. Mevrouw Stroo, als ik dit niet had gevraagd, had u het niet gelezen. Ik snap het. Ik denk dat u het niet heeft gelezen, anders was u niet met dit voorstel gekomen. Het is onbegrijpelijk. Wij worden echt voor de gek gehouden. U mag het straks misschien in een geheime vergadering weerleggen als we die gaan beleggen. Daar wil niemand aan, want niemand wil de waarheid horen. Ik vind het beschamend dat deze raad op deze manier onder druk en tijdsdruk wordt gezet. Ik zal er nog een paar noemen als we het toch over tijdsdruk hebben. We werden vorig jaar op het allerlaatste moment met een pilot geconfronteerd. Niemand wiste ervan in deze raad.

01:32:58

De heer Kerkhoven (DZ): We lezen in De Orkaan dat er een hek om de Zaanse Schans komt en € 20 betaald moet worden. Deze raad weet van niks. Wij zitten maar te luisteren. Iedereen loopt achter elkaar aan en denkt: het zal wel goed zijn, want het is een duur advocatenkantoor. Zij hebben die gegevens. College, alles komt dik in orde. De hele raad en de hele coalitie met een paar meelopers, gaat er blind achteraan. Ik begrijp er helemaal niets van.

01:33:24

Voorzitter: Goed, punt. Ik denk dat we de argumenten aardig hebben gewisseld. Zijn er nog nieuwe inzichten of argumenten die we nog niet hebben gedeeld? Mevrouw Cornelisse.

01:33:39

Mevrouw Cornelisse (PVV): Dankuwel, voorzitter. Kunnen de mensen van het referendum die daar zitten ons nog bij de besluitvorming helpen? Of is het een gepasseerd station en had het tussen 18:00 en 18:30 uur tijdens het avondeten moeten gebeuren?

01:33:52

Voorzitter: In principe is dat het geval. U heeft u alle informatie via de technische vragen tot u kunnen krijgen. Daarmee is alle informatie die zij hebben willen delen met u gedeeld. Ik denk niet dat er nu nieuwe inzichten zijn die nog gedeeld hoeven en kunnen worden. Ik denk dat we na het horen van de beraadslagingen, nu over kunnen gaan tot de stemming. Dat betekent dat we 'Het inleidend verzoek tot het houden van een adviserend referendum over het ontwerp raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans' aan de orde hebben. Daar is een amendement

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

op ingediend. Als dit amendement wordt aangenomen, heeft de raad een keuze voor de variant gemaakt. Daar hebben we nu over te stemmen. Ik breng in stemming het amendement: Afwijzing Referendumverzoek Zaanse Schans.

01:34:39

Voorzitter: Dat is amendement 25A52 van de Partij van de Arbeid, GroenLinks, POV, ROSA, het CDA, de Partij voor de Dieren, de SP en de VVD. De stemming is geopend. Het is aangenomen met 27 stemmen voor en 12 tegen. We brengen nu in stemming het geamendeerde raadsvoorstel: Het inleidend verzoek tot het houden van een adviserend referendum over het ontwerp raadsbesluit Toekomstbestendige Schans. De heer Kerkhoven.

01:35:46

De heer Kerkhoven (DZ): Voorzitter, dankuwel. Ik verzoek een schorsing van 15 minuten.

01:35:50

Voorzitter: Een schorsing van 15 minuten. Als er een schorsing wordt gevraagd, wordt die gehonoreerd. Het is 20:20 uur. Ik stel voor dat we gelijk een kopje koffie drinken en om 20:35 uur terug zijn. Het woord is aan degene die de schorsing heeft aangevraagd. Dat is de heer Kerkhoven.

02:04:23

De heer Kerkhoven (DZ): Dankuwel, voorzitter. We kunnen overgaan tot de stemming. Ik spreek daarna weer verder.

02:04:28

Voorzitter: Wij brengen in stemming het raadsvoorstel. Dat heeft na het aannemen van het amendement het dictum. Het luidt als volgt: Het inleidend verzoek voor een referendum over het ontwerp raadsbesluit Toekomstbestendige Zaanse Schans niet in te willigen op grond van Artikel 3 lid 1 onder K van de Referendumverordening Zaanstad 2022, wegens zwaarwegende belangen die onaanvaardbare vertraging, financiële risico's en maatschappelijke schade opleveren. Daarnaast geldt dat een toekomstig te nemen besluit tot de onttrekking van openbare ruimte, noodzakelijk voor de uitvoering van het raadsvoorstel, niet referendabel is. Dit betekent dat als u voor stemt, u het inleidend verzoek voor het referendum niet inwilligt.

02:05:13

Voorzitter: U stemt niet in met het referendum als u voor stemt. Als u tegen stemt, doet u dat wel. Hebben we dat allemaal? Als u voor stemt, wordt het inleidend verzoek voor het referendum niet ingewilligd. Als u voor het voorstel stemt dat ik net heb voorgelezen, bent u tegen het referendum. Is het duidelijk? Nog een keer? Eenmaal, andermaal, wij brengen nu het voorstel in stemming. Het is geopend. Mevrouw Lassooy. Het is verworpen met 27 stemmen voor en 12 tegen. Het verzoek tot een referendum is verworpen. De heer Kerkhoven wil het woord.

02:06:27

De heer Kerkhoven (DZ): Dankuwel, voorzitter. Mijn collega Cornelisse heeft zojuist een mail naar de griffie en de raad gestuurd. Het is een motie van wantrouwen. Het is gebruikelijk dat wij die eerst in stemming brengen. Tenminste het is een goed gebruik. Ik denk dat we moeten schorsen om dat te lezen.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

02:06:47

Voorzitter: Even voor de goede orde, uw wens is om dat als eerste te behandelen. Klopt dat? Moet ik het als een ordevoorstel beschouwen? Dat is uw wens. Het wordt rondgestuurd, dan kunt u het allemaal lezen. We schorsen tot 21:00 uur. Dames en heren, zijn we weer compleet? We hadden een leespauze om de motie te kunnen lezen. Mevrouw Stroo staat bij de microfoon en heeft het woord.

02:21:59

Mevrouw Stroo (GroenLinks): Dankuwel, voorzitter. Ik wil graag om een extra schorsing van een half uur verzoeken.

02:22:09

Voorzitter: Oké, kan het tot 21:30 uur? We gaan om 21:30 uur verder.

02:46:03

Mevrouw Stroo (GroenLinks): We doen het tot 21:30 uur.

02:46:04

Voorzitter: We zien jullie om 21:30 uur terug. Goed, dames en heren. Het is precies 21:30 uur. Mevrouw Stroo had om een schorsing gevraagd. Zij heeft het woord.

02:46:10

Mevrouw Stroo (GroenLinks): Dankuwel, voorzitter. Ook dank allen voor uw geduld. Laten we verder gaan en hem in de stemming brengen. Ik bedoel dat we hem in behandeling kunnen nemen.

02:46:36

Voorzitter: Goed, zoals gehoord, heeft u heeft de motie tot zich kunnen nemen. Het is een goed gebruik om moties over personen als eerste op de agenda te behandelen. Ik stel voor om dat nu te doen. Hoewel ik moet zeggen dat dit een novum is, maar goed. Ik was altijd gewend dat je eerst beraadslagingen over een persoon hebt en daarna het besluit neemt. Het is nu andersom en dat is een novum. We gaan het doen zoals het nu is. Ik wil graag het woord aan iemand geven die nu naar de microfoon stapt. Dat is de heer Kuyper. Hij heeft het woord.

02:47:20

De heer Kuyper (ROSA): Voorzitter, wij vonden het ook een merkwaardig moment voor het indienen van deze motie, zoals u zei. Nog afgezien van de inhoud die wij niet onderschrijven. We hadden het idee dat hij klaar lag om op de een of ander manier wraak te nemen. Hij kwam namelijk meteen na het afstemmen van het referendum. Dat zal het wel wezen. De wethouder in kwestie heeft daar part noch deel aan. Een heel groot deel van de verwijten die worden gemaakt, zijn hem helemaal niet aan te wijven. Wij begrijpen niet waar de motie vandaan komt. We zullen hem zeker niet steunen.

02:47:48

Voorzitter: Mevrouw Stroo.

02:47:50

Mevrouw Stroo (GroenLinks): Dankuwel, voorzitter. Een motie van wantrouwen is het zwaarste politieke middel dat deze raad kent. Het is geen instrument voor politieke profilering of onvrede met het beleid, maar een noodrem. Die wordt alleen getrokken bij ernstig disfunctioneren of verlies van integriteit. Misbruik van dit middel ondermijnt

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

niet alleen het bestuur, maar ook het vertrouwen van onze inwoners in de democratie. Wij veroordelen deze motie krachtig. We zullen haar zeker niet steunen.

02:48:16

Voorzitter: Mevrouw Van 't Veer.

02:48:19

Mevrouw Van 't Veer (CDA): Dankuwel, voorzitter. Het is een beetje gênant om op deze manier het debat over het referendum af te sluiten. Het is een beetje zwak, eerlijk gezegd. Wij hebben het volledige vertrouwen in de wethouder. We willen dat nogmaals goed benadrukken.

02:48:32

Voorzitter: Mevrouw Köseoglu.

02:48:34

Mevrouw Köseoglu (PvdA): Dankuwel, voorzitter. Wij sluiten ons compleet aan bij de vorige sprekers. Wij hebben absoluut vertrouwen in deze wethouder.

02:48:42

Voorzitter: De heer Mattens.

02:48:44

De heer Mattens (Partij voor de Dieren): Dankuwel, voorzitter. Dit is politiek opportunisme ten top. We hebben het afgelopen half jaar genoeg casussen gehad. Toen was het allemaal niet relevant. Nu wordt er opeens met een motie van wantrouwen gesmeten. Ik snap dit echt niet. Het is heel raar.

02:48:59

Voorzitter: Mevrouw De Boer.

02:49:05

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer) : Dank u, voorzitter. Ik ben het helemaal met de partijen eens die zeiden dat het een zwaar middel is. Ik ben het ook eens met dat je dit niet lichtvoetig moet indienen. Toch hebben wij als de partijen PVV, DENK en DZ met elkaar besloten om op dit moment een motie van wantrouwen in te dienen. Dit is het zwaarste punt en maakt het een beetje ingewikkeld, voorzitter. We putten namelijk voor een deel uit de stukken waar we niet in openbaarheid over kunnen praten. Ik formuleer het op een dusdanige wijze dat het hopelijk toch duidelijk wordt. Wij hebben in 2024 voor € 1 miljoen de pilot Zaanse Schans gehad. Uit de technische briefing bleek dat we daarvoor al met de plannen bezig waren die nu voorliggen.

02:49:55

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer) : Ik vertel het een beetje cryptisch. Ik denk dat de verkwisting van 1 miljoen aan maatschappelijk geld zwaarwegend is. Volgens mij zijn de andere argumenten allemaal daaraan ondersteunend.

02:50:09

Voorzitter: De heer Sahin.

02:50:10

De heer Sahin (DENK): Bedankt, meneer de voorzitter, Voordat ik met de inspraak begin die we gaan doen, wil ik graag iets rechtzetten. Ik zei in mijn vorige toespraak dat ik het een warrig verhaal van 600 pagina's vond. Ik heb toen per ongeluk in mijn

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

emotie en bevlogenheid de ambtenaren aangekeken. Daar gaat het volledig niet om. Dat wilde ik even rechtzetten. Jullie doen met bloed, tranen en zweet iedere dag overwerk om dit voor elkaar te krijgen. Jullie proberen iets democratisch en geloofwaardigs op papier te krijgen. Dit na alle tegenstrijdigheden, politieke opdrachten, chaos en 50 jaar stuurloosheid. Complimenten. Vakwerk. Ik had het niet kunnen doen. Ik zou meteen zijn afgehaakt. Het gaat echt niet om jullie. Ik wil jullie alle tijd voor het goede werk geven.

02:51:00

De heer Sahin (DENK): Jullie zijn vandaag weer keihard aan het overwerken om ons daarin te ondersteunen. Het werk zal niet ophouden. Het wordt alleen maar meer. Jullie zetten daar iedere dag keihard op in. Bedankt. Excuses als je je persoonlijk aangesproken voelde. Dat was het niet. Ik spreek het college hierop aan. Daarom maken wij vandaag het statement dat dit stinkt. Wij zeggen: wij vertrouwen het niet.

02:51:27

Voorzitter: De heer Hoedemaeker.

02:51:29

De heer Hoedemaeker (D66): Dankuwel. We willen graag ons vertrouwen in wethouder Breunesse uitspreken. In het algemeen en op dit dossier. Ik heb de motie van wantrouwen kunnen lezen. Ik heb met name de constatering een voor een goed bekeken. Er blijft weinig van over als je goed erover nadenkt. We zijn al vele jaren met dit dossier bezig om tot een doorbraak op een impasse te komen. Die bestaat al heel lang. Meer en meer mogelijkheden om de toeristengroei in bedwang te houden zijn onder het licht geweest en afgevallen. We zitten vanavond op een cruciaal moment om een besluit hierover te nemen. Dat het college jaren van tevoren allerlei scenario's in voorbereiding heeft, is niet meer dan logisch. De tijdsdruk van de besluitvorming in de raad kan de wethouder niet aangerekend worden. De raad gaat over zijn eigen agenda. Verder klopt er niet heel veel van. Wij zullen tegen deze motie stemmen.

02:52:28

Voorzitter: De heer Kerkhoven.

02:52:31

De heer Kerkhoven (DZ): Dankuwel, voorzitter. Ik ben het met alle sprekers eens dat dit een zwaar middel is. Ik vind dat ook. Misschien is de timing niet helemaal goed. Maar goed, het gaat over het hele verhaal. We hebben vanavond over het referendum gesproken, maar er is veel meer gezegd. We hebben over informatie gesproken die niet tot ons is gekomen. Ik vind het ongelooflijk dat we de informatie nog steeds niet gekregen hebben. Dat reken ik de wethouder aan. Ik begrijp waarom. Ik bedoel, er is een juridisch advies. Dat bleek er niet te zijn. Er moet een juridisch advies zijn waarop door de stadsadvocaat is gereageerd als het over het plan gaat wat de ondernemers hebben ingediend. Het is juridisch getoetst. Ik kan me dat niet voorstellen. We krijgen dat niet. Er wordt zoveel achtergehouden.

02:53:18

De heer Kerkhoven (DZ): Het blijkt dat er al jarenlang over deze oplossing voor de Zaanse Schans gesproken wordt. Wij weten niets als raad. Ik heb een paar voorbeelden gegeven. Die raad is ook nog een horde die we moeten nemen. We

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

worden op geen enkele manier serieus genomen. Ik vind dat de wethouder een belangrijke rol daarin speelt. Sorry, maar ik denk dat dit een middel is om een signaal af te geven dat het in het vervolg beter moet. We hebben het altijd over de communicatie. Het is ver beneden peil. Ik heb vele voorbeelden dat het in dit dossier absoluut niet goed is gegaan.

02:53:52

Voorzitter: De heer Keijser.

02:53:53

De heer Keijser (POV): Dank u, voorzitter. Voorzitter, ik kan me vanavond voor de zoveelste keer bij de heer Hoedemaeker aansluiten. Ik vind ook dat het een veel te zwaar middel is. Ik hoor nu het betoog van de heer Kerkhoven. Als ik dat hoor, zou ik het ook niet met u eens zijn. Een motie van afkeuring was dan een iets milder middel geweest, dan een motie van wantrouwen. U zegt het wantrouwen in een wethouder op. Die wethouder doet hartstikke zijn best. Wij hebben volledig vertrouwen in deze wethouder. Ik vind uw middel buiten proportie.

02:54:26

Voorzitter: De heer Kerkhoven.

02:54:27

De heer Kerkhoven (DZ): Meneer Keijser, ik had niet anders van u als POV verwacht. God, ik kan mij andere tijden herinneren dat de POV met moties van wantrouwen zwaaide. Wat er ook gebeurde. U neemt het nu heel zielig als coalitiepartij op voor een wethouder. Ik begrijp dat. U zit heerlijk op het pluche. Ik kan me de tijd herinneren dat de POV anders erin stond als het over de verantwoordelijkheid van wethouders ging die niet genomen werd.

02:54:51

Voorzitter: De heer Lopes.

02:54:53

De heer Lopes (VVD): Voorzitter, dankuwel. Juist dat laatste wat meneer Kerkhoven net zegt, is hetgeen waar ik wat over wilde zeggen. Ik denk dat deze wethouder namelijk wel verantwoordelijkheid heeft genomen. Wij kunnen van alles ervan vinden. We gaan er hopelijk straks nog van alles van vinden. Ik zit nog steeds op het inhoudelijke debat over de Zaanse Schans te wachten. Het wantrouwen slaat nergens op. Sorry voor mijn French, voorzitter. Ik zeg tegen de partijen: had een ander middel gebruikt. Helemaal als ik naar de overwegingen kijk die in het stuk staan. Het werd eerder gezegd. Ik zie heel veel stukken die aan iets refereren waar de wethouder niks aan kan doen. Het ligt bij de Agendacommissie. Als ik naar de namen kijk die eronder staan, zijn dat twee van de mensen die in de Agendacommissie zitten. Ze schrijven een motie van wantrouwen naar zichzelf.

02:55:31

Voorzitter: Mevrouw De Groot. Wacht even. Ik zie eerst een interruptie van mevrouw Cornelisse en dan van de heer Kerkhoven.

02:55:42

Mevrouw Cornelisse (PVV): Dankuwel, voorzitter. Ik wil twee dingen benoemen. Het rapport van Johan Remkes geeft aan dat we vanaf het begin af aan alle stakeholders aan boord moeten hebben. Als we dat niet doen, wordt het heel lastig om dit verhaal

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

kloppend te maken. Over de Agendacommissie wil ik bij deze aangeven dat ik eruit stap. Ik vind het absoluut geen democratisch proces meer.

02:56:02

Voorzitter: De heer Kerkhoven.

02:56:03

De heer Kerkhoven (DZ): Dankuwel, voorzitter. Ik ben voorzitter van de Agendacommissie, meneer Lopes. Ik doe dat met veel plezier en vreugde. Ik kan u vertellen dat ik als lid van de Agendacommissie geen politiek bedrijf. Ik beoordeel de processen. Als de processen niet goed gaan, zeg ik daar wat van. Ik ben een kritisch lid van de Agendacommissie. Ik sta achter de beslissing die genomen is, omdat we in een democratie leven. Dat gaat over een meerderheid. We zitten met zijn vijven in die Agendacommissie. We zijn het lang niet altijd met elkaar eens, maar het gaat over de meerderheid. De Agendacommissie vraagt in opdracht van de griffier om een rondje bij de fractievoorzitters te doen hoe die erin staan. Dat is uiteindelijk doorslaggevend geweest. Verwijt mij alstublieft niet dat ik hier onder een motie van wantrouwen sta als lid van Democratisch Zaanstad en niet als lid van de Agendacommissie.

02:56:55

Voorzitter: Goed, de tijd van de heer Kerkhoven is op. Ik stel voor dat we deze discussie niet verder voeren. De heer Lopes staat bij de microfoon. Ik zou het heel kort houden, want ik vind dat de heer Kerkhoven dan moet kunnen reageren.

02:57:12

De heer Lopes (VVD): Voorzitter, uit respect voor mijnheer Kerkhoven zal ik niet zeggen wat ik wilde zeggen. Hij kan er niet op reageren. Ik vind dat niet zo netjes. Ik heb net al gezegd wat ik wilde zeggen.

02:57:22

Voorzitter: Mevrouw De Boer wil ook reageren.

02:57:26

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer): Voorzitter, nu gaat het heel erg over het proces en de motie van wantrouwen naar de raad. We hadden het met elkaar anders moeten doen. Ik denk dat het zeker zo is. We hebben met elkaar als raad enorm in dit dossier gefaald. Wat mij betreft, is dit richting de wethouder een motie van wantrouwen waard. Ik acht de wethouder heel hoog. Tot nu toe ging het heel prima. Er werd in 2024 een pilot in gerommeld. Daarvan was de bedoeling van het huidige plan al duidelijk. Namelijk het uit de openbaarheid trekken van een gebied. Het is willens en wetens een verkwisting van € 1 miljoen, omdat de uitkomst al vaststond. Ik vind dat dusdanig kwalijk dat een motie van wantrouwen zeer terecht is.

02:58:06

Voorzitter: Een interruptie van mevrouw Köseoglu.

02:58:10

Mevrouw Köseoglu (PvdA): Nee, voorzitter. Het is geen interruptie, eerder een opmerking. De Agendacommissie is een apolitek orgaan. Het is buitengewoon vervelend om dit heel politiek te maken.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

02:58:19

Voorzitter: Dit is geen evaluatie.

02:58:19

Mevrouw Köseoglu (PvdA): Ik wilde even daarop attenderen.

02:58:21

Voorzitter: Er vindt geen evaluatie plaats van de Agendacommissie. Dat doen we op een ander moment. We gaan het nu over de heer Mattens hebben. Hij wilde op mevrouw De Boer reageren.

02:58:28

De heer Mattens (Partij voor de Dieren): Dankuwel, voorzitter. Ik hoor dingen over de verkwisting van 1 miljoen. We hebben allerlei onderzoeken naar tunnels voor de Westerwatering, de A8, A9 en weet ik veel wat allemaal gedaan. Dat zijn miljoenen waar u ook uw steun onder zet. Dat is ook een verkwisting van gemeenschapsgeld als we hierom een mening moeten vormen. Ik wil bij deze zeggen dat de wethouder onze volle steun heeft.

02:58:51

Voorzitter: Mevrouw De Boer kort.

02:58:55

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer) : We kunnen een politieke mening daarover hebben. Dit zijn openbare zaken. Er is in de openbaarheid gesproken of we wel of geen onderzoek willen doen. Dit is van een totaal andere orde. Het gaat over: heeft het college ons op tijd geïnformeerd? Het antwoord is: nee. De heer Kerkhoven heeft na vele malen aandringen uiteindelijk een juridisch advies gekregen. Daar werd zoveel in duidelijk dat er al begin 2024 willens en wetens tot onttrekking van het gebied is besloten. Je kunt zeggen: we gaan een pilot voor de Bühne doen. O, we hebben het al gedaan. De pilot was nog niet geëvalueerd of er lag al een onderzoek van Motivaction naar wat mensen voor een kaartje willen betalen. Het is allemaal openbare informatie. Dit is nog zo'n voorbeeld van heel hard bewijs dat het niet op een goede manier is gegaan. We hadden als raad meteen geïnformeerd moeten worden. Ik vind het een heel ernstige zaak dat dit niet is gebeurd.

02:59:48

Voorzitter: De heer Mattens.

02:59:52

De heer Mattens (Partij voor de Dieren): Voorzitter, ik vind dit heel makkelijk van mevrouw De Boer. Ik bedoel: zo'n onderzoek naar de Westerwatering-tunnel heeft ze gesteund. We wisten daarvan ook vooraf wat de uitkomst was. Dat is precies hetzelfde. Geld door het putje spoelen. Soms heeft deze raad het blijkbaar nodig om overtuigd te worden van dat je een bepaald ding wel of niet moet doen. Zo gaat het proces.

03:00:09

Voorzitter: We gaan niet verder discussiëren over de Westerwatering. Het staat niet op de agenda. Ik stel voor dat we doorgaan, mevrouw De Boer. U gaat toch weer reageren op wat de heer Mattens zegt. Heel kort.

03:00:23

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer) : Voorzitter, er wordt een vergelijking

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

gemaakt die nergens op slaat. Wij stemmen in de raad in alle transparantie voor of tegen een onderzoek. Het gaat hier om het achterhouden van cruciale informatie.

03:00:33

Voorzitter: Mevrouw De Groot.

03:00:36

Mevrouw De Groot (SP): Voorzitter, dankuwel dat ik ook wat mag zeggen. Ik wilde zeggen dat ik al heel lang in deze raad zit. Niet het langste van allemaal, want ik heb in de tussentijd in allerlei andere politieke gremia gezeten. De Zaanse Schans is zolang ik me kan herinneren een onderwerp. Ik noem het netjes een gesprek. Ik ben blij dat deze wethouder eindelijk doorpakt. Daarom zullen wij de motie van wantrouwen niet steunen.

03:01:10

Voorzitter: Goed, alle argumenten zijn gewisseld. Wij kunnen de stemming over de motie van wantrouwen 25M58 tegen de portefeuillehouder W. Breunesse in stemming brengen. Maar niet nadat we het college vragen om te reageren. Is er behoefte vanuit het college om te reageren? Een stemverklaring van mevrouw Veurink.

03:01:36

Mevrouw Veurink-Malda (ChristenUnie): Dankuwel, voorzitter. Wij zijn een partij zijn die graag recht willen doen. Ook aan deze wethouder, zijn werk en zijn persoon. Wij zullen tegen deze motie stemmen.

03:01:46

Voorzitter: Zijn er andere stemverklaringen? Wij brengen in stemming de motie van wantrouwen tegen de portefeuillehouder, de heer W. Breunesse. De stemming is geopend. Het is verworpen met 31 stemmen tegen en 8 voor. We gaan naar het voorstel zelf. De heer Kerkhoven, uw tijd is om.

03:02:17

De heer Kerkhoven (DZ): Ik weet het. Ik wil een mededeling doen.

03:02:20

Voorzitter: Een korte mededeling.

03:02:20

De heer Kerkhoven (DZ): Democratisch Zaanstad zal de zaal verlaten. Wij zullen niet meer aan dit debat en de beraadslagingen deelnemen. Als we blijven zitten, zouden we een ondemocratisch proces legitimeren.

03:02:36

Voorzitter: Ik ga door met wat ik met u wilde delen. We zijn toe aan de behandeling van het raadsvoorstel: Toekomstbestendige Zaanse Schans. Wie wil daarover het woord? We doen dat in afwezigheid van de raadsleden van DZ. Mevrouw De Groot heeft het woord.

03:02:56

Mevrouw De Groot (SP): Dankuwel, voorzitter. Het moet toch mogelijk zijn om van de kapitalistische consumptiekermis die de Zaanse Schans nu is, een plek te maken waar respect is voor het Zaanse erfgoed? Dat erfgoed moet worden onderhouden en hersteld. De Zaanse belastingbetaler moet hiervoor niet aan de lat staan. Dat doet hij

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

al lang genoeg. De SP wil volmondig het principebesluit voor het Duurzaam Exploitatiemodel Ontwikkelstrategie nemen, zoals het met de nodige moties, amendementen en toezeggingen voorligt. Dankuwel.

03:03:37

Voorzitter: De heer Hellings.

03:03:38

De heer Hellings (DENK): Dankuwel, voorzitter. DENK verlaat ook de zaal, want we hebben het hele voortraject gezien. De stemverhouding staat al langer vast. Wij gaan dit ook niet legitimeren. Dank u.

03:03:54

Voorzitter: De leden van DENK verlaten de zaal. De heer Mattens heeft het woord.

03:04:01

De heer Mattens (Partij voor de Dieren): Dankuwel, voorzitter. Ik vind dit vrij respectloos naar ons als democratisch orgaan. Dat is ook door de twee partijen die de zaal verlaten. Maar goed, dit is een opmerking. We hebben een motie ingediend, omdat er in de hele visie op de Zaanse Schans een heel cruciaal aspect ontbreekt. Dat gaat over duurzaamheid. Duurzaamheid zou iets moeten zijn wat in alle haarvaten van dit stadhuis en onze organisatie moet zitten. We hebben er een Zaans Klimaatakkoord 2.0 op gesloten. We hebben coalitieafspraken erover liggen. We hebben een morele verantwoordelijkheid voor de generaties na ons. Het is van essentieel belang dat we heel goed kijken of er in het exploitatiemodel is meegewogen hoe groot de impact is van de toeristen die je naar de Schans trekt.

03:04:57

De heer Mattens (Partij voor de Dieren): Zet in het marketingmodel wat aan dit exploitatiemodel gekoppeld wordt, in op regionaal en wellicht nationaal toerisme. Haal zo min mogelijk die internationale toerist hiernaartoe. Het is namelijk slecht voor het klimaat. Vandaar een motie om de publieke campagnes daarvoor te verminderen en het college op te roepen duurzaamheid in het vervolgproces mee te nemen. Ik heb het Zaanstad Beraad gehoord. Ik ben heel benieuwd of het college bereid is om duurzaamheid integraal in het vervolgtraject op te nemen. Tot zover.

03:05:41

Voorzitter: De heer Lopes.

03:05:43

De heer Lopes (VVD): Voorzitter, dankuwel. Ik heb het afgelopen dinsdag in het voorbereidende debat al gezegd. Ik vind dit oprecht een van de moeilijkste debatten die ik ooit in deze zaal heb mogen voeren. Niet zozeer door het onderwerp, maar door de manier hoe wij als inwoners van Zaanstad met elkaar om zijn gegaan. We hebben veel meningen gehoord. Veel meningen waren contrair. We hebben veel feiten gehoord. Ik mag feiten af en toe tussen aanhalingstekens zetten. Uiteindelijk is het raadsvoorstel dat hier nu ligt een stuk waar nog heel veel open eindjes liggen. Ik heb afgelopen dinsdag ook gezegd dat je het op twee manieren kunt bekijken. Zijn de open eindjes in dit stuk een kans of een risico? We hebben als VVD besloten om dit stuk als een kans te zien en het met diverse moties en amendementen bij te sturen.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

03:06:25

De heer Lopes (VVD): Zo zorgen we ervoor dat we het over het fietspad, de toegangsmogelijkheden en het hek gaan hebben. Er komt een amendement hiervoor. De vrije toegang voor inwoners, het parkeren en de organisatiestructuur wordt goed bekeken. De monumentenstatus blijft behouden. De moties en amendementen zullen ervoor zorgen dat dit stuk beter wordt. Ik ga ervan uit dat ze allemaal aangenomen worden. Er ligt dan een prima stuk waar de wethouder mee aan de slag kan. Er is een motie van D66 waar ik het straks graag met D66 over wil hebben. Zij hebben het over een eerlijke verdeelsleutel. Ik ben heel benieuwd wat meneer Hoedemaeker een eerlijke verdeelsleutel vindt. De ondernemers zullen zeggen dat de verdeelsleutel heel anders wordt, dan wanneer ik dit aan de erfgoedpartijen vraag.

03:07:05

De heer Lopes (VVD): Ik hoor dat straks graag van meneer Hoedemaeker. Ik ben blij dat wij vanavond duidelijkheid creëren. Duidelijkheid voor de ondernemers, de wethouder, de inwoners en de erfgoedpartijen. Ik ben ook blij dat we straks een komma kunnen zetten, want een punt is het zeker niet.

03:07:23

Voorzitter: De heer Hoedemaeker.

03:07:25

De heer Hoedemaeker (D66): Dankuwel, voorzitter. Ik heb al eerder gezegd dat dit een goed moment is om eindelijk wat knopen door te hakken. We zijn al bezig met dit dossier bezig. Het komen tot een deugdelijke toegangscontrole voor het massatoerisme op de Zaanse Schans, is absoluut noodzakelijk om met de Zaanse Schans de toekomst in te gaan. Tegelijkertijd zien we dat er ontzettend veel emotie op dit onderwerp zit. We zien de partijen tegenover elkaar staan. Wij willen in het vervolgproces tot een ordentelijk proces komen. We dienen een amendement daartoe in. Liever een jaartje later, dan te haastig voorstellen implementeren. Je kunt daardoor hier en daar een afslag missen. Er zijn meerdere moties van soortgelijke strekking. Er is een belangrijke motie om tot een verhaal en een Zaanse Schans te komen.

03:08:27

De heer Hoedemaeker (D66): De Schans is niks zonder ondernemers, maar de ondernemers zijn niks zonder de Schans. De Schans heeft een toegangscontrole nodig. Ga na vanavond weer om de tafel zitten. Ga kijken hoe je dat ene verhaal kan vertellen. Ik kijk mevrouw Van 't Veer van het CDA aan. Zij heeft een soortgelijke motie met een aantal mede-indieners. Laten we als gebaar van goede wil die moties in elkaar schuiven. We laten dan zien dat je in de gemeenteraad goed kunt samenwerken, ook al heb je hier en daar verschillende meningen. In antwoord op meneer Lopes, die eerlijke verdeelsleutel moet uitgewerkt worden. Er moet met alle stakeholders van de Zaanse Schans overleg worden gepleegd. Ik ga niet vooruitlopen op wat dat precies is.

03:09:16

De heer Hoedemaeker (D66): Als de inkomsten meevallen, moeten we goed kijken wie daarvan profiteert. Wie draagt de lasten als het minder goed gaat dan beraamd? In de komende jaren moet daar heel goed over gesproken worden.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

03:09:31

Voorzitter: De heer Stokebrand. O, een interruptie van de heer Lopes op de heer Hoedemaeker.

03:09:37

De heer Lopes (VVD): Voorzitter, dankuwel. Ik wil even hierop doorgaan. Ik worstel heel erg. Ik wil ook een eerlijke verdeelsleutel, meneer Hoedemaeker. Alleen geeft u me nog niet het antwoord waar ik op hoopte. Ik hoor nog meer mitsen en maren. U zegt: als er minder geld is, moeten we dan kijken hoe de eerlijke verdeelsleutel is. Als er meer geld is, moeten we dan kijken hoe dan de eerlijke verdeelsleutel is. Dat maakt het nog ingewikkelder. Als er straks 2 ton over is, krijgen de ondernemers dan € 20.000? Als er 4 miljoen over is, krijgen ze dan 6 ton? Hoe ziet u dat voor zich?

03:10:03

Voorzitter: Meneer Hoedemaeker.

03:10:05

De heer Hoedemaeker (D66): Nee, je legt niet al op voorhand dat soort bedragen meteen vast. Je kijkt wie er voor de tegenvallende opbrengsten verantwoordelijk is. Wie heeft zijn baten bij meevallende opbrengsten? Je moet van tevoren een verdeelsleutel ervoor maken. Je kunt dan uiteindelijk zien hoe dat uitpakt. Je kunt niet op voorhand zeggen dat we elk bedrag wat overblijft of tekort komt, meteen in een voorstel schrijven. Dat is veel te gedetailleerd.

03:10:38

Voorzitter: Meneer Lopes.

03:10:41

De heer Lopes (VVD): Voorzitter, misschien ligt het aan mij, maar ik hoor meneer Hoedenmaker twee dingen zeggen. Hij begint zijn verhaal met dat hij aan de voorkant een verdeelsleutel wil maken. Later wijkt hij daar weer vanaf met dat we die verdeelsleutel later pas gaan bepalen. Ik denk dat we hier niet uit gaan komen. Meneer Hoedemaeker heeft mij niet overtuigd. Wij zullen tegen deze motie stemmen.

03:10:57

Voorzitter: De heer Stokebrand.

03:11:00

De heer Stokebrand (PvdA): Dank, voorzitter. Wij hebben in het Zaanstad Beraad aangegeven dat er drie punten voor ons van belang zijn. Het eerste is: houd de Zaanse Schans vrij toegankelijk voor de Zaankanter. Het erfgoedgebied moet duurzaam zijn karakter kunnen blijven houden. Dat is het eerste punt. Het tweede: de openbare orde en veiligheid moet gewaarborgd zijn. Het derde punt is dat wij vinden dat de toerist mee kan betalen voor een bezoek aan de Zaanse Schans. De rekening moet niet meer bij de inwoners van Zaanstad terechtkomen. Op basis van deze uitgangspunten behoren wij ook bij de moties en amendementen. Wij denken dat het huidige raadsvoorstel goed erbij aansluit. We krijgen op deze manier een goede balans tussen erfgoedbehoud, toegankelijkheid en kostenverdeling.

03:11:54

De heer Stokebrand (PvdA): Verder hebben wij een amendement ingediend. We geven daarin aan om geen fysiek hek om de Zaanse Schans heen te zetten. Dat is ook een wens van de inwoners. We kunnen op basis van andere middelen de

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

toegankelijkheid regelen. We gaan regelen dat de toerist voor het bezoek aan de Zaanse Schans moet betalen.

03:12:18

Voorzitter: De heer Kuyper.

03:12:22

De heer Kuyper (ROSA): Dankuwel, voorzitter. We bespreken vanavond een raadsvoorstel dat de laatste tijd heel veel emoties heeft opgeroepen. Zowel binnen als buiten dit huis. De vorige sprekers zeiden het ook. Het emotioneert iedereen, ook mij. De Zaanse Schans is het hart van onze streek. Het is ons gedeelde en gekoesterde erfgoed. Het is gebouwd door bevlogen Zaankanter met het geld van alle voormalige Zaangemeenten en heel veel particuliere donateurs. Het idee was een open woon- en werkbuilt. Dat is het de laatste 50 jaar in toenemende mate niet meer. De cacaolucht wordt steeds meer door de geuren van het internationaal flitstoerisme verdrongen. Voor de gewone Zaankanter die een rondje wil lopen of vooral fietsen, is nauwelijks plek.

03:13:01

De heer Kuyper (ROSA): De bewoners moeten wildplassers uit hun tuinen jagen. Tot in de verre omtrek zorgen verkeersproblemen voor overlast en onveiligheid. Overtoerisme is een landelijk probleem. Het is zelfs een internationaal probleem. Er moet iets gebeuren. Het is mooi om in het redactioneel commentaar van het dagblad Trouw van vorige week maandag te lezen dat Zaanstad een dappere stap zet die navolging verdient. We worden in zo'n belangrijk internationaal dossier als landelijke koplopers gezien. Dat is iets om trots op te zijn. We moeten we deze eerste cruciale stap wel zetten. We zullen alleen de amendementen en moties steunen die de portefeuillehouder daarbij kunnen helpen. Wij hopen en verwachten dat de raad vanavond een duidelijk signaal aan alle partijen op de Schans afgeeft.

03:13:47

De heer Kuyper (ROSA): Als de richting is bepaald, kunnen de gesprekken hopelijk meer gestructureerd worden. Er ligt dan een weg naar een gezamenlijke toekomst open. We kunnen ons gedeelde erfgoed voor die toekomst veiligstellen. De kreet van de referendum-aanvragers was: Houd de Zaanse Schans open. Ook die kreet begint met: hou de Zaanse Schans.

03:14:12

Voorzitter: Mevrouw Van 't Veer.

03:14:14

Mevrouw Van 't Veer (CDA): Dankuwel, voorzitter. Er is een risico dat ik al over moties en amendementen ga praten waarvan de indieners nog niet aan het woord zijn geweest. Ik had verwacht dat we ze allemaal omstebeurt zouden behandelen. Voorzitter, het is al een paar keer gezegd dat het politiek een zeer ingewikkeld dossier is. Ik denk dat politiek niet altijd over makkelijke keuzes maken gaat. Dit is zeker geen makkelijke keuze. Je hoort wat er momenteel nog allemaal op de Schans speelt. Er komt een ledenvergadering van de Vereniging Zaanse Molen aan. Daar staat ook nog wat te wachten. Ik spreek nogmaals mijn zorg uit over de samenwerking en daarbij het belang van de regierol van de gemeente. Iedereen spreekt de wil uit tot samenwerking.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

03:14:56

Mevrouw Van 't Veer (CDA): Ik heb niet het idee dat het zomaar van nature gaat lopen. Ook niet met het aannemen van dit principebesluit. Voorzitter, vandaar dat er een motie ligt. De heer Hoedemaeker refereerde er net al aan. Het is daarbij van belang dat er met alle individuele ondernemers in gesprek wordt gegaan. Ik wil dat nog even benadrukken. Voorzitter, wij hebben daarom het amendement van D66 over het tijdspad mede ingediend. Zorgvuldigheid staat hierin bovenaan. Liever iets langer de tijd nemen met een gedragen besluit, dan meteen zeggen en het is 2026, punt. Vandaar dat we mede-indiener zijn van het amendement van D66. Voorzitter, ik ga nog even herhalen wat ik net zei. Het werd ook al door de voorgaande sprekers genoemd.

03:15:39

Mevrouw Van 't Veer (CDA): Het gaat niet alleen om 'Houd de Zaanse Schans open'. Het gaat om veel meer. Bereikbaar, toegankelijk, veilig, het behoud van het erfgoed. Er ligt vanavond meer voor ons dan alleen het onttrekken aan de openbaarheid. Ik dat wilde dat nog even benadrukken. Dankuwel.

03:15:56

Voorzitter: Mevrouw Stroo.

03:15:58

Mevrouw Stroo (GroenLinks): Dankuwel, voorzitter. Er is veel gezegd en geschreven over de Zaanse Schans. Ik heb vandaag om een moverende reden niet zoveel op social media gekeken. Ik denk dat we bijna een trending topic zijn. Waar een klein buurtje met molens en houten huizen groot kan zijn. Onderdeel van een mondiaal probleem. De balans vinden tussen toerisme en leefbaarheid en erfgoed beheer. Wie draait er op voor de kosten? De gebruiker of de aanbieder? GroenLinks vindt het niet meer dan logisch dat de toerist die van het erfgoed gebruikmaakt, ook aan het behoud ervan bijdraagt. Wij willen niet dat deze last op het bord van de Zaanse belastingbetaler terechtkomt. Zeker niet in tijden waarin de gemeentelijke middelen steeds schaarser worden.

03:16:45

Mevrouw Stroo (GroenLinks): Dit voorstel maakt dat mogelijk met een duurzaam exploitatiemodel. Daarin vloeien de inkomsten rechtstreeks terug naar het erfgoed, de leefbaarheid en de voorzieningen. Ik behandel ze niet allemaal afzonderlijk, vanwege de tijd en het groot aantal ingediende amendementen en moties. Ik licht er graag twee uit. Een van de belangrijkste is die van de ChristenUnie. Wij hebben dat van harte mede ingediend. Dit amendement geeft gehoor aan de zorg die in de stad breed leeft en de basis voor veel steunbetuigingen aan het referendumverzoek vormde. De garantie van gratis toegang voor Zaanse bewoners. Dat wordt door dit amendement expliciet en onvoorwaardelijk vastgelegd. Ik weet dat een deel van de publieke tribune het niet altijd met mij eens is, maar hier moeten ze toch oprecht blij mee zijn.

03:17:35

Mevrouw Stroo (GroenLinks): Daarnaast wil ik kort stilstaan bij het amendement over het hek. Dat hebben we samen met de PvdA ingediend. Een hek dat vooral in hoofden bestaat, niet in de plannen. We willen met dit amendement duidelijk maken dat er geen sprake is van een afgesloten vesting. Hopelijk kunnen we daarmee de

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

'hekgate' tot een einde brengen voordat het tot een historisch misverstand uitgroeit. Tot zover.

03:17:58

Voorzitter: Mevrouw Veurink.

03:18:02

Mevrouw Veurink-Malda (ChristenUnie): Dankuwel, voorzitter. In het Zaanstad Beraad hebben we met onze vragen en bedenkingen toegelicht waarom we als ChristenUnie de denkrichting in het raadsvoorstel steunen. We hebben enkele voorstellen om het aan te scherpen en de kaders duidelijk te stellen. Dat is tenslotte onze taak als raad. Allereerst een amendement om de gratis toegang voor de inwoners beter te verankeren. We hebben dat ingediend, omdat het er nu wat vrijblijvend in staat. Wij denken dat het heel essentieel is om dat scherp te stellen. Als die gratis toegang niet lukt, gaat het voorliggende plan wat ons betreft niet door. We willen helderheid over de verdeelsleutel van de opbrengsten. We hebben met D66 een motie daarover ingediend.

03:18:47

Mevrouw Veurink-Malda (ChristenUnie): Geld is altijd een goede bron om ruzie erover te maken. We hebben al genoeg ruzie over dit onderwerp gemaakt. Goede afspraken kunnen zeker helpen. We hebben met D66 ook een motie ingediend die als doel heeft om de ondernemers beter in het proces mee te nemen. We vragen om meer tijd als dat nodig is. We hopen met deze toevoegingen en bijschavingen op deze weg verder te kunnen richting het behoud van ons mooie erfgoed.

03:19:14

Voorzitter: De heer Van Der Velden.

03:19:16

De heer Van Der Velden (POV): Dankuwel, voorzitter. Het raadsvoorstel dat voorligt, is naar de mening van de POV een goede en juiste start. We zijn op het moment gekomen dat we met amendementen en moties de finetuning ingaan. Nogmaals, de start lijkt ons de juiste. De toerist moet betalen en niet de Zaankanter. Niet via gemeentelijke belastingen of andere mogelijkheden. Degene die de Zaanse Schans als toerist bezoekt, zal hieraan moeten bijdragen. Dit is een kans dat de Schans weer economisch en financieel gezond, veilig en bereikbaar zal worden. Inclusief het Zaanse Museum. Dat dient voor ons in ieder geval een onderdeel van de Zaanse Schans te zijn. Daarbij de opmerking dat het voor onze Zaankanters open moet blijven. Daar is al voldoende over gezegd.

03:20:04

De heer Van Der Velden (POV): Dit is gelijk een oproep aan iedereen die betrokken is bij de Zaanse Schans. Alle partijen zijn al genoemd. Ga hier positief in. Zoek de samenwerking op. Zoek een oplossing voor uw eigen aandachtsgebied als ondernemer, bewoner of erfgoed. Allemaal in het belang van de Zaanse Schans.

03:20:25

Voorzitter: Mevrouw De Boer.

03:20:29

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer) : Dank u, voorzitter. Volgens mij werd vanavond duidelijk hoe wij in dit dossier staan. Ik denk dat ik het niet verder niet toe

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

hoef te lichten. Als er een toegangsprijs geheven wordt, zijn we bang dat het straks heel druk wordt. Bijvoorbeeld op de Julianabrug waar mensen foto's gaan maken. Ik wil een dingetje rechtzetten. Ik wil daarna naar het motto overgaan waar we voor staan: iets is beter dan niets. Nog een dingetje, er wordt steeds gezegd: die rekening ligt bij de Zaankanter. De toerist betaalt al € 15 parkeergeld en de bussen € 55. We heffen al een gemakkelikhedenretributie. Vervolgens doen we jaren niks aan de Zaanse Schans. Even rechtzetten, die Zaankanter betaalt helemaal niet. Wij zullen voor de moties en amendementen stemmen die het allemaal iets beter maken.

03:21:13

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer) : Iets is beter dan niets. We hebben nog een versnelling van de parkeergarage. Dat staat op de lange termijn. We hebben nu een parkeerprobleem. We willen dat nu oplossen. Voor de parkeerdrukmeting ook een mogelijkheid voor seizoensgebonden zaken erin. Ik ga er snel doorheen. De snelle aanpak van parkeerdruk. We hebben bij de vorige raadsvergadering een motie ingediend om nu al iets te doen. Dat zit niet in de plannen. We hebben nu al parkeerproblemen. Probeer die al met elkaar op te lossen. We hebben een amendement voor een samenwerkende Zaanse Schans. Bedenk alstublieft een samenwerkingsscenario. Nogmaals refererend aan de juridische stukken, er zitten heel veel haken en ogen aan. Alstublieft, ga voor een samenwerkingsvariant.

03:21:51

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer) : We hebben er nog twee. Een amendement en een motie: Beschermde monumentenstatus. Er is een reële kans dat het de monumentenstatus verliest als het uit de openbaarheid getrokken wordt. Er zijn nu aanzienlijke subsidies voor rijksmonumenten. Breng dat alstublieft in beeld en koppel het terug naar de raad. Het laatste, we hebben een analyse over de capaciteit van de molens gemaakt en wat de molens aankunnen. Alstublieft, houd het maximum aan. De spreker zei bij de inspraak namens de Zaanse Molen al dat ze nu al aan de capaciteit zitten. Borg dat alstublieft ook via het amendement, net als de borging van de Zaankanter en andere zaken in het amendement. Dat is het laatste verzoek. Dankuwel.

03:22:34

Voorzitter: Daarmee is uw tijd om. De heer Kuyper heeft een interruptie daarop.

03:22:38

De heer Kuyper (ROSA): Geen interruptie, maar misschien kan ik mevrouw De Boer op dit punt wel geruststellen. We hebben een brief van de RCE binnengekregen. Daarin staat dat de monumentenstatus niet in het geding is.

03:22:48

Voorzitter: Mevrouw Cornelisse.

03:22:50

Mevrouw Cornelisse (PVV): Ik zou mevrouw De Boer met tekst aanvullen. Op dit moment heb ik daar geen behoefte aan. Ik sluit me volledig aan bij hetgeen wat mevrouw De Boer zei over de amendementen en moties die wij samen hebben ingediend. Tot zover.

03:23:05

Voorzitter: Zijn er andere woordmeldingen? Het woord is aan wethouder Breunessse.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

03:23:31

Wethouder Breunesse (GroenLinks): Dankuwel, voorzitter. Dank voor de steun zojuist. We nemen vandaag het principebesluit voor de Zaanse Schans. We werken met dit principebesluit aan de balans tussen wonen, werken en bezoeken. Het spreiden en reguleren van bezoekers, veiligheid en leefbaarheid, kwaliteit, voorzieningen. Het verhaal van de Zaanse Schans versterken voor een goede bezoekersbeleving. Het behoud en onderhoud van het erfgoed. De authenticiteit behouden en versterken. Ik noem niet voor niets de doelstellingen vanuit de Ontwikkelstrategie Zaanse Schans. Die is destijds in 2020 na een jarenlange discussie met verschillende scenario's onderzocht en vastgesteld. De overtuiging van het college is dat we hiermee de Zaanse Schans voor de toekomst en onze inwoners kunnen behouden.

03:24:19

Wethouder Breunesse (GroenLinks): Dat is de doelstelling. We kunnen met dat principebesluit aan die doelstellingen werken. Ik heb de afgelopen week al gezegd dat het geen eindpunt, maar een startpunt is. Er volgen nog veel meer besluiten in deze raad om uiteindelijk het werk van het college te kunnen beoordelen. Niet onbelangrijk, we willen dat op een manier doen waarbij niet de Zaanse belastingbetaler betaalt om de Zaanse Schans in stand te houden, maar de toerist. Ik besef mij heel goed dat de uitvoering en de ambitie uitdagend is. Met het bepalen van de koers en de richting kunnen we aan de slag. We weten wat ons in die uitwerking te doen staat. Nogmaals, het is een principebesluit, een beginpunt, geen eindpunt. Dat moet zorgvuldig, juridisch, financieel en in gesprek met alle belanghebbenden.

03:25:11

Wethouder Breunesse (GroenLinks): Die boodschap is klip-en-klaar. Het college wil de amendementen graag omarmen die onze ambities en bedoelingen verder aanscherpen. Het gaat onder andere om het amendement van D66 'Neem de tijd'. Is er wat aan de hand? Iedereen kijkt naar de schermen. Ik ga door. U kunt naar mij kijken. De strekking van het amendement van D66 'Neem de tijd' is helder. Er is een duidelijk doel voor ogen, maar ook de zorgvuldigheid betrachten. Dat is iets wat wij omarmen. Dat geldt ook voor het amendement van de PvdA 'Geen fysiek hek, maar oplossingen die bij het erfgoed en het omliggende landschap passen'. Dat is iets wat wij inhoudelijk ook ondersteunen. Hier staan geen geheimen. Ik kan het u haarfijn uitleggen.

03:26:21

Wethouder Breunesse (GroenLinks): Hier staat in alle transparantie het amendement van het CDA, de ChristenUnie, D66 en de VVD en het advies. Dat ga ik straks met u bespreken. Ik zal het hier neerleggen als het afleidt. Ik was bij het fysieke hek. We omarmen dat ook. Het amendement van de ChristenUnie over de aanscherping van de gratis toegang voor Zaankanters. Ik denk dat het voor het college duidelijk is dat dit randvoorwaardelijk is. We omarmen dat ook. De motie van het CDA en anderen om met alle stakeholders en expliciet de ondernemers over de verdere uitwerking in gesprek te gaan. Inclusief de investeringsstrategie, de invulling van het ondernemersfonds, de governance, de marketing- en salesstrategie, et cetera. Er ligt een duidelijke opdracht. Ik heb het dinsdag al aangegeven.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

03:27:07

Wethouder Breunesse (GroenLinks): Wij willen vooral samen met de ondernemers naar kansen kijken en hoe de uitwerking van dit besluit voor iedereen een wenkend perspectief kan zijn. We zullen de amendementen die ons terug naar de tekentafel sturen niet omarmen. Dat geldt voor een samenwerkende Zaanse Schans van onder andere Groep De Boer, maar ook voor het prioriteren van de parkeergarage. Ik snap de wens, maar dat kan alleen binnen het exploitatiemodel. Je kunt niet op een punt versnellen waarvan je zelf zegt dat je de middelen afwijst, omdat je die niet via dit besluit beschikbaar stelt. Ik denk dat ik daarmee de amendementen heb behandeld. Ik kom toe aan wat moties. De motie rondom het behoud van de monumentenstatus.

03:28:00

Wethouder Breunesse (GroenLinks): De heer Kuyper refereerde er al aan. Er is een brief van de RCE. Zij geven daarin aan dat het niet in het geding is. Ik kan die zorg wegnemen. De heer Slegers gaat straks in op een aantal moties. Die hebben met het Mobiliteitsplan te maken. Ik vind de motie rondom de eerlijke verdeelsleutel ingewikkeld. In die zin dat we allemaal een verschillende definitie hebben over wat eerlijk is. Voor het college is het van belang dat het een goede verdeelsleutel is. Die transparant, navolgbaar is en een bijdrage aan de beleidsdoelstellingen uit de ontwikkelstrategie levert. Dat bepaalt wat ons betreft de eerlijkheid. We hebben hier: Een verhaal voor de Zaanse Schans. Ik heb daar net iets over heb gezegd in relatie tot de motie van het CDA.

03:28:55

Wethouder Breunesse (GroenLinks): Die vond het college wat vollediger geformuleerd, dus daar ligt onze voorkeur. We hebben niet te vergeten de motie van de Partij voor de Dieren over duurzaamheid. Het is fijn dat u dat onderwerp in dit kader aansnijdt. De afgelopen week hebben we het erover gehad dat het model ruimte biedt om te sturen, te reguleren en op bepaalde doelgroepen te richten. In uw motie richt u zich heel specifiek en uitsluitend op regionale en nationale bezoekers. Dat gaat voor het college op dit moment een stap te ver, vanwege de consequenties die het zal hebben. Nogmaals, het sturingsinstrument kan er toe leiden dat je op het trekken van die toeristen en doelgroepen stuurt die in het erfgoed geïnteresseerd zijn en voor kwalitatieve bezoekersbeleving gaan. Minder voor het flitstoerisme, zoals ik het heb genoemd. Voorzitter, ik heb daarmee alle moties en amendementen beantwoord.

03:30:05

Voorzitter: Ik kijk naar de reacties in de raad. De heer Mattens.

03:30:09

De heer Mattens (Partij voor de Dieren): Voorzitter, ik vind het jammer. De portefeuillehouder zegt: alleen op de toeristen focussen die de minste milieubelasting opleveren, gaat ons een stap te ver. Maar goed, dat is hoe het college en de coalitie erin zit. Ik accepteer dat. Het Klimaatakkoord, Coalitieakkoord, Zaanstad Uiterlijk 2040 Klimaatneutraal. Gegeven alle afspraken die er liggen, is hij bereid om toe te zeggen dat hij in de vervolgfase alles op het gebied van duurzaamheid transparant maakt? Duidelijk laat meewegen hoe de Zaanse klimaatdoelen verbonden zijn aan wat er uit dit traject voortkomt? Kan hij dat in ieder geval toezeggen?

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

03:30:55

Voorzitter: De heer Breunesse.

03:30:57

Wethouder Breunesse (GroenLinks): Het lijkt mij logisch dat we ons beleid aan die afspraken relateren. Ik kan het op die manier toezeggen.

03:31:05

Voorzitter: Mevrouw De Boer, u heeft geen tijd meer. Een hele korte zin.

03:31:10

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer) : Ik miste het amendement over de bezoekersaantallen maximeren voor de molens. Volgens mij heeft de wethouder niks daarover gezegd.

03:31:17

Voorzitter: Wethouder Breunesse.

03:31:19

Wethouder Breunesse (GroenLinks): Dat klopt. Ik pak hem er even bij om scherp te hebben waar het over ging. Ons model gaat uit van het reguleren van de bezoekers en bezoekersstromen. Ook de spreiding over het gebied. Inclusief alle maatregelen die je daarbij kunt nemen op het gebied van tijdsloten. Het instrumentarium biedt straks ruimte om te kijken hoeveel bezoekers op verschillende plekken tegelijkertijd aanwezig kunnen zijn. Het is nu niet aan de orde om ons op de berekening vast te leggen die u heeft aangeleverd. Het gebied en de locaties moeten het aantal bezoekers kunnen dragen. We kijken op die manier naar de uitwerking.

03:32:12

Voorzitter: Mevrouw Veurink.

03:32:15

Mevrouw Veurink-Malda (ChristenUnie): Voorzitter, dankuwel. Wij vinden het als ChristenUnie bij de motie over de verdeelsleutel vooral belangrijk dat het bij de raad terugkomt. De raad mag dan daarover een oordeel vellen. De raad zou moeten oordelen of het eerlijk is of niet. Dat is de vraag aan de portefeuillehouder: kan hij toezeggen dat het als besispunt bij de raad wordt gelegd?

03:32:34

Voorzitter: Wethouder Breunesse.

03:32:37

Wethouder Breunesse (GroenLinks): Dat hoort bij de verdere uitwerking van het exploitatiemodel, de investeringsstrategie en hoe je straks kunt zien hoe dat geld verdeeld wordt. Ik kan dat toezeggen. Dat is ook een onderdeel van de vervolgbesluiten die komen.

03:32:48

Voorzitter: De heer Hoedemaeker.

03:32:50

De heer Hoedemaeker (D66): Dankuwel. Allereerst dank voor deze toezegging. Dat maakt het allemaal wat helderder. Verder wilde ik aankondigen dat wij achter de schermen bezig waren om twee moties samen te voegen. Dat zijn de moties 55 en 56. Er komt een nieuwe versie voor de motie 56: Samenwerking op de Zaanse

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

Schans. Ik trek hierbij motie 55 in. Volgens mij mag ik zeggen dat de ChristenUnie de nieuwe motie wil mede indienen en aansluiten.

03:33:23

Voorzitter: Goed, motie 55 is non-existent. Hebben we verder nog andere woordmeldingen? Eerst de heer Mattens en dan de beantwoording van wethouder Slegers.

03:33:38

De heer Mattens (Partij voor de Dieren): We trekken bij deze de motie over verduurzaming in.

03:33:44

Voorzitter: Daarmee is 25M57 is ingetrokken. Dat is goed voor de administratie. De heer Slegers heeft nu het woord.

03:34:00

Wethouder Slegers (CDA): Dank u, voorzitter. Ik leg mijn papier met al mijn aantekeningen meteen neer. ER zijn twee moties. Een is: Eerst meten, dan heffen. Volgens mij kunnen we u geruststellen. Het is staand beleid dat wij parkeerdrukmetingen doen. We hebben op deze locatie aan de andere kant van de Zaan bij de bewoners op zaterdag 8 februari een parkeerdrukmeting gedaan. Op 11 februari was het al behoorlijk druk. We hebben het dat nog niet eens over het hoogseizoen. Zelfs in het laagseizoen zijn ze behoorlijk druk. Ondertussen is er via de wijkmanager tijdens de inloopavond bij het Michaël College veel bewoners geweest. Zij hebben betaald parkeren aangevraagd. Van daaruit gaat de procedure in werking. Die aanvraag is al via de wijkmanager gedaan.

03:34:47

Wethouder Slegers (CDA): Van daaruit zal er een enquête voor het draagvlak komen. Het draagvlak moet 50 % plus 1 zijn. We gaan op dat moment de procedure verder in werking stellen. U wordt als raad geïnformeerd op welke wijze betaald parkeren ingevoerd wordt. Dat ten aanzien van de eerste motie. De tweede motie over de parkeergarage: Snelle aanpak parkeerdruk Zaanse Schans. Mijn collega meneer Breunese heeft het al gezegd. We zullen eerst de financiële zaken vanuit het model moeten regelen, voordat wij een voorstel kunnen maken. Dat kost geld en ambtelijke uren. We zijn gaarne daartoe bereid, maar we moeten daarvoor financiële regelingen treffen. Voor de korte termijn zullen wij zeker met de ondernemers over die tijdelijke oplossing in gesprek gaan.

03:35:42

Wethouder Slegers (CDA): Daar heeft u het in het Zaanstad Beraad ook over gehad. Ik zeg het met nadruk: die tijdelijke oplossing bij pieken, zodat de Zaanse Schans geholpen wordt om een veilige situatie te creëren. Wel met gelijke monniken, gelijke kappen. Dezelfde tarieven en van daaruit dezelfde mogelijkheden zoals ze op de Zaanse Schans zijn. We hebben geen concurrenten. Het gaat om de veiligheid, zodat mensen op een normale manier kunnen parkeren. Zoals ik al zei, van daaruit zullen we kijken hoe we die parkeergarage uiteindelijk kunnen realiseren. U wordt meegenomen in de tijd en de procedures die we daarvoor voor kennen. Het Mobiliteitsplan Zaanse Schans is juist in dit plan verweven. Dankuwel.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

03:36:23

Voorzitter: Een interruptie van mevrouw Cornelisse.

03:36:25

Mevrouw Cornelisse (PVV): Dankuwel, voorzitter. U gaf aan: een draagvlakmeting voor parkeren in de omgeving. In Egmond hebben wij betaald parkeren tijdens de piekmomenten. De piekmomenten in Egmond aan Zee zijn in de zomermaanden. Mijn vraag is: kan dat mee worden genomen, zodat er een principe als Egmond ontstaat? Dat de parkeervergunning ingaat op het moment dat de behoefte hoog is en tijdens het laagseizoen vrij parkeren is.

03:36:56

Voorzitter: Wethouder Slegers.

03:36:58

Wethouder Slegers (CDA): Dank u voor uw vraag, mevrouw Cornelisse. Zoals ik al zei, we hadden juist een parkeerdrukmetertje buiten het seizoen in februari. Zelfs toen was de parkeerdruk vrij hoog. In het hoogseizoen wordt die nog veel hoger. We zien dat bussen daar parkeren, omdat ze juist die bijdrage voor het parkeren mijden. Ze doen dat in die straten, waardoor er heel veel onveilige situaties ontstaan. Wij gaan met de bewoners daarover in gesprek. We zullen uiteindelijk de resultaten van de parkeerdrukmetingen met u delen. We organiseren met de bewoners een inloopavond en dan doorlopen we het proces.

03:37:41

Voorzitter: Mevrouw Veurink.

03:37:43

Mevrouw Veurink-Malda (ChristenUnie): Dankuwel, voorzitter. Na de toezegging van de wethouder wordt de motie 'Verdeelsleutel' ingetrokken.

03:37:48

Voorzitter: De motie 'Verdeelsleutel' is motie 25M54. Die is ingetrokken. Mevrouw Cornelisse wil ook iets intrekken. Mevrouw De Boer wil iets intrekken. Heel kort.

03:38:09

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer) : Sorry, voorzitter, even voor het proces. De motie over de monumentenstatus is bevestigd. Die wordt bij deze ingetrokken.

03:38:18

Voorzitter: Welk nummer is dat?

03:38:18

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer) : Sorry.

03:38:18

Voorzitter: Nummer 51.

03:38:18

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer) : Dankuwel, collega's. Nummer 51. We hebben het amendement over de bezoekerslimiet van de molens. Ik kan mij bij de toelichting van de wethouder aansluiten. Ik zie dat als een toezegging. Er wordt op die manier nadrukkelijk naar het voorkomen van overbelasting van onze erfgoedlocaties gekeken. We trekken die ook in met de toelichting van de wethouder.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

03:38:52

Voorzitter: Het amendement 25A47 wordt ingetrokken, klopt dat?

03:38:59

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer) : Ja. Ik ben het even kwijt. De laatste ging over de parkeerdrukmeting. We misten die nog in het Mobiliteitsplan. Die trekken we ook in met de toelichting van de wethouder. Ik denk dat het goede proces wordt doorlopen.

03:39:24

Voorzitter: Motie 25M53 is ingetrokken. De motie: Parkeerdruk Zaanse Schans. Oké, zijn er nog andere intrekkingen van moties en amendementen voor onze administratie? Nee, ik kijk voor de laatste keer rond of er nog woordmeldingen zijn. We hebben motie 52: Eerst meten, dan heffen, een zorgvuldige onderbouwing voor betaald parkeren Zaanse Schans. Motie 53: Snelle aanpak parkeerdruk Zaanse Schans. Zijn die allebei ingetrokken? Motie 53 Blijft staan. We hebben toch een vergissing gemaakt, want dit was de eerste motie 53. Ik moet goed op letten. Goed, dames en heren, kunnen wij tot de stemming overgaan? Bent u er allemaal klaar voor? Ik kijk naar de griffie. Wij beginnen met de amendementen. We brengen als eerste het amendement 25A48 van Groep De boer, de PVV en DENK in stemming.

03:40:37

Voorzitter: Het amendement: Een samenwerkende Zaanse Schans. De stemming is geopend. Het is verworpen met 30 stemmen tegen en 4 voor. We gaan naar amendement 25A46 van D66, de ChristenUnie, het CDA en de VVD. Neem de tijd voor onttrekking openbaarheid Zaanse Schans. De stemming is geopend. Het is aanvaard met 32 stemmen voor en 2 tegen. We zijn bij amendement 25A49 van de Partij van de Arbeid, het CDA, GroenLinks, ROSA, en de VVD. Deze is getiteld: Geen fysiek hek om de Zaanse Schans. De stemming is geopend. Het is aanvaard met 32 stemmen voor en 2 tegen. We gaan naar amendement 25A50: Versnelling realisatie parkeergarage Zaanse Schans. De stemming is geopend. Het is verworpen met 4 stemmen voor en 30 tegen.

03:42:32

Voorzitter: We gaan naar amendement 25A51 van de ChristenUnie, het CDA, GroenLinks, ROSA, de Partij van de Arbeid en de VVD. Gratis toegang voor inwoners moet randvoorwaardelijk zijn. De stemming is geopend. Het is aanvaard met 34 stemmen voor en 0 tegen. We brengen nu in stemming motie 25M53 van Groep De Boer, de PVV en DENK. Snelle aanpak parkeerdruk Zaanse Schans. De stemming is geopend. Mevrouw Kara heeft ook gestemd. Het is verworpen met 4 voor en 30 tegen. We gaan volgens mijn boekhouding naar de motie 25M56 van het CDA, de VVD en de POV. De motie: Samenwerken aan een toekomstbestendige Zaanse Schans. We brengen die nu in stemming. De ChristenUnie en D66 moet eraan worden toegevoegd.

03:44:09

Voorzitter: Het is aanvaard met 34 stemmen en 0 tegen. Volgens mijn administratie hebben we alle amendementen en moties gehad. Klopt dat? We gaan we nu over naar de stemming over het voorstel zelf: Toekomstbestendige Zaanse Schans. Zijn er stemverklaringen? Mevrouw Cornelisse.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

03:44:35

Mevrouw Cornelisse (PVV): Dankuwel, voorzitter. Vandaag stond er in De Orkaan: Tijdelijke openbare toiletten in Krommenie en Wormerveer. Wethouder Breunesses over de openbare ruimte: Als gastvrije gemeente vinden wij het belangrijk dat de inwoners en bezoekers zich in Zaanstad welkom voelen. Dat gaat op tot het openbaar toilet en daarna is het voorbij.

03:44:58

Voorzitter: Zijn er nog andere stemverklaringen? Wij brengen nu in stemming het raadsvoorstel: Toekomstbestendige Zaanse Schans. De stemming is geopend. Het is aanvaard met 30 stemmen voor en 4 tegen. Wij gaan door naar de Zienswijze Financiële Jaarstukken Recreatieschap Twiske-Waterland 2024-2026. Wie wil erover het woord? Mevrouw De Groot heeft het woord.

03:45:35

Mevrouw De Groot (SP): Dank u, voorzitter. Een reserve van een dikke 5 miljoen. Dat valt helemaal niet tegen. Merkwaardig dat er toch weer festivals in het Twiske nodig zijn om de natuur in een Natura 2000-gebied te bedreigen. Een nieuw festival op het grondgebied van Landsmeer en de good old Lentekabinet op het grondgebied van Oostzaan. Inlijving van het Jagersveld kan Twiske-Waterland gemakkelijk bekostigen, alhoewel we ons afvragen hoe de andere deelnemende gemeenten er tegenover staan. Er is geen enkele financiële belemmering om de ganzen te beteugelen, zonder dood en verderf te gaan zaaien. Het kwam beslist wel uit om het onderzoek naar alternatieven voor afschot van ganzen te continueren. Dientengevolge hebben wij het amendement van de Partij voor de Dieren mede ingediend.

03:46:34

Mevrouw De Groot (SP): Het baart ons zorgen dat het duomengsel van staalslakken en gekorrelde hoogoverslag voor de fietspaden in het Purmerbos werd gebruikt. De gevaren en risico's staan uitgebreid in het amendement omschreven. Dat is door heel veel partijen ingediend. Met het amendement wordt het recreatieschap geïnspireerd om het financiële risico te beschrijven, te waarderen en in de risico-inventarisatie op te nemen. Zo nodig het weerstandsvermogen te verhogen. Het blijft voor Zaanstad een taak om te onderzoeken wat dit juridisch en financieel voor Zaanstad betekent, als er zich gebeurtenissen voordoen waarvoor het recreatieschap moet betalen. Dankuwel.

03:47:24

Voorzitter: De heer Barends.

03:47:26

De heer Barends (PVV): Ik ben verrast door wat mevrouw De Groot met betrekking tot de reserves zegt. U was gisteren toch ook bij de regionale raadsledenbijeenkomst? Daarin werd verteld dat de reserves door incidentele uitgaven flink zouden afnemen. Het lijkt mij evident dat die festivals nodig zijn. Ik ga verder met de amendementen die zijn ingediend. De amendementen over de staalslakken hebben wij vol overtuiging mede ingediend. Wij vinden dat ook een zorgelijk risico. Het is goed dat er veel aandacht en veel steun voor is. Wij zien de ganzenjacht niet als een groot probleem. Wij zullen dat niet steunen. We hebben

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

gisteren bij de regionale raadsledenbijeenkomst begrepen dat ze willen dat we de bezuinigingen met parkeergeld opvangen als het aan het recreatieschap ligt.

03:48:23

De heer Barends (PVV): We zijn het daar niet mee eens. Het algehele stuk kunnen we vanuit dat oogpunt niet steunen. Wij zijn sowieso niet voor gemeenschappelijke regelingen.

03:48:34

Voorzitter: De heer Mattens.

03:48:37

De heer Mattens (Partij voor de Dieren): Voorzitter, het allerbelangrijkste is dat we de moed niet opgeven als het over de ganzen gaat. We leggen ons er niet bij neer dat er in het Twiske-Waterland op ganzen geschoten gaat worden. Die dieren verdienen beter. Al het onderzoek wijst uit dat het totaal geen zin heeft om op deze manier de ganzenpopulatie te beïnvloeden. We wachten nog steeds op de resultaten van het onderzoek waarom het niet op een diervriendelijke manier zou kunnen. Voorzitter, we gaan in Zaanstad al jaren naar tevredenheid om met de ganzen door nestbehandeling. Ik geloof er helemaal niets van dat het in het Twiske blijkbaar niet zou kunnen. Dank aan de wethouder. Die heeft zich met hart en ziel in het bestuur ervoor ingezet naar aanleiding van de eerdere moties en amendementen op dit onderwerp.

03:49:35

De heer Mattens (Partij voor de Dieren): Het is heel jammer dat Amsterdam het daarin steeds laat afweten. Dat mag ook benoemd worden. Tegelijkertijd geven we het niet op. Ik hoop dat we met dit amendement het signaal blijven afgeven dat als het anders kan, we het anders gaan doen in het Twiske. Tot zover.

03:49:54

Voorzitter: De vaststelling dat de heer Hellings en de heer Sahin weer aan de beraadslaging en besluitvorming van deze gemeenteraadsvergadering deelnemen. Ik geef het woord aan de heer Van Der Sluis.

03:50:05

De heer Van Der Sluis (GroenLinks): Dankuwel, voorzitter. Wij zullen het amendement over het ganzenbeheer steunen. We denken dat het een goede toevoeging is. Zaanstad moet op dit punt druk blijven uitoefenen om onderzoek te doen naar vriendelijker beheer van de ganzenpopulatie. Dat beheer is nodig, maar we denken dat het anders kan. Dankuwel.

03:50:25

Voorzitter: De heer Stokebrand.

03:50:27

De heer Stokebrand (PvdA): Dank, voorzitter. Wij hebben het amendement 'Staalslakken zijn een risico' mee ingediend. Wij steunen hem. De ganzenjacht zullen we ook steunen. Het is voor ons heel erg belangrijk dat er vooral naar alternatieven wordt gekeken. Afschieten is echt een laatste middel. Wij hebben het amendement 'Granuliet is een risico' mee ingediend. We hebben het gevoel dat het amendement 'RAUM voorzorgsprincipe' niet nodig is. We horen graag de wethouder daarover en we zijn tegen. Dan de motie 'Uit het RAUM of op zijn minst een eerlijke

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

verdeelsleutel'. Volgens mij gaat er een onderzoek plaatsvinden waarbij dit onderwerp aan de orde komt.

03:51:18

Voorzitter: De heer Hoedemaeker.

03:51:19

De heer Hoedemaeker (D66): Dankuwel. Wij zullen alle amendementen op deze twee voorstellen voor het RAUM en het Twiske steunen. Ook de motie over de ganzenjacht. Ik ben toevallig ooit bioloog geweest. Ik weet dat de enige manier om de ganzenpopulatie naar beneden te krijgen, is minder gras voeren. Alle andere middelen zijn gedoemd te mislukken. Dat blijft een probleem. De motie 'Uit het RAUM' zullen wij niet steunen.

03:51:47

Voorzitter: Mevrouw De Groot.

03:51:49

Mevrouw De Groot (SP): Voorzitter, een voorstel van orde. Volgens mij is er afgesproken dat wij deze raadsvoorstellen afzonderlijk zouden behandelen.

03:51:58

Voorzitter: Dat is inderdaad afgesproken. Laten we ze apart blijven bespreken en op de tijd letten. We hebben tot 23:00 uur nog een aantal belangrijke besluiten te nemen. De heer Hellings.

03:52:09

De heer Hellings (DENK): Dankuwel, voorzitter. Wij zullen de amendementen ook steunen. Vooral die van de ganzen. Wij vinden dat dieren in de natuur thuishoren. Het wordt heel erg cru als wij als mens bepalen: je bent te veel en we gaan je afschieten. Wij gaan graag daarin mee. We hopen dat er betere alternatieven zijn.

03:52:31

Voorzitter: Mevrouw Blazevska.

03:52:34

Mevrouw Blazevska (VVD): Dankuwel, voorzitter. Het amendement 'Staalslakken' gaan wij steunen. Wij vinden het heel belangrijk om het financiële risico in kaart te brengen. Het amendement 'Ganzenjacht' gaan we niet steunen wegens de redenen die de wethouder tijdens het Zaanstad Beraad heeft toegelicht. Dank u.

03:52:49

Voorzitter: De heer Hendriks.

03:52:51

De heer Hendriks (CDA): Dank, voorzitter. Na een hele avond luisteren, is het leuk om iets te zeggen. Ik wil de SP voor de amendementen bedanken die mevrouw De Groot heeft opgesteld. Wij steunen die van harte. Betreffende de ganzen, wachten we het oordeel van het college af of we die wel of niet gaan steunen. De motie van de PVV betreffende de recreatieschap is de volgende. Excuus.

03:53:13

Voorzitter: Zijn er nog andere woordmeldingen? Zo niet, dan is het woord aan wethouder Breunese. We zijn eerst bij het Recreatieschap Twiske-Waterland.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

03:53:25

Wethouder Breunesse (GroenLinks): Dankuwel voorzitter. Het is een prachtig recreatieschap met mooie voorzieningen en heerlijke natuur. Tegelijkertijd zijn er een aantal risico's die in het amendement van de SP benoemd worden. Het is goed om dat aan het bestuur van deze recreatieschap mee te geven en op basis van deze zienswijze erop te reflecteren. De ganzenjacht is een onderwerp waar ik mij eerder hard voor heb gemaakt. Nog steeds voor het toepassen van diervriendelijke methodes. Dank voor het compliment. Tegelijkertijd is de constatering dat een meerderheid in het bestuur andere afwegingen maakt. De voorwaarde is dat we het blijven monitoren. Dat komt overeen met dit amendement. Zodra er een situatie ontstaat dat we enkel met diervriendelijke methoden het beheer onder controle hebben, gaan we daartoe over. De strekking van uw amendement kan ik ondersteunen. Dat is de lijn die ik steeds in het bestuur heb ingebracht. Dankuwel.

03:54:29

Voorzitter: Zijn daarover vragen of reacties? Zo neen, dan gaan wij het amendement van de ChristenUnie, GroenLinks, de PVV, de PvdA, de Partij voor de Dieren, de PVV, ROSA, de SP, het CDA, D66 en Groep De Boer in stemming brengen. Het amendement 25A41: Staalslakken zijn een risico. De stemming is geopend. Er zijn 34 stemmen. O, nee, we zijn weer met meer. We missen er nog een. De heer Keijser heeft ook gestemd. Het is aanvaard met 36 voor en 0 tegen. We gaan naar amendement 25A43 van de Partij voor de Dieren, de SP en ROSA. Het is getiteld: Ganzenjacht het Twiske-Waterland. We brengen hem nu in stemming. Mevrouw de Groot. Het is aanvaard met 21 stemmen voor en 15 tegen. We gaan naar de Zienswijze Financiële Jaarstukken Recreatieschap Twiske-Waterland 2024-2026.

03:55:50

Voorzitter: Het besluit zelf wordt in stemming gebracht. Het is aanvaard met 34 voor en 2 tegen. Wij zijn bij het volgende agendapunt: Zienswijze Financiële Jaarstukken Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer 2024-2026. Wie wil hierover het woord? Mevrouw De Groot.

03:56:19

Mevrouw De Groot (SP): Het gaat financieel niet zo goed met het RAUM. De jaarrekening 2024 laat een klein positief resultaat zien. De Programmabegroting 2026 sluit positief, maar er zijn heel veel financiële onzekerheden. Er komt nog eentje bij. Het baart ons zorgen dat er bij de aanleg van de Sakerleidam granulaat werd en wordt gebruikt. Granulaat is een materiaal dat problemen kan opleveren. De gevaren en risico's staan uitgebreid omschreven in het door heel veel partijen ingediende amendement. Met het amendement wordt het recreatieschap geïnspireerd het financiële risico te beschrijven, te waarderen en in de risico-inventarisatie op te nemen. Zo nodig het weerstandsvermogen te verhogen.

03:57:12

Mevrouw De Groot (SP): Ook voor Zaanstad is er een taak om te onderzoeken wat dit juridisch en financieel voor Zaanstad betekent, als er zich gebeurtenissen voordoen waarvoor het recreatieschap moet betalen. Wij kunnen voor het amendement van de Partij voor de Dieren stemmen. Die roept op om het voorzorgsbeginsel toe te passen. We gaan tegen het amendement van de PVV, de POV en Groep De Boer stemmen. In de eerste plaats omdat er toch al wordt

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

overwogen om het recreatieschap te ontmantelen. In de tweede plaats omdat de huidige verdeelsleutel voor de risico's zal worden gebruikt als de huidige risico's zich verwezenlijken. Dankuwel.

03:57:55

Voorzitter: De heer Barends.

03:57:58

De heer Barends (PVV): Dank u, voorzitter. Met betrekking tot granulaat kan ik mij bij mevrouw De Groot aansluiten. Het is een zorgelijke ontwikkeling. We hebben meer moeite met amendement 44 over het voorzorgsprincipe. Wij moeten als Zaanstad vanuit de oneerlijke verdeelsleutel flink eraan mee betalen als we het saneren. Wij vinden dat heel moeilijk, omdat we het principe van saneren snappen en in zekere zin ondersteunen. Ik moet zeggen dat we dat heel lastig vinden. De motie 48 'Uit het RAUM of op zijn minst een eerlijke verdeelsleutel'. Wij willen de wethouder vragen om opnieuw voor een eerlijke verdeelsleutel bij de andere partijen te ageren. Wij hebben in het stuk gezien dat het een optie kan zijn om met de gemeenschappelijke regeling te stoppen.

03:58:51

De heer Barends (PVV): Wij vinden het belangrijk om de financiële en juridische gevolgen van het uittredingstraject alvast te verkennen. Zeker met het oog op dat het stoppen van het recreatieschap nog niet zeker is. We weten dan in ieder geval alle ins en outs. We kunnen op dat moment besluiten om eventueel uit te treden als de gemeenschappelijke regeling blijft bestaan.

03:59:15

Voorzitter: De heer Van Der Velden.

03:59:18

De heer Van Der Velden (POV): Dankuwel, voorzitter. Even kort. Ik heb zelf al actualiteitsvragen over het granulaat in de RAUM-omgeving gesteld. Ik ga er direct op in. Het ging ons voornamelijk om het tweede punt. We maken ons zorgen om de financiële risico's binnen dit recreatieschap. Dat is al langere tijd een doorn in ons oog. Wat dat betreft, hebben we deze motie of amendement mede ingediend. Het voorzorgsprincipe RAUM. Wij willen graag de reactie van de wethouder afwachten. We hebben motie 48 'De verdeelsleutel' ook mee ingediend. Het lijkt ons duidelijk om continu een signaal af te geven. We voelen ons heel bezwaard over de financiële huishouding van het RAUM. Uittreden heeft onze voorkeur, maar ik wacht het antwoord van de wethouder af.

04:00:04

Voorzitter: De heer Van Der Sluis.

04:00:08

De heer Van Der Sluis (GroenLinks): Dankuwel, voorzitter. Het amendement over het voorzorgsbeginsel. Volgens ons is een voorzorgsbeginsel een wettelijke verplichting. We hebben er enigszins moeite mee om dit alsnog aan het RAUM te vragen. Wat dat betreft, overwegen wij om tegen te stemmen. We hopen dat de wethouder dit nog kan toelichten. De motie 'Uit het RAUM of op zijn minst een eerlijke verdeelsleutel' zullen wij niet steunen. We vinden dat op dit moment binnen het proces heel

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

voorbarig. Er wordt juist over een nieuwe manier van governance van het RAUM gesproken. Dat is nu niet aan de orde. Dank u.

04:00:46

Voorzitter: De tijd van GroenLinks is om. Mevrouw Schuttevaer.

04:00:51

Mevrouw Schuttevaer (ROSA): Dank u, voorzitter. Het amendement over granulaat hebben we mede ingediend. Ik sluit me helemaal aan bij de woorden van mevrouw De Groot. Zij heeft het prima onder woorden gebracht. Wij zijn het in principe eens met het amendement van de Partij voor de Dieren over het voorzorgsprincipe. Alleen is het onderzocht en in orde bevonden. Het wordt heel lastig om het amendement te steunen. We wachten het oordeel van de wethouder af. Dan de motie 'Uit het RAUM of op zijn minst een eerlijke verdeelsleutel'. Dat onderzoek loopt op het moment al. Dat vinden we een beetje onzin. We gaan tegenstemmen. Dank u.

04:01:34

Voorzitter: Mevrouw Blazevska.

04:01:37

Mevrouw Blazevska (VVD): Dankuwel, voorzitter. Wij gaan het amendement 'Granulaat is een risico' uiteraard steunen. Mevrouw De Groot heeft het goed uitgelegd. Wij volgen haar uitleg. Het voorzorgsprincipe is best ingewikkeld, want de schade is nog niet helemaal vastgesteld. Het is best ingewikkeld om iets te saneren waarvan je niet weet of het schade zal opleveren. We gaan tegenstemmen. Daarmee zeg ik niet dat we tegen een voorzorgsbeginsel van de overheid zijn. De motie 'Uit het RAUM of op zijn minst een eerlijke verdeelsleutel'. Dat klinkt als muziek in de oren, maar je kunt niet zomaar eruit stappen en de natuur achterlaten. We kunnen niet ervoor stemmen voordat er een alternatief ligt. Volgens mij is dat ook het plan. Tot zover.

04:02:34

Voorzitter: De heer Mattens.

04:02:35

De heer Mattens (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Ik heb mevrouw Schuttevaer en meneer Van Der Sluis gehoord. Ik vraag me af of zij helder hebben wat er precies is onderzocht en veilig bevonden. Volgens mij is de conclusie niet zo duidelijk dat het in orde en veilig bevonden is. Er wordt over een aantal stappen heen gestapt. Het zou geen risico's opleveren. Volgens mij is daarmee in de aanloopfase dat hele voorzorgsprincipe onvoldoende gehanteerd. Ik wacht ook de beantwoording van de wethouder af.

04:03:12

Voorzitter: Als ik rondkijk, is er niemand meer die vanuit de raad het woord wil voeren. Wethouder Breunesse heeft het woord.

04:03:22

Wethouder Breunesse (GroenLinks): Dankuwel, voorzitter. Het is goed om met het granulaat te beginnen. Ik kan u zeggen dat er veel vragen zijn gesteld. Er is veel media-aandacht ervoor geweest. Op basis van datgene wat in het Zaanstad Beraad is gebeurd, heeft het RAUM vandaag een extra vergadering gehad om al onze vragen te stellen. We hebben met elkaar afgesproken dat u op korte termijn

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

geïnformeerd wordt over alles wat er speelt, onderzocht is en wat de gevolgen daarvan zijn. Ik denk dat het belangrijk is. We zullen daarbij ingaan op hoe het voorzorgsbeginsel is toegepast. Ik doe het even uit mijn hoofd. Wij hebben afgesproken dat u uiterlijk in de week van 4 juni een uitgebreid bericht over dat onderwerp krijgt. In die zin acht ik het amendement van de Partij voor de Dieren op basis van dat bericht prematuur.

04:04:32

Wethouder Breunesse (GroenLinks): Met name omdat u niet alleen vraagt hoe dat voorzorgsprincipe is toegepast, maar ook omdat u meteen de consequentie van het saneren eraan verbindt. Ik wil eerst die brief afwachten. Het neemt niet weg dat het goed is om het amendement van de SP en anderen over de zorg in de zienswijze te verwoorden en nog een keer expliciet te maken. Dat past bij wat ik net daarover heb gezegd. Alweer een eerlijke verdeelsleutel vanavond. Het RAUM, het uittreden of een eerlijke verdeelsleutel. Ik heb eerder in de Zaanstad Beraden aangegeven dat op dit moment de opheffing van het RAUM als een van de toekomstscenario's onderzocht word. Of de liquidatie van het RAUM om het strakker te zeggen. Daarbij worden alle financiële en juridische consequenties van een dergelijk besluit in kaart gebracht.

04:05:37

Wethouder Breunesse (GroenLinks): Dat maakt al onderdeel uit van de huidige opdracht. De motie is op dat punt overbodig. Het is goed dat u als raad binnenkort een bericht van het RAUM of een raadsinformatiebrief van mij over het traject ontvangt. Ik heb u via de Zaanstad Beraden daarover geïnformeerd. Over hoe het traject nu loopt, wat de termijnen zijn en welke besluiten nog volgen. De raad moet waarschijnlijk in het najaar een aantal besluiten over die toekomst nemen. Dat brengt mij op het punt dat ik het op dit moment niet zo zinvol vind voor de verdeelsleutel te pleiten. Ik heb dat in het verleden gedaan. Op dit moment gaat de volle aandacht uit naar dat toekomstperspectief. Als het loopt zoals het loopt, is er in de toekomst geen verdeelsleutel meer bij een gemeenschappelijke regeling.

04:06:35

Voorzitter: De heer Barends wil daarop reageren.

04:06:37

De heer Barends (PVV): Ik wil aan de wethouder of hij wel onderstreept om tot een eerlijke verdeelsleutel te komen op het moment dat dit niet zou doorgaat. Mocht het niet zo zijn, is het dan bijvoorbeeld een toezegging? U zegt over het stoppen met de GR: er wordt al aan het eerste punt voldaan dat wij vragen. Zit er geen verschil wanneer wij zelf besluiten om uit het RAUM te stappen op het moment dat het proces niet wordt afgebroken en het RAUM blijft bestaan?

04:07:17

Wethouder Breunesse (GroenLinks): Ten aanzien van uw eerste punt blijft het standpunt van Zaanstad staan. Ik heb altijd daarvoor gepleit. Dat blijft staan. Ik kan u dat toezeggen als het om die eerlijke verdeelsleutel gaat. Als het om het stoppen gaat, we zitten nu in een traject om gezamenlijk te stoppen. De consequenties zijn in mijn optiek veel beter te dragen dan als je je eenzijdig je terugtrekt. Je krijgt een rekening gepresenteerd. Er zal ook een rekening zijn als je gezamenlijk besluit om de boel te liquideren, maar die deel je met elkaar. Ik geef er toch de voorkeur aan om

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

dat traject voorrang te verlenen en de resultaten daarvan af te wachten. De raad kan altijd op basis daarvan besluiten om andere afwegingen te maken.

04:08:02

Voorzitter: De heer Barends.

04:08:06

De heer Barends (PVV): Ik wil graag een half minuutje of een minuutje schorsen om af te stemmen of we deze motie intrekken.

04:08:13

Voorzitter: Een halve minuut schorsing. De heer Barends heeft het woord.

04:09:03

De heer Barends (PVV): Even uit mijn hoofd, motie M48 wordt tot nader order ingetrokken.

04:09:07

Voorzitter: Motie M48 is ingetrokken. De heer Mattens heeft het woord.

04:09:12

De heer Mattens (Partij voor de Dieren): Voorzitter, wij gaan ervan uit dat er ook na het bericht onzekerheid over de risico's zal blijven en de gezondheidsschade die het voor mens en natuur op kan leveren. Wat dat betreft, blijven we bij het punt dat er een voorzorgsprincipe moet worden gehanteerd. We laten het amendement staan.

04:09:28

Voorzitter: Goed, we gaan over tot de stemming. Mevrouw Schuttevaer heeft een stemverklaring.

04:09:36

Mevrouw Schuttevaer (ROSA): Dank u. Een stemverklaring. Ik neem aan dat het amendement over Graniet niet wordt aangenomen. Wij zullen daarom met een bezwaard hart tegen het amendement over het voorzorgsprincipe stemmen. We laten daarin staan dat er nog meer bekend over wordt, maar met een bezwaard hart.

04:09:56

Voorzitter: We kijken naar raadslid Pieterse. Die stoel is leeg. Ze is nu terug. We gaan nu over tot de stemming van het amendement 25A40: Granuliet is een risico. Deze is van de ChristenUnie, GroenLinks, de POV, de Partij van de Arbeid, de Partij voor de Dieren, de PVV, ROSA, de SP, het CDA, D66 en Groep De Boer. De stemming is nu geopend. Het is aangenomen met 36 stemmen voor en 0 tegen. We gaan naar het amendement 25A44 van de Partij voor de Dieren: RAUM Voorzorgsprincipe. De stemming is geopend. Het is verworpen met 7 stemmen voor en 29 tegen. We gaan over tot de stemming over de Zienswijze Financiële jaarstukken Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer 2024-2026. De stemming is geopend. Het is aanvaard met 27 voor en 9 tegen.

04:11:09

Voorzitter: Dames en heren, het is 22:55 uur. Gezien de noodzaak van een aantal agendapunten die we vast moeten stellen, stel ik voor dat we de agenda afmaken. Dat betekent dat we iets langer doorgaan. Is het ordevoorstel akkoord dat ik doe? Anders moet u op dinsdag terugkomen. Dat kan ook. Zullen we het nu afmaken, akkoord? Mevrouw Cornelisse.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

04:11:37

Mevrouw Cornelisse (PVV): Mijn voorstel is om te blijven tot degenen die moeten. Alles wat doorgeschoven kan worden, naar de volgende raadsvergadering doorschuiven.

04:11:52

Voorzitter: Er moeten er drie worden aangenomen. Je zou alleen de motie vreemd aan de orde kunnen laten vallen. Ik kijk naar mevrouw Veurink. Is dat akkoord voor de volgende keer? Nee, zij wil het graag nu. We gaan niet erover discussiëren. We gaan het nu bespreken. De Zienswijzebrief Ontwerpbegroting Vervoerregio Amsterdam, 2026-2029. Wie wil erover het woord? De heer Barends.

04:12:27

De heer Barends (PVV): Voorzitter, we hebben hierbij het amendement A42 over het STOMP Principe weer ingediend. De wethouder heeft tijdens het Zaanstad beraad bevestigd dat de vijf elementen van het principe gelijkwaardig aan elkaar zijn. We vinden dat in de brief onvoldoende naar voren komen. Er is onvoldoende gecommuniceerd naar de VRA. Vandaar dat wij dit amendement hebben ingediend. We hadden aanvankelijk wat moeite met amendement 53 van de VVD door de focus op duurzame en inclusieve mobiliteit. Zij hebben het amendement iets aangepast. Daardoor kunnen wij met het huidige amendement instemmen.

04:13:07

Voorzitter: Mevrouw De Groot.

04:13:11

Mevrouw De Groot (SP): Voorzitter, dankuwel. De SP heeft aan de indieners van het amendement van de PVV al per mail laten weten niet achter het amendement te staan. We zijn ervan overtuigd dat minder gebruik van de auto goed is voor de luchtkwaliteit, vermindering van de CO₂, stikstofuitstoot en de woningbouwplannen. Lees het Binnenlands Bestuur van vandaag er maar eens op na. Wij zien meer in de uitbreiding van het openbaar vervoer, zodat alle mensen mobiel kunnen zijn. Ook in het buitengebied van Zaanstad. Ik heb een reactie op het amendement van de VVD en anderen. Dat amendement is mosterd na de maaltijd. De VRA heeft al toegezegd om met gratis ov voor de minima mee te doen. Als het doorgaat tenminste.

04:14:10

Mevrouw De Groot (SP): Zie het antwoord op mijn technische vragen. Ik vind het overigens slecht dat u mensen met weinig bestaansmiddelen met de verkeerde argumenten niets gunt.

04:14:23

Voorzitter: De heer Davelaar.

04:14:25

De heer Davelaar (VVD): Dankuwel, voorzitter. Het uitdelen van gratis geld via algemene middelen klinkt sympathiek. Gratis geld bestaat niet, voorzitter. Iemand betaalt altijd de rekening. In de praktijk is dat de hardwerkende middenklasse. Zij verdienen te veel om voor allerlei regelingen in aanmerking te komen. Ze houden te weinig over om financiële ruimte te hebben. Zij dragen elke dag bij aan onze samenleving als leraren, verpleegkundigen, vakmensen en ondernemers. Als overheid hebben we de verantwoordelijkheid om gericht te helpen waar echte nood

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

is. In plaats van geld rond te strooien in brede regelingen die iedereen een beetje helpt, maar uiteindelijk niemand verder brengt. Laten we aan de kerntaak van de vervoerregio vasthouden.

04:15:15

De heer Davelaar (VVD): Organiseer betaalbare mobiliteit, zonder af te glijden richting inkomenspolitiek. Dat hoort thuis bij het Rijk en de gemeenten, niet bij een vervoersorganisatie. Dat ging over mijn eigen amendement. Nog even over het amendement van het STOMP Principe. Ik heb in het Zaanstad Beraad al gezegd dat de auto in het verleden in een vervoerregio goed naar voren kwam. Nu lijkt dat ondergeschoven te worden. De auto is in Amsterdam misschien niet zo belangrijk. Ik woon daar gelukkig niet. In onze minder stedelijke gebieden is de auto van cruciaal belang. Wij vinden dat mobiliteit in ieder geval uit vier gelijke vervoersstromen bestaat: lopen, fietsen, openbaar vervoer en de auto. We hebben vaker herhaald dat we alle vormen van mobiliteit hard nodig hebben, vanwege de toenemende vraag naar mobiliteit in onze toekomst.

04:16:12

De heer Davelaar (VVD): Ze mogen niet in een ranglijstje geplaatst worden. Ze moeten allemaal gelijkwaardig zijn. We hebben dat weleens eerder samen met de PVV in een amendement bekrachtigd gezien. Tot zover.

04:16:26

Voorzitter: We feliciteren de heer Davelaar van harte met zijn 35e verjaardag. Een interruptie van mevrouw de Groot.

04:16:38

Mevrouw De Groot (SP): Voorzitter, ik had de heer Davelaar eerder willen interrumperen. Ik wil hem een vraag stellen. Beste heer Davelaar, ik heb technische vragen gesteld over het gratis openbaar vervoer, althans buiten de spits voor de minima. Heeft u de antwoorden gelezen?

04:16:58

Voorzitter: De heer Davelaar.

04:17:00

De heer Davelaar (VVD): Om te beginnen, dankuwel voor de felicitatie. Mevrouw De Groot, het tweede punt is dat het niet alleen over het gratis openbaar vervoer gaat. Hij gaat erover dat de VVD vindt dat de Vervoerregio Amsterdam zich niet met inkomenspolitiek bezig moet houden. De Vervoerregio Amsterdam moet zich bezig houden met het organiseren van een mobiele omgeving. Dat is waar het over gaat. Daar hou ik het bij.

04:17:32

Voorzitter: Mevrouw De Groot.

04:17:33

Mevrouw De Groot (SP): Voorzitter, dat zijn buitengewoon angstige en ontwijkende antwoorden van de heer Davelaar. Daar wil ik het bij laten.

04:17:41

Voorzitter: De heer Van Bemmelen.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

04:17:43

De heer Van Bemmelen (ROSA): Dankuwel, voorzitter. We zullen beide amendementen niet steunen. Ten eerste het STOMP Principe. In eerste instantie dachten we: het is goed als we alle vijf de modaliteiten in STOMP gelijktrekken. De auto zal behoorlijk in moeten leveren als we kijken naar hoeveel de auto in de openbare ruimte ten opzichte van fietsen en wandelen inneemt. Maar goed, daar gaat het de indieners niet om. Wij volgen het STOMP Principe zoals Goudappel dat geformuleerd heeft. Het is nu eenmaal een ordeningsprincipe waarbij het van S tot P afloopt. Wij zullen dat amendement niet steunen. Het amendement van de VVD over de inkomenspolitiek zullen wij zeker niet steunen. Het is goed om in het kader van kansengelijkheid en keuzevrijheid mensen met een kleine portemonnee te helpen bij de toegang tot openbaar vervoer.

04:18:38

Voorzitter: Raadslid Pieterse.

04:18:41

Raadslid Pieterse (Partij voor de Dieren): Dankuwel, voorzitter. Even een reactie op de twee amendementen. Eerst het STOMP Principe. Er zijn hele goede redenen om de rode loper voor schoon vervoer uit te leggen en niet voor vervuילend en gevaarlijk vervoer. We zetten Zaanstad volkomen voor aap als dit amendement een meerderheid krijgt. Dan het amendement van de VVD. Openbaar vervoer is vervoer volgens een dienstregeling met vastgestelde haltes en routes. Dat is door iedereen te gebruiken. Zolang Den Haag de armoede niet oplost, zullen we op een andere manier het openbaar vervoer openbaar moeten houden. Dat is een politieke keuze van o.a. de VVD. Wij steunen dit ook niet.

04:19:18

Voorzitter: De heer Rijken.

04:19:20

De heer Rijken (PvdA): Dankuwel voorzitter. Allereerst de felicitaties aan de heer Davelaar. Het is altijd fijn als jongeren zich zo voor de politiek inzetten. Wij vinden het STOMP Principe een eerlijke verdeelsleutel. We zijn het met u eens dat alle modaliteiten belangrijk zijn. Soms is een prioritering daarop nodig. Verder is de tekst zoals die hier staat in lijn met het Zaans Mobiliteitsplan. Daarin staat al besloten dat in minder stedelijke gebieden in Zaanstad de auto wat eerder komt. In die zin zijn er geen zorgen. We zullen het andere amendement ook niet steunen. Het zit in onze naam, denk ik. Dat zal u niet bevreemden.

04:20:06

Voorzitter: Mevrouw Stroe.

04:20:08

Mevrouw Stroe (GroenLinks): Dank u, voorzitter. Heel snel, want ik heb weinig tijd. Het STOMP Principe is geen opsomming van gelijkwaardige modaliteiten, maar een duidelijke volgorde van prioriteit. Stappen, trappen, openbaar vervoer, deelmobiliteit en pas daarna de privéauto. Juist die prioritering is essentieel voor duurzame, gezonde en toekomstgerichte mobiliteit. Door deze volgorde los te laten en alle modaliteiten zogenaamd gelijkwaardig te maken, haal je de kern uit STOMP. Kortom, wij zullen dit zeker niet steunen en de andere amendementen ook niet. Ik sluit aan bij

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

mijn linkse collega's aan de overkant. Ik heb nog 5 seconden. Van harte gefeliciteerd met uw verjaardag.

04:20:46

Voorzitter: De heer Davelaar.

04:20:49

De heer Davelaar (VVD): Dankuwel, voorzitter. Tot mijn schrale troost kwam ik er vandaag achter dat je met 35 jaar officieel tot geen enkele regeling voor jongeren meer behoort. Als laatste namelijk dat ik geen huis met 0 % overdrachtsbelasting meer kan kopen. Dat is heel jammer. Ik behoor nu ook tot de oudere klasse. Gelukkig nog geen 40 en nog lang geen 50. Even over dat STOMP Principe. Mevrouw Stroo geeft aan dat het STOMP Principe een volgordelijkheid is. Als hoogste doel lopen en als laagste doel de privéauto. Dat zijn haar woorden. Ik heb de portefeuillehouder dat niet horen zeggen. Wat de VVD betreft, zijn ze gelijkwaardig aan elkaar. Dat was het, daar wilde ik nog op reageren.

04:21:37

Voorzitter: De heer Van Bemmelen.

04:21:39

De heer Van Bemmelen (ROSA): Ik wil citeren hoe Goudappel het STOMP Principe ontworpen heeft en omschrijft. Ik citeer: met het STOMP Ordeningsprincipe geven we prioriteit aan meer duurzame vormen van mobiliteit. Lopen, fietsen en ov. We geven minder prioriteit aan minder duurzame mobiliteitsvormen, zoals de auto. Zo zorgen we voor bereikbare en leefbare gebieden.

04:22:03

Voorzitter: De heer Barends.

04:22:05

De heer Barends (PVV): U vergeet de elektrische auto. Dat is ook een privéauto. Maar goed, de raad heeft zich twee jaar geleden al met een amendement uitgesproken dat wij die vijf vervoersstromen aan elkaar gelijk zien. De wethouder heeft dat ook in het Zaanstad Beraad bevestigd. Ik moet u teleurstellen. In Zaanstad wordt anders hiernaar gekeken.

04:22:24

Voorzitter: Wethouder Slegers.

04:22:27

Wethouder Slegers (CDA): Dank u, voorzitter. Ik ben blij dat ik bij de zestigplussers hoor. Daar zijn gelukkig wel regelingen voor. Van harte gefeliciteerd. Bij deze het STOMP Principe. We hebben binnen de gemeente Zaanstad gezegd: we kijken naar de gebiedsontwikkeling. We nemen daarin alle modaliteiten mee. We kijken hoofdstedelijk, maar ook op landelijk gebied waar de auto vaak een onderdeel van is. Wij houden dat gelijkwaardig. We kijken wel naar de gebiedsontwikkeling waar wat het meeste nodig is. Ik sta hier met een dubbele pet op als we naar de VRA kijken. We hebben binnen de VRA dat principe juist wel. Het wordt door de regionaadsleden bekrachtigd dat het STOMP Principe conform het rijtje is gevoegd. U kunt dit amendement aannemen.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

04:23:10

Wethouder Slegers (CDA): De regioraadsleden kunnen dit bij de regioraadsvergadering van de VRA inbrengen. Ik denk niet dat u veel handen daarvoor op elkaar zult krijgen. Dat is een waarschuwing erin, maar het kan. Ten aanzien van de inkomenspolitiek van de VRA. Het is niet het principe en het beleid van de VRA om aan inkomenspolitiek te doen. We willen dat absoluut niet. Ik praat weer even namens de vervoerregio. De VRA heeft verder geen andere acties. We willen juist voor die mensen met een mindere portemonnee wat doen. Dat werd net al gezegd. We hebben die actie gehouden, omdat het ticket voor het openbaar vervoer steeds duurder wordt. Daarom hebben we juist die gratis kaartjes voor de minima geïntroduceerd.

04:24:00

Wethouder Slegers (CDA): We hebben geen enkele andere actie lopen, behalve de actie van gratis ov. Deze actie was ook speciaal gericht om verlies van reizigers te voorkomen en het ov meer te stimuleren. Tot zover.

04:24:16

Voorzitter: De heer Davelaar.

04:24:18

De heer Davelaar (VVD): Dankuwel, voorzitter. Ik had nog een reactie daarop. In ons amendement staat dat we voor Zaanstad willen dat die vier of vijf vervoersstromen gelijkwaardig zijn. Dat betekent niet dat de auto overal een even grote prominente rol speelt. Dat is wat er in het amendement staat. In sommige regio's of gebieden speelt de auto een minder prominente rol speelt. Alleen moeten de overige principes voor onze minder stedelijke gebieden als gelijkwaardig worden gezien. Lopen en fietsen moet daar niet als hoger doel zijn dan het autorijden. Zo werkt de praktijk nu eenmaal niet. Dat is wat ik de portefeuillehouder ook hoor zeggen. Helaas heeft Amsterdam een hele grote stem binnen de VRA. Ze snappen niet dat er nog meer is dan Amsterdam.

04:25:09

De heer Davelaar (VVD): Het amendement met betrekking tot de inkomenspolitiek gaat over de begroting tot 2029. Daarin staat dat we onder inclusieve mobiliteit moeten rekenen dat mensen die het niet kunnen betalen een gratis kaartje krijgen. Het staat op bladzijde 19 uit mijn hoofd. Ik vind dat niet. Voor welvaart moet gewerkt worden.

04:25:33

Voorzitter: Wethouder Slegers.

04:25:36

Wethouder Slegers (CDA): Ik heb geen verder commentaar daarop. We hebben alleen maar acties waarin wij het ov juist proberen te promoten. We proberen mensen terug in de trein, tram en bus te krijgen. We proberen dat juist voor die minima te doen. Ik heb net gezegd dat het binnen de VRA besproken moet worden. Juist daarin hebben we alleen die actie. Voor de rest doen wij niet aan inkomenshandhaving of get steunden van middeninkomens of wat dan ook.

04:26:05

Voorzitter: De heer Davelaar.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

04:26:07

De heer Davelaar (VVD): Dankuwel, voorzitter. Wat de portefeuillehouder nu zegt, is niet wat er in de Ontwerpbegroting staat. In de Ontwerpbegroting staat dat we lage inkomens ondersteunen in het gratis gebruik van het openbaar vervoer. Dat beperkt zich niet tot uitsluitend het af en toe uitdelen van gratis kaartjes. Iedereen kan dat aanvragen.

04:26:30

Voorzitter: Wethouder Slegers kort. U heeft 3,5 minuut voor 4 agendapunten.

04:26:33

Wethouder Slegers (CDA): Een kort item. Dat zei ik net al. We doen dat alleen op basis van de indexeringen en de tickets die betaald worden. Wij steunen heden onze minima daarin.

04:26:44

Voorzitter: Goed, we gaan over tot de stemming. We beginnen met het amendement 25A42 van DENK, DZ, de PVV, de VVD en Groep De Boer. Het amendement STOMP Principe. Zijn er stemverklaringen? We gaan nu stemmen. Het is verworpen met 16 voor en 20 tegen. We gaan naar het amendement van de VVD: Zienswijzebrief Ontwerpbegroting 2026-2029 Vervoerregio Amsterdam. De stemming is geopend. Het gewijzigde amendement wordt in stemming gebracht. Mevrouw Köseoglu. Het is verworpen met 14 voor en 22 tegen. We gaan naar het raadsvoorstel Zienswijzebrief Ontwerpbegroting Vervoerregio Amsterdam 2026-2029. De stemming is geopend. Het is aanvaard 33 voor en 3 tegen. We gaan nu naar het Kredietbesluit Actieplan Fiets. Wie wil daarover het woord?

04:28:18

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer) : Voorzitter, mag ik een ordevoorstel doen?

04:28:20

Voorzitter: We hebben afgesproken dat we het afmaken.

04:28:22

Mevrouw Doeves De Boer (Groep De Boer) : Kunnen we gezien de tijd het alleen in stemming brengen zonder een debat?

04:28:34

Voorzitter: Ik wil mensen de ruimte geven. Als er mensen zijn die iets willen zeggen, vind ik dat het moet kunnen. Anders raffelen we het af. Dat komt de besluitvorming niet ten goede. De heer Barends heeft het woord.

04:28:47

De heer Barends (PVV): Ik heb spreektijd gespaard om hierover wat te kunnen zeggen. Wij vinden het belangrijk dat de pilot Goedkope fiets en fietsreparatie servicepunt niet uitsluitend voor de inwoners van het Pact-gebied Zaandam-Oost moet zijn. Het moet breder getrokken worden. We hebben een amendement ingediend om dat te bewerkstelligen. De wethouder heeft tijdens het Zaanstad Beraad duidelijk aangegeven dat het te opportuun is om het fietspad dat bij het Project uisweg te doen. Wij denken dat het prima is om die lijn te volgen. Wij zullen met het Kredietbesluit Actieplan Fiets instemmen. Wij vinden het belangrijk dat er geld wordt geïnvesteerd voor de fiets om die veilig te kunnen gebruiken.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

04:29:33

Voorzitter: Mevrouw Veurink.

04:29:35

Mevrouw Veurink-Malda (ChristenUnie): Dankuwel, voorzitter. In het Kredietbesluit wordt met geld van de Provincialeweg naar de Leeghwaterweg geschoven. Gezien alle uitleg die we daarover hebben gekregen, kunnen we dat navolgen. We maken ons wel zorgen over de kwaliteit van het fietspad langs de Provincialeweg. Met name het stuk tussen station Koog aan de Zaan en station Zaandijk. We hebben in het Zaanstad Beraad al daarover gehad. We schrokken erg van de antwoorden op de technische vragen. Het fietspad verkeert in deze staat met zoveel scheuren die weer gedicht zijn, omdat het materieel wat bij het snoeien gebruikt wordt te zwaar is. Het fietspad moet gefundeerd worden. Dat kan bij het Project Guisweg meegenomen worden. Dat baart ons ook zorgen over alle andere fietspaden met struiken langs de kant in Zaanstad op het veen.

04:30:21

Mevrouw Veurink-Malda (ChristenUnie): We snoeien die op dezelfde manier. Betekent het dat die straks allemaal ook zo eruit zien? Ik hoor graag van de portefeuillehouder wat we aan dit fietspad gaan doen, omdat het een hoofdfietsroute is. Ik wil ook horen of er een optie is om het snoeien op een andere wijze te doen, zodat het niet verder beschadigd raakt. Tot zover.

04:30:42

Voorzitter: De heer Kuyper.

04:30:45

De heer Kuyper (ROSA): Dank u, voorzitter. Ik zal de amendementen snel behandelen. Een goedkope reparatieservice voor fietsen. Het is niet zo dat als het in het Pact Oost wordt geopend niemand naartoe mag. Het is voor iedereen beschikbaar op dat moment. In West hebben we het Fietsenpakhuis. Je kunt daar voor heel weinig geld en alleen voor de materiaalkosten prima geholpen worden. Ik denk dat we een mooi evenwicht creëren als we het juist wel doen. Wij zullen die niet steunen. De motie van de ChristenUnie hebben we mede ingediend. Wij maken ons ook zorgen over het verschuiven van geld. We begrijpen dat we op de grote ingrepen wachten. We kunnen op dit moment niet hele grote nieuwe fietspaden aanleggen.

04:31:20

De heer Kuyper (ROSA): Iets meer aandacht voor de onveilige stukken, dat zijn we van harte eens met de ChristenUnie. We horen graag van de portefeuillehouder of hij daartoe mogelijkheden ziet. Wij hebben nog steeds moeite met dat tunneltje onder de Leeghwaterweg. Los van deze amendementen in het algemeen, willen we aan de portefeuillehouder doen. Ga nog een keer heel goed in overleg met de Fietzersbond en neem hun bezwaren mee in het uiteindelijke ontwerp.

04:31:42

Voorzitter: Een interruptie van de heer Barends.

04:31:46

De heer Barends (PVV): Meneer Kuyper, ik heb het amendement niet alleen voor de inwoners van het Pact Zaandam-Oost ingediend. Ik heb in de motie aangegeven dat het punt best binnen het Pact-gebied kan komen. Het is dan niet uitsluitend voor die

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

inwoners. U bent het daarmee eens als ik u zo hoor. Waarom zou u dan tegenstemmen?

04:32:06

Voorzitter: De heer Kuyper.

04:32:07

De heer Kuyper (ROSA): Omdat het al gebeurd is.

04:32:12

Voorzitter: De heer Barends.

04:32:14

De heer Barends (PVV): Zo staat het niet in de stukken. Ik wil juist kracht erbij zetten dat het de intentie is. Ik zou hem steunen als ik u was.

04:32:23

Voorzitter: Raadslid Pieterse.

04:32:24

Raadslid Pieterse (Partij voor de Dieren): Dankuwel. Ik wil van de wethouder voor de laatste twee vragen van de heer Kuyper graag een toezegging horen. Ik had die punten ook. We concluderen dat er te veel grote, zware en gevaarlijke auto's zijn. Het kost enorm veel geld om daaromheen de fietser veilig te houden. Ik heb aan de ChristenUnie en mede-indieners de vraag of jullie bereid zijn om snoeien eruit te halen? We kunnen hem steunen als erin wordt opgenomen dat verbreding niet ten koste van groen gaat, anders niet.

04:32:56

Voorzitter: Mevrouw Veurink.

04:32:58

Mevrouw Veurink-Malda (ChristenUnie): Dankuwel, voorzitter. Ik begrijp de wens. In dit geval is juist het groeiende groen een probleem voor de veiligheid. De veiligheid staat voor ons op deze specifieke plek toch voorop.

04:33:12

Voorzitter: De heer Rijken.

04:33:16

De heer Rijken (PvdA): Dankuwel, voorzitter. Wat daar gebeurt, zien wij als een pilot. Op het moment dat het goed werkt, is het een goed idee als het ook in andere delen van Zaanstad wordt uitgebreid. We denken dat er voldoende staat zoals het er nu staat. We horen graag de wethouder erover. We kunnen ons voor een groot gedeelte bij de motie van de ChristenUnie en ROSA aansluiten. Je ziet op het fietspad dat je op sommige stukken meer over teer dan over asfalt rijdt. We kunnen ons voorstellen dat het de verkeersveiligheid niet ten goede komt. Zeker bij andere weersomstandigheden. We horen graag de wethouder erover. We zitten met het dilemma hoeveel geld je daarin kunt investeren voordat de Guisweg er is. Voor de fietstunnel sluiten we ons helemaal aan bij de vraag van de heer Kuyper en wat raadslid Pieterse heeft gezegd.

04:34:11

Voorzitter: De heer Hoedemaeker.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

04:34:13

De heer Hoedemaeker (D66): Dankuwel. Steun voor de motie van de ChristenUnie. Wij zien die Guiswegtunnel niet een-twee-drie aangelegd worden, vanwege alle stikstofproblematiek en ADC-toetsen en wat er meer is. Dat fietspad moet aangepakt worden.

04:34:26

Voorzitter: Het woord is aan wethouder Slegers. De heer Davelaar wil nog het woord.

04:34:32

De heer Davelaar (VVD): Dankuwel, voorzitter. De VVD is ook groot voorstander van het investeren in de fiets. Jammer dat het fietstunneltje bij de Leeghwaterweg zo duur is geworden. Het ontwerp heeft geen schoonheidsprijs. Maar goed, het moet aangelegd worden. We willen graag een reactie van de wethouder met betrekking tot het amendement van de PVV over de pilot Goedkope fietsen en fietsreparatie.

04:34:56

Voorzitter: Wethouder Slegers.

04:34:58

Wethouder Slegers (CDA): Dank u, voorzitter. We hebben voor de verbetering van het fietspad al een schouw gedaan. We gaan nog een keer een schouw doen om te kijken waar de gevaarlijke plekken zitten. Wij zullen kijken of we groot onderhoud kunnen plegen waar nodig. Dus niet weer een noodreparatie, maar op stukken nieuw asfalt leggen. Ik praat ook namens mijn collega Breunese, want hij gaat over de openbare ruimte. We proberen dat binnen het MIP te zoeken, zodat we dat beter kunnen maken. Het snoeiwerk gaan we zeker bekijken. We gaan snoeien op plekken waar het te gevaarlijk of te hoog is. Ik kan zeker voor de motie een toezegging doen. Ten aanzien van het amendement, de pilot wordt gestart. We hebben van het MRA-bestuur € 250.000 gekregen om een projectleider aan te nemen die dat project gaat begeleiden.

04:35:44

Wethouder Slegers (CDA): Het is voor iedere Zaankanter bereikbaar. Iedereen mag zijn fiets daarnaartoe brengen en misschien een opleiding tot fietsenmaker volgen. We moeten dat in die pilot verder uitwerken. Tot zover.

04:35:59

Voorzitter: Mevrouw Veurink.

04:36:02

Mevrouw Veurink-Malda (ChristenUnie): Dankuwel, voorzitter. De motie over het fietspad langs de Provincialeweg wordt ingetrokken.

04:36:08

Voorzitter: Motie 25M50 is ingetrokken. De heer Barends.

04:36:14

De heer Barends (PVV): Kan de wethouder ook aangeven dat het fietsreparatiepunt of de goedkope fiets centraal in Zaanstad geplaatst wordt? Ik denk dat we die dan kunnen intrekken. Ik hoor graag van de wethouder waar het geplaatst wordt.

04:36:29

Voorzitter: De heer Slegers.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

04:36:31

Wethouder Slegers (CDA): Hij komt in Poelenburg. De definitieve locatie moet nog bekend gemaakt worden. Hij wordt in ieder geval daar geplaatst en is voor iedereen bereikbaar. Ik kan me voorstellen dat heel veel Zaankanters daarnaartoe gaan. We hebben hier ook zo'n punt dat. De andere helft gaat dan naar het andere fietsreparatiepunt dus. Als de pilot in de toekomst is geslaagd, zullen we altijd proberen om meer van dat soort punten te realiseren. Het is dan voor iedereen meer bereikbaar.

04:37:00

Voorzitter: De heer Barends.

04:37:00

De heer Barends (PVV): Hij blijft toch staan, want wij vragen om een centrale locatie in de gemeente. Poelenburg is niet heel centraal.

04:37:07

Voorzitter: Goed, zijn alle argumenten gewisseld? We kunnen overgaan tot de stemming voor het amendement 25A45 van de PVV: Pilot goedkope fiets en fietsreparatieservice niet alleen in het Pact-gebied Zaandam-Oost. De stemming is geopend. Het is verworpen met 5 stemmen voor en 31 tegen. We brengen in stemming het raadsvoorstel Kredietbesluit Actieplan Fiets. Een stemverklaring van mevrouw Stroo.

04:37:44

Mevrouw Stroo (GroenLinks): Dankuwel, voorzitter. Wij zullen voor dit Kredietbesluit te stemmen, maar met de oproep om de Fietsersbond nauw bij de plannen van de fietstunnel te betrekken.

04:37:57

Voorzitter: We brengen nu in stemming het Kredietbesluit Actieplan Fiets. De stemming is geopend. Het is aangenomen met 34 voor en 2 tegen. We gaan door naar de besluitvorming Begroting WrZW 2026. Ik stel voor dat ik blijf zitten, omdat het een klein puntje is. Mevrouw Veurink.

04:38:31

Mevrouw Veurink-Malda (ChristenUnie): Dankuwel, voorzitter. Tijdens het Zaanstad Beraad over dit onderwerp noemden wij dat niet iedereen financieel in staat is om zich op een ramp voor te bereiden. Dat is een punt van zorg. Gelukkig heeft de minister aangekondigd om middelen te verstrekken en in iedere woonwijk noodsteunpunten in te richten. Wij zien als ChristenUnie heel graag dat het geld zo snel mogelijk besteed wordt. Vandaar deze motie. We horen graag van de portefeuillehouder of hij hier wat in ziet.

04:39:00

Voorzitter: Jazeker, maar wel in die volgorde. Eerst moet het geld komen. Sorry, ik probeer het tempo hoog te houden. De heer Hendriks.

04:39:08

De heer Hendriks (CDA): Voorzitter, het CDA vindt dit idee vanuit de ChristenUnie nobel. Wij steunen deze oproep van harte. Wij zullen voor deze motie stemmen. Dank.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

04:39:15

Voorzitter: De heer Barends.

04:39:19

De heer Barends (PVV): We dachten dat we op de motie stemden, maar we hadden voor het Kredietbesluit willen stemmen. Ik wilde dat even aangeven. Dat is waarschijnlijk nu te laat.

04:39:29

Voorzitter: Dat is helaas te laat. Zijn er andere woordmeldingen over de motie aangaande de besluitvorming Begroting VrZW? Zo niet, dan kan ik aangeven dat de motie sympathiek is, maar prematuur. Eerst moet het geld komen. U zegt altijd: geen knaken, geen taken. Dat geldt zeker hiervoor. Eerst de vaststelling dat het geld komt en dan de vaststelling hoe het moet worden besteed. Het Rijk zal vast een aantal kaders ervoor meegeven voordat we dit verder een invulling geven. Mevrouw Veurink.

04:40:03

Mevrouw Veurink-Malda (ChristenUnie): Dankuwel, voorzitter. Dat is helder voor ons als indieners. Het gaat ook om uit te zoeken of er überhaupt geld is en hoeveel geld er is. Inderdaad dan naar een goede bestedingsvorm kijken. We willen laten zien hoe belangrijk we dit onderwerp vinden en dat we straks niet daarover na moeten denken. Wij dachten dat het geen kwaad kan om het onder de aandacht te brengen.

04:40:27

Voorzitter: In die volgorde kan het zeker. We gaan pas wat doen als we zeker weten dat het geld er is en wat de voorwaarden zijn. Kunnen we hem daarmee in stemming brengen? Motie 25M49: Kom met een plan voor middelen noodstandpunten van het Rijk. De stemming is geopend. Het is verworpen met 11 voor en 25 tegen. We gaan over naar de besluitvorming Begroting VrZW 2026. De stemming is geopend. Mevrouw De Groot, u heeft de microfoon nog aanstaan. Het is aanvaard met 36 voor en 0 tegen. We gaan door naar het laatste besluit. De motie vreemd aan de orde van de ChristenUnie en ROSA: Een pleidooi voor gewortelde kinderen. Wie wil hierover het woord? Het eerste woord is aan de initiatiefnemer, mevrouw Veurink.

04:41:32

Mevrouw Veurink-Malda (ChristenUnie): Dankuwel, voorzitter. Ik kan kort erover zijn. De asielpcedures in Nederland zijn in de praktijk niet op het belang van kinderen gericht. Voor je het weet, ben je vijf jaar verder en is een kind hier helemaal geworteld. Toch kan het nog gebeuren dat kinderen uitgezet worden. Ook in Zaanstad kan dat gebeuren. Dat kan en mag niet. Vandaar dit pleidooi van harte aanbevelen.

04:41:58

Voorzitter: Mevrouw De Groot.

04:42:01

Mevrouw De Groot (SP): De constante dreiging van uitzetting schaadt niet alleen de ontwikkeling van in Nederland gewortelde kinderen. Het is ook een schending van fundamentele rechten. Deze kinderen moeten beschermd worden. Daarom hebben we het amendement mede ingediend.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

04:42:18

Voorzitter: De heer De Haas.

04:42:22

De heer De Haas (ROSA): Dankuwel, voorzitter. We hebben uit de beantwoording op de technische vragen vernomen dat het op dit moment in Zaanstad niet plaatsvindt. Dat kan zomaar veranderen. We hebben eerder vandaag al iets aangenomen dat op dit moment niet ter plekke speelt, maar waar een groot deel van de bevolking zich zorgen over maakt. Dit is ook zo'n onderwerp waar een groot deel van de Zaanse bevolking zich achter kan scharen. Ik zou zeggen: stem voor de motie.

04:42:52

Voorzitter: Mevrouw Cornelisse.

04:42:54

Mevrouw Cornelisse (PVV): Dankuwel, voorzitter. Ik verlaat nu de zaal, aangezien het 23:28 uur is. De motie vreemd had de volgende maand of de maand erop behandeld had kunnen worden.

04:43:04

Voorzitter: De heer Sahin.

04:43:06

De heer Sahin (DENK): Bedankt, meneer de voorzitter. Ik heb hem mede ingediend. Dit is een thema op menselijk vlak. Deze kinderen lopen een trauma op. Ze kennen meestal alleen de Nederlandse taal. Ze kennen niks anders dan de normen en waarden die ze in Nederland aangeleerd hebben. We sturen ze weg en naar een land wat ze niet kennen. We moeten dat tegenhouden.

04:43:27

Voorzitter: Mevrouw Köseoglu.

04:43:30

Mevrouw Köseoglu (PvdA): Dankuwel, voorzitter. We hebben deze motie weleens eerder voorbij zien komen en een gesprek erover gevoerd. We weten niet wat de situatie in Zaanstad is. Je kunt uiteraard hier niet tegen zijn. We steunen deze motie. Kinderen die hier geworteld zijn en langer dan vijf jaar hier leven, horen hier te blijven.

04:43:58

Voorzitter: Goed, we constateren dat mevrouw Cornelisse de zaal heeft verlaten. Ze neemt niet deel aan de beraadslaging en besluitvorming. Ik geef het woord aan wethouder Groothuismink.

04:44:09

Wethouder Groothuismink (ROSA): Dankuwel, voorzitter. Ik begrijp de zorg. Ik wil aangeven dat het college de rechten van kinderen uiteraard enorm hoog in het vaandel heeft staan. Alleen is het terecht wat meneer De Haas zei. Op dit moment speelt dit niet in Zaanstad. We vangen namelijk op onze COA-opvanglocaties geen minderjarige kinderen op. We hebben bij Vluchtelingenwerk navraag gedaan. Zij kennen ook geen kinderen waar dit bij betreft. Ik heb verder geen enkel signaal van de hulpinstanties of onderwijs dat dit op dit moment in Zaanstad speelt.

Verslag raadsvergadering 22 mei 2025

04:44:48

Voorzitter: Mevrouw Veurink.

04:44:52

Mevrouw Veurink-Malda (ChristenUnie): Dankuwel, voorzitter. Ik hoor de wethouder. Ik heb iets vergelijkbaars uit de antwoorden op de technische vragen begrepen. Tegelijk is dit iets wat landelijk speelt. Wij willen onze stem erover laten horen. Wij beseffen dat er Zaanse pleeggezinnen zijn waar kinderen in geplaatst zijn of kunnen worden. Dat speelt nu misschien niet, maar het kan gebeuren dat deze casus daarop van toepassing is. We willen dit uit voorzorg heel graag aan u allemaal aanbevelen.

04:45:25

Voorzitter: Wij brengen in stemming de motie vreemd aan de orde 25M46: Een pleidooi voor gewortelde kinderen. Deze is van de ChristenUnie, ROSA en de SP. De stemming is geopend. Er is een stemverklaring van de heer Barends.

04:45:38

De heer Barends (PVV): Ik ben blij dat dit landelijk geregeld wordt en niet lokaal. Wij zijn tegen het voorstel.

04:45:43

Voorzitter: Zijn er nog andere stemverklaringen? We brengen nu in stemming de motie vreemd aan de orde: Pleidooi voor gewortelde kinderen. Deze is van de ChristenUnie, ROSA en de SP. De stemming is geopend. Het is aanvaard met 29 stemmen voor en 6 tegen. Deze vergadering is tot een einde gekomen. Ik wens u allemaal wel thuis. Casper Davelaar, een fijn restant van de verjaardag gewenst. Dat is nog een half uur.

